

FACULTADE DE RELACIÓNS LABORAIS

TRABALLO DE FIN DE GRAO

GRAO EN RELACIÓNS LABORAIS E RECURSOS HUMANOS

ESTUDO SOCIOLABORAL E ECONÓMICO DO CONCELLO DE SILLEDA

Autor: Andrés Seoane Pena

Titora: Pilar Torrens Calle

Santiago de Compostela

Ano académico 2020 / 2021 - Oportunidade de Setembro

GRAO EN RELACIÓNS LABORAIS E RECURSOS HUMANOS POLA
UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA

ESTUDO SOCIOLABORAL E ECONÓMICO DO CONCELLO DE SILLEDA

ESTUDIO SOCIOLABORAL Y ECONÓMICO DEL AYUNTAMIENTO DE SILLEDA

SOCIAL, LABOR AND ECONOMIC STUDY OF THE SILLEDA COUNCIL

Autor: Andrés Seoane Pena

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Andrés', with a long horizontal stroke extending to the right.

Titora: Pilar Torrens Calle

Santiago de Compostela

Ano académico 2020 / 2021 - Oportunidade de Setembro

RESUMO

Coñecer o lugar no que vivimos pasa necesariamente por analizar as súas fortalezas – e tamén as súas debilidades –, por descubrir que sucedeu no pasado para ser capaces de comprender o presente e proporcionar unha guía que permita acadar un futuro máis próspero e sostible que aproveite as oportunidades que nos ofrece unha contorna cada vez máis cambiante e volátil.

O presente estudo pretende analizar dunha forma exhaustiva e completa o panorama económico, laboral e social do concello de Silleda. Un territorio rural a medio camiño entre a dinámica zona costeira e o deprimido interior galego que sufriu nas últimas décadas fortes cambios froito dos novos movementos migratorios, o éxodo rural, un acusado estancamento da natalidade así como grandes variacións na composición dos fogares e na formación do activo máis valioso, a poboación. Todo isto acompañado dun tecido empresarial obrigado a resistir longos períodos de recesión económica que puxeron a proba o estado do benestar e que tiveron efectos devastadores nos índices de paro, nas afiliacións á Seguridade Social e na contratación nun momento marcado pola acelerada caída do sector primario en favor dos servizos.

Nun mundo altamente globalizado, de nada serve analizar un municipio dunha forma illada porque sería unha análise incompleta e carente de sentido. Por este motivo, os datos examinados serán comparados con outros territorios de interese e desagregados en función de diversas variables como o sexo ou a idade para chegar a conclusións que permitan aportar luz aos obxectivos da investigación.

PALABRAS CHAVE: Silleda, Deza, Poboación e relación co traballo, Movementos migratorios, Estrutura empresarial no traballo, Sectores de actividade.

RESUMEN

Conocer el lugar en el que vivimos pasa necesariamente por analizar sus fortalezas pero también sus debilidades, por descubrir qué sucedió en el pasado para ser capaces de comprender el presente y proporcionar una guía que

permita alcanzar un futuro más próspero y sostenible que pueda aprovechar las oportunidades que nos ofrece un entorno cada vez más cambiante y volátil.

El presente estudio pretende analizar de una forma exhaustiva y completa el panorama económico, laboral y social del ayuntamiento de Silleda, un territorio rural a medio camino entre la dinámica zona costera y el deprimido interior gallego que sufrió en las últimas décadas fuertes cambios fruto de los nuevos movimientos migratorios, el éxodo rural, un acusado estancamiento de la natalidad así como grandes variaciones en la composición de los hogares y en la formación del activo más valioso, la población. Todo esto acompañado de un tejido empresarial obligado a resistir largos períodos de recesión económica que pusieron a prueba el estado de bienestar y que tuvieron efectos devastadores en los índices de paro, en las afiliaciones a la Seguridad Social y en la contratación, en un momento marcado por la acelerada caída del sector primario en favor de los servicios.

En un mundo altamente globalizado, de nada sirve analizar un municipio de una forma aislada porque sería un análisis incompleto y carente de sentido. Por este motivo, los datos examinados serán comparados con otros territorios de interés y desglosados en función de diversas variables como el sexo o la edad para llegar a conclusiones que permitan aportar luz a los objetivos de la investigación.

PALABRAS CLAVE: Silleda, Deza, Población y relación con el trabajo, Movimientos migratorios, Estructura empresarial en el trabajo, Sectores de actividad.

ABSTRACT

Knowing where we live necessarily involves analyzing its strengths but also its weaknesses, discovering what has happened in the past to be able to understand the present and provide a guide to achieve a more prosperous and sustainable future that takes advantage of opportunities that it offers us an increasingly changing and volatile environment.

The present study aims to analyze, in an exhaustive and complete way, the economic, labor and social panorama of Silleda's Council, a rural territory halfway

between the dynamic coastal area and the depressed Galician interior that has undergone strong changes in recent decades as a result of new migratory movements. The rural exodus, a marked stagnation of the birth rate as well as large variations in the composition of households and in the formation of the most valuable asset, the population. All this accompanied by a industry forced to withstand long periods of economic recession that tested the welfare state and had devastating effects on unemployment rates, Social Security affiliations and hiring, at a time marked by the fast fall of the primary sector in favor of services.

In a highly globalized world, it is useless to analyze a Council in an isolated way because it would be an incomplete and meaningless analysis. For this reason, the data examined will be compared with other territories of interest and disaggregated according to various variables such as sex or age to reach conclusions that bring light on the objectives of the research.

KEYWORDS: Silleda, Deza, Population and relationship with work, Migratory movements, Business structure at work, Sectors of activity.

“ Só a lembranza de onde veño,
me axuda a saber cara onde vou...”

Rosalía de Castro

CONTIDO

1. INTRODUCCIÓN	1
2. A POBOACIÓN DE SILLEDA	4
2.1. Orixe da poboación de Silleda	6
2.2. Evolución histórica da poboación de Silleda	14
2.3. Estrutura demográfica de Silleda por sexo e idade	18
2.4. Crecemento natural da poboación de Silleda	27
2.4.1. Natalidade	27
2.4.2. Mortalidade	35
2.4.3. Saldo vexetativo	41
2.5. Movementos migratorios da poboación en Silleda	43
2.5.1. Migracións en Silleda	43
2.5.2. Saldo migratorio	48
2.5.3. Tipos de migracións en Silleda	50
2.5.4. Movementos migratorios en Silleda segundo a idade	58
2.6. Fluxos da poboación en Silleda	61
3. CARACTERÍSTICAS DOS FOGARES DE SILLEDA	65
3.1. Composición dos fogares de Silleda	65
3.2. Matrimonios en Silleda	66
4. FORMACIÓN DA POBOACIÓN DE SILLEDA	71
5. ESTRUCTURA EMPRESARIAL DE SILLEDA	79
5.1. O tecido empresarial silledense: evolución e contexto	79
5.2. Empresas de Silleda por sector de actividade	83
5.3. Empresas de Silleda por estrato de persoas asalariadas	83
6. POBOACIÓN DE SILLEDA E A SÚA RELACIÓN CO TRABALLO	85
6.1. Afiliacións á Seguridade Social en Silleda: nacionalidade	85
6.2. Afiliacións á Seguridade Social en Silleda: sexo e idade	87
6.3. Afiliacións á Seguridade Social en Silleda: sector de actividade	92
6.4. Afiliacións á seguridade social en Silleda: Evolución e contexto territorial	94
6.5. Sinistralidade laboral de Silleda	97
7. POBOACIÓN DE SILLEDA E PARO	100
7.1. Paro rexistrado en Silleda e contexto territorial	100
7.2. Evolución e características do desemprego en Silleda	101
7.3. Evolución do desemprego en Silleda segundo o nivel de estudos	106
7.4. Duración da demanda de emprego en Silleda	107
7.5. Desemprego de Silleda e sector de actividade	108

8. ANÁLISE DOS SECTORES DE ACTIVIDADE EN SILLEDA.....	111
8.1. Agricultura e gandería	115
8.2. Industria.....	120
8.3. Construción	122
8.4. Servizos.....	127
9. A CONTRATACIÓN EN SILLEDA.....	134
9.1. Características xerais	134
9.2. Modalidade e tipo de xornada.....	135
9.3. Duración dos contratos en Silleda	139
9.4. Formación e contratación en Silleda.....	140
9.5. Contexto territorial	140
9.6. Contratación por sector de actividade en Silleda	142
10. BENESTAR EN SILLEDA	143
10.1. O produto interior bruto (PIB).....	143
10.2. Nivel de renda de Silleda.....	146
10.3. Pensións en Silleda	147
10.5. Pensións non contributivas en Silleda.....	152
11. CONCLUSIÓN	155
12. BIBLIOGRAFÍA	159
13. ÍNDICE DE TÁBOAS E FIGURAS	162

1. INTRODUCCIÓN

O concello de Silleda está situado na comarca do Deza, en pleno centro xeográfico de Galicia e no nordeste da provincia de Pontevedra, ocupando unha superficie total de 168 km² (Pérez et al., 2009). “A Serra do Candán, os montes do Chamor e San Sebastián de Meda, e os ríos Ulla e Deza definen os límites do concello de Silleda dentro da comarca e da provincia de Pontevedra” (Vázquez & González, 1989, p. 423). Este municipio está dividido en 33 parroquias¹ e ten como peculiaridade que conta con dous núcleos urbanos diferenciados, Bandeira e Silleda, o que inflúe notablemente no plan municipal e na dotación de servizos² (Pérez et al., 2009). En canto á denominación, “as terras de Lalín conservaron ao paso do tempo a antiga denominación do condado de Deza ao que pertencían desde a Idade Media, mentres que as de Silleda, para diferenciarse daquelas tomaron o de Trasdeza³” (Vázquez & González, 1989, p. 423).

A capital do concello de Silleda é desde 1853 a vila de Silleda, con todo, anos antes a capital deste municipio estivo en lugares como Chapa, Escuadro e O Foxo. Non obstante, as boas comunicacións da vila de Silleda e as súas concorridas feiras provocaron un forte desenvolvemento deste núcleo, que acabou consolidándose como capital do municipio. Do mesmo xeito, as feiras de Bandeira foron as causantes do desenvolvemento desta vila que é o núcleo de poboación urbano máis importante despois de Silleda e centro comercial dunha decena de parroquias (Vázquez & González, 1989). A vila de Silleda atópase a 42 km. de Santiago de Compostela (capital autonómica), a 65 km. da cidade de Pontevedra (capital provincial) e a 14 km. de Lalín, cabeceira comarcal (Fariña, 1993).

Por estrada, Silleda conecta con Galicia a través da AP-53 (Santiago de Compostela-Alto de Santo Domingo, que comunica despois coa autovía de Ourense) e a estrada nacional N-525⁴ (Santiago de Compostela-Ourense-Benavente); ademais tamén existe unha conexión por estrada con Pontevedra grazas á PO-201 que enlaza coa N-541; e outra con A Estrada a través da N-640 (Pérez et al., 2009). Isto é moi

¹ Silleda está formado por 33 parroquias: Abades, Ansemil, Breixa, Carboeiro, Castro O, Cervaña, Chapa, Cira, Cortegada, Dornelas, Escuadro, Fiestras, Graba, Lamela, Laro, Manduas, Margaride, Martixe, Moalde, Negreiros, Oleiros, Parada, Pazos, Piñeiro, Ponte, Refoxos, Rellas, Saídres, Siador, Silleda, Taboada, Vilar, Xestoso (Concello de Silleda, s.d.a).

² “A dispersión física das cidades é unha das maiores ameazas para o desenvolvemento sostible das cidades. Fai que os servizos sexan máis caros e máis difíciles de ofrecer, especialmente o transporte. Como consecuencia, aumenta a dependencia do transporte privado e os problemas de tráfico” (Concello de Lalín, 2017a, p. 9).

³ A denominación de Trasdeza aparece xa mencionada na Alta Idade Media (Vázquez & González, 1989).

⁴ A estrada N-525 é o principal eixe de comunicación do concello de Silleda (Vázquez & González, 1989).

relevante porque as infraestruturas constitúen “a base de todo relanzamento e desenvolvemento económico posterior, sobre todo as relacionadas co transporte e as vías de comunicación” (Precado, 1993, p. 78). Con todo, “unha das principais potencialidades de Silleda radica nas súas boas comunicacións⁵, sobre todo as relacionadas co transporte por estrada” (Pérez et al., 2009, p. 20), no mesmo sentido, Precado (1993) destacaba a posición central do Deza en Galicia e afirmaba que este territorio conta cunha “rede de estradas principais que a comunican con toda a rexión, o que a dota dunha accesibilidade moi alta”. (p. 78).

Debemos tamén destacar que Silleda conta con diferentes enclaves naturais que, “ademais dos seus valores ecolóxicos intrínsecos, presentan potencialidades de cara a fomentar actividades turísticas e de ocio de calidade” (Pérez et al., 2009, p. 21), máis aínda cando a Vía da Prata do Camiño de Santiago atravesa este municipio na súa penúltima etapa antes de chegar a Compostela (García-Calvo et al., 2013). O concello de Silleda é rico en patrimonio cultural, existen numerosos achados prehistóricos, entre os que figuran diversas mámoas, brazaletes e castros. Tamén destacan pola súa peculiaridade o Mosteiro de Carboeiro, considerado por Vázquez e González (1989) como o monumento capital do Deza (p. 457) e diversas igrexas románicas e barrocas, así como pontes romanas e pazos históricos que fan de Silleda un lugar único (Pérez et al., 2009) ou seguindo o lema da propia administración local, un auténtico “alto no camiño” (Concello de Silleda, s.d.b).

No plano económico, o concello de Silleda viviu nos últimos anos un momento de “profundo cambio e reestruturación socioeconómica, e son varios os indicadores que apuntan nesta dirección” (Pérez et al., 2009, p. 11). Ademais presenta vinculacións moi fortes con outras comarcas como a de Tabeirós-Terra de Montes ou a de Santiago e xunto con Lalín é, a unha escala máis pequena, centro do crecemento comarcal, constituíndo o eixe Lalín-Silleda a rede urbana principal do Deza e incluso de Galicia Central⁶ (Pérez et al., 2009). No Plan de Desenvolvemento Comarcal realizado en 1993 pola Xunta de Galicia (Precado, 1993), establecíase unha clasificación dos municipios

⁵ No relativo á demarcación económica da xeografía galega, é patente a importancia do eixe atlántico e as empresas instaladas nas principais cidades galegas, “grazas a eses emprazamentos, os concellos limítrofes beneficianse do movemento económico xerado e das oportunidades que isto lles está a ofrecer” (Acción contra el Hambre, 2017, p. 38).

⁶ Pérez et al. (2009) recolle na súa obra parte do antigo Plan de Comarcalización: “desde o punto de vista da organización do territorio, detéctase un importante eixo de desenvolvemento económico potencial, configurado entre os núcleos de Lalín e Silleda, localizados arredor do eixo radial Santiago de Compostela-Ourense” (p. 20). A importancia do eixo Lalín-Silleda ten tamén, a escala comunitaria, un efecto equilibrador entre as áreas urbanas de Vigo, A Coruña e Santiago de Compostela, é dicir, o eixe costeiro occidental e as áreas de influencia de Ourense e Lugo (Pérez et al., 2009).

do Deza en función do seu grao de importancia na xerarquía espacial, unha distribución que como veremos mantense na actualidade:

- Centros de Desenvolvemento: Lalín e Silleda
- Centros de Equilibrio: Vila de Cruces
- Municipios de Base: Rodeiro, Dozón e Agolada.

A pesar disto, e seguindo o ronsel da meirande parte dos concellos galegos do interior, Silleda sofre unha evolución demográfica negativa que provoca unha forte perda da poboación e deriva nun envellecemento da mesma (Pérez et al., 2009). No presente estudo analizaremos entre outras cuestións, os datos do censo da poboación así como a evolución da mesma nos últimos anos, xunto coa idade media, as dinámicas poboacionais, o saldo vexetativo etc. Veremos tamén como na estrutura económica de Silleda manteñen un peso considerable as actividades agrarias, aínda que con porcentaxes moito máis reducidas que nas décadas anteriores, e véndose claramente superado o sector primario polo dos servizos (Pérez et al., 2009).

Este traballo académico ten como obxectivo xeral estudar a situación económica, laboral e social do concello de Silleda e como obxectivos específicos, investigar a principal bibliografía existente sobre a materia e recoller e analizar os principais indicadores estatísticos oficiais que presenta o municipio obxecto de estudo e outros territorios vinculados ao mesmo para poder extraer conclusións válidas e axeitadas.

2. A POBOACIÓN DE SILLEDA

“Coñecer os recursos humanos dispoñibles e as súas características resulta fundamental á hora de diagnosticar as debilidades e potencialidades para o desenvolvemento futuro dun determinado espazo xeográfico” (Pérez et al., 2009, p. 25), ademais, a análise da estrutura, dinámica e tendencia evolutiva da poboación permite “adaptar ao estudo dos servizos básicos, dos aspectos produtivos, do mercado de traballo, das variables urbanísticas ou dos factores ambientais, as coordenadas específicas da realidade territorial” (Concello de Lalín, 2017b, p. 2), neste caso, dun concello como Silleda. A investigación de Precado (1993) en relación co eido demográfico establece que a comarca do Deza supón unha transición entre a Galicia máis poboada (zonas costeiras) e a menos poboada (zonas do interior), aínda que recoñece que garda máis similitudes co interior galego.

A poboación do concello de Silleda superaba no ano 2020 as 8.800 persoas, sendo máis precisos, un total de 8.861 persoas constituían a poboación de Silleda a 1 de xaneiro do ano 2020 segundo os datos do padrón municipal (Instituto Galego de Estatística [IGE], s.d.a). A poboación total do concello de Silleda supón neste ano o 22,13 % do total da comarca do Deza e un 0,9 % da provincia de Pontevedra. Na táboa 1 podemos apreciar que Silleda conta cunha densidade de poboación de preto de 54,2 persoas por cada quilómetro cadrado. A pesar de que ocupa a segunda praza dentro da comarca, só por detrás de Lalín e a moita distancia do resto de concellos do Deza, a densidade segue sendo moi inferior á galega (91,35) e en especial á que rexistra a provincia de Pontevedra (210,33).

Táboa 1

Superficie, Poboación e Densidade (2020).

2020		Superficie	Poboación	Densidade
Galicia		29576,74	2.701.819	91,4
Pontevedra		4494,85	945.408	210
Deza		1026,74	40.046	41,7
Concellos da Comarca do Deza	Agolada	147,85	2.304	18,4
	Dozón	74,1	1.073	16,4
	Lalín	326,96	20.207	64,5
	Rodeiro	154,91	2.393	20,6
	Silleda	167,96	8.861	54,2
	Vila de Cruces	154,96	5.208	35,4

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á evolución da densidade de poboación, podemos comprobar na figura 1 como son os municipios de Lalín e Silleda os que se consolidan na parte alta do gráfico, superando amplamente a media da comarca e logrando nos últimos anos aumentar a fenda con respecto aos demais concellos, non tanto por méritos propios (Lalín rexistra desde o 2002 un aumento do 5,91 % e Silleda do 0,18 %) senón polos espectaculares descenso na densidade de poboación dos territorios veciños (unha redución do 20,81 % en Vila de Cruces ou do 29,77 % en Agolada con respecto a principios do actual século).

Táboa 2

Variación (%) na Densidade de Poboación (2002-2020)

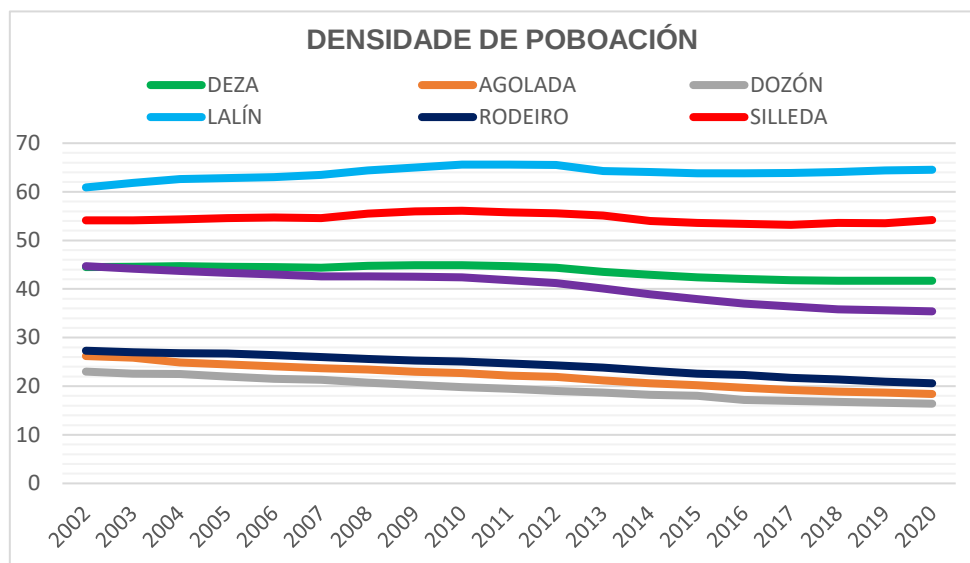
Densidade de Poboación	2002	2020	% Variación
Galicia	91,2	91,4	0,22%
Pontevedra	201,4	210	4,27%
Deza	44,5	41,7	-6,29%
Agolada	26,2	18,4	-29,77%
Dozón	23	16,4	-28,70%
Lalín	60,9	64,5	5,91%
Rodeiro	27,3	20,6	-24,54%
Silleda	54,1	54,2	0,18%
Vila de Cruces	44,7	35,4	-20,81%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na figura 1, podemos visualizar a evolución comarcal ao tempo que a podemos comparar coa producida no conxunto dos municipios do Deza. A densidade de poboación ven a reflectir a xerarquía establecida polo Plan de Desenvolvemento Comarcal da Xunta de Galicia que situaba a Silleda e Lalín como centros de desenvolvemento. Estes dous son os únicos concellos que se sitúan por riba da media comarcal e os únicos que lograron evitar unha caída na súa densidade co paso dos anos no presente século.

Figura 1

Evolución da Densidade de Poboación nos Concellos do Deza

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Precedo (1993), en canto á densidade da poboación, considera que a comarca dezá é partícipe dos trazos da Galicia interior, é dicir, da Galicia máis despoboada. Trabada (2007) afonda nos problemas do rural e na súa imposibilidade de atraer poboación, entre os que podemos destacar o minifundismo e a baixa rendibilidade das explotacións agropecuarias, a carencia de infraestruturas e dotación de servizos esenciais para a vida cotiá, a escasa capacitación educativa e profesional, unha cultura rural ancorada nas tradicións e valores patriarcais que provocan un gran inmovilismo, a falta de oferta de actividades de ocio atractivas para a mocidade do rural, etc. Todo isto favorece o éxodo rural nas comarcas do interior de Galicia.

2.1. Orixe da poboación de Silleda

No caso do concello de Silleda, segundo datos proporcionados polo IGE (táboa 3) o 64,28 % da súa poboación residente naceu en Silleda, a menor porcentaxe de todos os municipios que conforman a comarca do Deza, pero moi superior á porcentaxe da provincia de Pontevedra (59,43 %) e sobre todo de Galicia (54,19 %). O 16,18 % da poboación que reside en Silleda naceu noutro concello da provincia de Pontevedra, dato claramente superior ao resto de concellos do Deza que semellan non lograr atraer a tanta poboación pontevedresa; o 5,95 % naceu noutra provincia de Galicia e o 2,98 % noutra comunidade autónoma. O concello de Silleda é o segundo do Deza con maior poboación nacida no estranxeiro (10,61 %) só por detrás de Lalín (12,76 %) e cunha porcentaxe superior a Galicia (9,23 %) e Pontevedra (8,86 %).

Táboa 3

Orixe da Poboación (2020)

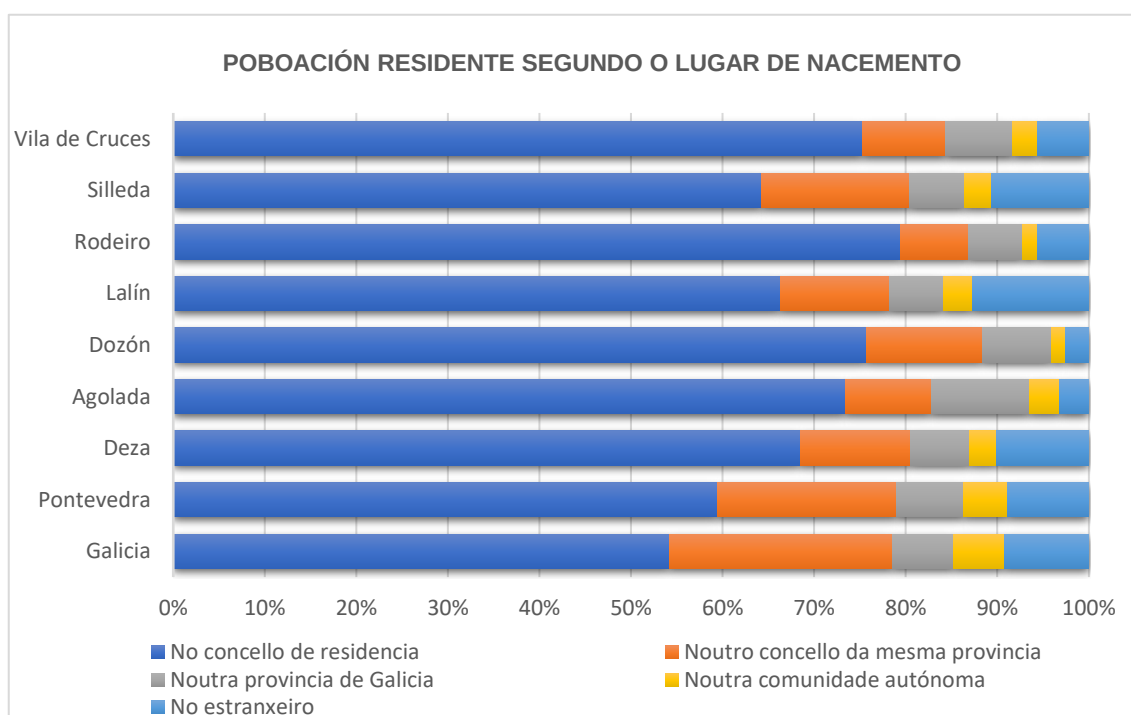
2020	No Concello de Residencia	Noutro Concello da Mesma Provincia	Noutra Provincia de Galicia	Noutra Comunidade Autónoma	No Estranxeiro
Galicia	54,19%	24,37%	6,66%	5,55%	9,23%
Pontevedra	59,43%	19,57%	7,33%	4,82%	8,86%
Deza	68,48%	12,09%	6,41%	2,92%	10,10%
Agolada	73,39%	9,38%	10,76%	3,30%	3,17%
Dozón	75,68%	12,67%	7,55%	1,58%	2,52%
Lalín	66,32%	11,89%	5,89%	3,13%	12,76%
Rodeiro	79,44%	7,44%	5,85%	1,63%	5,64%
Silleda	64,28%	16,18%	5,95%	2,98%	10,61%
Vila de Cruces	75,29%	9,10%	7,32%	2,73%	5,57%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A figura 2 permítenos apreciar dunha forma moi visual a orixe da poboación que residía no ano 2020 en Silleda e nos territorios que estamos a analizar a modo comparativo.

Figura 2

Poboación Residente Segundo o Lugar de Nacemento (2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A continuación, as figuras en forma de gráfico circular 3 e 4, permítennos comparar as diferenzas existentes na orixe da poboación entre o concello de Silleda e a comunidade autónoma de Galicia. Silleda presenta diverxencias nas persoas que naceron no seu lugar de residencia, que ascenden ata o 64,28 % mentres que en Galicia representan tan só o 54,19 %, ou no caso dos residentes que naceron noutro concello da mesma provincia, sendo en Galicia o 24,37 % e en Silleda unicamente o 16,18 %.

Figura 4

Orixe da Poboación Galega (2020)

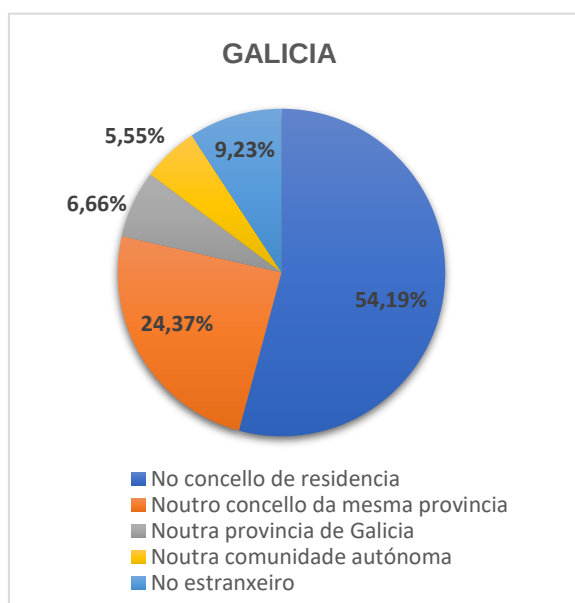
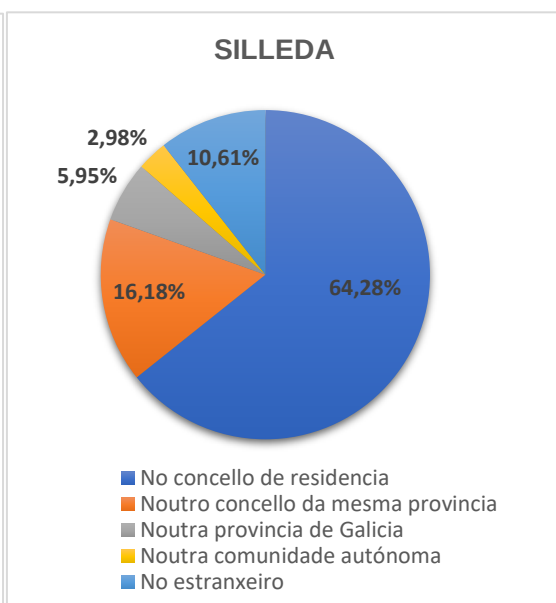

Figura 3

Orixe da Poboación de Silleda (2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Centrándonos xa no concello obxecto de análise, a táboa 4 pode ser moi útil para analizar a evolución no tempo (1998-2020) da orixe da poboación. Ademais, para poder apreciar a tendencia dunha forma máis clara, empregamos cores que nos indican en cada variable os datos máis baixos (cores cálidas ou avermelladas) e máis altos (cores verdosas). Desta forma, a simple vista podemos ver dunha forma sinxela o descenso continuado das persoas residentes en Silleda que naceron neste mesmo municipio, á par que aumentan ata marcar o seu máximo no 2020, as persoas que naceron noutro concello de Pontevedra, noutra provincia de Galicia e noutra comunidade autónoma. No caso das persoas residentes nados no estranxeiro, estas tiveron un forte e constante aumento ata o ano 2013, momento no que comezan a baixar ata a nova recuperación que se está a producir nos últimos tres anos e que aproximan os datos do ano 2020 ao máximo alcanzado no 2013. Podemos polo tanto, confirmar a tendencia que nos leva cara unha poboación cada vez máis diversa en canto á orixe da mesma.

Táboa 4

Evolución da Orixe da Poboación en Silleda (1998-2020)

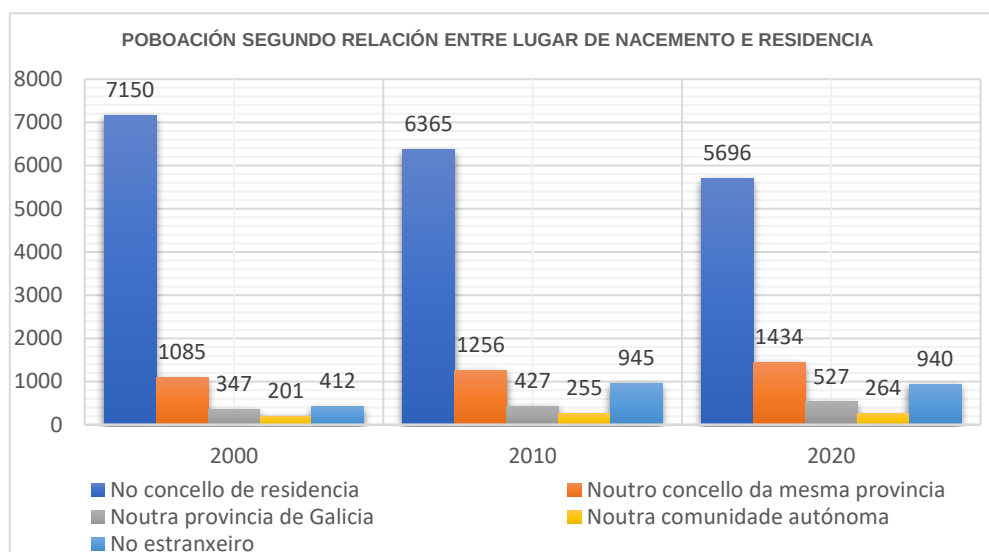
SILLEDA	No Concello de Residencia	Noutro Concello da Mesma Provincia	Noutra Provincia de Galicia	Noutra Comunidade Autónoma	No Estranxeiro
1998	7302	1069	339	217	412
1999	7278	1068	344	206	401
2000	7150	1085	347	201	431
2001	7086	1085	342	191	471
2002	6977	1078	329	198	517
2003	6878	1097	341	203	573
2004	6793	1126	363	191	582
2005	6724	1148	361	200	664
2006	6673	1163	360	216	646
2007	6567	1173	366	224	723
2008	6526	1204	382	240	814
2009	6464	1246	402	246	890
2010	6365	1256	427	255	945
2011	6317	1261	429	253	939
2012	6202	1248	432	240	952
2013	6077	1267	435	253	1005
2014	6031	1286	439	248	962
2015	5959	1306	451	253	803
2016	5900	1327	462	249	796
2017	5847	1329	469	234	790
2018	5809	1356	494	243	796
2019	5730	1364	498	246	849
2020	5696	1434	527	264	940

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Se trasladamos parte dos datos recollidos na táboa 4 a un gráfico, temos como resultado a figura 5, na que visualizamos a evolución sufrida e como foi cambiando esa estrutura da orixe da poboación co paso dos anos. Un cambio que non alterou as posicións ou orde xerárquica das variables pero si estamos a ver unha progresiva diversificación, deixando atrás esa composición máis homoxénea propia de municipios máis rurais como é o caso de Dozón.

Figura 5

Poboación Segundo a Relación entre Lugar de Nacemento e Residencia

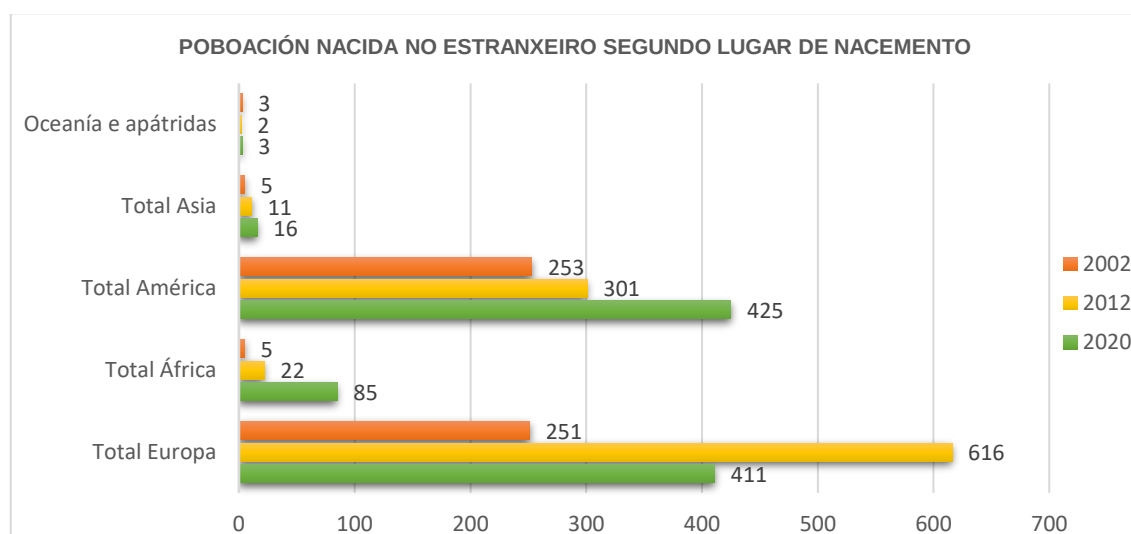

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

É de gran interese analizar a poboación nacida no estranxeiro xa que, como vimos, esta é claramente superior en Silleda en comparanza coa porcentaxe que nos ofrece Galicia, Pontevedra e os concellos do Deza, agás Lalín. Con este obxecto, traemos a colación a figura 6, que nos ofrece a poboación de Silleda nacida no estranxeiro desagregada en función do continente no que naceron así como a evolución mediante unha comparativa dos anos 2002, 2012 e 2020.

Figura 6

Poboación de Silleda Nacida no Estranxeiro Segundo o Lugar de Nacemento

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Debemos destacar dous claros ascensos, que corresponden ás persoas residentes en Silleda nadas en América (pasaron de ser un total de 253 no 2002 a 425 no 2020, é dicir, un aumento do 68 %) conformándose na actualidade como o grupo máis numeroso (45,2 % das persoas nadas no estranxeiro), e ás nadas en África, que pasaron de 5 no 2002 a 85 no 2020 (un aumento do 1700 %) aínda que tan só representan na actualidade o 9% do total. As que si descendén, e moito, son as persoas nadas en Europa, que eran o grupo claramente maioritario no 2012 (representando a máis do 64 %) e quedan agora nun segundo posto con 411 persoas (43,7 %).

Non debemos confundir ás persoas residentes en Silleda nadas no estranxeiro (poden ter nacionalidade española ou outra nacionalidade estranxeira) coa poboación con nacionalidade estranxeira. Isto é así porque como vemos na táboa 5, as diferenzas son grandes, chegando case a duplicarse as persoas nadas no estranxeiro fronte as persoas que non teñen nacionalidade española. É dicir, tal e como recolle o Observatorio Sociolaboral (2013) parte da poboación nada no estranxeiro é poboación inmigrante con orixe noutro país, pero tamén pode estar conformada por persoas descendentes doutras que emigraron, ou emigrantes retornados, ou incluso persoas con outra nacionalidade, pero que xa en España adquiriron a nacionalidade ao cumprir os requisitos esixidos legalmente (prazos de residencia, matrimonio, etc.).

De todas formas, tal e como vemos na táboa 5, Silleda é un concello cunha significativa porcentaxe de persoas con nacionalidade estranxeira, acadando este colectivo no ano 2020 o 5,72 % do total, e ocupando a segunda praza na comarca, só por detrás de Lalín (6,89 %). Trátase dunha porcentaxe algo superior á que vemos no caso do Deza (5,35 %) así como á da provincia de Pontevedra (4 %) e da comunidade autónoma de Galicia (4,17 %).

Táboa 5

Distribución da Poboación no Ano 2020

Poboación 2020		Española	Estranxeira	% nacionalidade española	% nacionalidade estranxeira	% persoas nadas no estranxeiro
GALICIA		2.589.181	112.638	95,83%	4,17%	9,23%
PONTEVEDRA		907.608	37.800	96,00%	4,00%	8,86%
DEZA		37.904	2.142	94,65%	5,35%	10,10%
DEZA	Agolada	2.264	40	98,26%	1,74%	3,17%
	Dozón	1.064	9	99,16%	0,84%	2,52%
	Lalín	18.814	1.393	93,11%	6,89%	12,76%
	Rodeiro	2.329	64	97,33%	2,67%	5,64%
	Silleda	8.354	507	94,28%	5,72%	10,61%
Vila de Cruces		5079	129	97,52%	2,48%	5,57%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Se atendemos á evolución do número de persoas de nacionalidade estranxeira residente en Silleda (figura 7), comprobaremos que no ano 1998 apenas alcanzaba a centena, pero estes datos foron medrando incesantemente ata marcar máximo no ano 2013 cun total de 642 persoas de nacionalidade estranxeira, a partir deste momento invértese a tendencia cun forte retroceso (391 no 2018). Non obstante, desde o ano 2019 a evolución volve virar de sentido con 507 persoas de nacionalidade estranxeira no 2020, o dato máis elevado dende o ano 2014.

Figura 7

Evolución da Poboación de Nacionalidade Estranxeira en Silleda (1998-2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

É moi interesante estudar tamén a composición por sexos desta significativa comunidade de persoas de nacionalidade estranxeira que residen en Silleda (táboa 6), xa que no ano 2020 o equilibrio era case absoluto con 253 homes e 254 mulleres. En Galicia e Pontevedra as mulleres estranxeiras superan aos homes, algo que non é de estrañar xa que “a inmigración estranxeira en Galicia caracterizouse sempre por ser un fenómeno feminizado, circunstancia común en todas as comunidades autónomas máis envellecidas do cuadrante noroeste do Estado.” (Xunta de Galicia, 2009, p. 14).

O equilibrio producido en Silleda, que era a tónica a principios do século XXI, rompe coa tendencia experimentada dende o ano 2004 ao 2014, década onde a fenda era palpable en favor do xénero masculino. Na figura 8, podemos ver a evolución desde o ano 1998 xunto con esa fenda en favor do xénero masculino, que xa non existe nos últimos anos.

Táboa 6

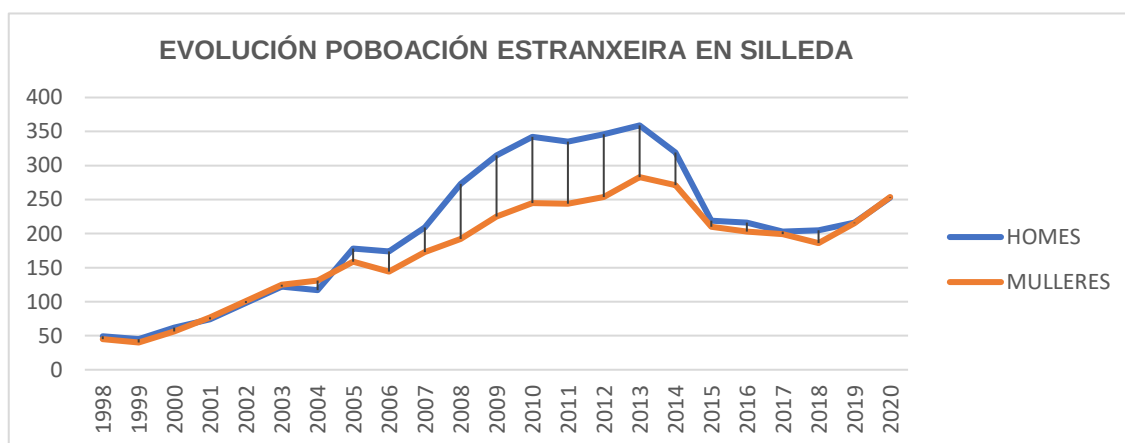
Poboación Estranxeira de Silleda por Sexos (2020)

2020	POBOACIÓN ESTRANXEIRA POR SEXOS				
	TOTAL	Nº		%	
		HOMES	MULLERES	HOMES	MULLERES
GALICIA	112.638	54025	58613	47,96%	52,04%
PONTEVEDRA	37.800	18113	19687	47,92%	52,08%
DEZA	2.142	1085	1057	50,65%	49,35%
SILLEDA	507	253	254	49,90%	50,10%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 8

Evolución da Poboación Estranxeira de Silleda por Sexos (1998-2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á idade, “cando analizamos a composición da poboación estranxeira en función da súa idade, observamos que se trata dun colectivo moito máis novo que a poboación autóctona.” (Xunta de Galicia, 2009, p. 15).

Se facemos unha análise da poboación estranxeira residente en Silleda en función da súa nacionalidade, rapidamente advertimos un dato moi salientable como é que o 30,17 % da poboación estranxeira é de nacionalidade rumana, é dicir, 3 de cada 10 persoas estranxeiras en Silleda son de nacionalidade rumana, unha porcentaxe moi superior á comarcal (17,52 %) e á autonómica (8,08 %) como podemos observar na táboa 7. A segunda nacionalidade estranxeira máis numerosa en Silleda e cunhas porcentaxes moi similares aos outros territorios é a portuguesa, “a proximidade xeográfica, ademais da cultural e lingüística a Portugal, explican a xeración de importantes fluxos migratorios entre países veciños” (Xunta de Galicia, 2009, p. 18). En

terceiro lugar, tamén destaca en Silleda a gran comunidade marroquí existente, alcanzando o 12,81 % fronte o 8,05 % de Galicia.

Táboa 7

Poboación de Silleda (%) en Función da súa Nacionalidade (2020)

2020	Galicia	Pontevedra	Deza	Silleda
Alemaña	1,13%	1,31%	0,25%	0,00%
Bulgaria	0,85%	0,93%	3,51%	0,83%
Francia	1,62%	2,07%	0,89%	0,41%
Italia	4,41%	4,53%	1,48%	2,48%
Polonia	0,52%	0,53%	0,25%	0,21%
Portugal	15,03%	17,36%	14,15%	15,70%
Reino Unido	2,17%	2,06%	0,79%	1,03%
Rumanía	8,08%	6,22%	17,52%	30,17%
Rusia	0,78%	0,80%	0,00%	0,00%
Ucráína	0,77%	0,74%	1,19%	3,93%
Arxelia	0,84%	1,04%	10,14%	0,62%
Marrocos	8,05%	7,31%	10,04%	12,81%
Nixeria	0,58%	0,64%	0,25%	0,00%
Senegal	3,07%	2,92%	1,29%	3,10%
Arxentina	2,65%	3,38%	2,28%	2,89%
Bolivia	0,60%	0,78%	0,05%	0,21%
Brasil	9,39%	10,38%	8,81%	4,75%
Colombia	8,25%	7,65%	6,58%	3,31%
Cuba	3,21%	1,86%	1,19%	1,03%
Chile	0,59%	0,48%	0,10%	0,00%
Ecuador	0,64%	0,65%	0,15%	0,41%
Paraguai	1,63%	2,59%	4,16%	2,69%
Perú	3,67%	3,59%	0,59%	0,62%
República Dominicana	3,51%	1,87%	1,93%	1,45%
Uruguai	2,12%	2,87%	0,89%	0,21%
Venezuela	12,65%	12,08%	10,04%	9,09%
China	3,20%	3,32%	1,48%	2,07%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

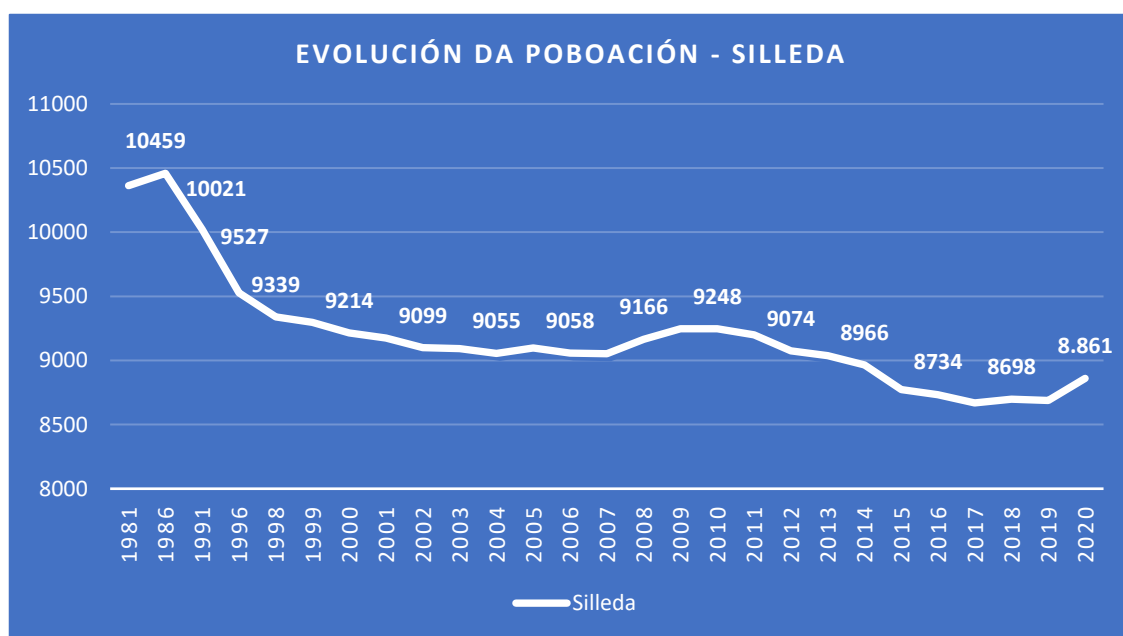
2.2. Evolución histórica da poboación de Silleda

O seguinte gráfico (figura 9) amósanos a evolución da poboación no concello de Silleda desde o ano 1981 ata a actualidade. Os datos ofrecidos polo Instituto Galego de Estatística confirman a tendencia descendente da poboación do concello de Silleda que pasou de ter 10.459 habitantes no ano 1986 a 8.861 no 2020. Trinta e nove anos que supuxeron unha perda de 1.502 persoas en Silleda. Con todo, o positivo é que esta tendencia á baixa parece que está a ser freada nos últimos anos, ou canto menos suavizada, como veremos grazas aos movementos migratorios.

Pérez et al. (2009) identifica dúas etapas históricas claramente diferenciadas: por un lado a primeira metade de século, entre 1900 e 1950, momento no que Silleda gaña poboación, acadando en 1950 os 13.490 habitantes; e a seguinte etapa na segunda metade de século, na que se produce un descenso acelerado do número de habitantes, derivado fundamentalmente das fortes correntes migratorias que afectan a Silleda, en maior medida na década dos 60 e 70. Nos anos 80 esta tendencia decrecente fréase e pódese observar incluso un incremento poboacional na primeira metade desa década (reflectedo no comezo da figura 9), pero é unha situación pasaxeira que cambia a finais da década, volvendo a perder poboación desde ese momento ata a actualidade.

Figura 9

Evolución Histórica da Poboación do Concello de Silleda (1981-2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

“Silleda amosa xa desde os anos 80 do pasado século unha notable tendencia á perda de poboación que non se dá en Lalín” (Pérez et al., 2009, p. 26). Esta sangría demográfica non foi algo exclusivo do concello de Silleda senón que como vemos na táboa 8, todos os municipios do Deza, agás Lalín, perderon poboación en relación co ano 1981. Silleda, cunha perda do 14,49 % da poboación é como podemos comprobar a mellor parada dos concellos que sofren un retroceso na súa poboación, a unha gran distancia do 42,40 % de perda de Vila de Cruces ou a espectacular caída do 60,70 % de Dozón con respecto o ano 1981.

Táboa 8

Variación (%) da Poboación, 1981 - 2020

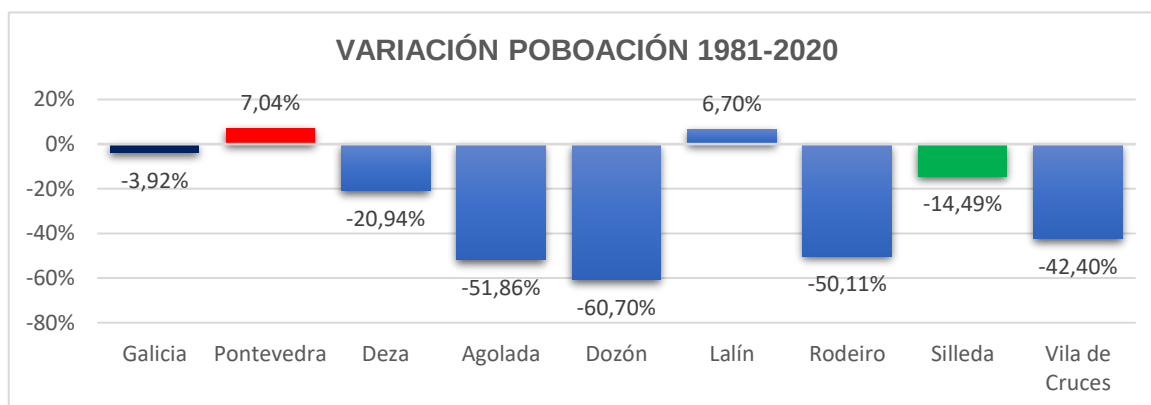
	POBOACIÓN 1981	POBOACIÓN 2020	% VARIACIÓN
GALICIA	2.811.912	2.701.819	-3,92%
PONTEVEDRA	883.267	945.408	7,04%
DEZA	50.655	40.046	-20,94%
AGOLADA	4.786	2.304	-51,86%
DOZÓN	2.730	1.073	-60,70%
LALÍN	18.938	20.207	6,70%
RODEIRO	4.797	2.393	-50,11%
SILLEDA	10.363	8.861	-14,49%
VILA DE CRUCES	9.041	5.208	-42,40%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na figura 10 apreciamos dunha forma moi visual a tímida e excepcional subida de Lalín que acompaña ao aumento provincial do 7,04 %, mentres que o Deza perde máis de 10.000 habitantes, e Silleda logra “resistir” cunha caída (-14,49 %) que supera amplamente á experimentada a nivel autonómico (-3,92 %) pero “notablemente inferior ás que rexistran outros concellos da comarca do Deza” (Pérez et al., 2009).

Figura 10

Variación (%) da Poboación, 1981 - 2020

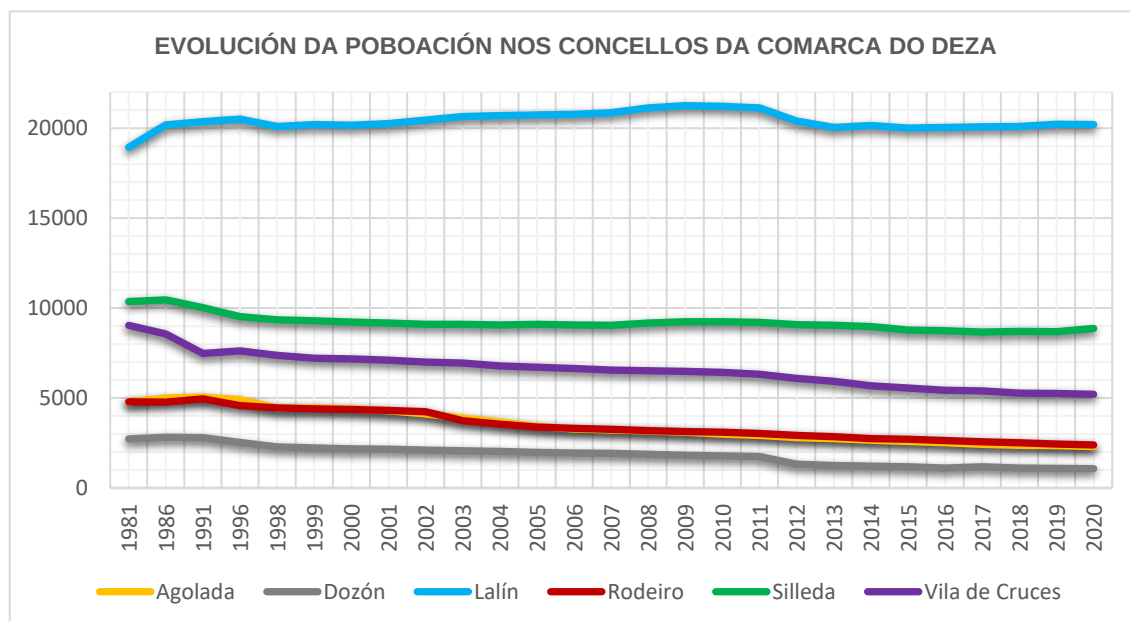

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na figura 11 podemos distinguir claramente tres grandes grupos de concellos dentro da comarca do Deza en canto a súa poboación: o máis favorable no que se atoparía Lalín, que duplica a poboación de Silleda; os concellos de Vila de Cruces e Silleda que se situarían nun punto intermedio, aínda que nos últimos anos a fenda foi aumentando en favor de Silleda e por último os municipios cunha menor poboación como son Rodeiro, Agolada e Dozón.

Figura 11

Evolución da Poboación dos Concellos da Comarca do Deza (1981-2020)

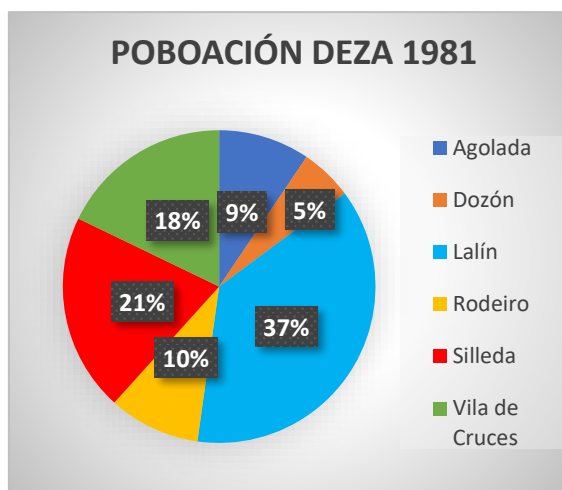
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Pérez et al. (2009) identifica como principais causas da forte perda da poboación que se produce de forma xeneralizada na comarca do Deza dende finais da década dos 80, o envellecemento da poboación (que provoca un incremento no número de falecementos como veremos posteriormente) e a forte caída da natalidade, ambas “provocan uns efectos negativos na evolución demográfica que nin sequera son compensados co aumento dos residentes procedentes da inmigración que o concello está a rexistrar non últimos anos (Pérez et al., 2009, p. 27).

A pesar da progresiva perda de poboación do concello de Silleda, ao producirse esta en menor medida que nos demais municipios do Deza, agás Lalín, isto provocou que Silleda pasase de representar o 21 % da poboación da comarca no 1981 (figura 13) ao 22 % no 2020 (figura 12). Aínda que o dato máis destacable é o gran avance proporcional de Lalín que pasou de significar o 37 % da poboación do Deza no 1981 ao 50 % no 2020, é dicir, na actualidade 5 de cada 10 persoas do Deza son do concello de Lalín. Como dicíamos, no caso de Silleda, ao igual que na densidade de poboación, este avance non é por méritos propios senón grazas ás caídas poboacionais dos concellos lindeiros.

Figura 13

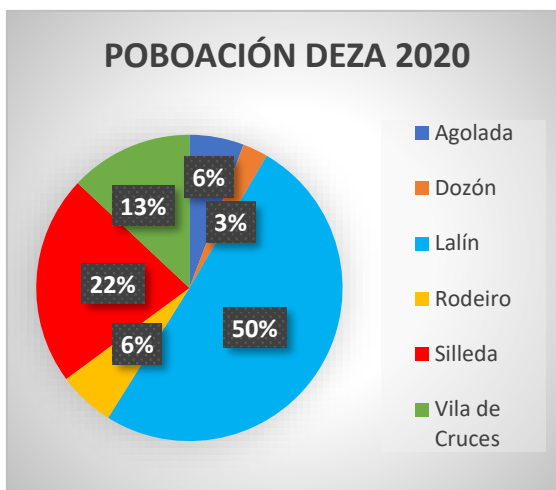
Porcentaxe de Poboación dos
Concellos do Deza no Ano 1981

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 12

Porcentaxe de Poboación dos
Concellos do Deza no Ano 2020

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Precedo (1993) confirmaba xa esta situación no ano 1993 ao dicirnos que quedaba constatada a “existencia dunha clara concentración demográfica no sector occidental” (p. 19) conformado polos concellos de Lalín, Vila de Cruces e Silleda, que no ano 2020 conformaban o 85 % do total da poboación do Deza. Este estudo considera que esta concentración demográfica débese á localización de infraestruturas e comunicacións que derivan na existencia dunhas zonas máis aptas para o poboamento.

2.3. Estrutura demográfica de Silleda por sexo e idade

“Unha cuestión importante na análise da poboación é a estrutura demográfica interna, en particular, a estrutura demográfica por sexos e por grupos de idade” (Asociación de Empresarios Ferrolterra, 2016, p. 37). Como é habitual, a estrutura demográfica de Silleda está composta por máis mulleres que homes, é dicir, “a estrutura por sexo da poboación de Silleda presenta as características habituais de calquera poboación” (Pérez et al., 2009, p. 29), algo que está motivado pola maior esperanza de vida das mulleres e a forte emigración de décadas pasadas (Precedo, 1993). En concreto, e segundo datos do Instituto Galego de Estatística (táboa 9), no ano 2020 a poboación de Silleda estaba conformada por un total de 4.296 homes (48,48 %) e por 4.565 mulleres (51,52 %).

Táboa 9

Poboación de Silleda por Sexos no Ano 2020

2020	HOMES	MULLERES	TOTAL
POBOACIÓN	4.296	4.565	8.861
PORCENTAXE	48,48%	51,52%	100,00%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En relación coa idade, a pirámide de poboación móstranos unha clara modificación da estrutura da poboación xa que a simple vista podemos comprobar as diferenzas existentes entre a figura 14 (1991) e a figura 15 (2020). Do nome de “pirámide” xa pouco quedaba a principios dos anos 90⁷, non obstante, no 2020 estamos a ver unha auténtica inversión da pirámide, cun gran ensanche dos grupos de maior idade fronte ao adelgazamento constante das capas de menor idade. Isto tradúcese nun gran aumento da idade media como veremos a continuación e un proceso de envellecemento da poboación, que é a “tónica xeral da práctica totalidade dos concellos galegos e, de forma especial, dos do interior de Galicia” (Pérez et al., 2009, p. 29).

Figura 14

Pirámide de Poboación de Silleda (1991)

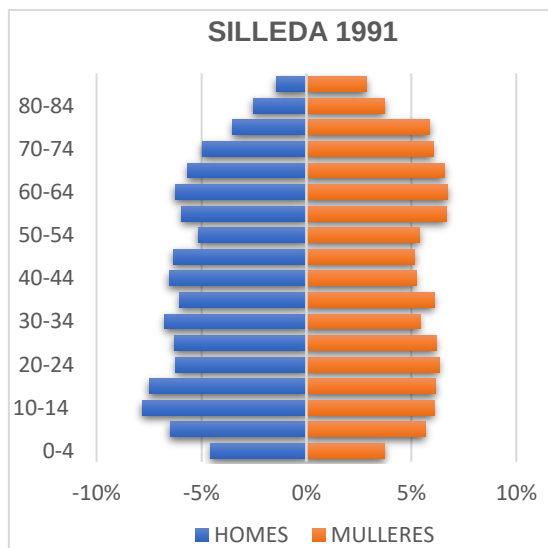
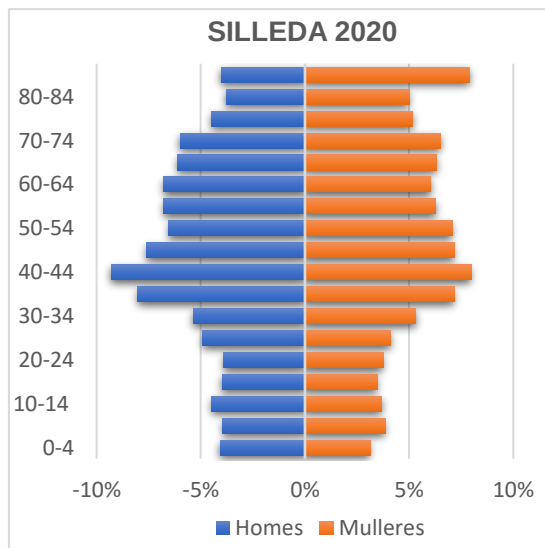

Figura 15

Pirámide de Poboación de Silleda (2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

⁷ Precado (1993) xa identificaba no ano 1993 unha situación de claro envellecemento da poboación, cunha tendencia moi negativa de cara ao futuro.

As figuras 14 e 15 son de gran importancia porque “a pirámide de poboación é a representación gráfica da distribución da poboación segundo a idade e o sexo” (Concello de Lalín, 2017b, p. 13), reflectindo a forma da pirámide a historia demográfica de Silleda. Este estudo da administración local lalinense, en relación coa pirámide de poboación dese concello, que presenta a mesma estrutura que a de Silleda, dinos que estamos ante unha pirámide regresiva, típica dos países desenvolvidos, avellentados e cun crecemento poboacional baixo. A parte baixa é moi estreita debido ao forte descenso da natalidade, a parte central pola contra é máis ancha xa que corresponde cunha época na que os valores de natalidade foron altos (anos 80-90) e coa idade de novos residentes que chegan a Silleda. Si chama a atención a parte superior da pirámide porque ten un grosor máis importante do que é habitual como consecuencia do avellentamento da poboación e da chegada de emigrantes retornados. Con todo, podemos observar un desequilibrio entre homes e mulleres con idades superiores aos 79 anos, en favor destas últimas.

Isto, podémolo visualizar na táboa 10, a cal contén os datos empregados nos gráficos de barras (figuras 14 e 15) que acabamos de comentar. Como xa fixemos anteriormente, empregamos unha escala de cores para poder a simple vista apreciar as diferenzas entre os diversos grupos de idades. Así mesmo, podemos observar tamén a maior esperanza de vida das mulleres.

Táboa 10

Distribución da Poboación de Silleda por Grupos de Idade (2020)

2020	TOTAL	% TOTAL	HOMES	% HOMES	MULLERES	% MULLERES
0-4	318	3,59%	175	4,07%	143	3,13%
5-9	345	3,89%	169	3,93%	176	3,86%
10-14	360	4,06%	192	4,47%	168	3,68%
15-19	329	3,71%	171	3,98%	158	3,46%
20-24	339	3,83%	167	3,89%	172	3,77%
25-29	399	4,50%	211	4,91%	188	4,12%
30-34	473	5,34%	230	5,35%	243	5,32%
35-39	672	7,58%	345	8,03%	327	7,16%
40-44	763	8,61%	399	9,29%	364	7,97%
45-49	654	7,38%	327	7,61%	327	7,16%
50-54	604	6,82%	281	6,54%	323	7,08%
55-59	578	6,52%	291	6,77%	287	6,29%
60-64	567	6,40%	291	6,77%	276	6,05%
65-69	551	6,22%	262	6,10%	289	6,33%
70-74	555	6,26%	257	5,98%	298	6,53%
75-79	429	4,84%	193	4,49%	236	5,17%
80-84	391	4,41%	162	3,77%	229	5,02%
85 e máis	534	6,03%	173	4,03%	361	7,91%

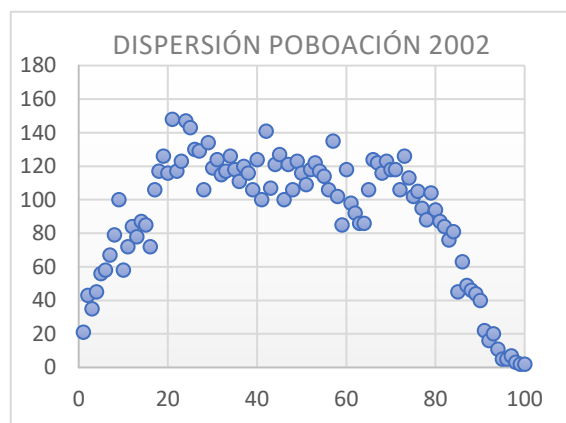
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na táboa 10 podemos apreciar como os grupos máis novos son os menos numerosos (en cores avermellados), tanto que o grupo de idade menos abundante é a propia base da pirámide con tan só 318 crianzas, que representan un escaso 3,59 % do total da poboación. Debemos destacar que o segundo grupo máis cuantioso no caso das mulleres é o de 85 ou máis anos, representando case o 8 % da poboación feminina, algo que chama a atención porque no ano 1991 era o grupo de idade menos copioso. En definitiva, esta pirámide de poboación presenta porcentaxes de poboación menor de 14 anos de algo máis dun 10 % do total, fronte a unha porcentaxe de poboación maior de 65 anos que se aproxima ao 30 %, “síntoma inequívoco do envellecemento da poboación” (Búa et al., 2007, p. 31).

Unhas gráficas de dispersión poderían axudarnos a apreciar esta evolución da poboación por idades e como en menos de vinte anos viuse modificada por completo a súa estrutura. Na figura 16 podemos ver como no ano 2002 o gran pico de poboación se producía ao redor dos vinte anos, algo que non ocorre na actualidade, xa que onde se produce esa maior acumulación poboacional é ao redor dos corenta anos (figura 17).

Figura 17

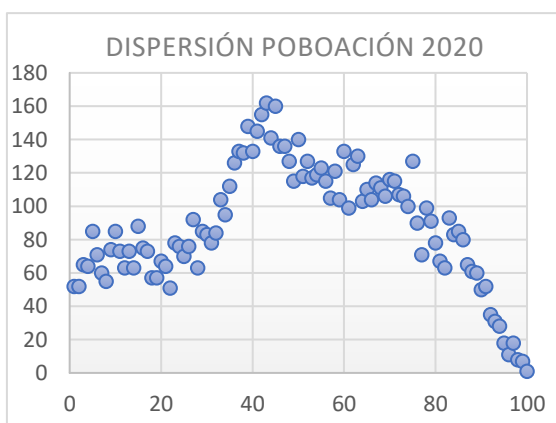
Dispersión da Poboación de Silleda (2002)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 16

Dispersión da Poboación de Silleda (2020)

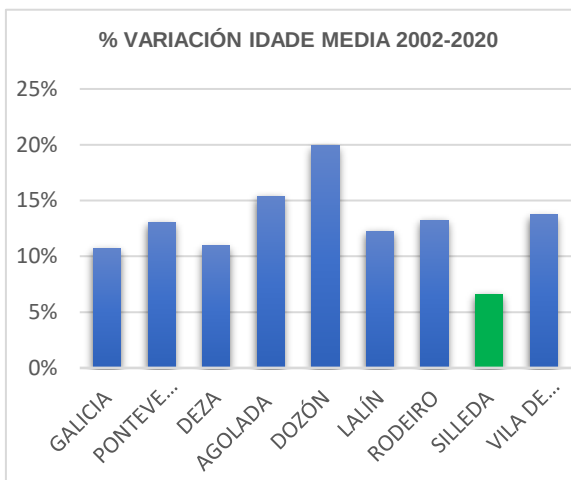

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Este envellecemento da poboación podemos visualizalo tamén a través da evolución da idade media da poboación. É aquí é onde temos un dos datos máis positivos para Silleda, xa que é, como vemos na táboa 11, o concello onde menos aumentou a idade media da poboación dende o ano 2002, en concreto un 6,61 %, moi por debaixo das demais municipalidades do Deza, incluso de Lalín (+12,17 %), e dos incrementos producidos na provincia de Pontevedra (+13,06 %) e Galicia (+10,70 %).

Táboa 11*Idade Media da Poboación (2002-2020)*

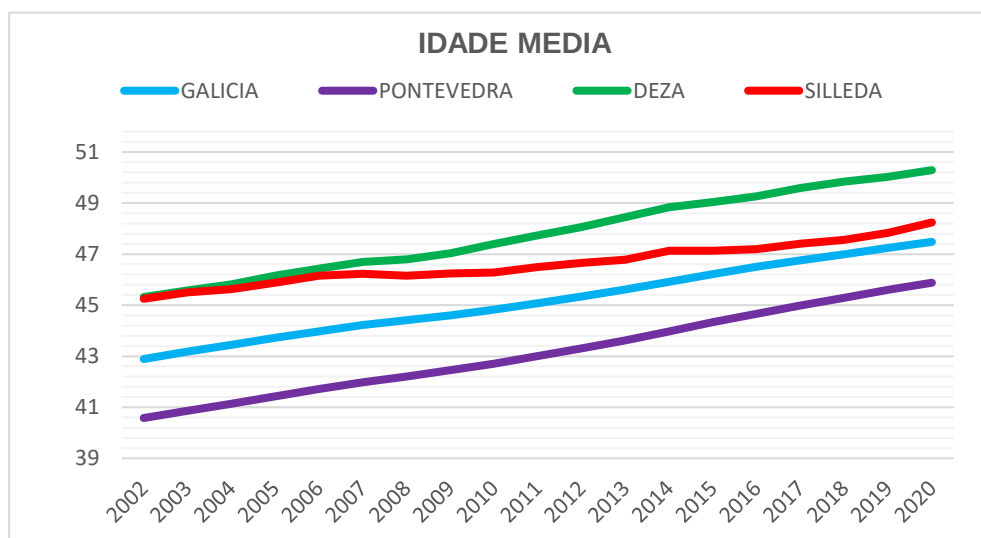
IDADE MEDIA	2002	2020	% VARIACIÓN
GALICIA	42,89	47,48	10,70 %
PONTEVEDRA	40,58	45,88	13,06 %
DEZA	45,32	50,29	10,97 %
AGOLADA	49,41	57,02	15,40 %
DOZÓN	47,4	56,84	19,92 %
LALÍN	43,19	48,49	12,27 %
RODEIRO	48,61	55,05	13,25 %
SILLEDA	45,25	48,24	6,61 %
VILA DE CRUCES	46,69	53,1	13,73 %

Figura 18*Variación da Idade Media (2002-2020)*

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A pesar de presentar no ano 2020 a idade media máis baixa da comarca do Deza, Silleda (48,24) segue por riba da media de Pontevedra (45,88) e Galicia (47,48); aínda que como vemos na figura 19, a diferenza entre elas vaise acurtando co paso dos anos, ao lograr Silleda frear ese incremento, ao contrario que sucede na propia comarca. Polo tanto, positivo o dato que nos ofrece a variación da idade media, uns aumentos xeneralizados e con fortes diferenzas entre os territorios que podemos percibir na figura 19 cunha maior claridade.

Figura 19*Idade Media da Poboación (2020)*

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Por sexos (táboa 12), a idade media é claramente superior no caso das mulleres en todos os territorios como xa vimos pola maior esperanza de vida da poboación feminina.

Táboa 12

Idade Media por Sexos (2020)

Idade media 2020	Homes	Mulleres
Galicia	45,84	49,01
Pontevedra	44,21	47,46
Deza	48,69	51,89
Agolada	55,19	58,84
Dozón	55,3	58,5
Lalín	47	49,94
Rodeiro	54,4	55,7
Silleda	46,27	50,24
Vila de Cruces	51,1	55,08

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

O estudo da Asociación de Empresarios Ferrolterra (2016) considera de gran importancia a distribución da poboación por grandes grupos de idade nos concellos da comarca, isto é así porque o primeiro grupo (menores de 20 anos) permítenos visualizar a porcentaxe de menores e identificar os territorios cunha maior proporción de persoas mozas; o segundo (entre 20 e 64 anos) ofrécenos unha porcentaxe das persoas en idade de traballar e o terceiro grupo (65 ou máis anos), é unha boa aproximación á porcentaxe de persoas xubiladas de cada municipio, ademais de outorgarnos información sobre o grao de envellecemento da poboación nos municipios da comarca. Neste eido, a táboa 13 repórtanos un magnífico dato: Silleda é o concello do Deza cunha maior porcentaxe de poboación menor de 20 anos, en concreto un 14,92 % estaría incluída neste gran grupo poboacional. Moi preto estaría Lalín, cun 14,70 % e cunha maior porcentaxe teríamos á provincia de Pontevedra (17,20 %) e Galicia (15,86 %). En canto á poboación de 65 ou máis anos, Silleda conta cunha porcentaxe do 27,37 %, algo superior a Lalín (26,78 %) e a Galicia (25,44 %) pero moi por debaixo doutros concellos veciños como Vila de Cruces (34,14 %) ou Dozón (40,83 %). Con todo, estes datos do IGE mostran unha vez máis que estamos ante unha estrutura demográfica claramente envellecida en Silleda.

Táboa 13

Distribución da Poboación de Silleda por Grandes Grupos de Idade (2020)

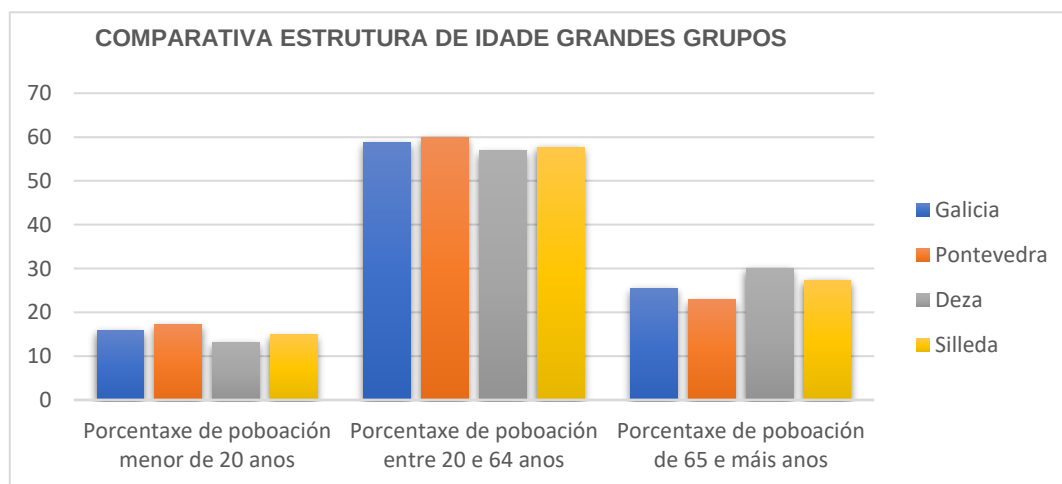
2020	Galicia	Pontevedra	Deza	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
Porcentaxe de poboación menor de 20 anos	15,86	17,2	13,13	7,61	6,9	14,7	8,18	14,92	11,14
Porcentaxe de poboación entre 20 e 64 anos	58,71	59,98	56,84	51,17	52,26	58,53	53,44	57,7	54,73
Porcentaxe de poboación de 65 e máis anos	25,44	22,82	30,03	41,22	40,83	26,78	38,37	27,37	34,14

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Unha figura como a número 20, podería axudar a contemplar o que acabamos de comentar. En liñas xerais, debemos advertir das altas porcentaxes do grupo de 65 ou máis anos en contraposición ás reducidas porcentaxes da poboación menor de 20 anos, ata tal punto de que no total da comarca do Deza, o grupo de 65 ou máis anos duplica ao de menos de 20.

Figura 20

Comparativa Grandes Grupos de Idade (2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á evolución (táboa 14), a tendencia dos últimos anos é clara: nos próximos anos todo apunta a que a poboación de máis de 65 anos seguirá a medrar e aumentar o seu peso na estrutura demográfica en detrimento da de menos de 20 anos que representaba no ano 2002 o 17,14 % do total e no 2020 tan só ao 14,92 %.

Táboa 14

Evolución Grandes Grupos de Idade de Silleda (2002-2020)

	Porcentaxe de poboación menor de 20 anos	Porcentaxe de poboación entre 20 e 64 anos	Porcentaxe de poboación de 65 e máis anos
2002	17,14	57,06	25,8
2003	16,7	57,29	26,01
2004	16,19	58,04	25,77
2005	15,55	58,63	25,82
2006	15,28	58,78	25,95
2007	15,42	58,64	25,93
2008	15,25	59,12	25,63
2009	15,12	59,58	25,3
2010	15,33	59,53	25,14
2011	15,27	59,14	25,58
2012	15,09	59,27	25,64
2013	15,27	59,12	25,61
2014	14,73	59,3	25,97
2015	14,8	59,24	25,96
2016	14,89	58,96	26,16
2017	14,96	58,58	26,46
2018	15,1	58,37	26,53
2019	15,05	58,11	26,84
2020	14,92	57,7	27,37

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Un tema de importancia capital é o envellecemento da poboación, un fenómeno que é medido polo Instituto Galego de Estatística a través do índice de envellecemento, definido por este organismo como a “relación entre a poboación maior de 64 anos e a poboación menor de 20 anos expresada en %, é dicir, o número de persoas de 65 ou máis anos por cada 100 menores de 20 anos” (IGE, s.d.a). Como vemos na táboa 15, Silleda presenta o segundo índice de envellecemento máis baixo do Deza (só por detrás de Lalín), en concreto de 183,45, non obstante, está lonxe do galego (160,40) e o provincial (132,72).

Táboa 15

Índice de Envellecemento da Poboación

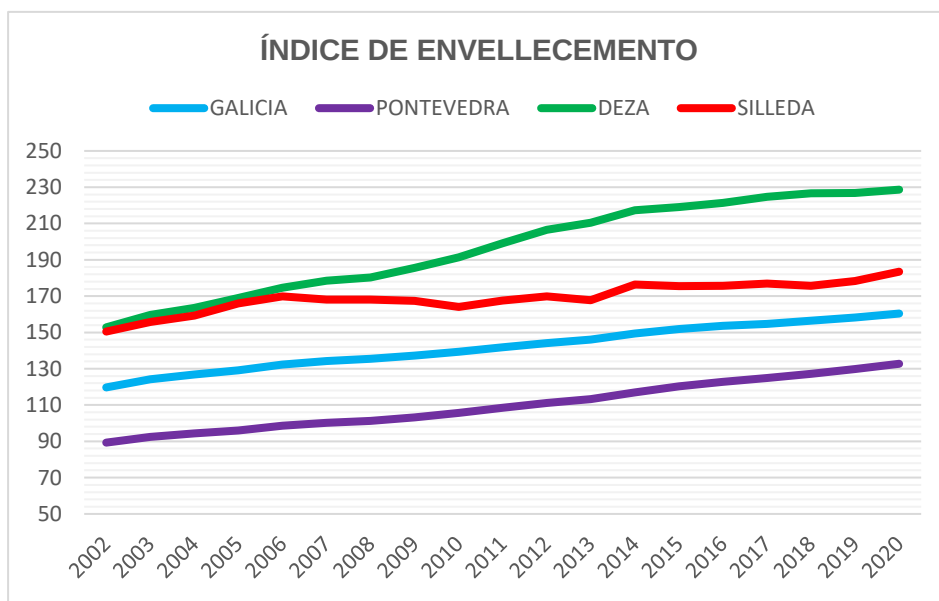
Índice de Envellecemento									
	Galicia	Pontevedra	Deza	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
2020	160,4	132,72	228,66	541,47	591,43	182,2	468,81	183,45	306,46

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á evolución do índice de envellecemento nos últimos anos (figura 21), vemos que ocorre exactamente o mesmo que o que viamos na idade media: Silleda a pesar de situarse no ano 2002 nun índice moi semellante ao comarcal, logra frear co paso destas dúas décadas ese ascenso xeneralizado en todos os territorios, reducindo considerablemente a fenda co índice provincial e autonómico.

Figura 21

Evolución Índice Envellecemento (2002-2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Trabada (2007) confirma que o proceso de envellecemento está a afectar en maior medida e con máis intensidade ao territorio rural galego⁸. Ademais, recolle as consecuencias negativas deste proceso de despoboamento e envellecemento entre as que podemos destacar as seguintes: diminución progresiva e escaseza de poboación activa que deriva na perda da diversidade de actividades económicas, forte desalento para a creación e instalación de novas empresas e negocios, dependencia excesiva das rendas e pensións dos fogares, aumento progresivo das necesidades sociais e sanitarias relacionadas coa poboación anciá, perda do dinamismo sociocultural e menor capacidade de adaptación flexible e innovación da poboación con respecto aos cambios socioeconómicos.

⁸ “A poboación galega caracterízase por estar inmersa nun proceso de envellecemento que afecta a toda Europa, pola dispersión territorial e polas consecuencias derivadas dos procesos migratorios do século pasado” (Xunta de Galicia, 2014, p. 30).

2.4. Crecemento natural da poboación de Silleda

2.4.1. Natalidade

A información relativa aos nacementos⁹ obtense a partir do boletín estatístico de parto que debe cubrirse no momento da inscrición do nacemento no Rexistro Civil (Portal Educativo IGE). Se facemos unha comparativa entre o número de nacementos do ano 1975 e os que se produciron no ano 2019 (táboa 16), descubriremos que o retroceso no número absoluto de nacementos foi imparable tanto a nivel autonómico (-64,27 %) como provincial (-63,45 %) e comarcal (-61,37 %). No caso de Silleda, o descenso no número de persoas nadas no 2019 en comparación co ano 1975, foi de 89, é dicir, un 64,58 % menos. Vemos polo tanto que é o segundo concello do Deza onde é menor esa caída pero moi lonxe de Lalín que rexistra unha baixada do 51,34%. Estamos ante uns datos que invitan ao pesimismo xa que no 2019 tan só se produciron 231 nacementos en todo o territorio comarcal, dos cales arredor do 22% pertencen a Silleda e preto do 55% a Lalín.

O descenso de natalidade acelera o proceso de envellecemento e así o poñen de manifesto Pérez et al. (2012): “aínda que o envellecemento poboacional teríase producido de igual forma pola prolongación da esperanza de vida e a caída das taxas de mortalidade, o declive da fecundidade está provocando que este sexa máis acelerado e intenso” (p. 108).

Táboa 16

Comparativa Número Nacementos (1975-2019)

	1975	2019	% VARIACIÓN
Galicia	43850	15668	-64,27 %
Pontevedra	16179	5913	-63,45 %
Deza	598	231	-61,37 %
Agolada	39	11	-71,79 %
Dozón	13	3	-76,92 %
Lalín	261	127	-51,34 %
Rodeiro	47	15	-68,09 %
Silleda	144	51	-64,58 %
Vila de Cruces	94	24	-74,47 %

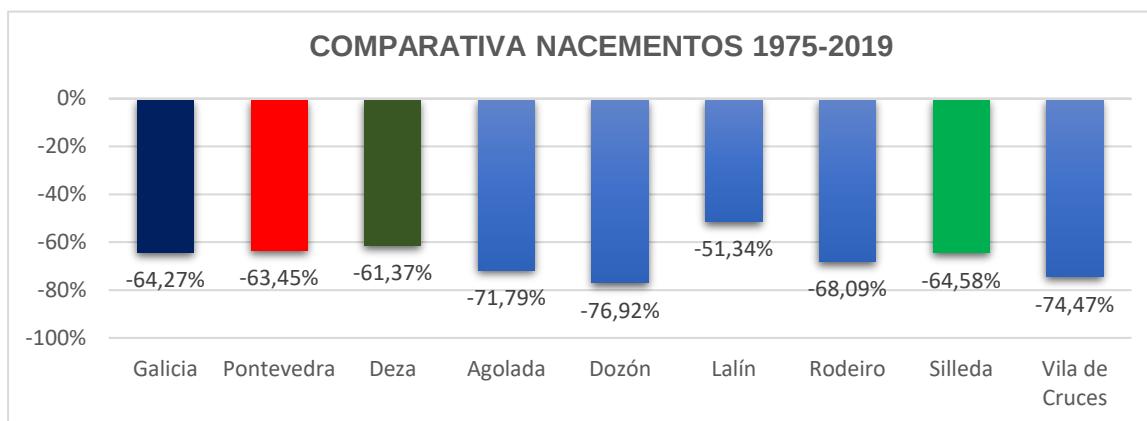
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

⁹ O nacemento identifícase co concepto biolóxico de nacido con vida, diferenciándose así do parto, que pode dar lugar a varios nacementos e inclúen as mortes fetais tardías, é dicir, aqueles fetos mortos con 6 ou máis meses de xestación (Portal Educativo IGE).

Na figura 22 podemos observar dunha maneira moi sinxela os descenso da natalidade. É digno de mención que a comarca do Deza presente menores descenso que Galicia e Pontevedra, froito da menor redución producida en Lalín.

Figura 22

Comparativa Número Nacementos 1975-2019

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A tendencia descendente de persoas nadas é clara en Silleda, dende o ano 1988 o número de nacementos nunca máis volveu superar a centena (figura 23). Precedo (1993) poñía de manifesto a baixa natalidade dos concellos desta comarca, e indagaba nas causas, entre as cales destacaba o descenso da fecundidade e a falta de efectivos mozos tras a forte emigración das décadas pasadas. Con todo, o mínimo de nacementos do 2001 tras o descenso brusco vivido desde o ano 1981, deu lugar no presente século a unha etapa de estabilización, con algunha forte suba como a do 2015.

Figura 24

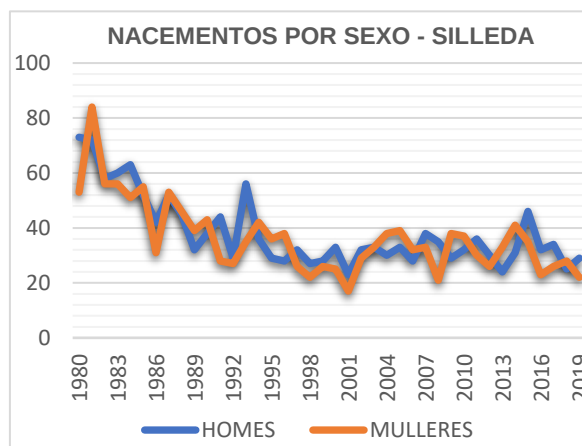
Evolución Número de Nacementos Silleda

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 23

Evolución Número Nacementos por Sexos Silleda

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Por sexos, na figura 23 podemos ver a evolución dende o ano 1980 ata o 2019, un tramo temporal no que se produciron 2.982 nacementos, 39 anos nos que naceron en Silleda 1.529 nenos (51,27 %) e 1.453 nenas (48,73 %). Como dicíamos, o cambio de século supuxo un punto de inflexión nos nacementos, xa que tras o mínimo da serie histórica no ano 2001, os nacementos incluso tiveron anos de fortes aumentos neste século como por exemplo no 2005 (72 nacementos) ou no 2015 (81 nacementos), sendo este ano a cifra máis alta desde o ano 1993. Por este motivo, convén rexistrar a evolución dos últimos anos dunha forma máis específica a través da táboa 17.

Táboa 17

Evolución do Número de Nacementos en Silleda por Sexos (2000-2019)

Silleda	Nacementos	Homes	Mulleres
2000	58	33	25
2001	40	23	17
2002	61	32	29
2003	66	33	33
2004	68	30	38
2005	72	33	39
2006	60	28	32
2007	71	38	33
2008	56	35	21
2009	67	29	38
2010	69	32	37
2011	66	36	30
2012	56	30	26
2013	57	24	33
2014	72	31	41
2015	81	46	35
2016	55	32	23
2017	60	34	26
2018	53	25	28
2019	51	29	22

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Os 51 nacementos do ano 2019 e os 53 do 2018 marcaron o segundo e terceiro peor dato do século. Isto confirma a preocupante situación de cara ao futuro que se verá agravada pola pandemia da COVID-19 e a crise económica derivada da mesma. González-Rábago et al. (2017) confirma os efectos negativos das crises económicas sobre a natalidade e a fecundidade e considera fundamental “mediante a implementación de políticas públicas de apoio á familia o desenvolvemento dun escenario máis proclive á maternidade/paternidade que implique a redución dos costes individuais que supón a crianza e protexa fronte aos vaivéns da economía” (p. 23).

A taxa bruta de natalidade, número de nacementos por cada 1.000 habitantes (IGE, s.d.a) foi en Silleda no 2019 de 5,63, un 16,10 % menos se a comparamos co ano 2002, sendo un dos maiores descenso do Deza. De todas formas, esta taxa segue a ser das maiores da comarca (táboa 18) só por detrás de Lalín (6,02) e moi próxima á galega (5,82).

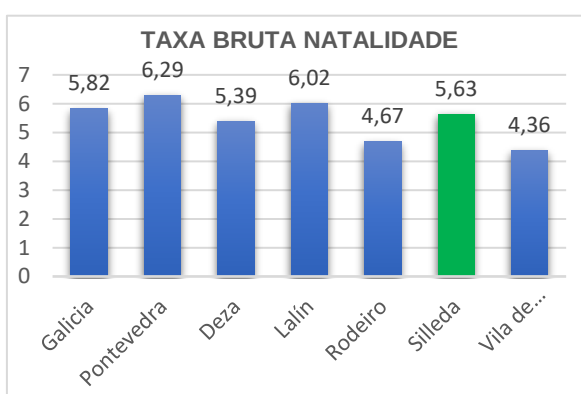
Táboa 18

Taxa Bruta de Natalidade (2002 e 2019)

Taxa bruta de natalidade			
	2002	2019	Variación %
Galicia	7,16	5,82	-18,72 %
Pontevedra	8,5	6,29	-26,00 %
Deza	5,53	5,39	-2,53 %
Lalín	6,34	6,02	-5,05 %
Rodeiro	3,57	4,67	30,81 %
Silleda	6,71	5,63	-16,10 %
Vila de Cruces	3,92	4,36	11,22 %

Figura 25

Taxa Bruta de Natalidade

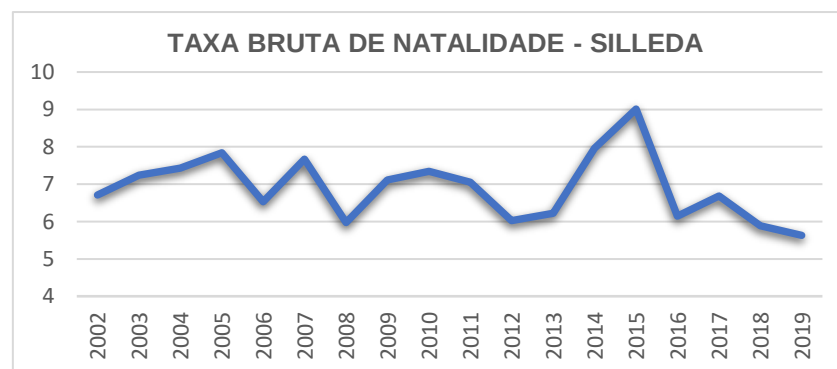
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á evolución taxa bruta de natalidade, debemos destacar o pronunciado pico do ano 2015, momento no que se produciu un auténtico “baby boom” en Silleda co maior número de nacementos rexistrado desde o ano 1993 e cuns datos que seguramente non se volverán alcanzar nos próximos anos. O ano 2019 foi o da menor taxa bruta de natalidade nesta serie histórica que estamos a analizar (2002-2019), aínda que todo apunta que a crise da COVID-19 poderá traer uns descenso aínda máis pronunciados.

Figura 26

Evolución da Taxa Bruta de Natalidade de Silleda (2002-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Táboa 19

Evolución da Taxa Bruta de Natalidade de Silleda (2002-2019)

Silleda	Taxa bruta de natalidade
2002	6,71
2003	7,24
2004	7,43
2005	7,84
2006	6,53
2007	7,67
2008	5,97
2009	7,11
2010	7,34
2011	7,05
2012	6,02
2013	6,22
2014	7,96
2015	9,01
2016	6,14
2017	6,68
2018	5,89
2019	5,63

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á taxa xeral de fecundidade (figura 27), número de nacementos por cada mil mulleres en idade fértil (de 15 a 49 anos), Silleda (29,16) presenta uns datos moi semellantes aos de Lalín (29,99) e Pontevedra (29,31), superando á taxa galega (28,44) a pesar do leve descenso en relación co 2002 (-1.79 %) tal e como vemos na táboa 20.

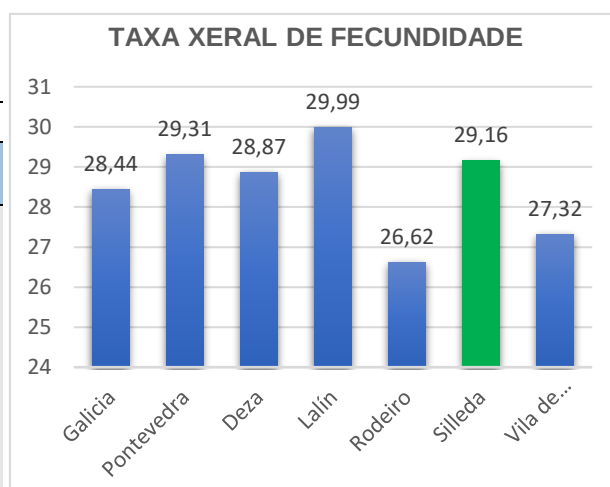
Táboa 20

Figura 27

Variación Taxa Xeral de Fecundidade *Taxa Xeral de Fecundidade 2019*

(2002-2019)

Taxa xeral de fecundidade			
	2002	2019	Variación %
Galicia	28,84	28,44	-1,39 %
Pontevedra	32,4	29,31	-9,54 %
Deza	24,4	28,87	18,32 %
Lalín	25,69	29,99	16,74 %
Rodeiro	18,97	26,62	40,33 %
Silleda	29,69	29,16	-1,79 %
Vila de Cruces	18,42	27,32	48,32 %

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A evolución da taxa xeral de fecundidade en Silleda queda patente na táboa 21 e na figura 28 onde vemos que o ano 2019 é o terceiro peor dato deste municipio nos anos de estudo (2002-2019). Pérez et al. (2012) mostra a súa preocupación no relativo ás taxas de fecundidade que rexistra o noso país, que son das máis baixas de Europa, e enumera como posibles causas as limitacións estruturais do mercado laboral, as resistencias culturais á igualdade no relativo á corresponsabilidade e ao reparto de tarefas no ámbito do fogar, as dificultades de acceso da poboación moza a unha estabilidade laboral que permita a emancipación, os desproporcionados custos de vivenda así como outros factores de índole política e cultural.

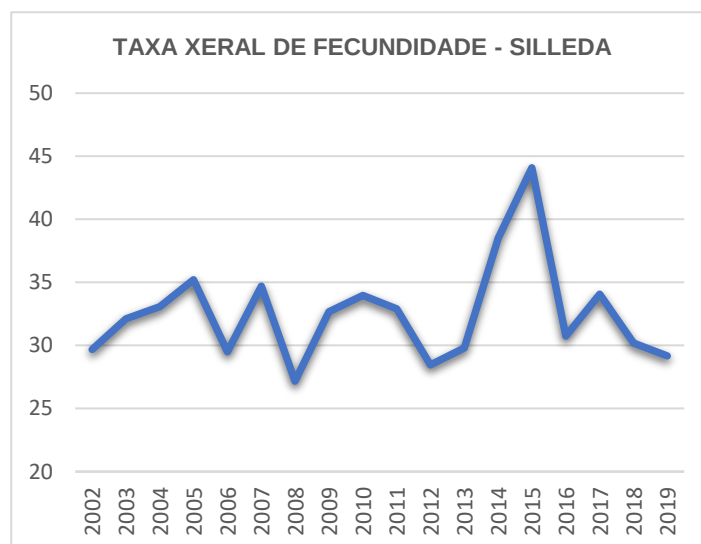
Táboa 21

Evolución da Taxa Xeral de Fecundidade en Silleda

Silleda	Taxa xeral de fecundidade
2002	29,69
2003	32,12
2004	33,07
2005	35,22
2006	29,49
2007	34,71
2008	27,17
2009	32,68
2010	33,96
2011	32,89
2012	28,47
2013	29,8
2014	38,51
2015	44,09
2016	30,74
2017	34,08
2018	30,19
2019	29,16

Figura 28

Evolución da Taxa Xeral de Fecundidade en Silleda

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

“A evidencia mostra que a caída das taxas de fecundidade e natalidade non veñen unicamente determinadas por factores estritamente sociais” (Pérez et al., 2012, p. 5), de feito son moitos os estudos clínicos que destacaron a caída da fertilidade biolóxica, é dicir, da propia capacidade reprodutora dos seres humanos. Neste punto debemos traer a colación o retraso da idade media de entrada na maternidade, que na “maioría dos países desenvolvidos reforza tamén o enfraquecemento da fertilidade” (Pérez et al., 2012, p. 5).

A táboa 22 é moi interesante para visualizar o progresivo aumento da idade media da maternidade. No ano 1996, máis do 24 % das mulleres tiveron a súa primeira crianza entre os 20 e os 24 anos, un dato que se elevou nese ano ata preto do 41 % no caso das mulleres entre 25 e 29 anos e que apenas superaba o 12% nas mulleres de 35 a 39 anos. En tanto, no ano 2019, os dous primeiros grupos de idade non alcanzaron o 4 % e o 29 % respectivamente, mentres que case o 40 % das mulleres tiveron o seu primeiro fillo entre os 35 e os 39 anos. O grupo de idade máis común para ter fillos/as dende o ano 1996 pasou de ser o de 25-29 anos ao de 35-39 anos no 2018.

Táboa 22

Evolución da Idade Media da Nai ao Primeiro Fillo (1996-2018)

Silleda	PRIMEIRO FILLO SEGUNDO A IDADE DA NAI						
	Menos de 20 anos	De 20 a 24 anos	De 25 a 29 anos	De 30 a 34 anos	De 35 a 39 anos	De 40 a 44 anos	De 45 e máis anos
1996	4,55%	24,24%	40,91%	15,15%	12,12%	0,00%	3,03%
1997	3,45%	13,79%	25,86%	32,76%	17,24%	6,90%	0,00%
1998	4,08%	20,41%	24,49%	32,65%	16,33%	2,04%	0,00%
1999	5,56%	9,26%	25,93%	44,44%	12,96%	1,85%	0,00%
2000	3,45%	12,07%	25,86%	41,38%	12,07%	5,17%	0,00%
2001	2,50%	20,00%	32,50%	30,00%	12,50%	2,50%	0,00%
2002	0,00%	16,39%	26,23%	31,15%	19,67%	6,56%	0,00%
2003	4,55%	21,21%	22,73%	39,39%	12,12%	0,00%	0,00%
2004	2,94%	10,29%	25,00%	39,71%	16,18%	5,88%	0,00%
2005	0,00%	15,28%	26,39%	30,56%	26,39%	1,39%	0,00%
2006	0,00%	8,33%	23,33%	41,67%	25,00%	1,67%	0,00%
2007	0,00%	7,04%	22,54%	40,85%	25,35%	2,82%	1,41%
2008	1,79%	7,14%	37,50%	39,29%	10,71%	3,57%	0,00%
2009	0,00%	10,45%	25,37%	43,28%	19,40%	1,49%	0,00%
2010	0,00%	7,25%	21,74%	37,68%	30,43%	2,90%	0,00%
2011	0,00%	9,09%	21,21%	45,45%	22,73%	1,52%	0,00%
2012	1,79%	5,36%	23,21%	42,86%	25,00%	0,00%	1,79%
2013	0,00%	3,51%	17,54%	43,86%	29,82%	5,26%	0,00%
2014	0,00%	5,56%	9,72%	37,50%	41,67%	5,56%	0,00%
2015	0,00%	4,94%	17,28%	39,51%	28,40%	9,88%	0,00%
2016	3,64%	1,82%	16,36%	30,91%	32,73%	14,55%	0,00%
2017	0,00%	3,33%	11,67%	45,00%	33,33%	5,00%	1,67%
2018	0,00%	3,77%	18,87%	24,53%	39,62%	13,21%	0,00%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Se no ano 2002 as mulleres silledenses tiñan o seu primeiro fillo/a de media aos 29,8 anos, no 2019 era xa aos 31, é dicir, un ascenso do 6,54% (táboa 23). O único positivo que podemos extraer desta táboa e da figura 29 é que Silleda é o concello que rexistra a menor suba, sendo o que presenta a idade media da nai ao nacemento do primeiro fillo máis baixa do Deza e incluso inferior á provincial e autonómica.

Táboa 23

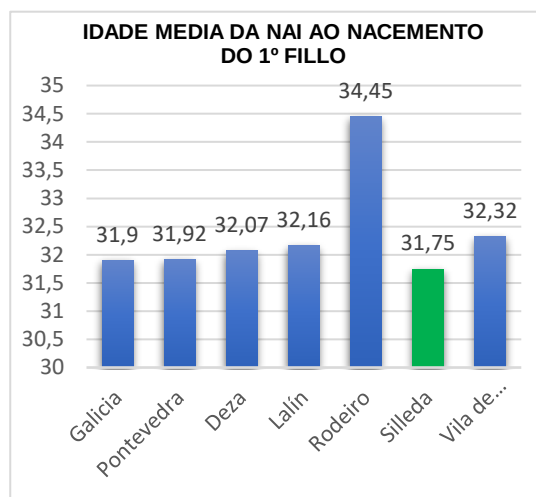
*Variación (%) Idade Media da Nai ao
Nacemento do Primeiro Fillo*

Idade media da nai ao nacemento do primeiro fillo ¹⁰			
	2002	2019	Variación %
Galicia	29,45	31,9	8,32%
Pontevedra	29,17	31,92	9,43%
Deza	29	32,07	10,59%
Lalín	29,05	32,16	10,71%
Rodeiro	25,25	34,45	36,44%
Silleda	29,8	31,75	6,54%
Vila de Cruces	29,08	32,32	11,14%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 29

*Idade Media da Nai ao Nacemento do
Primeiro Fillo*

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

O mesmo ocorre en relación coa idade media á maternidade¹¹: Silleda presenta a idade media á maternidade das máis baixas do Deza (figura 30), concretamente nos 32,49 anos, incluso por debaixo de Lalín (32,88) e Pontevedra (32,85). Ademais é a que sofre un menor aumento en relación co ano 2002 (+3,77 %) como vemos na táboa 24.

Táboa 24

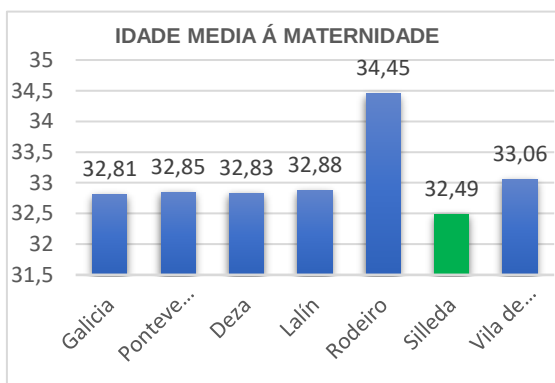
Idade Media á Maternidade (2002 e 2019)

Idade media á maternidade			
	2002	2019	Variación %
Galicia	30,84	32,81	6,39%
Pontevedra	30,75	32,85	6,83%
Deza	30,27	32,83	8,46%
Lalín	30,2	32,88	8,87%
Rodeiro	28,73	34,45	19,91%
Silleda	31,31	32,49	3,77%
Vila de Cruces	30,22	33,06	9,40%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 30

Idade Media á Maternidade 2019

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

¹⁰ A idade media da nai ao nacemento do primeiro fillo é a “media aritmética das idades ás que as mulleres teñen ao seu primeiro fillo, en grupos quinquenais, ponderada polas taxas específicas de fecundidade de cada grupo de idade das nais que teñen o seu primeiro fillo” (IGE, s.d.a).

¹¹ A idade media á maternidade é a “media aritmética das idades ás que as mulleres teñen fillos, en grupos quinquenais, ponderada polas taxas específicas de fecundidade de cada grupo de idade” (IGE, s.d.a).

Estes bos datos que reporta Silleda en comparación cos demais territorios débense en boa medida á concentración nos núcleos urbanos de parellas novas, algunhas procedentes da inmigración, que ven en Silleda un lugar residencial atractivo (Pérez et al., 2009).

A taxa bruta de reprodución é o número medio de fillos/as que tería unha muller en ausencia de mortalidade ao longo da súa vida (IGE, s.d.a), e os datos son especialmente preocupantes neste eido xa que a media non alcanza en Silleda nin o 0,50 e descende un 6,38 % en relación co 2002 (táboa 25). Isto reflicte o problema demográfico que afronta a sociedade actual incapaz de asegurar unha substitución xeracional o que provoca un aumento da proporción de persoas maiores, ameazando desta forma a solvencia dos sistemas de pensións e de seguridade social, unha redución da poboación activa que pode derivar nun descenso da produtividade, importantes dificultades para o acceso da mocidade ao mercado laboral e unha necesaria revisión dos sistemas educativos, sanitarios e de protección social que deben adaptarse á nova realidade demográfica (Pérez et al., 2012).

Táboa 25

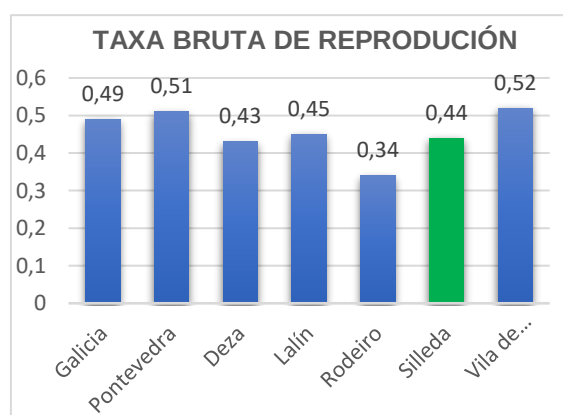
Taxa Bruta de Reprodución (2002 e 2019)

Taxa bruta de reprodución			
	2002	2019	Variación %
Galicia	0,46	0,49	6,52 %
Pontevedra	0,51	0,51	0,00 %
Deza	0,39	0,43	10,26 %
Lalín	0,43	0,45	4,65 %
Rodeiro	0,3	0,34	13,33 %
Silleda	0,47	0,44	-6,38 %
Vila de Cruces	0,23	0,52	126,09 %

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 31

Taxa Bruta de Reprodución (2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

2.4.2. Mortalidade

Defensor del Pueblo (2019) considera a caída da mortalidade e o forte aumento da esperanza de vida como un gran éxito da sociedade española, e proporcionan ademais unha idea do “elevado grao de calidade e cohesión social en todo o que incide na esperanza de vida, como a alimentación, os hábitos físicos de vida, os hábitos sociais e os servizos sanitarios” (p. 35).

A fonte de información da mortalidade é o boletín estatístico de defuncións que se cubre no Rexistro Civil no momento de inscribir as defuncións (Portal educativo IGE). Na táboa 26 podemos ver unha comparativa no número de mortes contabilizadas no ano 1975 en relación co 2019. As zonas que presentan un aumento de poboación rexistran tamén un ascenso nas defuncións, tal e como vemos no caso de Lalín. Non obstante, Silleda rexistra no 2019 unha caída do 5,08 % en relación co ano 1975, lonxe dos descensos acadados nos concellos que sufriron o maior retroceso demográfico (por exemplo a caída do 38,89% de Dozón).

Táboa 26

Variación (%) no Número de Defuncións (1975 e 2019)

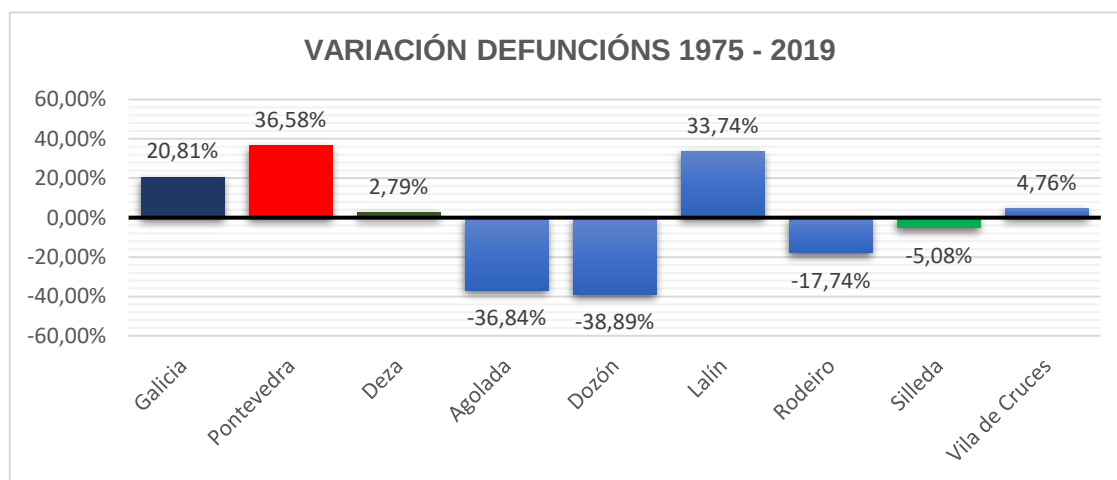
DEFUNCIONES			
	1975	2019	%
Galicia	25834	31210	20,81%
Pontevedra	6850	9356	36,58%
Deza	502	516	2,79%
Agolada	57	36	-36,84%
Dozón	18	11	-38,89%
Lalín	163	218	33,74%
Rodeiro	62	51	-17,74%
Silleda	118	112	-5,08%
Vila de Cruces	84	88	4,76%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na figura 32, podemos ver en forma de gráfica as variacións no número absoluto de persoas finadas no ano 2019 en comparación co sucedido no 1975.

Figura 32

Variación (%) no Número de Defuncións (1975-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na figura 34 podemos ver a evolución histórica dos decesos en Silleda, que oscilaron entre as 100 e as 140 mortes anuais. Se ben é certo que houbo anos moi positivos cun gran descenso das mortes (por exemplo, no 2005 con tan só 95 mortes), tamén houbo anos moi malos en canto ao número de persoas falecidas (por exemplo o 2013 que marcou máximo na serie histórica con 144 mortes). Desde o ano 1975 ata o 2019 producíronse en Silleda un total de 5.364 defuncións, das cales 2.680 foron homes (49,96%) e 2.684 mulleres (50,04%), como vemos un equilibrio case absoluto.

Figura 34

Evolución Número de Defuncións de Silleda (1975-2019)

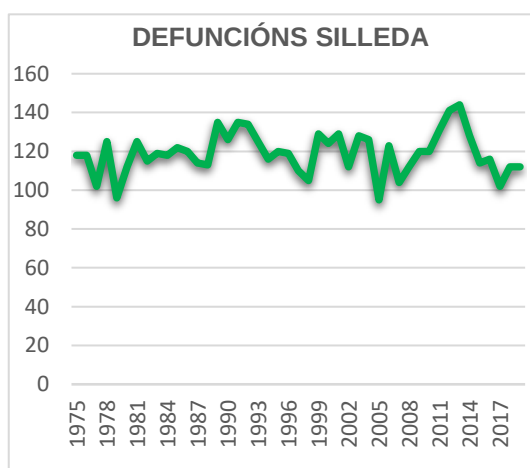
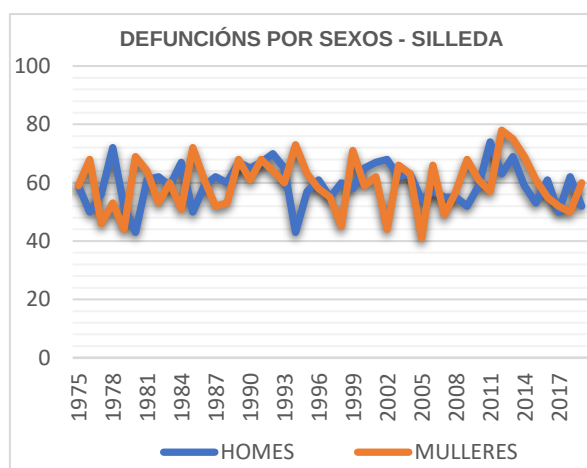

Figura 33

Evolución Número de Defuncións por Sexo de Silleda (1975-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Tras os máximos rexistrados nos anos 2011, 2012 e 2013, desde o ano 2015 parece que as defuncións volven aos valores máis baixos sen superar os 120, concretamente nos anos 2018 e 2019 faleceron 112 persoas. Haberá que analizar no futuro como está a afectar a COVID-19 a estas variables demográficas.

Táboa 27

Evolución Número Defuncións Silleda (2000-2019)

	Defuncións	Defuncións homes	Defuncións mulleres
2000	124	65	59
2001	129	67	62
2002	112	68	44
2003	128	62	66
2004	126	63	63
2005	95	54	41
2006	123	57	66
2007	104	55	49

	Defuncións	Defuncións homes	Defuncións mulleres
2008	112	55	57
2009	120	52	68
2010	120	59	61
2011	131	74	57
2012	141	63	78
2013	144	69	75
2014	128	59	69
2015	114	53	61
2016	116	61	55
2017	102	50	52
2018	112	62	50
2019	112	52	60

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

“De forma correlativa á taxa de natalidade, a taxa de mortalidade vincula o número total de defuncións co nivel poboacional dunha unidade territorial” (Concello de Lalín, 2017b, p. 6), é dicir, mide o número de defuncións por cada 1.000 habitantes (IGE, s.d.a), esta taxa permitiranos realizar comparacións co resto de territorios. Silleda presentaba no ano 2018 unha taxa bruta de 12,44 defuncións por cada mil habitantes, é dicir, un aumento do 0,97 % se o comparamos coa taxa do ano 2002 e un dato que supera a media galega (12) e provincial (10,09), como viamos propio dunha poboación avellentada.

Táboa 28

Variación (%) Taxa Bruta Mortalidade (2002-2018)

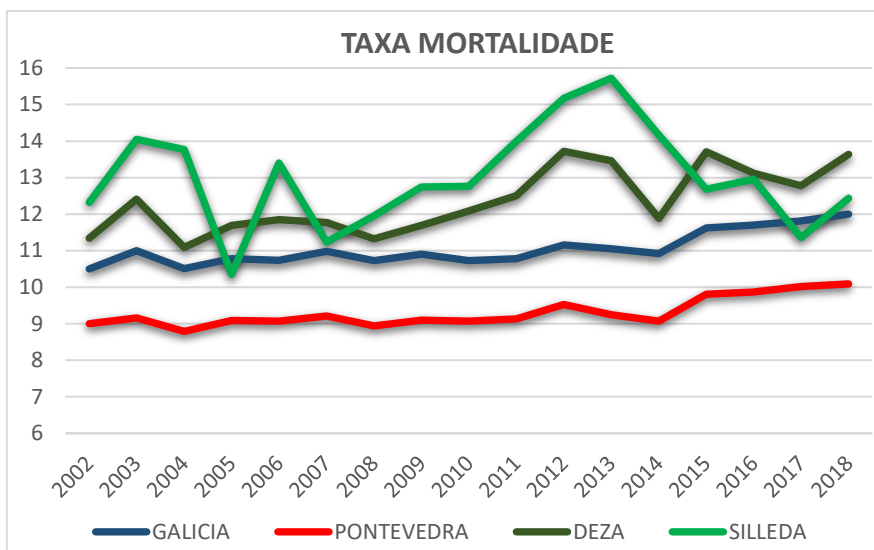
Taxa bruta de mortalidade			
	2002	2018	% variación
Galicia	10,5	12	14,29%
Pontevedra	9	10,09	12,11%
Deza	11,34	13,64	20,28%
Agolada	11,68	22,68	94,18%
Dozón	11,83	12,14	2,62%
Lalín	10,23	11,95	16,81%
Rodeiro	12,13	20,16	66,20%
Silleda	12,32	12,44	0,97%
Vila de Cruces	12,48	13,91	11,46%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Unha taxa que se aproximou a 16 mortes por cada mil habitantes no ano 2013 logo dunha suba progresiva, pero que descendeu a partir dese momento ata os valores actuais (figura 35).

Figura 35

Evolución da Taxa Bruta de Mortalidade (2002-2018)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á taxa bruta de mortalidade por sexos (táboa 29), esta situouse en Silleda nos 13,4 no caso das mulleres e 11,37 nos homes, como vemos valores máis elevados na poboación feminina que tamén se producen en Vila de Cruces pero non nos demais territorios obxecto de análise (figura 36), onde vemos que a taxa de mortalidade dos homes é claramente superior ao igual que en Galicia e Pontevedra.

Táboa 29

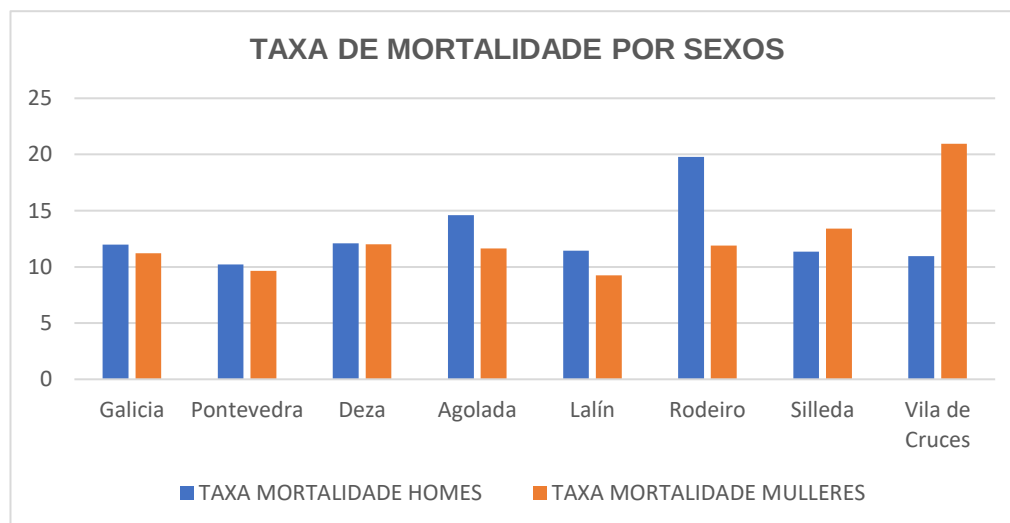
Taxa Bruta de Mortalidade por Sexos (2018)

2018	Taxa de Mortalidade. Homes	Taxa de Mortalidade. Mulleres
Galicia	11,97	11,21
Pontevedra	10,23	9,66
Deza	12,1	12
Agolada	14,61	11,65
Lalín	11,45	9,26
Rodeiro	19,79	11,9
Silleda	11,37	13,4
Vila de Cruces	10,97	20,96

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 36

Taxa Bruta de Mortalidade por Sexos

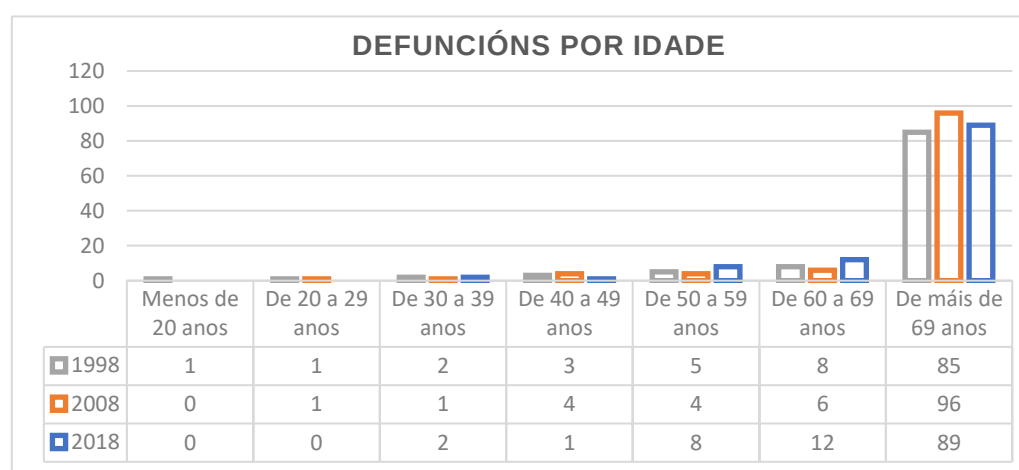

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

No relativo ás defuncións por idade (figura 37), o grupo de máis de 69 anos é o que acumula practicamente a totalidade das mortes, se ben é certo que no 2018 estamos a ver un lixeiro aumento das mortes nos grupos de entre 50 e 69 anos.

Figura 37

Número de Defuncións por Grupos de Idade (1998-2008-2018)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

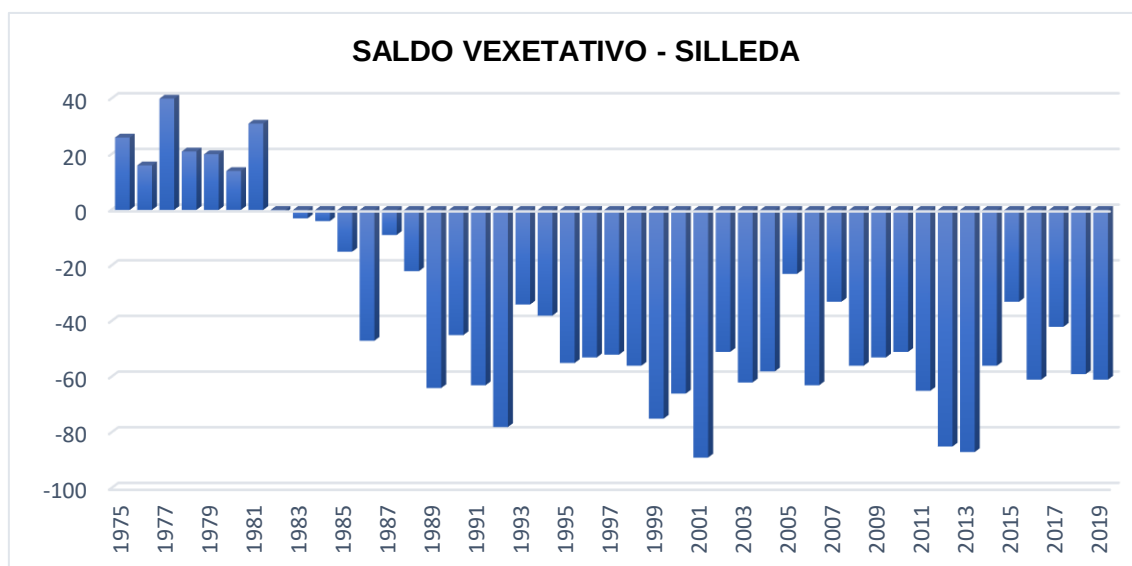
Precedo (1993) xa consideraba que a elevada mortalidade con respecto ás taxas que reportaban Pontevedra e Galicia debíase fundamentalmente á presenza dunha estrutura demográfica máis envellecida.

2.4.3. Saldo vexetativo

O Instituto Galego de Estatística define saldo vexetativo como a diferenza existente entre os nacementos e as defuncións ocorridas durante un período de tempo definido (IGE, s.d.a), a este fenómeno “tamén se lle chama crecemento natural, porque nel interveñen as compoñentes demográficas (natalidade e mortalidade) que “per se” ofrece un territorio determinado” (Precedo,1993, p. 32). Centrándonos xa no municipio de Silleda, este presenta un saldo vexetativo negativo desde o ano 1982¹², é dicir, a poboación en Silleda leva sen crecer de forma natural máis de trinta e cinco anos. No ano 2019 a diferenza negativa entre nacementos e defuncións foi de -62 en Silleda (figura 38).

Figura 38

Evolución do Saldo Vexetativo de Silleda (1975-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A táboa 30 evidencia este problema que é xeneralizado en todos os territorios que estamos a analizar, non sendo polo tanto un fenómeno exclusivo de Silleda. Por exemplo, en Rodeiro non atopamos en toda a serie histórica (1975-2019) un ano no que a poboación medrara de forma natural, e incluso Lalín, o municipio máis dinámico da comarca, o último ano con valores positivos foi no 1989.

¹² Precado (1993) consideraba que a comarca do Deza presentaba unha tendencia claramente regresiva en canto ao saldo vexetativo e polo tanto, cunha situación demográfica comprometida.

Táboa 30

Evolución do Saldo Vexetativo (1975-2019)

	SALDO VEXETATIVO					
	SILLEDA	AGOLADA	DOZÓN	LALÍN	RODEIRO	VILA DE CRUCES
1975	26	-18	-5	98	-15	10
1976	16	3	-2	103	-12	18
1977	40	-21	17	85	-16	17
1978	21	-24	3	77	-17	6
1979	20	-3	4	62	-21	17
1980	14	3	-1	95	-26	14
1981	31	-18	10	50	-22	21
1982	-1	-5	-2	88	-16	18
1983	-3	-5	-1	-9	-22	79
1984	-4	-9	-4	6	-28	25
1985	-15	-29	5	-16	-38	-2
1986	-47	-20	-14	-38	-13	-19
1987	-9	-15	-8	19	-28	0
1988	-22	-22	-15	21	-23	-33
1989	-64	-23	-19	5	-26	-4
1990	-45	-23	-10	-13	-24	-33
1991	-63	-26	-23	-32	-34	-16
1992	-78	-26	-6	-34	-36	-13
1993	-34	-23	-15	-39	-40	-46
1994	-38	-44	-25	-56	-23	-38
1995	-55	-30	-4	-31	-32	-68
1996	-53	-37	-20	-49	-22	-45
1997	-52	-29	-3	-75	-35	-43
1998	-56	-45	-14	-39	-48	-53
1999	-75	-37	-16	-98	-35	-63
2000	-66	-27	-11	-69	-29	-50
2001	-89	-48	-20	-52	-36	-56
2002	-51	-29	-13	-78	-36	-59
2003	-62	-53	-14	-62	-32	-75
2004	-58	-25	-16	-70	-25	-57
2005	-23	-39	-18	-80	-41	-72
2006	-63	-35	-11	-59	-28	-51
2007	-33	-38	-18	-75	-63	-23
2008	-56	-46	-5	-33	-31	-62
2009	-53	-33	-13	-66	-39	-52
2010	-51	-43	-21	-75	-35	-50
2011	-65	-38	-10	-92	-51	-61
2012	-85	-36	-14	-96	-43	-101
2013	-87	-28	-26	-88	-54	-62
2014	-56	-28	-11	-95	-20	-66
2015	-33	-50	-26	-110	-30	-66
2016	-61	-36	-16	-98	-40	-58
2017	-42	-37	-7	-84	-53	-75
2018	-59	-57	-14	-124	-60	-44
2019	-61	-25	-8	-91	-36	-64

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Reverter esta situación pasa necesariamente por tratar de aumentar a taxa bruta de natalidade e o número de nacementos, sendo España dos países que rexistran unha maior diferenza entre o número de fillos que se desexan ter e os que finalmente se teñen (Castro-Martín et al., 2021). Neste mesmo estudo, ponse de manifesto que non existen “fórmulas máxicas” para darlle a volta á situación actual e lograr que a táboa 30 comece a reportar valores positivos, non obstante, si podemos observar aos países da nosa contorna que conseguiron elevar a fecundidade a case dous fillos por muller e tomar nota das medidas que propiciaron ese ansiado aumento da fecundidade:

“Os países europeos que conseguiron manter un nivel de fecundidade próximo aos 2 fillos por muller non desenvolveron políticas pronatalistas, senón políticas sociais que facilitan a emancipación residencial e económica dos mozos, que redistribúen os costes e responsabilidades da crianza entre as familias e o Estado, e que favorecen eficazmente a conciliación. Así mesmo, estes países fomentan a igualdade de xénero e a corresponsabilidade nos coidados tanto no ámbito público como na esfera familiar” (Castro-Martín et al., 2021, p. 22).

Este estudo sinala ademais que outras políticas públicas como as relacionadas coa vivenda social, redución da pobreza, cobertura universal de atención médica, acceso universal a escolas infantís de calidade, incentivos fiscais entre outras, tamén teñen un impacto potencialmente relevante nas decisións reprodutivas.

2.5. Movements migratorios da poboación en Silleda

Analizado xa o movemento natural, outra das variables que inciden en gran medida na dimensión demográfica dun concello, son os diferentes movementos e procesos migratorios que se producen ao longo dun período de tempo determinado (Concello de Lalín, 2017b). Os datos de movementos migratorios obtéñense a partir das altas e baixas que se producen nos padróns municipais de habitantes motivadas por cambios de residencia da poboación¹³ (Portal educativo IGE).

2.5.1. Migracións en Silleda

O IGE define a migración como o cambio de residencia dun concello a outro, denominándose migración interior o cambio de residencia entre os concellos da

¹³ “Segundo a normativa vixente, toda persoa que cambie de residencia está obrigada a solicitar por escrito a alta no padrón do concello de destino” (Portal educativo IGE).

comunidade autónoma de Galicia, e migración exterior cando o movemento é cara ou dende o resto de España ou o estranxeiro (IGE, s.d.a). Dentro dos movementos migratorios debemos ter moi clara a diferenza entre a inmigración, que para un determinado ámbito xeográfico (neste caso, Silleda) sería a migración con destino a este ámbito (Silleda) e orixe fóra do mesmo, sendo a inmigración interna o fenómeno que se produce cando a orixe é outro concello de Galicia e inmigración externa cando a orixe é outro concello de España ou o estranxeiro; da emigración, que para un ámbito xeográfico determinado (Silleda) é aquela migración que ten orixe nese ámbito (Silleda) e destino fóra do mesmo, distinguindo de igual modo a emigración interna cando o destino é outro concello de Galicia e emigración externa cando o destino é outro concello do resto de España ou o estranxeiro (IGE, s.d.a).

Un total de 1531 persoas conformaban no ano 2019 a poboación inmigrante no Deza. Como podemos ver na táboa 31, Silleda suma 447 persoas inmigrantes, o que supón un 29,20 % do total do Deza, conformándose xunto con Lalín (que aglutina a máis da metade, un 50,95 %) como os municipios máis atractivos para a poboación inmigrante.

Táboa 31

Poboación Inmigrante nos Concellos do Deza

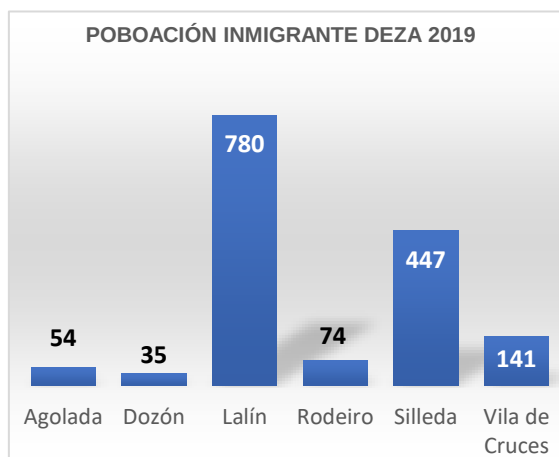
2019	Total	%
Agolada	54	3,53%
Dozón	35	2,29%
Lalín	780	50,95%
Rodeiro	74	4,83%
Silleda	447	29,20%
Vila de Cruces	141	9,21%
TOTAL	1531	100,00%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Nas figuras 39 e 40, podemos visualizar o que estabamos a comentar, como Silleda e Lalín congregan a algo máis do 80 % da poboación inmigrante do Deza, o que ven a confirmar o gran dinamismo destes dous territorios.

Figura 40

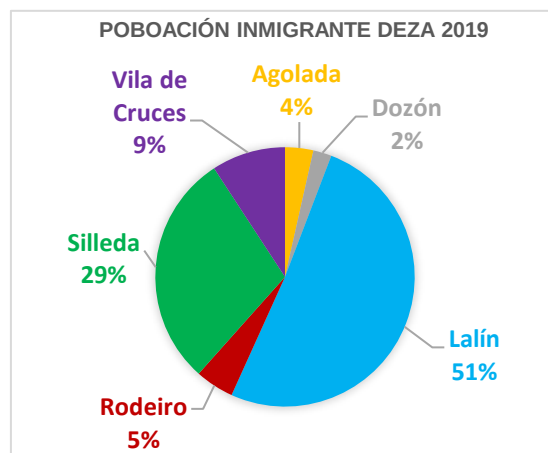
Número de Persoas Inmigrantes nos Concellos do Deza (2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 39

Distribución da Poboación Inmigrante no Deza (2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na táboa 32 podemos apreciar o aumento global dos movementos migratorios (tanto da emigración como da inmigración), aínda que con evidentes diferenzas en función do territorio.

Táboa 32

Evolución da Emigración e Inmigración (1992-2002-2012-2019)

	Emigración					Inmigración				
	1992	2002	2012	2019	% variación (base 1992)	1992	2002	2012	2019	% variación (base 1992)
Galicia	33292	75097	90481	91817	175,79 %	40207	85438	91727	109564	172,50 %
Pontevedra	9386	22173	28484	29069	209,71 %	11376	25786	28314	34513	203,38 %
Deza	414	912	1292	1268	206,28 %	579	1167	1011	1531	164,42 %
Agolada	62	113	110	72	16,13 %	31	80	65	54	74,19 %
Dozón	25	38	36	38	52,00 %	7	14	28	35	400,00 %
Lalín	116	362	683	675	481,90 %	305	679	501	780	155,74 %
Rodeiro	40	59	68	89	122,50 %	36	49	40	74	105,56 %
Silleda	77	183	220	276	258,44 %	120	216	250	447	272,50 %
Vila de Cruces	94	157	175	118	25,53 %	80	129	127	141	76,25 %

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á emigración, esta aumenta de forma progresiva tanto en Galicia como en Pontevedra nos anos 1992, 2002, 2012 e 2019. Con todo, no Deza no último ano obxecto de estudo vemos como se frea esa tendencia e incluso se reduce en 24 persoas, grazas aos descensos de Agolada, Vila de Cruces e Lalín. Non ocorre o

mesmo en Silleda, onde continúa en claro ascenso sumando 56 persoas máis no 2019 en relación co 2012. Se o comparamos co ano 1992, os incrementos porcentuais no 2019 son espectaculares, sendo en Silleda do 258,44 %, o máis alto despois do de Lalín (481,90 %). No relativo á inmigración, esta tamén aumenta en todos os territorios aínda que a ritmos diferentes. Silleda pasou de contar con 120 persoas inmigrantes no ano 1992 aos 447 do 2019, supoñendo este aumento unha variación positiva do 272,50 %, unha suba máis pronunciada que a de Galicia (+172,50 %), Pontevedra (+203,38 %) e o Deza (+164.42 %). Curiosamente é Dozón o que contabiliza o maior avance ao pasar de 7 inmigrantes no 1992 a 35 no 2019, sendo Silleda o municipio que ocupa a segunda praza.

A figura 41 é moi demostrativa do ascenso incesante da emigración no concello de Silleda, que si parece que se está a ver freada nos últimos anos, en especial dende o ano 2008. A partir desta data estabilízase, con pequenos altibaxos pero marcando aínda así o máximo da serie histórica no ano 2018 con 281 persoas que emigraron desde Silleda. A táboa 33, con cores en función dos seus valores, é ilustrativa de como a emigración e inmigración tiñan datos moi parellos a principios dos anos 90, e como sufriron unha evolución diferente, ao aumentar moi rapidamente a inmigración entrado o século XXI, sobre todo nos anos previos á crise económica, sufrindo un gran retroceso coa chegada desta. Aínda que no ano 2019 volve a producirse un forte fluxo migratorio que ten como destino Silleda que leva a anotar un novo máximo con 447 persoas inmigrantes entre as súas persoas residentes.

Táboa 33

Evolución da Emigración e Inmigración en Silleda (1990-2019)

SILLEDA	Emigración total	Inmigración total
1990	108	107
1991	48	48
1992	77	120
1993	88	115
1994	73	112
1995	101	87
1996	78	67
1997	124	130
1998	143	139
1999	164	177
2000	147	158
2001	156	199
2002	183	216
2003	178	255
2004	165	274
2005	226	279

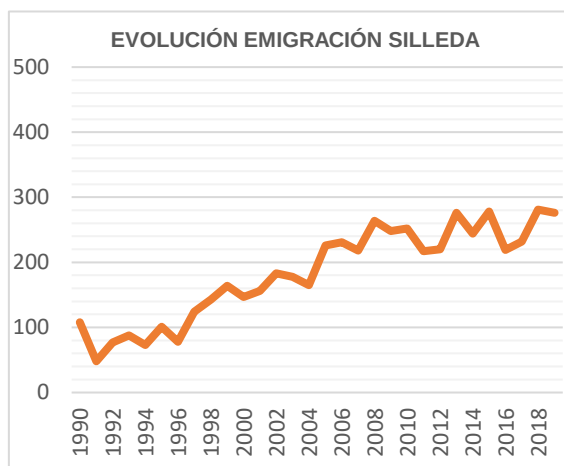
SILLEDA	Emigración total	Inmigración total
2006	231	274
2007	218	401
2008	264	395
2009	248	302
2010	252	255
2011	217	224
2012	220	250
2013	276	215
2014	244	246
2015	278	277
2016	219	252
2017	232	334
2018	281	322
2019	276	447

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Para analizar esta interesante evolución podemos valernos das figuras 41 e 42, nelas apreciamos a tendencia á alza dos últimos 30 anos en canto aos movementos migratorios. Non obstante, ese ascenso está marcado por dous ritmos diferentes, mentres no ano 1990 a emigración situábase nas 108 persoas e a inmigración nas 107, no ano 2019 a primeira alcanza as 276 e a segunda as 447 persoas. Unha inmigración que a pesar desta tendencia histórica clara, está moi determinada pola situación económica do momento, de aí o gran afundimento producido nos peores anos de crise económica (2010-2016) e a forte suba que estamos a experimentar de novo nos últimos anos.

Figura 42

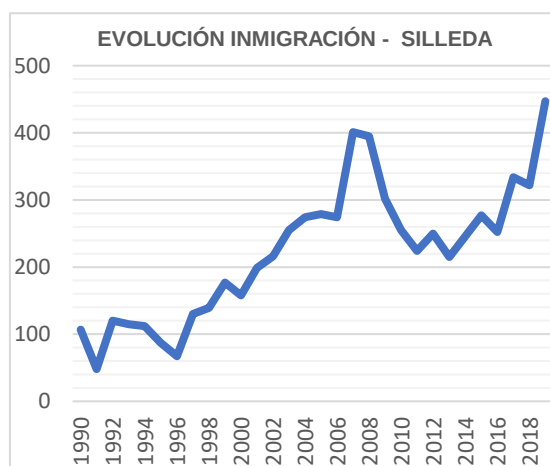
Evolución da Emigración en Silleda

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 41

Evolución da Inmigración en Silleda

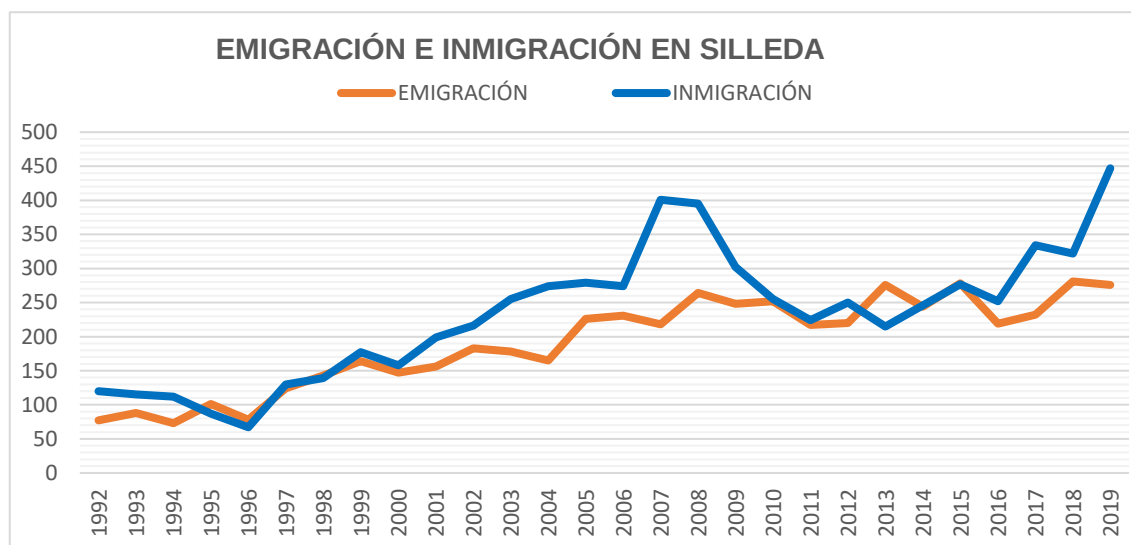

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A figura 43 ofrécenos unha comparativa entre ambos fenómenos nos últimos 30 anos, dela podemos salientar que a emigración só superou a inmigración en 6 anos de toda a serie e as maiores diferenzas entre ambas producíronse nos momentos previos á crise económica e de novo no ano 2019, é dicir, cando a inmigración acadou os rexistros máis elevados.

Figura 43

Evolución da Emigración e Inmigración en Silleda (1992-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

2.5.2. Saldo migratorio

O saldo migratorio é a diferenza entre o número de inmigracións e o número de emigracións producidas nun determinado ámbito xeográfico, se é positivo indica que as entradas de poboación superan as saídas e se é negativo o contrario (IGE, s.d.a).

Na táboa 34 atopamos o saldo migratorio dos diferentes concellos do Deza en sete momentos diferentes (1990, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015 e 2019) o que nos permite en certa medida ver a evolución dos últimos anos nos diferentes municipios. Sen dúbida, Lalín é o concello que historicamente contou cun saldo migratorio máis favorable, un balance positivo que nunca se produciu en concellos como Agolada e Dozón, ou en moi poucas ocasións como é o caso de Rodeiro ou Vila de Cruces, quen parece que está a sufrir un cambio de tendencia tras os malos datos rexistrados nos anos da crise económica. En canto a Silleda, o saldo foi en ocasións negativo e noutras algo máis positivo, sobre todo no ano 2019, momento no que obtén os datos máis positivos da comarca superando incluso ao Concello de Lalín.

Táboa 34

Evolución Saldo Migratorio dos Concellos do Deza

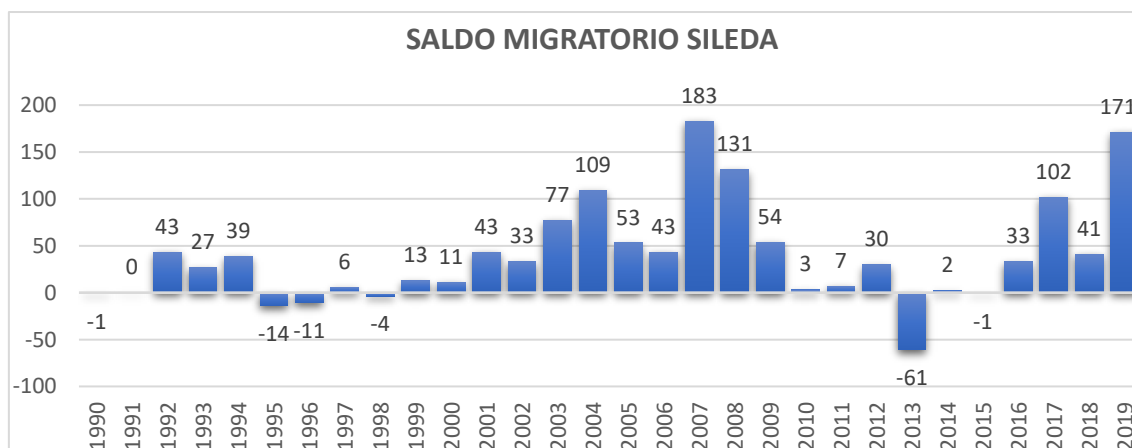
Saldo Migratorio						
	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
1990	-19	-12	129	-30	-1	-2
1995	-36	-38	75	16	-14	5
2000	-13	-10	119	-21	11	-3
2005	-23	-27	185	-11	53	33
2010	-26	-5	66	-19	3	-53
2015	-24	-39	163	-27	-1	-77
2019	-18	-3	105	-15	171	23

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na figura 44 podemos analizar o saldo migratorio do concello de Silleda que nos últimos trinta anos foi en carácter xeral positivo, á inversa que o vexetativo. Tras a crise económica do 2008¹⁴, todo indica que o saldo migratorio volve ao seu mellor momento, sobre todo tras marcar o segundo dato máis alto da serie no ano 2019, cun balance positivo de 171 persoas, permitindo un lixeiro incremento da poboación.

Figura 44

Evolución do Saldo Migratorio de Silleda (1990-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

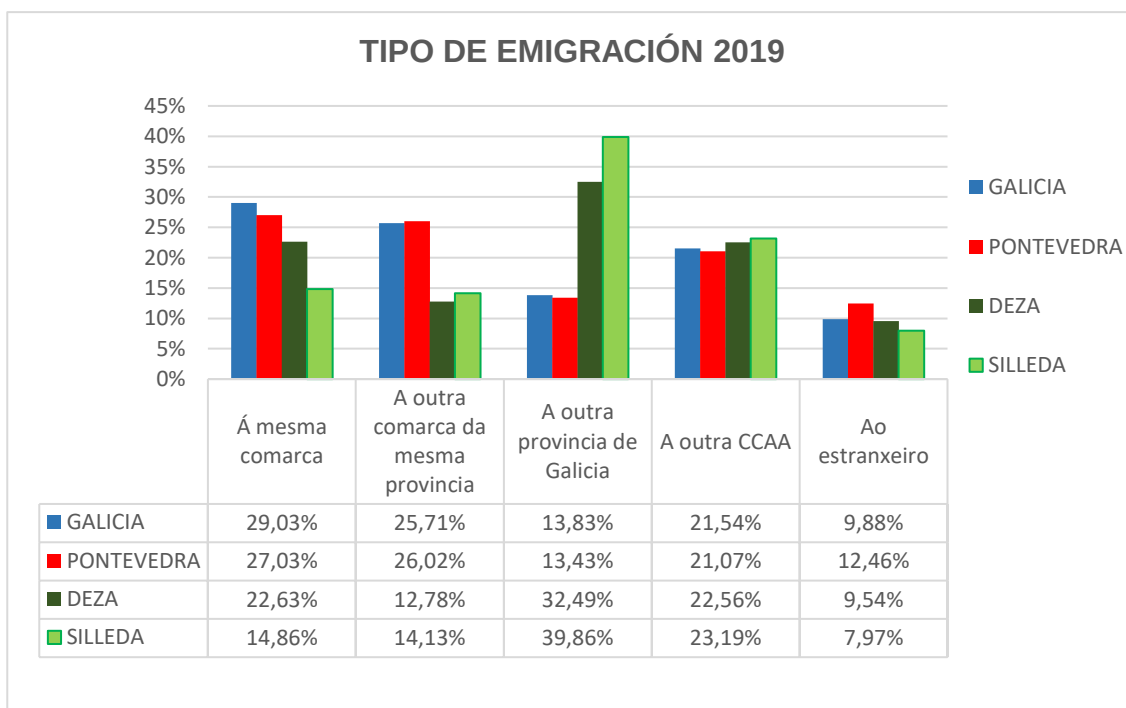
¹⁴ Debemos destacar o forte descenso do saldo migratorio no ano 2013 froito da desfavorable conxuntura económica que provocou que moitos veciños tivesen que abandonar Silleda en busca de novas oportunidades noutros territorios (Concello Lalín, 2017b).

2.5.3. Tipos de migracións en Silleda

En canto ao tipo de emigración, a figura 45 pode ser moi esclarecedora xa que nos permite comparar a situación con outros ámbitos territoriais máis amplos. O máis destacable é que no 2019 preto do 40 % das persoas emigrantes de Silleda tiveron como destino outra provincia de Galicia, un dato moi superior á media galega (13,83 %) e provincial (13,43 %) e algo superior á comarcal (32,49 %) onde tamén é o tipo de emigración máis común. O estranxeiro como destino da emigración é a modalidade menos frecuente en Silleda, con apenas un 7,97 %, un dato lixeiramente inferior se o comparamos co resto de unidades territoriais. A emigración a outra comunidade autónoma, cun forte 23,19 % presenta valores moi semellantes ao resto, algo que non sucede no caso da emigración dentro da propia comarca (14,86 %) e a outra comarca da mesma provincia (14,13 %) con resultados moi baixos se os comparamos co que sucede en Galicia e Pontevedra. Polo tanto, a emigración do Concello de Silleda prodúcese fundamentalmente cara outras provincias galegas (4 de cada 10) e a outras comunidades autónomas (2 de cada 10).

Figura 45

Porcentaxes dos Tipos de Emigración en Silleda (2019)

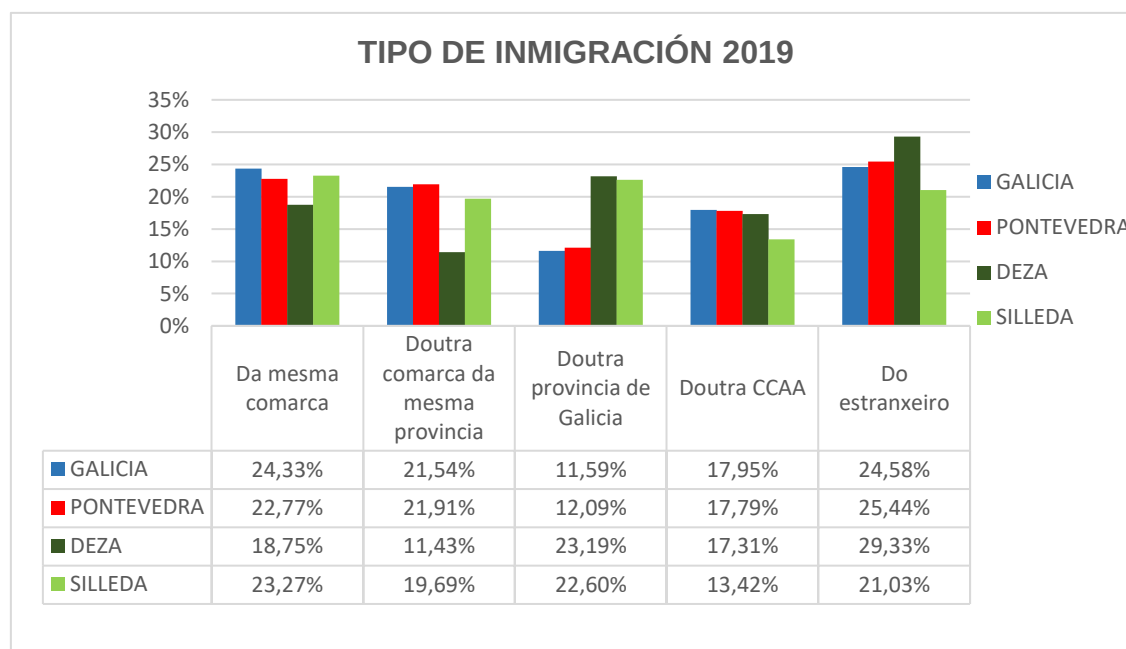

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á radiografía da inmigración do ano 2019, os datos de Silleda xa non diverxen tanto en relación cos outros ámbitos xeográficos como ocorría no caso da emigración. A tipoloxía de inmigración (figura 46) está bastante equilibrada nas distintas modalidades, sendo as persoas que veñen doutras comunidades autónomas as menos comúns (13,42 %) e as máis numerosos as persoas que proceden da propia comarca do Deza (23,27 %). Silleda tamén logra captar un gran número de inmigrantes que proceden doutras provincias de Galicia (22,60 % fronte ao 11,59 % galego) aínda que non logrou atraer a tanta poboación estranxeira no 2019 (21,03 %) se o comparamos sobre todo co ocorrido na propia comarca.

Figura 46

Porcentaxes dos Tipos de Inmigración en Silleda (2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na táboa 35 podemos ver unha evolución dos distintos tipos de emigración e inmigración no concello de Silleda dende o ano 1992 ata o 2019. Podemos comprobar como os movementos da poboación eran a excepción na década dos 90 e como foron collendo forza co paso dos anos, agás a emigración cara o estranxeiro que por sorte segue a rexistrar valores moi baixos con 22 persoas no 2019 que abandonaron Silleda para establecerse no estranxeiro.

Táboa 35

Evolución dos Tipos de Movementos Migratorios en Silleda (1992-2019)

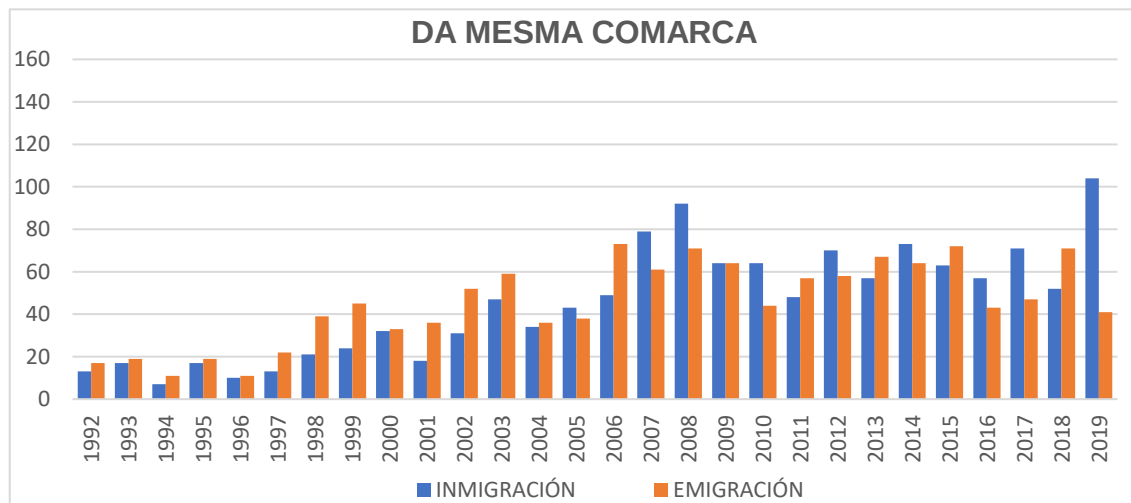
Silleda	Mesma comarca		Outra comarca da mesma provincia		Outra provincia de Galicia		Outra CCAA		O estranxeiro	
	Emigración	Inmigración	Emigración	Inmigración	Emigración	Inmigración	Emigración	Inmigración	Emigración	Inmigración
1992	17	13	28	30	21	10	11	11	..	56
1993	19	17	31	18	27	12	11	27	..	41
1994	11	7	27	21	13	14	22	30	..	40
1995	19	17	32	15	40	11	10	14	..	30
1996	11	10	17	5	29	12	21	8	..	32
1997	22	13	23	21	47	25	32	28	..	43
1998	39	21	28	25	36	36	40	17	..	40
1999	45	24	39	37	44	37	36	23	..	56
2000	33	32	44	23	44	21	26	23	..	59
2001	36	18	33	30	43	31	44	41	..	79
2002	52	31	40	22	32	28	37	37	22	98
2003	59	47	27	39	53	47	36	40	3	82
2004	36	34	33	38	49	34	44	44	3	124
2005	38	43	48	21	85	50	42	49	13	116
2006	73	49	32	35	66	41	52	33	8	116
2007	61	79	32	45	51	55	63	63	11	159
2008	71	92	39	43	62	57	75	66	17	137
2009	64	64	59	44	55	55	45	69	25	70
2010	44	64	38	22	76	46	73	53	21	70
2011	57	48	39	37	56	43	51	38	14	58
2012	58	70	36	44	57	54	45	45	24	37
2013	67	57	42	34	98	51	48	43	21	30
2014	64	73	49	45	63	49	48	48	20	31
2015	72	63	47	58	74	57	49	41	36	58
2016	43	57	33	35	79	52	47	43	17	65
2017	47	71	40	55	88	86	38	66	19	56
2018	71	52	28	49	112	81	51	58	19	82
2019	41	104	39	88	110	101	64	60	22	94

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Facendo unha análise máis detallada, cabe dicir que os movementos migratorios dentro da comarca do Deza (figura 47) en relación con Silleda comezaron a ser destacables sobre todo a partir do 2006, momento que supón tamén un punto de inflexión xa que a inmigración con destino Silleda (e con orixe no Deza) comeza a superar como regra xeral á emigración (de Silleda cara o Deza), sobre todo no 2019, rexistrando o máximo de persoas chegadas dende a propia comarca.

Figura 47

Evolución dos Movementos Migratorios de Silleda dentro da Mesma Comarca (1992-2019)

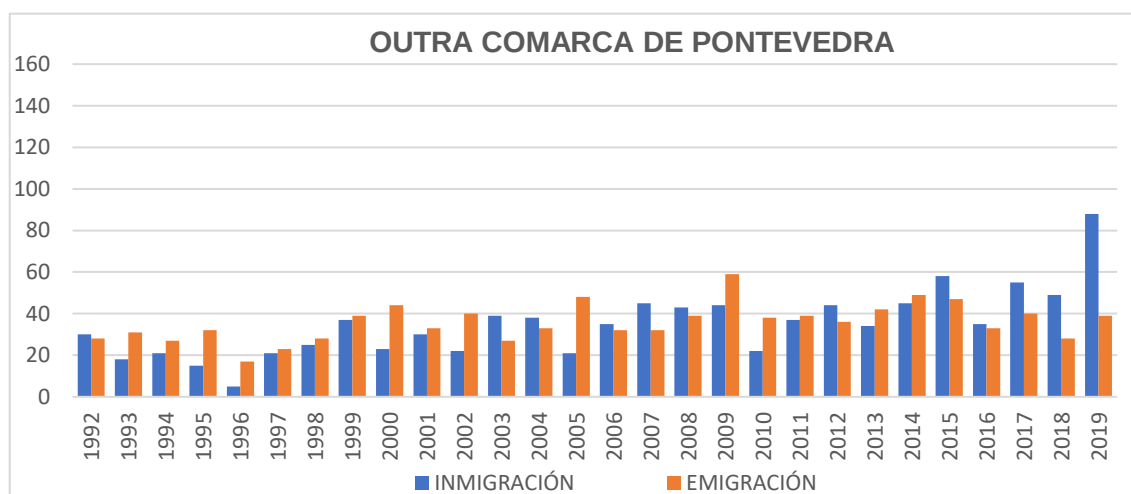

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Os movementos migratorios cara outra comarca de Pontevedra (figura 48), historicamente sempre supuxeron un balance negativo para Silleda xa que eran máis persoas as que decidían marchar que as que optaban por establecer a súa residencia en Silleda. Non obstante, a partir do ano 2015 cambian as tornas e Silleda comeza a beneficiarse de toda esa poboación chegada doutras comarcas pontevedresas, alcanzando máximo no ano 2019.

Figura 48

Evolución dos Movementos Migratorios de Silleda con Outras Comarcas de Pontevedra (1992-2019)

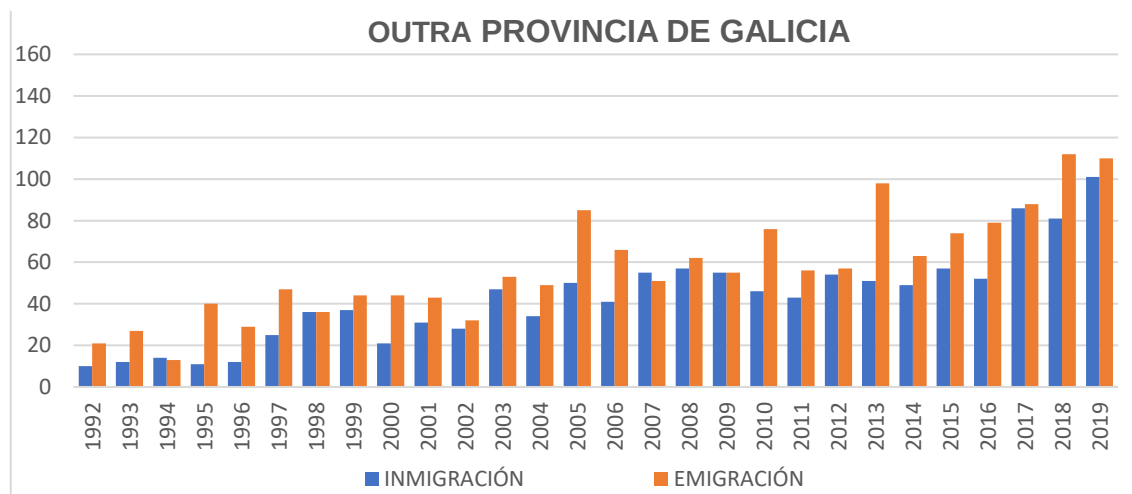

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Non ocorreu o mesmo cos movementos migratorios producidos con outras provincias de Galicia (figura 49) xa que historicamente a emigración foi superior, e segue a sê-lo a pesar do gran aumento da inmigración con destino Silleda desde o ano 2017.

Figura 49

Evolución dos Movementos Migratorios de Silleda con Outras Provincias de Galicia (1992-2019)

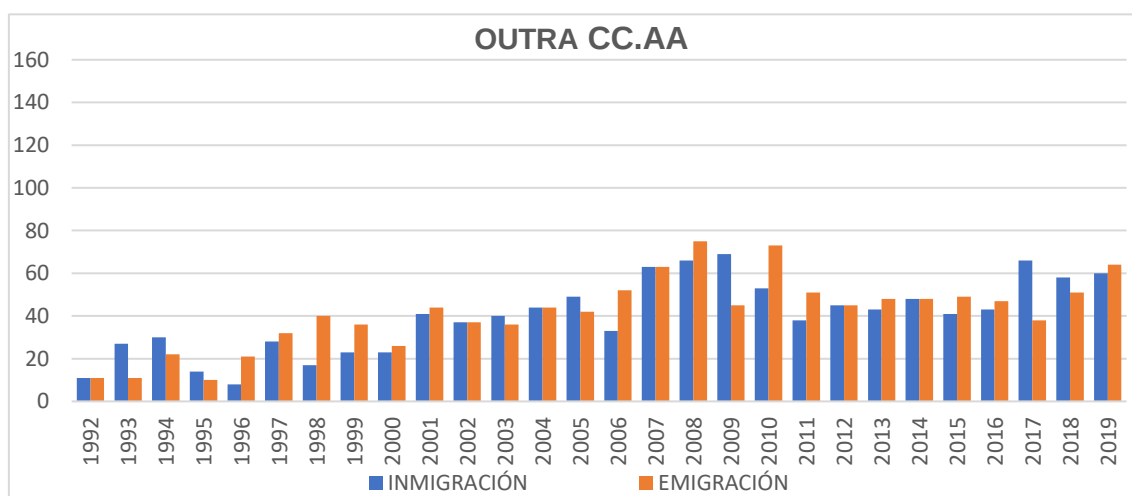

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Se nos fixamos agora nos movementos migratorios en relación con outras comunidades autónomas (figura 50), vemos que por regra xeral sempre acadaron valores moi semellantes. É un tipo de migración que se viu reducida por mor da crise económica, pero que agora parece que volve a reactivarse timidamente.

Figura 50

Evolución dos Movementos Migratorios de Silleda con Outras CCAA (1992-2019)

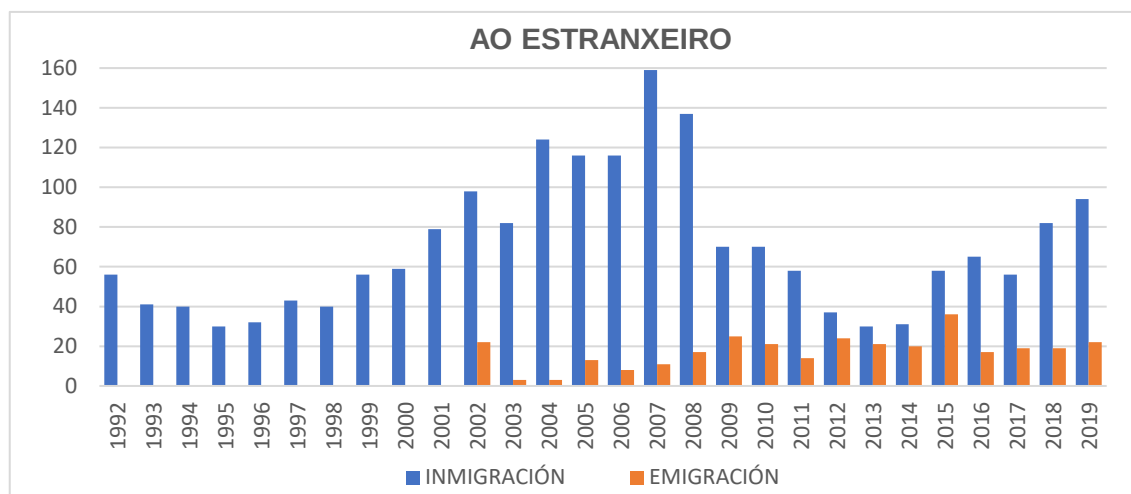

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto aos movementos de poboación co estranxeiro (figura 51), a inmigración é claramente superior á emigración, da que só temos datos a partir do 2002. Con todo, a pesar de que nos anos previos á crise económica, a inmigración chegada do estranxeiro era claramente superior ao resto de movementos migratorios, a irrupción da mesma tivo como consecuencia unha caída espectacular da inmigración a partir do 2009. Será dende o 2015 cando comeceamos a notar esa recuperación, pero aínda lonxe dos datos da época pre-crise.

Figura 51

Evolución dos Movementos Migratorios de Silleda co Estranxeiro (1992-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

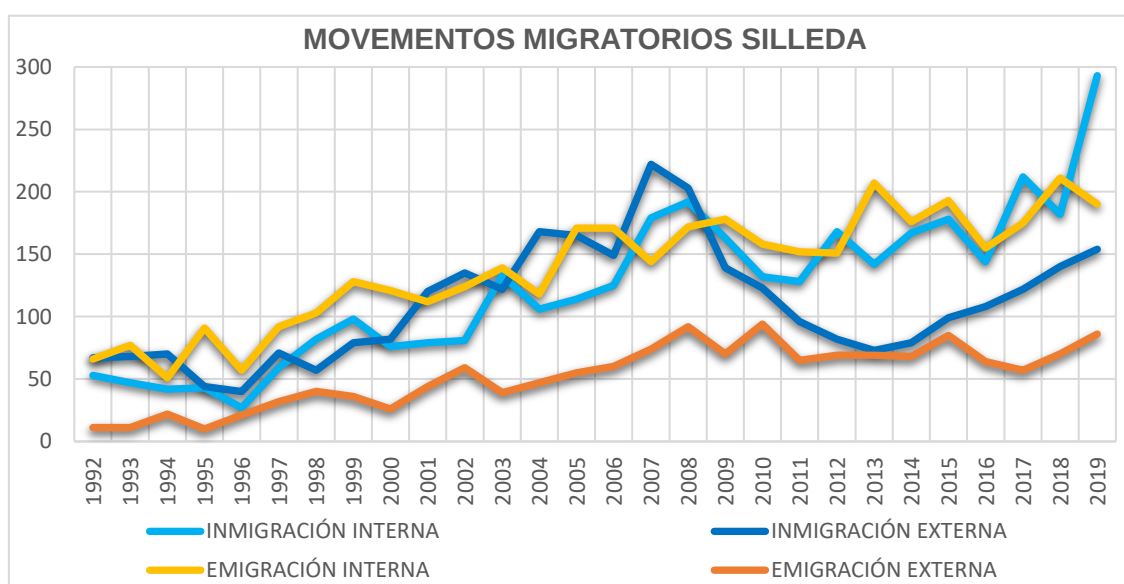
“O saldo das migracións en relación co estranxeiro volveuse claramente positivo nos últimos anos, como consecuencia sobre todo do retorno dos emigrados no século XX e dos seus descendentes” (Concello de Lalín, 2017b, p. 11), ao que se suman as diversas oportunidades laborais que xorden no concello de Silleda e que conseguen atraer a efectivos mozos estranxeiros. A figura 52 permítenos agrupar os principais tipos de migracións, o que nos leva a poder diferenciar tres grandes etapas:

- Na década dos anos 90, destacou principalmente a emigración interna fronte unha emigración externa apenas inexistente e unhas inmigracións (interna e externa) moi semellantes e relativamente baixas.
- Na primeira década do século XXI, nun momento de auxe dos movementos migratorios, cobra gran protagonismo a inmigración chegada do exterior xunto cos altos valores das emigracións e inmigracións internas fronte a unha emigración externa que segue medrando pero a un ritmo moi inferior.

- Finalmente na década do 2010, marcada pola crise económica, consolídanse os movementos migratorios internos que continúan coa súa suba, fronte unha caída espectacular da inmigración externa chegando incluso nos peores anos da crise ao mesmo nivel que a emigración externa que se estanca nesta década. Nos últimos anos deste decenio a inmigración externa volve coller forza, pero moi lonxe dos fabulosos datos que reporta a inmigración interna, non obstante, ambas son as que están a permitir a Silleda gañar poboación nos últimos anos ou polo menos evitar un gran descenso da mesma.

Figura 52

Evolución dos Movementos Migratorios en Silleda (1992-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na táboa 36 combinamos os diferentes saldos migratorios, o que nos leva a confirmar o que apuntabamos: Silleda presenta nos últimos trinta anos un balance migratorio claramente positivo co estranxeiro e nos últimos anos tamén a nivel intraprovincial, rompendo coa tónica dos anos 90. Na outra cara da moeda, co resto de Galicia o saldo migratorio é claramente negativo, ao igual que co resto de España que parece non despegar.

Táboa 36

Evolución dos Tipos de Saldo Migratorio de Silleda (1992-2020)

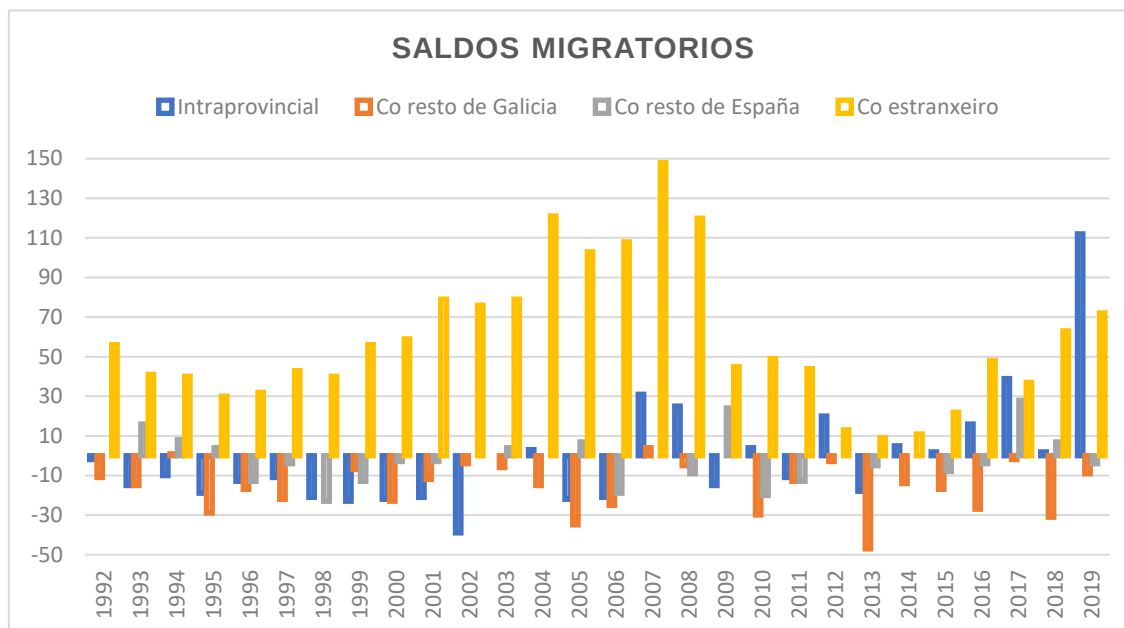
Silleda	SALDOS MIGRATORIOS			
	Intraprovincial	Co resto de Galicia	Co resto de España	Co estranxeiro
1992	-2	-11	0	56
1993	-15	-15	16	41
1994	-10	1	8	40
1995	-19	-29	4	30
1996	-13	-17	-13	32
1997	-11	-22	-4	43
1998	-21	0	-23	40
1999	-23	-7	-13	56
2000	-22	-23	-3	59
2001	-21	-12	-3	79
2002	-39	-4	0	76
2003	0	-6	4	79
2004	3	-15	0	121
2005	-22	-35	7	103
2006	-21	-25	-19	108
2007	31	4	0	148
2008	25	-5	-9	120
2009	-15	0	24	45
2010	4	-30	-20	49
2011	-11	-13	-13	44
2012	20	-3	0	13
2013	-18	-47	-5	9
2014	5	-14	0	11
2015	2	-17	-8	22
2016	16	-27	-4	48
2017	39	-2	28	37
2018	2	-31	7	63
2019	112	-9	-4	72

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A dependencia histórica de Silleda en relación coa inmigración estranxeira queda reflectida na figura 53 e sobre todo probada durante os anos 2009 e 2015, marcados pola forte crise económica, xa que a non recepción deste tipo de inmigración provocou que Silleda pasase a ter un saldo migratorio negativo. O dato tan positivo do saldo migratorio intraprovincial no ano 2019 pode deberse á apertura da Residencia de Maiores de Silleda, como veremos cando analicemos as migracións por idades.

Figura 53

Evolución dos Saldos Migratorios de Silleda (1992-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

2.5.4. Movements migratorios en Silleda segundo a idade

Nas táboas 37 e 38 podemos comprobar a estrutura por idade dos movementos migratorios nos diferentes concellos do Deza, na provincia e a nivel autonómico. Como é obvio, na inmigración sempre interesa atraer á poboación máis moza e no fenómeno da emigración evitar que a mocidade abandone o territorio, máis aínda cando o territorio presenta unha poboación claramente envellecida como concluímos no seu momento.

En canto á inmigración, debemos sinalar que Silleda só logra captar arredor dun 29 % de persoas menores de 30 anos, obtendo as porcentaxes máis baixas na inmigración de menores de 16 anos e na de persoas de entre 16 e 29, situándose por debaixo da media comarcal, provincial e autonómica. Así e todo, esta información do ano 2019 pode estar en parte nesgada e provocar que sexa só en Silleda o lugar onde a inmigración de persoas de máis de 55 anos é a máis numerosa cun 36,02 %, superando incluso á de 30 a 54 anos (34,90 %) que é a que logra uns maiores porcentaxes no resto dos territorios (sobre todo en Pontevedra e Galicia ou Lalín, onde se aproximan ao 45%).

Táboa 37

Inmigración por Grandes Grupos de Idade (2019)

	Inmigración 2019			
	<16 anos	De 16 a 29 anos	De 30 a 54 anos	De máis de 55 anos
Galicia	14,80%	21,44%	44,19%	19,57%
Pontevedra	15,16%	21,81%	44,96%	18,06%
Deza	14,63%	19,86%	39,39%	26,13%
Agolada	11,11%	25,93%	33,33%	29,63%
Dozón	2,86%	28,57%	37,14%	31,43%
Lalín	16,15%	21,67%	43,21%	18,97%
Rodeiro	22,97%	22,97%	36,49%	17,57%
Silleda	12,75%	16,33%	34,90%	36,02%
Vila de Cruces	12,06%	14,89%	36,88%	36,17%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á emigración, neste caso Silleda si logra reter á poboación máis moza en maior medida que os outros territorios, de feito do total da emigración producida no 2019, só o 29 % das persoas emigradas tiñan menos de 30 anos, fronte ao 37 % de Lalín ou o 35,44 % de Galicia.

Táboa 38

Emigración por Grandes Grupos de Idade (2019)

	Emigración 2019			
	<16 anos	De 16 a 29 anos	De 30 a 54 anos	De máis de 55 anos
Galicia	13,46%	21,26%	45,55%	19,74%
Pontevedra	13,40%	21,98%	46,75%	17,88%
Deza	12,07%	22,00%	43,77%	22,16%
Agolada	13,89%	22,22%	40,28%	23,61%
Dozón	10,53%	21,05%	42,11%	26,32%
Lalín	13,33%	23,70%	45,33%	17,63%
Rodeiro	12,36%	24,72%	35,96%	26,97%
Silleda	7,61%	21,38%	47,10%	23,91%
Vila de Cruces	14,41%	11,86%	35,59%	38,14%

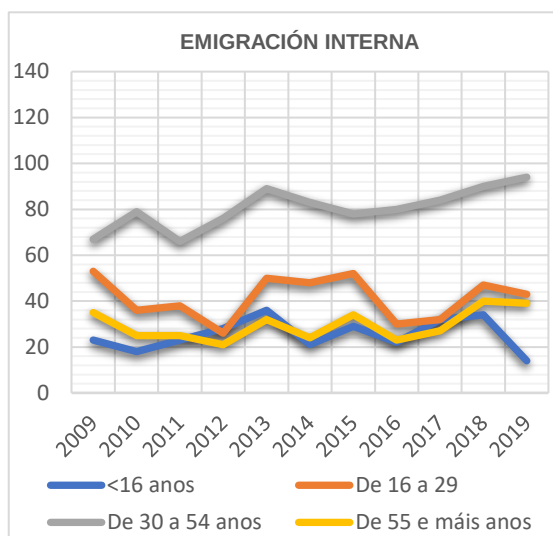
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Se desagregamos os diferentes movementos migratorios por idade, temos como resultado as figuras 54, 55, 56 e 57. En todos os tipos de migracións vemos como o grupo que conta cunha maior incidencia é o de 30 a 54 anos, con algunha excepción puntual no caso da emigración e inmigración externas onde se viu superado polo grupo de 16 a 29 anos ou no ano 2019 o grupo de máis de 55 anos tras a espectacular suba no caso da inmigración interna. Este aumento sen precedentes pode atopar explicación

na apertura da Residencia de Maiores de Silleda nese ano, o que posibilitou a chegada de decenas de maiores a Silleda de tódolos puntos xeográficos de Galicia. No caso dos movementos migratorios internos, o grupo que se sitúa en segundo lugar é o de 16 a 29 anos que comparte forza no caso dos externos co grupo de máis de 55 anos. O grupo de menos de 16 anos é o menos numeroso no caso da emigración e inmigración externas pero conta cunha maior presenza nos movementos de poboación internos, superando en moitas ocasións ao grupo de maiores de 55 anos.

Figura 55

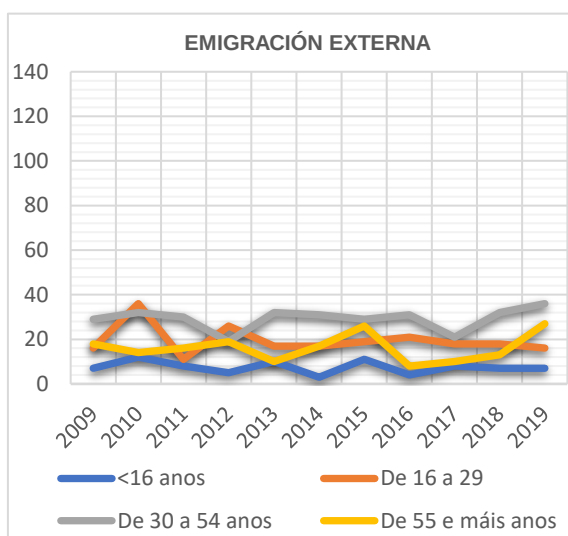
Evolución da Emigración Interna de Silleda (2009-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 54

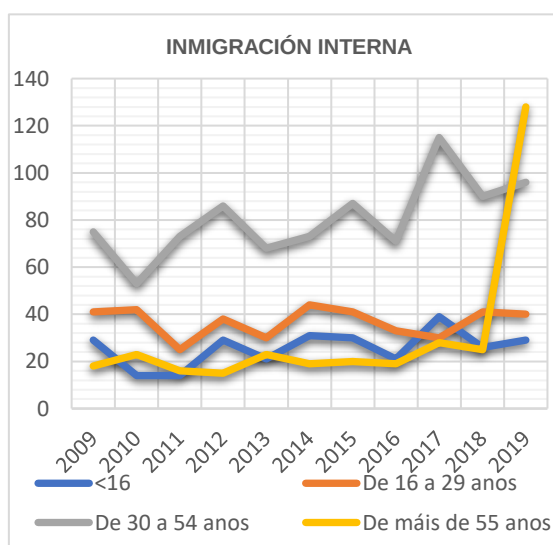
Evolución da Emigración Externa de Silleda (2009-2019)

Elaboración propia con datos IGE

Figura 57

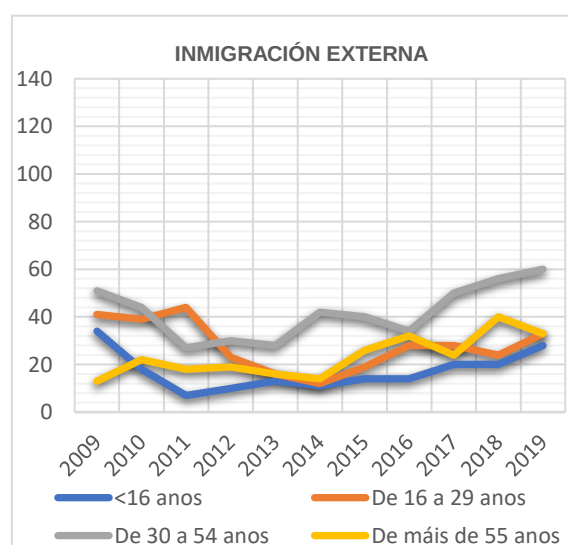
Evolución da Inmigración Interna de Silleda (2009-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 56

Evolución da Inmigración Externa de Silleda (2009-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

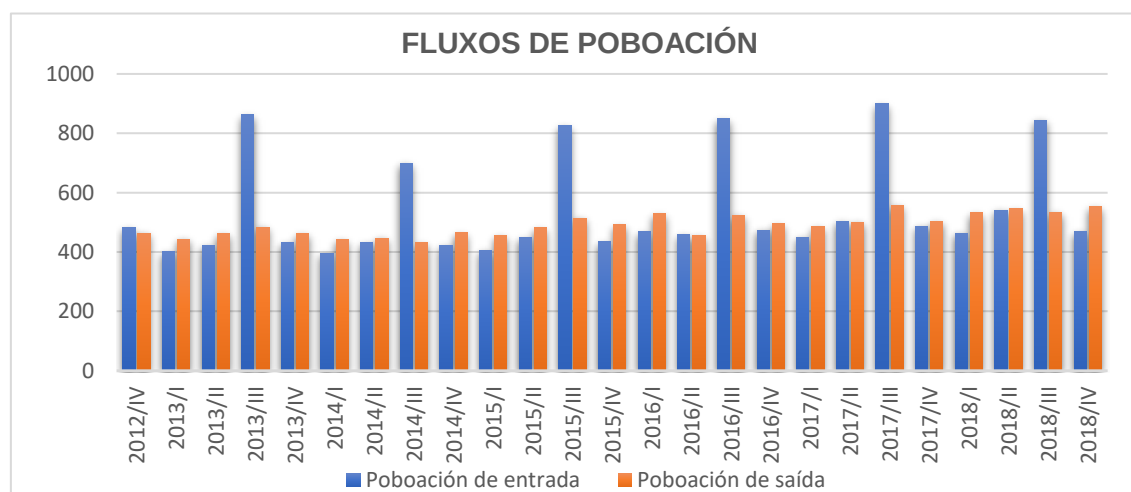
“Xunto coa taxa de natalidade e o número medio de fillos por muller, as tendencias migratorias constitúen outro dos datos positivos que presenta Silleda dende o punto de vista demográfico.” (Pérez et al., 2009, p. 32). A comparación do saldo migratorio de Silleda cos demais concellos do Deza revela que son este concello e máis Lalín os destinos preferentes para a inmigración que chega á Comarca do Deza. Non obstante, a pesar do saldo positivo nos movementos migratorios, derivado tanto da afluencia de novos inmigrantes como de emigrantes retornados e dos seus descendentes, o feito é que estas tendencias positivas “non logran anular os efectos demográficos negativos que supón o envellecemento da poboación e o abandono do rural silledense” (Pérez et al., 2009, p. 33), así como os malos datos que viamos nas taxas de natalidade e fecundidade.

2.6. Fluxos da poboación en Silleda

Na gráfica de barras que inserimos a continuación (figura 58) observamos unha pequena evolución nos fluxos da poboación en Silleda dende o ano 2012 ata o 2018. Dela extraemos que a poboación de saída supera á poboación de entrada en practicamente todos os trimestres do ano, agás no terceiro coincidente coa época estival, onde a poboación de entrada se dispara de forma clara provocado polas vacacións de verán.

Figura 58

Fluxos de Poboación de Silleda

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Se analizamos detidamente o ano 2018 (táboa 39), podemos observar o que estamos sinalando. A poboación de entrada en Silleda mantense arredor das catrocentas, cincocentas persoas durante todo o ano e no terceiro trimestre do ano sube ata superar os 800, deixando un saldo poboacional positivo (310) e unha carga de poboación de 9.310 persoas, moi por riba do resto dos trimestres como podemos visualizar na figura 59.

Táboa 39

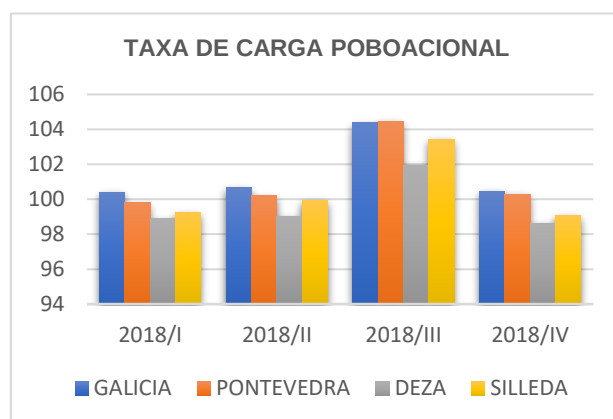
Fluxos de Poboación de Silleda do Ano 2018

SILLEDA	Carga de poboación	Residentes	Poboación de entrada	Poboación de saída	Saldo poboacional	Taxa de carga poboacional
2018/I	8939	9008	463	532	-69	99,23
2018/II	8999	9004	541	546	-5	99,94
2018/III	9310	9000	844	534	310	103,44
2018/IV	8912	8996	469	553	-84	99,07

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 60

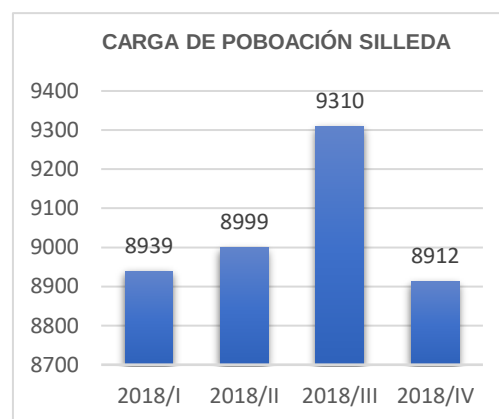
Taxa de Carga Poboacional de Silleda (2018)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 59

Carga de Poboación de Silleda (2018)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A figura 60 amósanos que non é un fenómeno exclusivo de Silleda, senón que a nivel comarcal, provincial e autonómico tamén se produce ese aumento da taxa de carga poboacional durante o terceiro trimestre, atopándose Silleda por riba do Deza pero lonxe de Pontevedra e Galicia. Para comprender mellor o aumento da carga da poboación durante os meses de verán, analizaremos a continuación a través da táboa 40, as compoñentes da carga da poboación. No verán esa carga aumenta grazas ao retorno de persoas que teñen a súa segunda residencia en Silleda e grazas ao turismo.

Táboa 40

Compoñentes da Carga da Poboación de Silleda (2018)

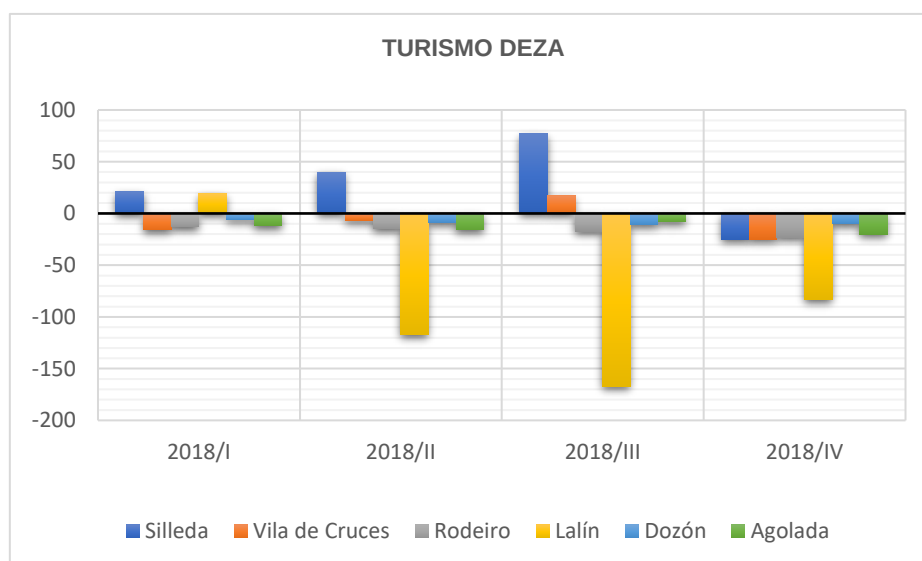
Compoñentes da Carga da Poboación					
SILLEDA	Turismo	Segundas vivendas	Estudos	Traballo	Saúde
2018/I	21	39	-84	-16	-29
2018/II	40	41	-58	-6	-22
2018/III	77	287	-27	-9	-18
2018/IV	-25	35	-75	3	-22

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Un turismo, que como vemos na figura 61 cobra gran importancia no concello de Silleda, converténdose no ano 2018 no concello que lidera a carga de poboación do turismo nos tres primeiros trimestres do ano, sobre todo, no verán.

Figura 61

Fluxos de Poboación de Turismo dos Concellos do Deza (2018)

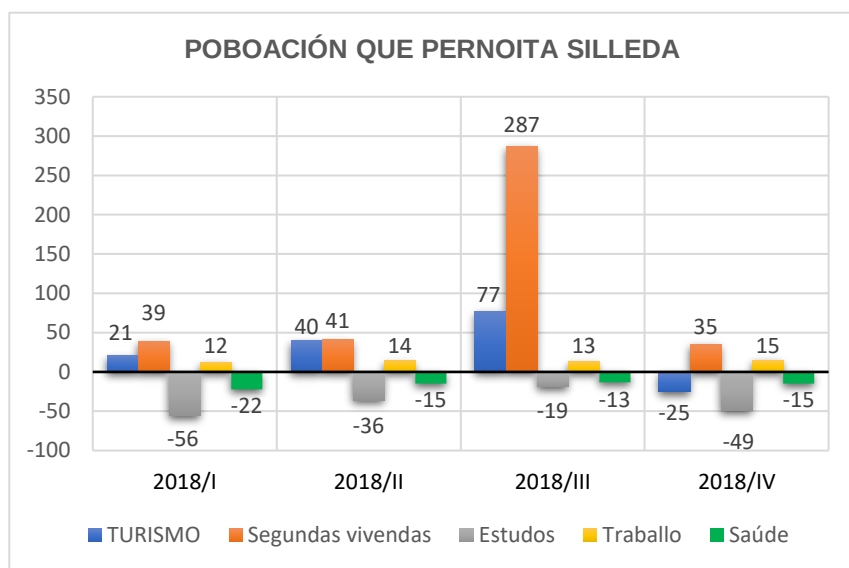

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A poboación que pernoita en Silleda (figura 62) faíno principalmente por segundas residencias e turismo. Pero sorprende que no caso do traballo haxa máis persoas que pernoitan en Silleda por este motivo que persoas de Silleda que pernoitan noutros lugares por razóns laborais. Como é obvio, en estudos e saúde os resultados son negativos para un municipio de dimensións tan reducidas.

Figura 62

Carga de Poboación que Pernoita en Silleda (2018)

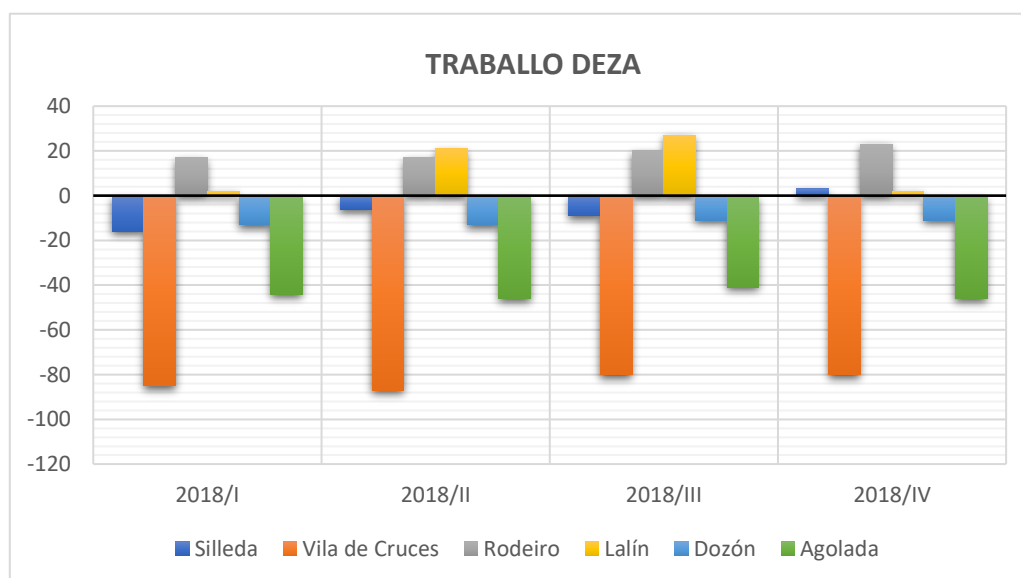

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Os únicos municipios que conseguen atraer a máis poboación de entrada que de saída por cuestións laborais son Rodeiro e Lalín. Silleda atópase nun punto medio da táboa, cun balance negativo durante os tres primeiros trimestres do ano 2018.

Figura 63

Fluxos de Poboación por Traballo nos Concellos do Deza (2018)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

3. CARACTERÍSTICAS DOS FOGARES DE SILLEDA

3.1. Composición dos fogares de Silleda

García (2008) expón na súa obra que “a elección dun traballo determinado contribúe a configurar unha nova estrutura do fogar e da sociedade” (P. 115). Veremos polo tanto, as grandes diferenzas existentes nas características dos fogares dos municipios que contan cunha maior orientación cara o sector primario en contraposición a aqueles, como Silleda, que nos últimos anos tenderon a especializarse no sector servizos. “Esta dimensión antropolóxica do traballo como constructo social axuda a conformar a identidade dunha comunidade a través da labor que realizan os seus membros” (García, 2008, p. 115).

O IGE define fogar privado como a persoa ou conxunto de persoas que ocupan en común unha vivenda principal ou parte dela, e consomen e/ou comparten alimentos ou outros bens con cargo a un mesmo orzamento (IGE, s.d.a). A pesar de que os datos ofrecidos polo Instituto Galego de Estatística pertencen ao ano 2001, esta información pode ser útil para comprobar as diferenzas existentes entre as diferentes unidades territoriais. Silleda contaba nese ano con 2.825 fogares, dos cales os máis numerosos eran os compostos por dúas persoas residentes e os menos numerosos os conformados por 6 ou máis persoas residentes (táboa 41). O tamaño medio do fogar (figura 64) era lixeiramente superior á media galega e provincial ao situarse nos 3,2 residentes, é dicir, o mesmo tamaño medio que a comarca do Deza onde os seus concellos máis rurais como Rodeiro e Dozón teñen un maior tamaño nos seus fogares.

Táboa 41

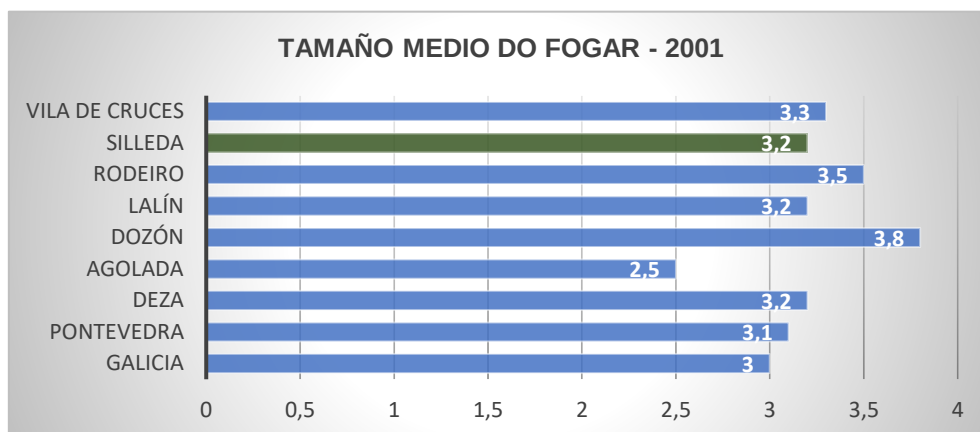
Número de Residentes nos Fogares (2001)

2001	1 residente	2 residentes	3 residentes	4 residentes	5 residentes	6 ou máis residentes	Tamaño medio do fogar
Galicia	177476	210529	195915	177737	81291	57428	3
Pontevedra	49653	59815	60597	63271	30397	21890	3,1
Deza	2847	2965	2887	2575	1564	1533	3,2
Agolada	503	369	326	203	97	55	2,5
Dozón	59	75	82	78	64	87	3,8
Lalín	1091	1278	1351	1247	679	567	3,2
Rodeiro	249	216	199	150	157	247	3,5
Silleda	540	564	544	543	338	296	3,2
Vila de Cruces	405	463	385	354	229	281	3,3

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 64

Tamaño Medio do Fogar dos Concellos do Deza (2001)

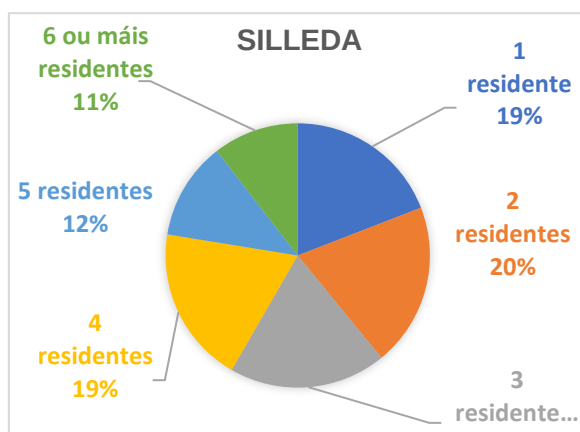

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

As figuras 65 e 66 ofrécennos unha comparativa entre os tamaños dos fogares de Silleda e Galicia. Silleda presenta unhas maiores porcentaxes nos fogares con máis persoas residentes e Galicia unha maior cantidade de fogares con tan só unha e dúas persoas residentes.

Figura 66

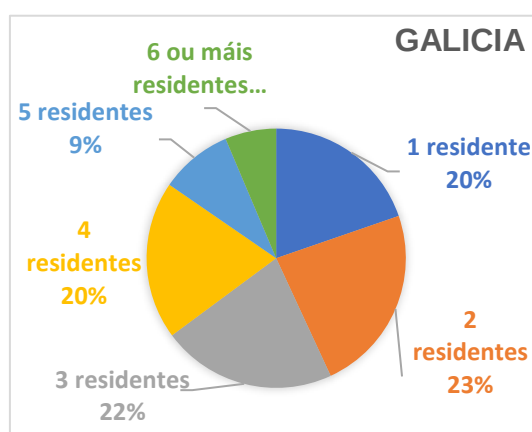
Persoas Residentes nos Fogares de Silleda (2001)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 65

Persoas Residentes nos Fogares de Galicia (2001)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

3.2. Matrimonios en Silleda

O concepto estatístico de matrimonio empregado é o do matrimonio inscrito no Rexistro Civil (IGE, s.d.a). Os datos contidos na táboa 42 confirman que os matrimonios caen de forma constante e xeneralizada co paso do tempo ata o punto de que no ano 1979 celebráronse 325 casamentos na comarca do Deza e 40 anos despois

descenderon ata os 106, é dicir, unha baixada do 67,38 %. Estas caídas prodúcense con maior forza nos diferentes concellos do Deza que en Galicia e Pontevedra.

Táboa 42

Evolución (%) do Número de Matrimonios

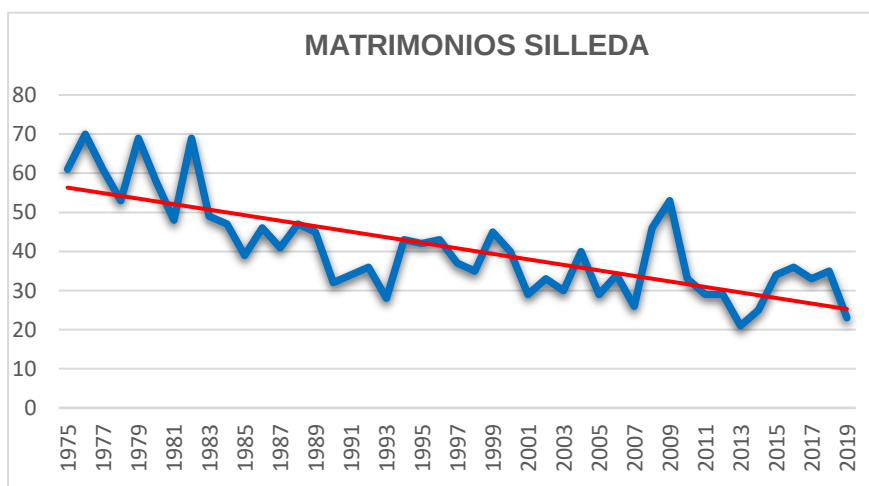
	1979	1989	1999	2009	2019	Variación (base 1979)
Galicia	18276	13776	11947	9922	9199	-49,67%
Pontevedra	5865	4381	4401	3463	3332	-43,19%
Deza	325	250	194	170	106	-67,38%
Agolada	38	11	14	11	6	-84,21%
Dozón	15	10	3	2	1	-93,33%
Lalín	118	119	101	82	53	-55,08%
Rodeiro	24	16	9	6	6	-75,00%
Silleda	69	45	45	53	23	-66,67%
Vila de Cruces	61	49	22	16	17	-72,13%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Ribera-Martín (2018) confirma que os períodos de crise económica afectan en gran medida á celebración dos matrimonios, isto vémosto na figura 67, que recolle a evolución dos matrimonios en Silleda, e na que queda patente a influencia da crise económica de 1993 e da recente crise que levou a que no ano 2013 tan só se realizaran 21 casamentos. De todas formas, existe unha clara tendencia descendente cara o futuro, máis aló da conxuntura económica, que confirma un cambio de percepción social en relación co matrimonio. No ano 2019, Silleda rexistrou o segundo dato máis baixo dos últimos 40 anos con 23 unións matrimoniais.

Figura 67

Evolución Número de Matrimonios en Silleda (1975-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Podemos definir a taxa bruta de nupcialidade como o número de matrimonios por cada 1.000 habitantes (IGE, s.d.a), esta taxa permitiranos realizar comparacións entre os diferentes ámbitos xeográficos. Na táboa 43 vemos a evolución dende o ano 2002 ata o 2019 desta taxa en concellos como Silleda, Vila de Cruces, e Lalín, acompañados polos datos comarcais, provinciais e autonómicos. Dende o ano 2015 Silleda conta cunha alta taxa de nupcialidade en comparación con estes outros territorios, alcanzando no 2018 o 3,89, é dicir, moi superior á que presentaba Galicia e Pontevedra nese ano, non obstante, no 2019 sofre un forte retroceso no número de unións matrimoniais que leva a Silleda a ter unha taxa de 2,54 matrimonios por cada 1.000 habitantes, inferior a Galicia e Pontevedra.

Táboa 43

Evolución da Taxa Bruta de Nupcialidade (2002-2019)

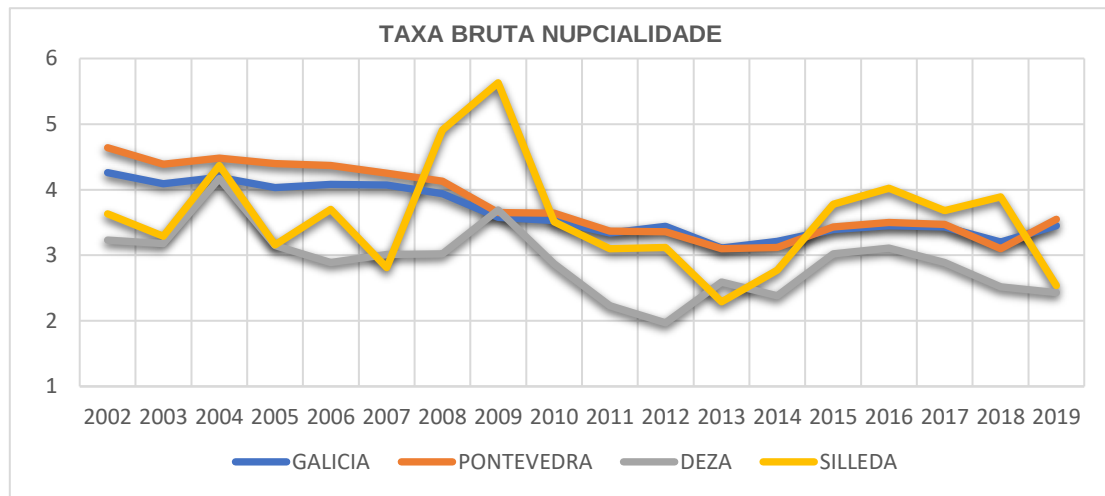
	Taxa bruta de nupcialidade					
	Galicia	Pontevedra	Deza	Lalín	Silleda	Vila de Cruces
2002	4,26	4,64	3,23	3,79	3,63	3,05
2003	4,09	4,39	3,18	3,79	3,29	2,94
2004	4,19	4,48	4,17	4,59	4,37	4,45
2005	4,03	4,4	3,15	3,84	3,16	3,74
2006	4,08	4,37	2,89	3,05	3,7	3,46
2007	4,07	4,25	3,01	3,97	2,81	2,27
2008	3,94	4,13	3,02	2,88	4,91	2,73
2009	3,58	3,65	3,69	3,84	5,63	2,43
2010	3,53	3,64	2,87	3,36	3,51	2,91
2011	3,34	3,37	2,23	2,15	3,1	2,95
2012	3,44	3,36	1,97	1,79	3,12	2,54
2013	3,11	3,1	2,59	3	2,29	2,94
2014	3,21	3,12	2,38	2,78	2,77	1,85
2015	3,39	3,43	3,02	3,17	3,78	3,27
2016	3,45	3,5	3,11	3,55	4,02	2,46
2017	3,43	3,47	2,89	3,2	3,68	2,14
2018	3,2	3,1	2,52	2,29	3,89	3,07
2019	3,45	3,55	2,43	2,42	2,54	3,09

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A figura 68 permítenos visualizar o gran pico de casamentos vivido en Silleda no ano 2009 así como a forte caída durante os anos de crise económica, que nos últimos anos comezaba a recuperarse. Haberá que analizar no futuro as fortes caídas provocadas pola COVID-19 que afectarán de forma global á celebración de matrimonios e que seguramente tardarán anos en recuperarse.

Figura 68

Evolución da Taxa Bruta de Nupcialidade (2002-2019)

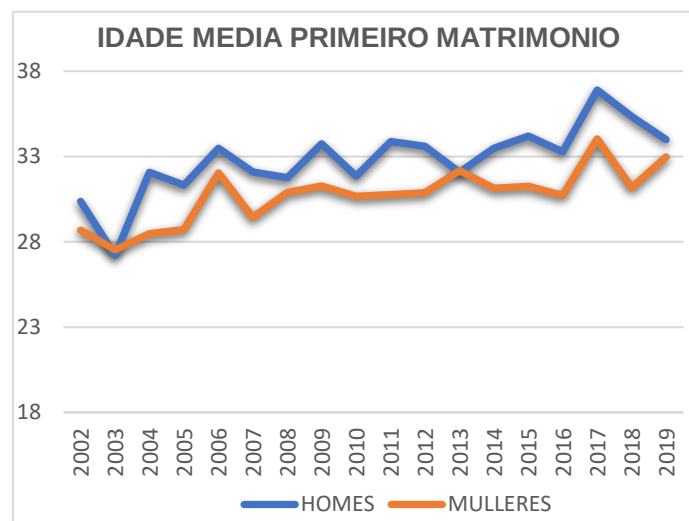

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Por outra banda, a idade media ao primeiro matrimonio (táboa 44) continúa en ascenso e sitúase no 2019 nos 33,99 anos no caso dos homes e nos 32,98 no caso das mulleres. Dende o ano 2004 vemos na figura 69 como a idade é claramente superior no caso dos varóns. Cabe destacar que “o aumento da idade ao contraer o primeiro matrimonio e o descenso do índice de nupcialidade non se ve contrapesado por un aumento das unións consensuais, constituíndo este un trazo diferencial respecto a outros países do noso entorno cultural” (Delgado, 1993, p. 149).

Figura 69

Evolución da Idade Media ao Primeiro Matrimonio por Sexos en Silleda (2002-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Táboa 44

Evolución da Idade Media ao Primeiro Matrimonio en Silleda (2002-2019)

Silleda	Idade media ao primeiro matrimonio	
	Homes	Mulleres
2002	30,37	28,67
2003	27,21	27,53
2004	32,08	28,47
2005	31,32	28,72
2006	33,49	32,03
2007	32,1	29,43
2008	31,76	30,89
2009	33,74	31,27
2010	31,84	30,67
2011	33,87	30,76
2012	33,59	30,87
2013	32,07	32,16
2014	33,49	31,13
2015	34,2	31,24
2016	33,28	30,72
2017	36,89	34,03
2018	35,33	31,17
2019	33,99	32,98

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

García (2008) vincula o aumento da idade media ao matrimonio que se está a producir nas últimas décadas como unha consecuencia da reorientación laboral dos fillos e das fillas das persoas propietarias das explotacións agrarias, xa que desfrutar dun posto de traballo en empresas do sector secundario e sector servizos permítelles ter unha independencia económica fóra do núcleo familiar.

4. FORMACIÓN DA POBOACIÓN DE SILLEDA

“A poboación é un dos recursos máis importantes, se non é o máis, nun territorio. Non obstante, esta importancia non está só no aspecto cuantitativo senón, especialmente, no cualitativo” (Precado, 1993, p. 68), desta forma “un dato relevante é coñecer o grao de formación da poboación pola relación cos traballos e posibilidades de traballar” (Observatorio Sociolaboral, 2013, p. 23) ata o punto de que “a cualificación da poboación é o soporte fundamental para unha acción de desenvolvemento” (Precado, 1993, p. 68).

Os datos do IGE do ano 2011 (táboa 45) pódennos dar unha idea do nivel de formación da poboación de Silleda e permitíranos facer unha comparación cos que presentan outros territorios de interese. En canto a porcentaxe de persoas analfabetas¹⁵ e persoas sen estudos¹⁶, a pesar de que Silleda (12,06 %) situábase lixeiramente por riba de Galicia (11,37 %) e Pontevedra (9,56 %), ofrecía o dato máis baixo de todos os concellos da comarca do Deza, incluso unha porcentaxe menor que Lalín (12,08 %). Onde si se abre unha fenda importante entre Galicia e Pontevedra en relación cos concellos dezás é nas porcentaxes de persoas con estudos de terceiro grao¹⁷ (moi inferiores no Deza) e as persoas con estudos de primeiro grao¹⁸ (moi superiores no Deza).

Con todo, Silleda presentaba a porcentaxe máis alta de persoas con estudos de terceiro grao do Deza ao alcanzar un destacable 11,16 % no ano 2011, aproximándose así a Pontevedra (13,34%), fronte a Lalín (8,75%) que reportaba un elevadísimo porcentaxe de persoas con estudos de segundo grao¹⁹ ou Vila de Cruces (5,48%).

¹⁵ Considérase que unha persoa é analfabeta cando non sabe ler ou escribir en ningún idioma (IGE, s.d.a).

¹⁶ Persoas que saben ler e escribir pero foron menos de 5 anos á escola (IGE, s.d.a).

¹⁷ Considérase que unha persoa ten estudos superiores ou de terceiro grao cando terminou unha diplomatura, arquitectura ou enxeñería técnicas, tres cursos dunha licenciatura, enxeñería o arquitectura, unha licenciatura, unha enxeñería ou o doutorado (IGE, s.d.a).

¹⁸ Estudos primarios: persoas que foron á escola 5 anos ou máis sen completar EXB, ESO ou bacharelato elemental (IGE, s.d.a).

¹⁹ Considérase que unha persoa ten estudos de segundo grao ou secundarios cando terminaron ESO, EXB, bacharelato elemental, bacharelato superior, BUP, bacharelato LOGSE, COU, PREU, FP de grao medio, FPI, oficialía industrial ou equivalente, FP de grao superior, FPII, mestría industrial ou equivalente. No censo de 2001 as persoas que alcanzaron o nivel de formación profesional superior inclúense neste epígrafe e non no de terceiro grao para facilitar á comparación cos censos anteriores (IGE, s.d.a).

Táboa 45

Formación da Poboación (2011)

2011	Analfabetos e sen estudos	Menores de 16 anos	Primeiro grao	Segundo grao	Terceiro grao
Galicia	11,37%	12,62%	14,86%	47,25%	13,89%
Pontevedra	9,56%	14,15%	14,26%	48,69%	13,34%
Deza	13,58%	10,86%	15,75%	51,61%	8,21%
Agolada	13,38%	4,94%	22,86%	52,98%	5,88%
Dozón	18,96%	5,74%	24,08%	46,89%	4,33%
Lalín	12,08%	12,75%	11,94%	54,48%	8,75%
Rodeiro	16,51%	7,40%	22,09%	49,11%	4,90%
Silleda	12,06%	11,87%	16,06%	48,85%	11,16%
Vila de Cruces	18,39%	8,51%	19,86%	47,75%	5,48%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Cómpre reivindicar a necesidade de actualizar este tipo de estudos sobre a formación da poboación pois son claves para un correcto desenvolvemento do territorio. As figuras 70 e 71 permítenos dunha forma máis directa comparar os resultados de Galicia cos do municipio silledense. A maior fenda atopámola nas persoas con estudos de terceiro grao, onde Silleda estaría 2,73 puntos porcentuais por debaixo, presentando no resto de categorías resultados moi parellos.

Figura 71

Formación da Poboación de Silleda (2011)

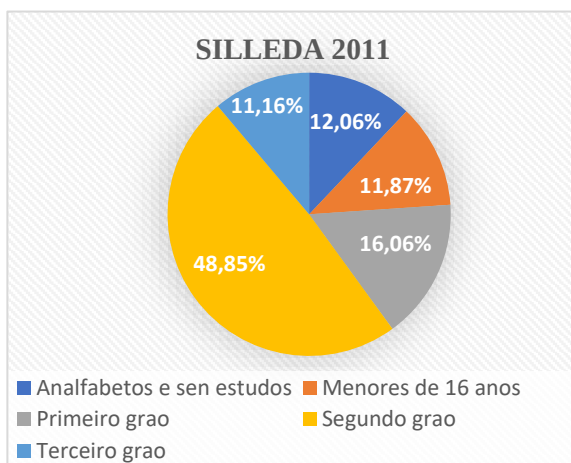
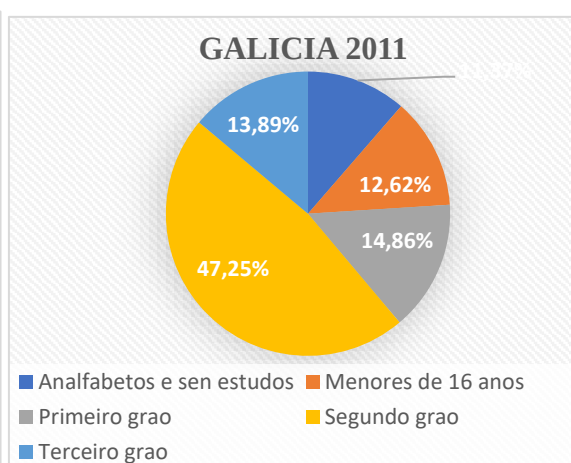

Figura 70

Formación da Poboación de Galicia (2011)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Aínda datos máis antigos procederemos a analizar a continuación, en concreto do 2001. Non obstante, é unha táboa (táboa 46) moi interesante xa que ofrece uns datos

moito máis desagregados que a táboa 45. Sería tamén convinte facer unha actualización urxente destes datos, que de seguro sufriron importantes variacións na actualidade.

Así e todo, os resultados non son nada positivos para o Deza e Silleda xa que os grupos menos formados son máis numerosos se o comparamos co que ocorre en Galicia e a medida que aumenta a formación, esta fenda prodúcese pero á inversa: “Segundo se ascende no nivel de estudos, obsérvase que Silleda presenta certo déficit con respecto ao nivel educativo galego” (Pérez et al., 2009, p. 35). Debemos destacar positivamente o porcentaxe inferior a Galicia e o Deza de persoas que non saben ler ou escribir e tamén facer mención, neste caso negativa, dos escasos doutoramentos existentes en Silleda e do altísimo número de persoas que teñen menos de 5 anos de escolarización: “Chama a atención o importante número de persoas que aínda que teñen unha formación básica, non remataron nin sequera os estudos elementais establecidos polas diferentes lexislacións educativas” (Pérez et al., 2009, p. 34), en concreto o 53,32% non remataron o bacharelato elemental, EXB ou ESO no ano 2001.

Táboa 46

Formación da Poboación de Silleda (2001)

2001	Total Silleda	% Silleda	% Deza	% Galicia
Non sabe ler ou escribir	101	1,27%	2,72%	2,05%
Menos de 5 anos de escolarización	1904	23,87%	18,02%	16,33%
Sen completar Bacharelato elemental, ESO ou EXB	2349	29,45%	44,69%	26,60%
Bacharelato elemental, ESO ou EXB completo	1797	22,53%	20,05%	25,09%
Bacharelato superior BUP/LOXSE, COU/PREU	860	10,78%	5,33%	11,25%
FPI, FP grao medio, Oficialía industrial	149	1,87%	1,35%	3,33%
FPII, FP grao superior, Mestría industrial	297	3,72%	2,46%	4,61%
Diplomatura, Arquitectura, Enxeñería Técnica	270	3,39%	3,38%	5,39%
Licenciatura, Arquitectura, Enxeñería Superior	248	3,11%	1,98%	5,00%
Doutoramento	1	0,01%	0,03%	0,34%

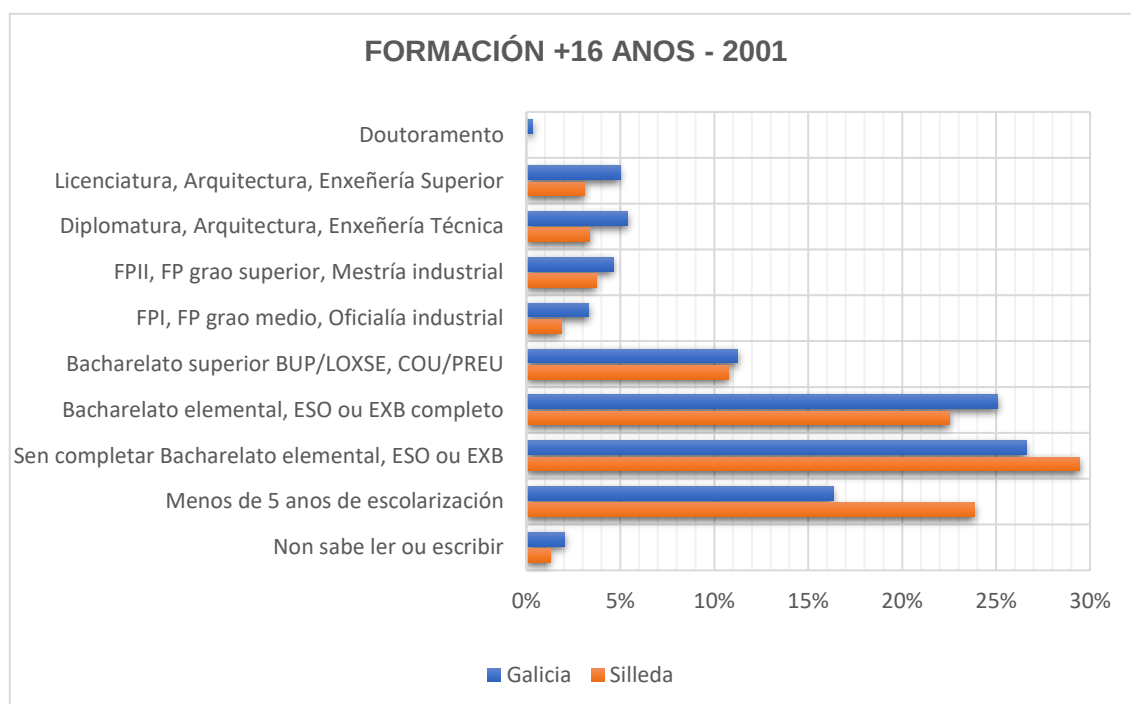
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Esta fenda, propia dos territorios rurais, podemos vela de maneira gráfica na figura 72, que compara directamente os resultados de Silleda e Galicia. A maior fisura prodúcese nas persoas con menos de 5 anos de escolarización, onde en Silleda representan case o 24 % da poboación (fronte ao 16,33 % de Galicia), nas persoas sen completar o bacharelato elemental, ESO ou EXB que se aproximaban ao 30% en

Silleda, sendo claramente o grupo máis numeroso, e as persoas con licenciaturas ou diplomaturas, claramente inferiores en Silleda en relación coa comunidade autónoma galega.

Figura 72

Formación da Poboación Maior de 16 Anos en Galicia e Silleda (2001)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Pérez et al. (2009) identifican como causas destas diferenzas entre Silleda e Galicia as propias diverxencias existentes na estrutura demográfica de Silleda que, como xa se indicou, “conta cunha poboación notablemente envellecida, onde os grupos de idade máis altos representan unha porcentaxe moi importante, e que neste grupo de idade existe un importante déficit no referente ao nivel de estudos extensible a toda Galicia.” (p. 35). Este mesmo estudo considera que a tendencia é a reducirse a fenda nos estudos secundarios, posibilitando a existencia de persoas cun nivel de formación suficiente para o potencial mercado de traballo, sendo os estudos superiores a gran carencia existente que obriga a importar recursos humanos especialmente cualificados doutros territorios. Con todo, cómpre actualizar os datos e realizar unha nova investigación para coñecer a situación actual.

Estes datos poden ser tamén de gran interese para realizar unha análise da formación da poboación dende a perspectiva de xénero. A táboa 47 móstranos que as mulleres superan claramente ao xénero masculino nos estudos superiores, non obstante, as mulleres tamén son maioría nos grupos menos formados como vemos no caso das persoas que non saben ler ou escribir e nas persoas con menos de 5 anos de escolarización.

Táboa 47

Formación da Poboación de Silleda por Sexos (2001)

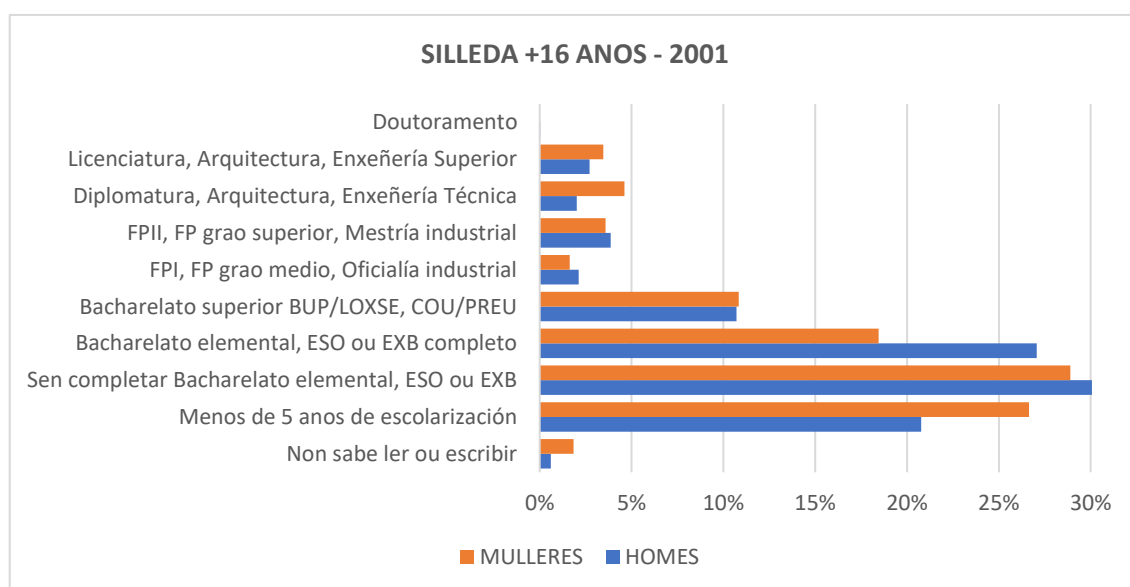
Silleda 2001	Homes	Mulleres
Non sabe ler ou escribir	0,61%	1,85%
Menos de 5 anos de escolarización	20,78%	26,64%
Sen completar Bacharelato elemental, ESO ou EXB	30,07%	28,90%
Bacharelato elemental, ESO ou EXB completo	27,07%	18,46%
Bacharelato superior BUP/LOXSE, COU/PREU	10,72%	10,84%
FPI, FP grao medio, Oficialía industrial	2,12%	1,64%
FP II, FP grao superior, Mestría industrial	3,87%	3,59%
Diplomatura, Arquitectura, Enxeñería Técnica	2,02%	4,61%
Licenciatura, Arquitectura, Enxeñería Superior	2,71%	3,47%
Doutoramento	0,03%	0,00%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Precisamente, como vemos na figura 73, no grupo de persoas con menos de 5 anos de escolarización é onde se produce a maior fenda entre ambos sexos.

Figura 73

Formación da Poboación de Silleda de Máis de 16 Anos por Sexos (2001)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á realización de estudos superiores desagregados por sexos, chama bastante a atención a existencia de enormes diferenzas entre os sexos. Isto debemos poñelo en relación coa segregación horizontal, que mide o índice de concentración de homes e mulleres nos sectores ou disciplinas ocupacionais (Navarro-Guzmán & Casero-Martínez, 2012). Este mesmo estudo constata que á hora de elixir a rama de ensinanza observamos que as mozas son maioría ao expresar que desexarían cursar carreiras de Humanidades, Ciencias Experimentais, Ciencias Sociais e Xurídicas e Ciencias da Saúde, mentres que os mozos amosan as súas preferencias polas Ensinanzas Técnicas. Isto lévanos a que “a elección dos estudos non é neutra, danse unha serie de estereotipos que dirixen ás chicas cara uns estudos e aos chicos cara outros e que teñen unha influencia determinante na elección futura de carreira profesional” (Aguinaga, 2004, citado en Navarro-Guzmán & Casero-Martínez, 2012, p. 128). O problema é que mentres as mulleres se orientan cara estudos tradicionalmente considerados como femininos e con menor prestixio social, os homes diríxense a carreiras tipificadas tradicionalmente como masculinas e con máis prestixio social, evidenciando a existencia de segregación horizontal en función do sexo, que vai supoñer grandes diferenzas en canto ás oportunidades laborais.

En Silleda, a táboa 48 móstranos as diferenzas por sexos existentes nos estudos superiores, existindo unha maior concentración da poboación masculina na agricultura, a gandería e pesca, a formación técnica e industriais, e as enxeñerías; e unha maior proporción de mulleres na saúde, os servizos sociais, as ciencias sociais e a educación. Como vemos, os estudos feminizados son aqueles que gardan íntima relación co coidado da saúde e das crianzas, a atención ás persoas maiores, etc. O que ven a confirmar os estereotipos de xénero existentes na sociedade actual e a existencia dun sistema que relega ás mulleres á vida privada ou familiar e impulsa aos homes cara a vida pública.

Táboa 48

Estudos Superiores Silleda por Sexos (2001)

SILLEDA 2001	% HOMES	% MULLERES
Dereito	3,46%	2,50%
Maxisterio, Educación infantil	8,40%	22,50%
Ciencias Sociais	16,79%	25,89%
Artes e Humanidades	5,43%	6,25%
Informática	4,69%	5,89%
Enxeñerías	2,22%	0,36%
Formación Técnica e Industrias	36,54%	7,68%
Ciencias	2,96%	3,75%
Arquitectura ou Construción	1,48%	2,14%

SILLEDA 2001	% HOMES	% MULLERES
Agricultura, Gandería, Pesca; Veterinaria	7,65%	1,25%
Saúde, Servizos Sociais	5,68%	14,29%
Outros servizos	4,69%	7,50%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 74

Estudios Superiores Silleda por Sexos (2001)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Para finalizar, a taxa de analfabetismo (táboa 49) continúa a reducirse en todos os concellos do Deza, agás en Agolada e Dozón, situando a Silleda como o concello cunha das taxas máis baixas xunto a Lalín e Dozón. Unha taxa que no ano 2001 situábase no 1,3 en Silleda, un dato claramente inferior ao de Galicia (2,1), Pontevedra (1,8) e a comarca do Deza (1,6). Non obstante, convén efectuar unha nova actualización dos datos para analizar a situación existente nos nosos días.

Táboa 49

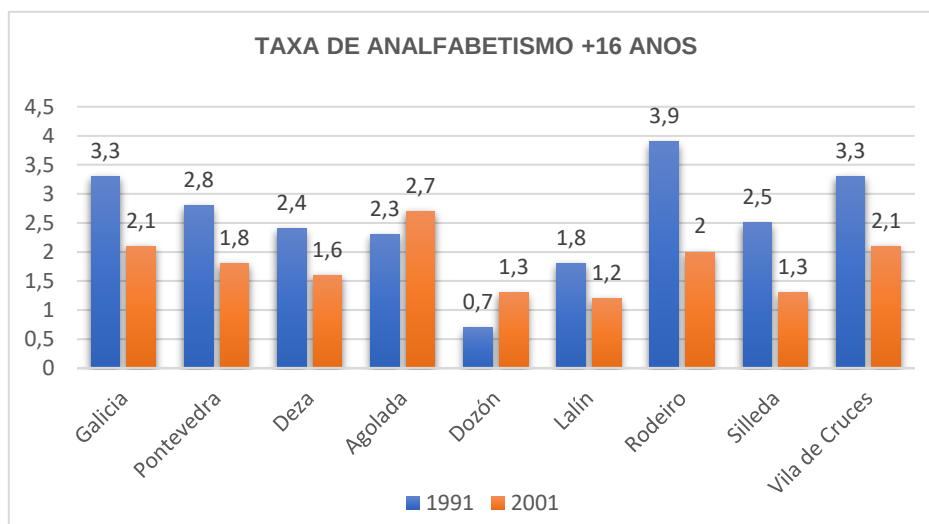
Taxa de Analfabetismo (1991 e 2001)

	1991			2001		
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
Galicia	3,3	1,6	4,9	2,1	1	3
Pontevedra	2,8	1,3	4,2	1,8	0,9	2,7
Deza	2,4	1,5	3,2	1,6	0,9	2,1
Agolada	2,3	1,3	3,2	2,7	1,3	4
Dozón	0,7	0,4	1	1,3	0,8	1,8
Lalín	1,8	1,2	2,4	1,2	0,9	1,5
Rodeiro	3,9	2,7	5	2	1,4	2,6
Silleda	2,5	1,6	3,3	1,3	0,6	1,9
Vila de Cruces	3,3	1,7	4,8	2,1	1,1	3

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 75

Taxa de Analfabetismo (1991 e 2001)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Trabada (2007) considera que a menor formación da poboación é unha das características principais dunha poboación moi envellecida típica do rural galego. Entre os posibles motivos desta deficiencia, destaca os seguintes: a inferior accesibilidade da poboación rural aos recursos educativos como consecuencia da forte dispersión da poboación e polas carencias en equipamentos, un abandono do lugar de orixe dos estudantes que deciden realizar estudos superiores nas grandes cidades xa que provoca unha desvinculación progresiva ata o punto de que “no hábitat rural de Galicia estudante é sinónimo de emigrante” (Trabada, 2007, p. 66), as escasas ofertas de empregos dirixidas a titulacións medias e superiores nas comarcas rurais e un forte número de persoal funcionario que non adoita arraigar na zona rural.

5. ESTRUCTURA EMPRESARIAL DE SILLEDA

A Asociación de Empresarios Ferrolterra (2016) considera que analizar a estrutura empresarial dun territorio é unha cuestión moi relevante xa que é a dinámica empresarial a que determina, en gran parte, o desenvolvemento económico dun territorio.

5.1. O tecido empresarial silledense: evolución e contexto

O tecido empresarial de Silleda estaba composto no 2019 segundo datos do Instituto Galego de Estatística por 874 empresas, o que o sitúa na segunda posición en número de empresas do Deza, por detrás de Lalín que suma 2.043 (táboa 50).

Táboa 50

Evolución do Número de Empresas

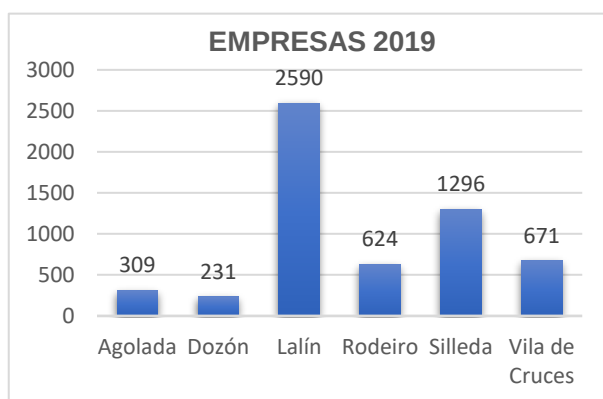
	Galicia	Pontevedra	Deza	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
2014	243412	78638	5892	381	216	2658	622	1330	685
2015	245417	79900	5879	366	221	2660	629	1313	690
2016	246290	80764	5773	355	216	2610	597	1307	688
2017	245658	81091	5713	343	208	2588	589	1297	688
2018	247631	81586	5748	327	224	2604	612	1300	681
2019	248245	82276	5721	309	231	2590	624	1296	671
Var. 2014 - 2019	1,99%	4,63%	-2,90%	-18,90%	6,94%	-2,56%	0,32%	-2,56%	-2,04%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A pesar do pequeno retroceso no número de empresas nos últimos anos, concretamente un -2,56 % en relación co 2014 (táboa 50), a evolución nas últimas décadas no número de empresas existentes “é positiva, o que demostra un certo dinamismo empresarial no Concello” (Pérez et al., 2009, p. 41), que representa o 23 % do total das empresas da comarca (figura 76).

Figura 77

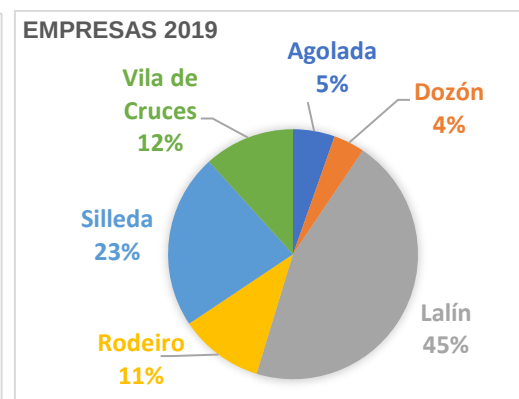
Número de Empresas nos Concellos do Deza (2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 76

Distribución das Empresas no Deza (2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

O IGE rexistra outra evolución do número de empresas en Silleda na que non ten en conta nin ao sector primario nin a administración pública. Neste caso, Silleda pasaría de 832 empresas no ano 2014 a 874 no 2019, unha variación positiva do 5,05 %, a máis alta da comarca, superando tamén á galega (+3,77 %).

Táboa 51

Evolución Número Empresas (sen AAPP e Sector Primario)

	Galicia	Pontevedra	Deza	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
2014	227458	76377	3732	186	45	2064	179	832	426
2015	231946	78365	3805	181	49	2096	188	851	440
2016	234823	79594	3822	173	50	2096	189	875	439
2017	236235	80451	3846	179	47	2110	188	879	443
2018	237237	80881	3786	178	47	2082	178	872	429
2019	236036	81084	3743	169	46	2043	183	874	428
Var. 2014- 2019	3,77%	6,16%	0,29%	-9,14%	2,22%	-1,02%	2,23%	5,05%	0,47%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A táboa 52 amósanos a taxa bruta de natalidade empresarial que é a porcentaxe de empresas nacidas no ano t por cada mil empresas, respecto ao total de empresas a principio dese ano²⁰ (IGE, s.d.a). Por outra banda, a taxa de mortalidade empresarial sería a porcentaxe de empresas que desaparecen durante o período por cada mil empresas respecto ao o número de empresas totais que existen ao principio do período²¹. E destas dúas variables podemos extraer a taxa de crecemento empresarial que é a porcentaxe entre a variación neta de empresas (diferencia entres as altas e baixas) no ano t con respecto ao total de empresas ao principio dese ano (IGE, s.d.a).

Na táboa 52 vemos unha evolución destas taxas dende o ano 2008 ata o 2019. O sorprendente é que Silleda conseguiu afrontar moi ben a crise económica xa que tan só en 4 anos foi negativa, en concreto no 2009, 2011, 2013 e 2018. A continuación, podemos comparar nas figuras 78, 79 e 80 estas taxas en relación co panorama estatal e autonómico. Como vemos na figura 80 tanto Silleda como Galicia, con taxas moi semellantes, lograron en xeral manter as súas empresas durante os peores anos da crise económica, algo que non ocorreu a nivel estatal.

²⁰ Considérase que unha empresa nace cando non existía antes en ningunha das provincias da comunidade, é dicir, non se teñen en conta os cambios de sede social dentro da mesma comunidade (IGE, s.d.a).

²¹ Considérase que unha empresa desaparece cando deixa de ter actividade no total das provincias da comunidade (IGE, s.d.a).

Táboa 52

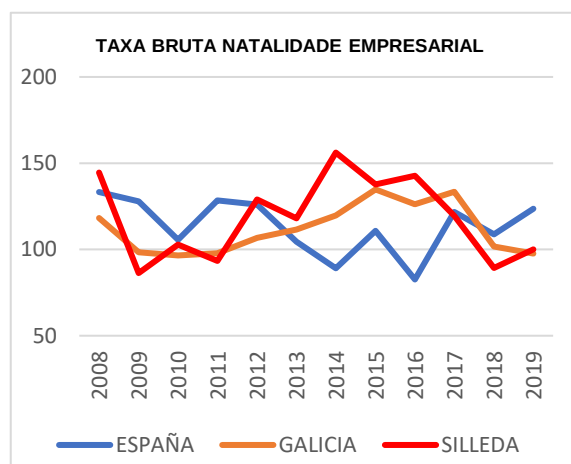
Evolución das Taxas de Natalidade, Mortalidade e Crecemento Empresarial

SILLEDA	Taxa bruta de natalidade empresarial (10 ³)	Taxa bruta de mortalidade empresarial (10 ³)	Taxa de crecemento empresarial (%)
2008	144,66	113,76	3,09
2009	86,3	115,07	-2,88
2010	102,78	101,39	0,14
2011	93,35	115,98	-2,26
2012	128,99	115,94	1,3
2013	117,99	143,07	-2,51
2014	156,16	133,63	2,25
2015	137,63	121,52	1,61
2016	142,65	129,55	1,31
2017	119,55	112,52	0,7
2018	89,2	97,99	-0,88
2019	100	86,08	1,39

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 79

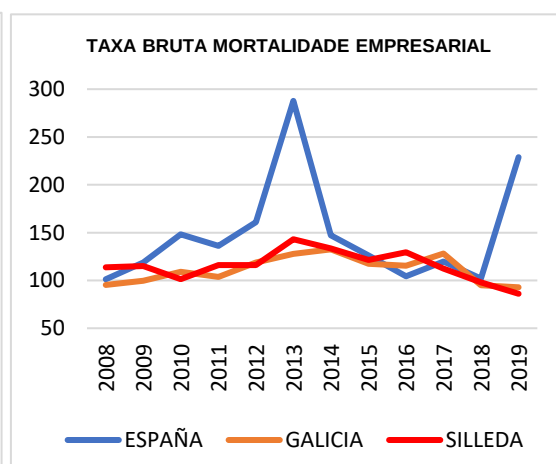
Evolución da Taxa Bruta de Natalidade Empresarial

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 78

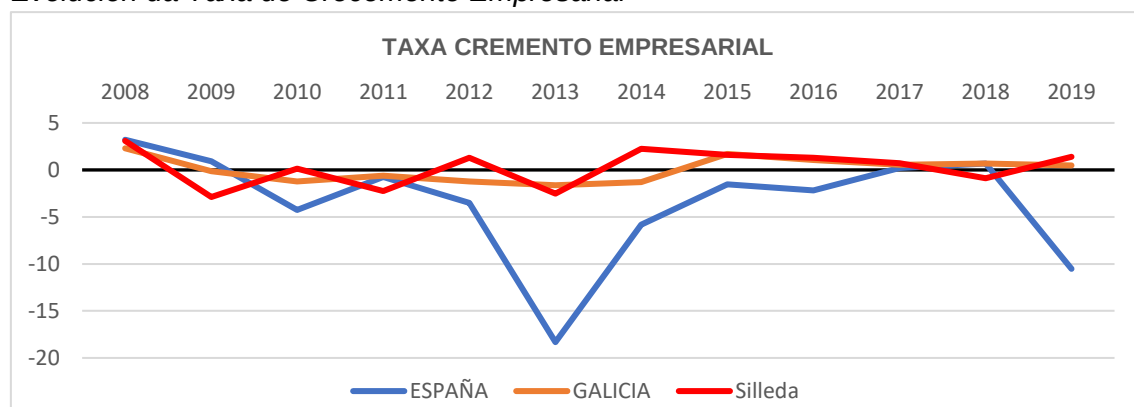
Evolución da Taxa Bruta de Mortalidade Empresarial

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 80

Evolución da Taxa de Crecemento Empresarial

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Concretamente no 2019 foron 1.185 as empresas que se mantiveron activas como vemos na táboa (tendo en conta tanto o sector primario como a administración pública), ás que se sumaron un total de 111 novas empresas pero que non conseguiron superar en número ás que botaron o peche, concretamente 114 empresas. Na figura 81 podemos visualizar a leve caída das empresas desde o 2014.

Táboa 53

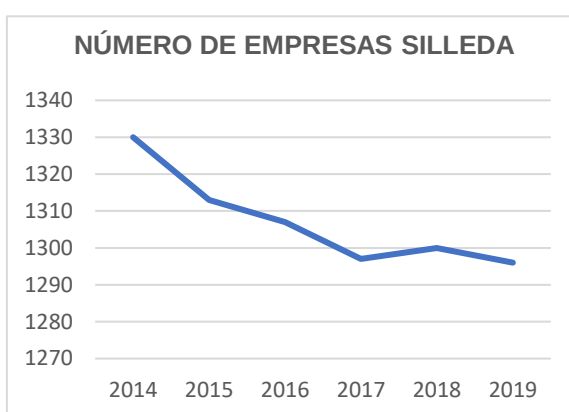
Evolución das Altas, Baixas e Permanencia de Empresas en Silleda (2014-2019)

Silleda	Alta	Permanencia	Baixa
2015	122	1191	130
2016	118	1189	123
2017	106	1191	122
2018	108	1192	105
2019	111	1185	114

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 81

Evolución Número de Empresas Silleda (2014-2019)

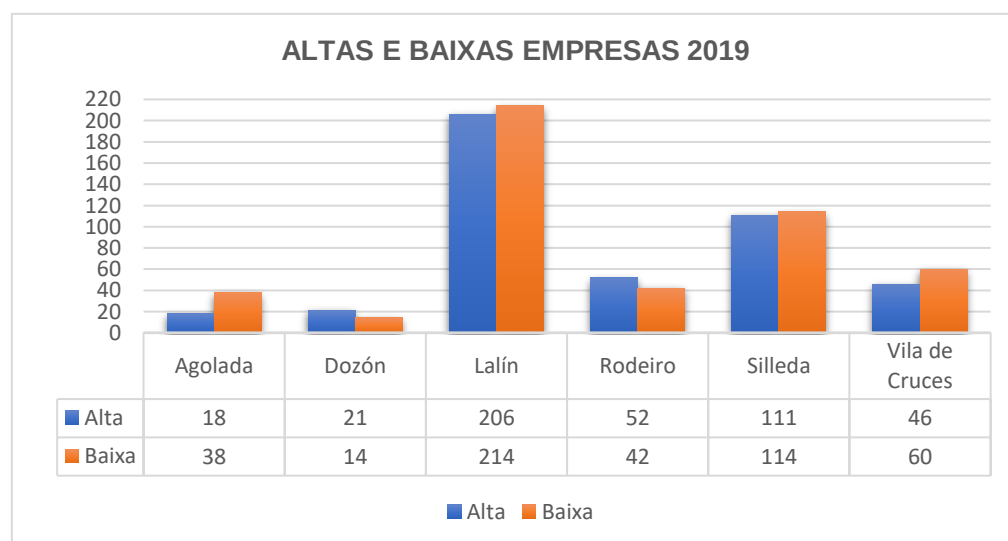

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Unha pequena perda de empresas no último ano do que dispoñemos de datos e na mesma liña do que ocorre na maioría dos concellos do Deza, agás Dozón e Rodeiro que logran un número maior de altas que de baixas (figura 82).

Figura 82

Número de Altas e Baixas de Empresas nos Concellos do Deza (2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

5.2. Empresas de Silleda por sector de actividade

As 1185 que lograron permanecer no ano 2019 sumadas ás 111 que se deron de alta, conforman un total de 1.296 empresas no concello de Silleda. Estas empresas dedícanse fundamentalmente a dous sectores: ao sector servizos, ao cal pertencen 573 empresas (44,21 %) seguido da agricultura que continúa a ter unha gran presenza no tecido empresarial silledense cun total de 492 empresas (37,96 %). A construción confórmase co terceiro posto con tan só un 12,19 % das empresas, o que se traduce en 158 empresas. O sector con menos forza en Silleda é a industria cunha representación do 5,63 %, é dicir, 73 empresas.

Táboa 54

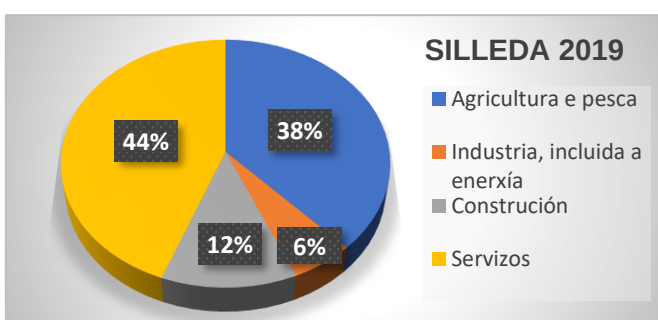
Distribución das Empresas

de Silleda por Sectores

Silleda 2019	Total	%
Agricultura e pesca	492	37,96%
Industria, incluída a enerxía	73	5,63%
Construción	158	12,19%
Servizos	573	44,21%
Total	1296	100,00%

Figura 83

Distribución das Empresas de Silleda por Sectores

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

5.3. Empresas de Silleda por estrato de persoas asalariadas

En canto ao estrato de persoas asalariadas, na táboa 55 podemos comprobar como a maioría das empresas non contan con ningunha persoa asalariada, para ser máis precisos 987 empresas (76,16%) funciona sen persoas asalariadas, o que evidencia o pequeno tamaño do tecido empresarial deste concello que está conformado principalmente por microempresas. A medida que o tamaño da empresa en canto a persoas asalariadas se refire, aumenta, a porcentaxe de empresas cae progresivamente ata o punto de que non hai ningunha empresa con 500 asalariados ou máis, non obstante si hai unha empresa que da traballo a 250 ou máis persoas asalariadas. “Esta estrutura empresarial é propia dun tecido que basea a maior parte dos seus efectivos no sector servizos” (estudo Silleda. Páx. 41).

Táboa 55

Empresas de Silleda por Estrato de Asalariados (2019)

SILLEDA 2019	TOTAL	PORCENTAXE
sen asalariados	987	76,16%
de 1 a 2 asalariados	172	13,27%
de 3 a 5 asalariados	74	5,71%
de 6 a 9 asalariados	20	1,54%
de 10 a 19 asalariados	25	1,93%
de 20 a 49 asalariados	11	0,85%
de 50 a 99 asalariados	4	0,31%
de 100 a 249 asalariados	2	0,15%
de 250 a 499 asalariados	1	0,08%
500 ou máis asalariados	0	0,00%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Acción contra el Hambre (2017) recolle as principais barreiras existentes á hora de emprender, entre as que podemos destacar o descoñecemento de todos os recursos cos que contan as persoas emprendedoras a súa disposición, a falta de coordinación entre concellos e a escaseza de solo industrial, as economías de escala e a alta inversión inicial, as barreiras legais de entrada existentes en determinados sectores e a falta de formación especializada.

6. POBOACIÓN DE SILLEDA E A SÚA RELACIÓN CO TRABALLO

6.1. Afiliacións á Seguridade Social en Silleda: nacionalidade

É esencial coñecer e analizar as afiliacións producidas no concello de Silleda: “Para coñecer a través de que sectores estase a recuperar a economía galega, fixémonos agora no número de afiliacións á Seguridade Social dos últimos anos” (Ferreiro et al., 2016, p. 7).

Segundo datos do Instituto Galego de Estatística (táboa 56), en decembro do ano 2020 Silleda contaba cun total de 3.471 persoas residentes neste municipio en situación de alta laboral na seguridade social, das cales 3.262 son de nacionalidade española e 209 de diversas nacionalidades estranxeiras, superando polo tanto, lixeiramente o 6 %. A evolución do número de persoas afiliadas en función da nacionalidade queda moi determinado pola situación económica que experimenta o municipio nese momento, na devandita táboa vemos como por mor da crise económica o número de persoas estranxeiras afiliadas sufriu un descenso progresivo para logo mudar a tendencia e volver a aumentar nos últimos anos a medida que a economía recuperaba a súa forza.

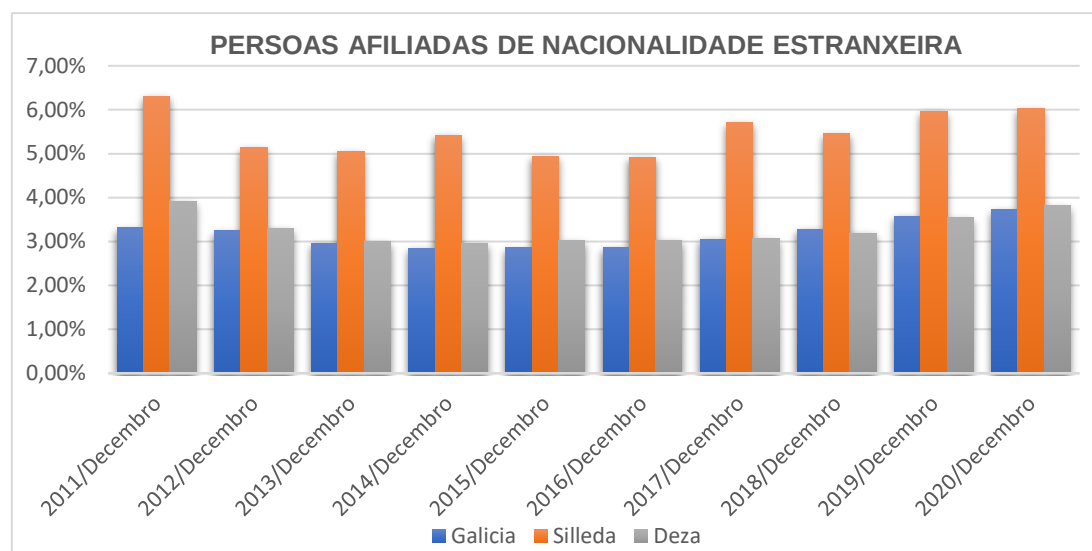
Táboa 56

Evolución das Afiliacións á SS en Silleda

Silleda	TOTAL	Española	Estranxeira	% estranxeira
2011/Decembro	3412	3197	215	6,30%
2012/Decembro	3230	3064	166	5,14%
2013/Decembro	3132	2974	158	5,04%
2014/Decembro	3154	2983	171	5,42%
2015/Decembro	3219	3060	159	4,94%
2016/Decembro	3314	3151	163	4,92%
2017/Decembro	3350	3159	191	5,70%
2018/Decembro	3446	3258	188	5,46%
2019/Decembro	3485	3277	208	5,97%
2020/Decembro	3471	3262	209	6,02%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

De todos os xeitos, trátase dunha porcentaxe elevada se o comparamos co que ocorre en Galicia e o Deza, que rexistran unhas porcentaxes moi inferiores que no ano 2019 se aproximaban ao 4 % do total (figura 84).

Figura 84*Evolución das Afiliacións á SS*

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Analizando un pouco máis polo miúdo a poboación estranxeira afiliada, extraemos que existen fortes diferenzas en canto ao sexo destas persoas, sendo os homes os que representan as maiores porcentaxes. Para ser máis precisos, en decembro do ano 2020, das 209 persoas estranxeiras afiliadas, 122 eran homes (6,69 % do total dos homes) e 87 mulleres (5,28 % do total de mulleres). Na táboa 57 podemos ver unha evolución das afiliacións en función do sexo durante todos os meses de decembro desde o ano 2011 ata o 2020.

Táboa 57*Evolución da Afiliación da Poboación Estranxeira de Silleda por Sexos*

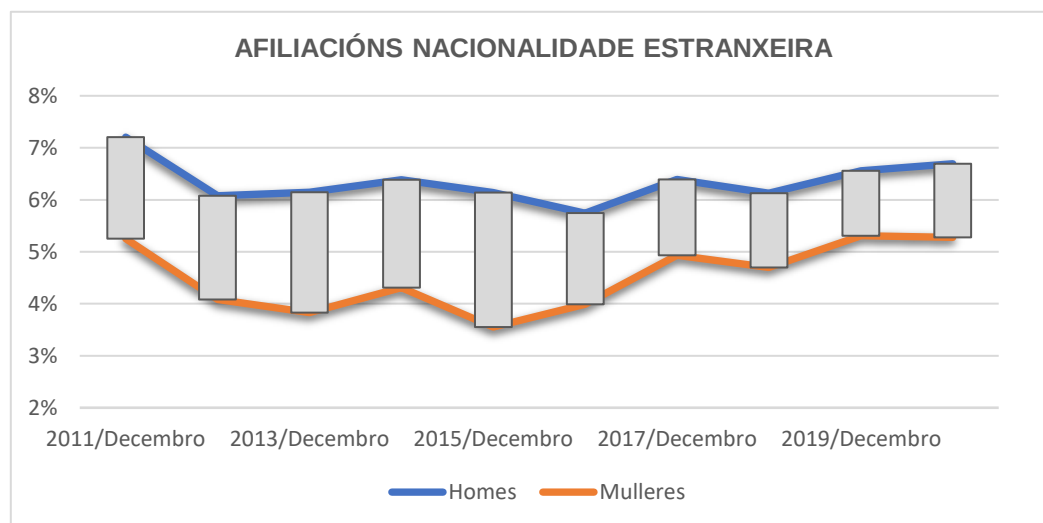
Silleda	Homes estranxeiros	%	Mulleres estranxeiras	%
2011/Decembro	132	7,21%	83	5,25%
2012/Decembro	104	6,08%	62	4,08%
2013/Decembro	101	6,14%	57	3,83%
2014/Decembro	108	6,38%	63	4,31%
2015/Decembro	106	6,14%	53	3,55%
2016/Decembro	101	5,74%	62	3,99%
2017/Decembro	113	6,39%	78	4,93%
2018/Decembro	112	6,13%	76	4,70%
2019/Decembro	121	6,55%	87	5,31%
2020/Decembro	122	6,69%	87	5,28%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Con todo, nos últimos dous anos as mulleres estranxeiras tiveron un forte ascenso que permitiu reducir a diferenza entre ambos sexos tal e como vemos na figura 85.

Figura 85

Evolución das Persoas Estranxeiras de Silleda Afiliadas á SS por Sexos

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

6.2. Afiliacións á Seguridade Social en Silleda: sexo e idade.

As seguintes táboas (58 e 59) non só nos permiten realizar unha análise das persoas afiliadas á seguridade social en canto á idade e o sexo, senón ademais comparar os cambios producidos entre os anos 2011 e o 2020.

Táboa 58

Afiliacións de Silleda por Grupos de Idade e Sexos (Decembro 2011)

DEC / 2011	TOTAL	%	HOMES	%	MULLERES	%
<20	18	0,53%	14	0,76%	4	0,25%
20-24	149	4,37%	91	4,97%	58	3,67%
25-29	335	9,82%	177	9,66%	158	10,00%
30-34	494	14,48%	278	15,17%	216	13,67%
35-39	506	14,83%	260	14,19%	246	15,57%
40-44	441	12,92%	232	12,66%	209	13,23%
45-49	432	12,66%	227	12,39%	205	12,97%
50-54	406	11,90%	224	12,23%	182	11,52%
55-59	346	10,14%	175	9,55%	171	10,82%
>=60	285	8,35%	154	8,41%	131	8,29%
TOTAL	3412	100,00%	1832	100,00%	1580	100,00%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Táboa 59

Afiliacións de Silleda por Grupos de Idade e Sexos (Decembro 2020)

DEC / 2020	TOTAL	%	HOMES	%	MULLERES	%
<20	5	0,14%	3	0,16%	2	0,12%
20-24	101	2,91%	61	3,35%	40	2,43%
25-29	245	7,06%	129	7,08%	116	7,04%
30-34	323	9,31%	160	8,78%	163	9,89%
35-39	504	14,52%	262	14,37%	242	14,68%
40-44	568	16,36%	310	17,00%	258	15,66%
45-49	504	14,52%	265	14,54%	239	14,50%
50-54	452	13,02%	233	12,78%	219	13,29%
55-59	399	11,50%	196	10,75%	203	12,32%
>=60	370	10,66%	204	11,19%	166	10,07%
Total	3471	100,00%	1823	100,00%	1648	100,00%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

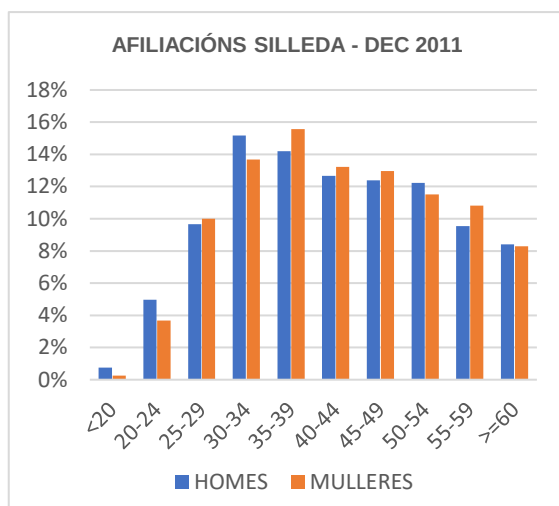
Comezando coa análise da idade, o grupo cun maior número de persoas afiliadas en decembro do 2020 é o de 40-44 anos, aglutinando ao 16,63 % do total e seguido polos grupos de 35-39 e 45-49 anos cun 14,52 %. Os que menos persoas afiliadas rexistran son os grupos de poboación máis moza, é dicir, as persoas menores de 20 (0,14 %), 20-24 anos (2,91 %) e 25-29 anos (7,06 %).

Esta estrutura mantense con poucas diferenzas en ámbolos dous sexos.

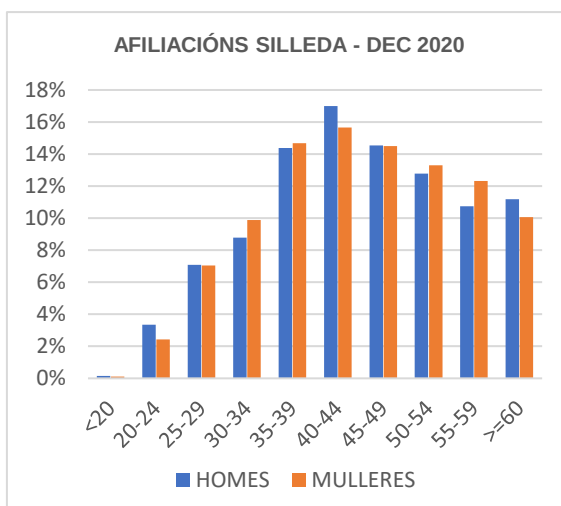
Con todo, a estrutura de persoas afiliadas de decembro do ano 2020 é moi diferente a de hai 9 anos, onde o grupo coa maior porcentaxe de afiliación era o de 35-39 anos (14,83 %) seguido de preto polo de 30-34 (14,48 %) e xa en terceira posición o de 40-44 anos (12,92 %). E incluso o de 25-29 anos (9,82 %) superaba ao grupo de maior idade, ao de máis de 60 anos (8,35 %) algo que xa non ocorre no 2020. En conclusión, vemos nas figuras 86 e 87 como se produce un agrandamento dos grupos de máis idade en prexuízo dos grupos máis mozos.

Figura 87

Afiliacións á SS de Silleda por Grupos de Idade (Decembro 2011)

Figura 86

Afiliacións á SS de Silleda por Grupos de Idade (Decembro 2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Se comparamos a estrutura de persoas afiliadas de Silleda coa de Galicia (táboa 60 e figura 88) veremos que gardan unha gran semellanza, se ben é certo que Silleda conta cun maior número de persoas afiliadas de 35-39 anos e un menor número nos grupos de 45-54, aínda que as diferenzas son escasas.

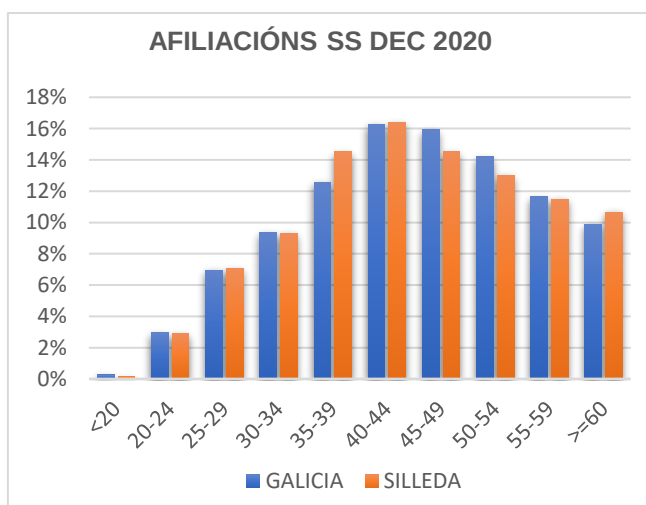
Táboa 60

Afiliacións en Galicia e Silleda por Grupos de Idade (Decembro 2020)

DEC/2020	% GALICIA	% SILLED A
<20	0,25%	0,14%
20-24	2,96%	2,91%
25-29	6,96%	7,06%
30-34	9,35%	9,31%
35-39	12,55%	14,52%
40-44	16,27%	16,36%
45-49	15,93%	14,52%
50-54	14,19%	13,02%
55-59	11,65%	11,50%
≥60	9,89%	10,66%
TOTAL	100,00%	100,00%

Figura 88

Afiliacións en Galicia e Silleda por Grupos de Idade (Decembro 2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Vistas xa as diferenzas existentes en relación coa idade, pasamos agora a tratar as disparidades en relación ao sexo das persoas afiliadas á seguridade social (táboa 61). Se comparamos decembro do ano 2011 co ocorrido no mesmo mes do ano 2020, podemos apreciar un lixeiro descenso na afiliación masculina (-0,49 %) fronte á suba no caso da afiliación feminina (+4.30 %) que pasa de 1.580 a 1.648 mulleres. A pesar do ascenso no número de mulleres afiliadas, continúa existindo unha fenda de xénero na afiliación ao representar os homes o 52,52 % e as mulleres o 47,48 % do total de afiliacións no 2020.

Táboa 61

Comparativa Afiliacións por Sexo Decembro 2011 - Decembro 2020

SILLEDA	HOMES	MULLERES
2011/Decembro	1832	1580
2020/Decembro	1823	1648
% Variación	-0,49%	4,30%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A táboa 62 é moi útil para ver a evolución nos últimos anos de ambos sexos e as diferenzas existentes entre os mesmos. De todas formas, esta incorporación progresiva da muller ao mercado laboral, que se traduce nun aumento no número de afiliacións, non se está a producir de forma igualitaria en relación cos homes. Vicente et al. (2008) confirma a existencia de diversas desigualdades de xénero como é a maior concentración de mulleres en categorías profesionais máis baixas, tendo máis dificultades para promocionar (segregación vertical), a concentración de mulleres en ocupacións consideradas de forma tradicional como femininas (segregación horizontal), salarios inferiores ao dos homes etc.

Táboa 62

Evolución Afiliación de Silleda por Sexos

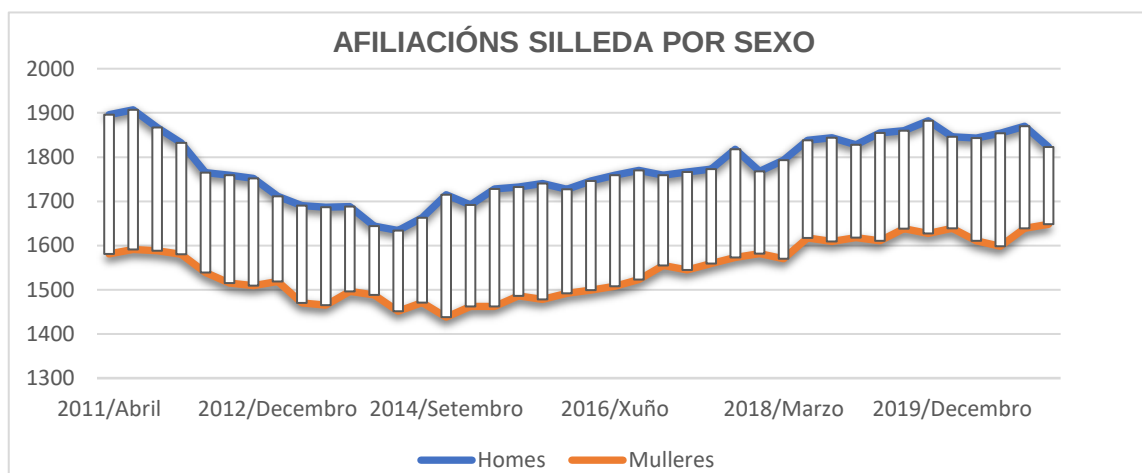
Silleda	Homes	Mulleres	Diferenza
2011/Abril	1896	1581	315
2011/Xullo	1907	1591	316
2011/Outubro	1867	1588	279
2011/Decembro	1832	1580	252
2012/Marzo	1765	1539	226
2012/Xuño	1759	1515	244
2012/Setembro	1752	1509	243
2012/Decembro	1711	1519	192
2013/Marzo	1690	1470	220
2013/Xuño	1687	1465	222
2013/Setembro	1688	1496	192
2013/Decembro	1644	1488	156
2014/Marzo	1634	1451	183
2014/Xuño	1663	1471	192
2014/Setembro	1715	1438	277
2014/Decembro	1692	1462	230
2015/Marzo	1728	1462	266
2015/Xuño	1732	1486	246
2015/Setembro	1740	1478	262
2015/Decembro	1727	1492	235
2016/Marzo	1746	1499	247
2016/Xuño	1759	1508	251
2016/Setembro	1770	1523	247
2016/Decembro	1759	1555	204
2017/Marzo	1766	1545	221
2017/Xuño	1773	1559	214
2017/Setembro	1818	1573	245
2017/Decembro	1768	1582	186
2018/Marzo	1793	1570	223
2018/Xuño	1838	1617	221
2018/Setembro	1844	1609	235
2018/Decembro	1828	1618	210
2019/Marzo	1855	1611	244
2019/Xuño	1860	1638	222
2019/Setembro	1882	1627	255
2019/Decembro	1846	1639	207
2020/Marzo	1843	1611	232
2020/Xuño	1854	1598	256
2020/Setembro	1870	1639	231
2020/Decembro	1823	1648	175

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Esta táboa pode resultar complexa de visualizar, polo que a figura 89 pode facilitarnos a súa interpretación así como a visualización das grandes diferenzas existentes entre ambos sexos nas afiliacións en Silleda.

Figura 89

Evolución das Afiliacións de Silleda por sexo

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

6.3. Afiliacións á Seguridade Social en Silleda: sector de actividade

En canto á afiliación por sector de actividade, dos datos presentados polo Instituto Galego de Estatística podemos destacar o retroceso da construción en favor da industria, ao tempo que o sector servizos gaña peso conformándose como o sector líder, fronte a un sector primario que perde forza de forma constante e progresiva. Non obstante, as afiliacións do sector primario seguen a xogar un papel importante no concello de Silleda con 666 persoas afiliadas en decembro do 2020 que superan en gran medida ás afiliacións na industria (496) e a construción (318), pero a moita distancia do sector servizos que sumaba no último mes do 2020 un total de 2.105 persoas afiliadas (táboa 63).

Táboa 63

Evolución da Afiliación de Silleda por Sectores de Actividade

Silleda	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servizos	Non consta
2011/Abril	789	422	444	1894	18
2011/Xullo	796	427	440	1898	18
2011/Outubro	784	419	416	1901	17
2011/Décembro	775	449	373	1874	17
2012/Marzo	753	423	357	1831	16
2012/Xuño	746	401	356	1834	15
2012/Setembro	766	376	349	1841	15
2012/Décembro	736	401	324	1861	7
2013/Marzo	731	392	310	1809	5
2013/Xuño	735	382	304	1803	5

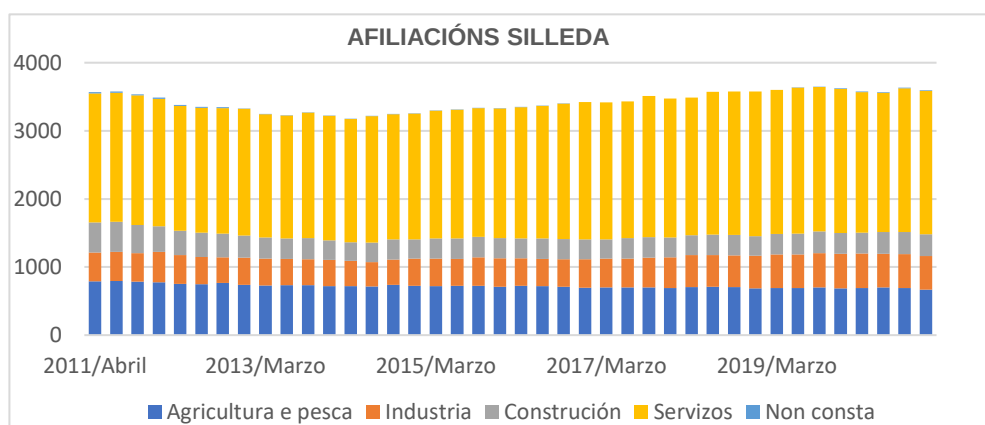
Silleda	Agricultura e pesca	Industria	Construcción	Servizos	Non consta
2013/Setembro	735	379	309	1843	6
2013/Decembro	718	385	290	1825	6
2014/Marzo	720	371	273	1808	6
2014/Xuño	714	360	286	1854	6
2014/Setembro	738	372	294	1841	4
2014/Decembro	724	401	282	1848	1
2015/Marzo	719	403	297	1878	1
2015/Xuño	723	394	304	1890	1
2015/Setembro	726	417	301	1890	1
2015/Decembro	712	417	294	1904	1
2016/Marzo	722	407	293	1924	1
2016/Xuño	719	400	301	1945	1
2016/Setembro	708	405	297	1991	1
2016/Decembro	696	420	291	2015	0
2017/Marzo	702	420	286	2012	0
2017/Xuño	701	424	298	2007	0
2017/Setembro	700	438	300	2072	0
2017/Decembro	691	452	289	2044	0
2018/Marzo	706	471	288	2022	0
2018/Xuño	710	464	301	2099	0
2018/Setembro	707	465	299	2108	0
2018/Decembro	688	477	288	2125	0
2019/Marzo	691	495	300	2116	0
2019/Xuño	689	495	305	2143	2
2019/Setembro	699	504	319	2119	3
2019/Decembro	686	510	305	2114	8
2020/Marzo	691	508	305	2065	9
2020/Xuño	702	492	322	2041	9
2020/Setembro	693	496	324	2111	9
2020/Decembro	666	496	318	2105	9

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A figura 90 é moi ilustrativa da forza do sector servizos que supera a de tódolos outros sectores de actividade xuntos.

Figura 90

Evolución das Afiliacións de Silleda por Sectores de Actividade

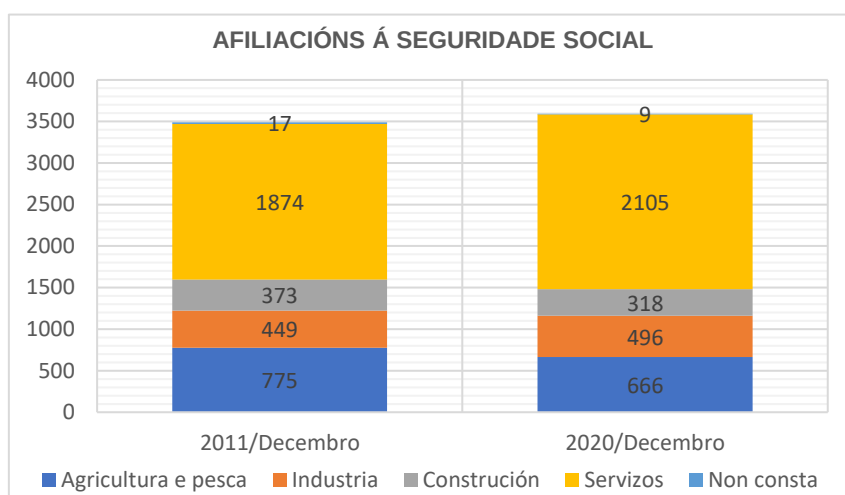

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Facendo unha comparativa directa entre decembro do ano 2011 e decembro do ano 2020 podemos confirmar un aumento tímido da afiliación total (+3,04 %) a pesar do retroceso vivido no sector primario (-14,06 %) e da construción (-14,75 %), que son compensados polos avances da industria (+10,47 %) e sobre todo do sector servizos (+12,33 %).

Figura 91

Comparativa Afiliacións de Silleda por Sector de Actividade Decembro 2011 e Decembro 2020

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

6.4. Afiliacións á seguridade social en Silleda: Evolución e contexto territorial.

Como é obvio a evolución da afiliación non é a mesma a nivel autonómico, comarcal e local, por este motivo convén analizar a evolución anual (tomando como referencia o mes de decembro) desde o ano 2011 ata o 2020 nos diferentes ámbitos xeográficos. Na táboa 64 podemos examinar como o concello de Silleda tivo uns descensos maiores nos peores anos da crise en comparación con Galicia e o Deza, pero cabe destacar que en decembro de 2018 xa lograba situarse por riba dos datos do 2011 e incluso con maiores subidas que as rexistradas na comarca do Deza.

Táboa 64

Evolución das Afiliacións en Galicia, Deza e Silleda

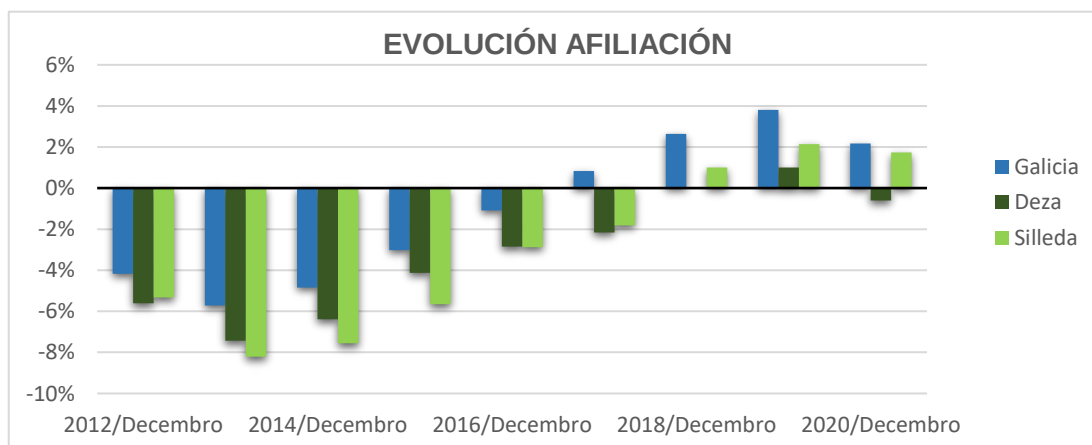
	Total	Evolución porcentual
Galicia		
2011/Diciembre	919740	BASE 100
2012/Diciembre	881371	-4,17%
2013/Diciembre	867102	-5,72%
2014/Diciembre	875137	-4,85%
2015/Diciembre	892024	-3,01%
2016/Diciembre	909756	-1,09%
2017/Diciembre	927389	0,83%
2018/Diciembre	943971	2,63%
2019/Diciembre	954748	3,81%
2020/Diciembre	939700	2,17%
Deza		
2011/Diciembre	14788	BASE 100
2012/Diciembre	13959	-5,61%
2013/Diciembre	13689	-7,43%
2014/Diciembre	13843	-6,39%
2015/Diciembre	14178	-4,12%
2016/Diciembre	14367	-2,85%
2017/Diciembre	14468	-2,16%
2018/Diciembre	14786	-0,01%
2019/Diciembre	14936	1,00%
2020/Diciembre	14698	-0,61%
Silleda		
2011/Diciembre	3412	BASE 100
2012/Diciembre	3230	-5,33%
2013/Diciembre	3132	-8,21%
2014/Diciembre	3154	-7,56%
2015/Diciembre	3219	-5,66%
2016/Diciembre	3314	-2,87%
2017/Diciembre	3350	-1,82%
2018/Diciembre	3446	1,00%
2019/Diciembre	3485	2,14%
2020/Diciembre	3471	1,73%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na figura 92 apreciamos moito mellor as diferenzas entres os tres territorios e a situación máis favorable a nivel xeral en canto a afiliación dende decembro de 2018.

Figura 92

Evolución da Afiliación en Galicia, Deza e Silleda

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Silleda representaba en decembro do ano 2020 o 23,62 % do total de afiliacións á Seguridade Social producidas na comarca do Deza, concretamente sumaba 3.471 persoas afiliadas (23,62 %) ás 14.698 altas comarcais (táboa 65). Ocupa polo tanto a segunda praza na comarca, só por detrás de Lalín que engloba case a metade do total de afiliacións (49,76 %) como vemos na figura 93.

Táboa 65

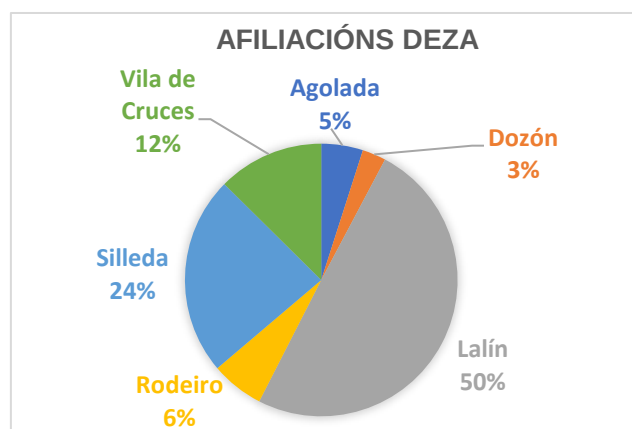
Distribución das Afiliacións nos Concellos do Deza (Decembro 2020)

Decembro 2020	nº	%
Agolada	727	4,95%
Dozón	413	2,81%
Lalín	7314	49,76%
Rodeiro	923	6,28%
Silleda	3471	23,62%
Vila de Cruces	1850	12,59%
TOTAL	14698	100,00%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 93

Distribución das Afiliacións nos Concellos do Deza (Decembro 2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Continuando coa análise da afiliación do mes de decembro do ano 2020, procedemos agora a desagregar esas afiliacións nos diferentes grupos de idade para coñecer máis polo miúdo as características das persoas dadas de alta nos diferentes concellos dezás.

Tal e como observamos na táboa 66, Silleda presenta a maior porcentaxe de persoas afiliadas no grupo de 40-44 anos cun 16,36 %, o maior porcentaxe a nivel comarcal, pola contra os diversos grupos de poboación por debaixo dos 34 anos son os que rexistran os peores números, algo que tamén sucede no resto de municipios, sendo Silleda o que presenta a menor porcentaxe de afiliación nos menores de 20 anos, nas persoas de entre 25 a 29 anos e o segundo dato máis baixo no caso das persoas con idades comprendidas entre os 20 e os 24. Finalmente, debemos destacar que Silleda tamén é o concello cos menores porcentaxes nos grupos de 55-59 e 60 ou máis anos, acumulándose a afiliación entre os 35 e os 54 anos, superando á maioría dos territorios veciños.

Táboa 66

Afiliacións dos Concellos do Deza por Idade (Decembro 2020)

DEC 2020	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
<20	0,41%	0,48%	0,38%	0,54%	0,14%	0,22%
20-24	3,44%	1,94%	3,39%	4,98%	2,91%	3,35%
25-29	7,15%	9,20%	7,37%	8,34%	7,06%	7,95%
30-34	11,69%	10,41%	10,17%	9,97%	9,31%	11,57%
35-39	10,73%	12,59%	12,07%	9,53%	14,52%	11,62%
40-44	12,93%	13,32%	14,98%	12,46%	16,36%	11,30%
45-49	12,52%	12,11%	15,30%	14,30%	14,52%	13,14%
50-54	12,93%	11,86%	13,52%	13,43%	13,02%	14,43%
55-59	15,27%	15,98%	12,48%	13,33%	11,50%	13,68%
>=60	12,93%	12,11%	10,32%	13,11%	10,66%	12,76%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Por sexos, son os homes os que rexistran unhas maiores porcentaxes de afiliación en todos os concellos, alcanzando o 56,17 % en Dozón ou o 53,66 % en Lalín. Con todo, Silleda foi en decembro do 2020 o municipio coa maior porcentaxe de mulleres afiliadas á seguridade social, alcanzando estas o 47,48 % con 1648 mulleres fronte aos 1.823 homes (táboa 67).

Táboa 67

Afiliacións Concellos Deza por Sexos (Decembro 2020)

Decembro 2020	HOMES		MULLERES	
	nº	%	nº	%
Agolada	399	54,88%	328	45,12%
Dozón	232	56,17%	181	43,83%
Lalín	3925	53,66%	3389	46,34%
Rodeiro	501	54,28%	422	45,72%
Silleda	1823	52,52%	1648	47,48%
Vila de Cruces	1003	54,22%	847	45,78%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

6.5. Sinistralidade laboral de Silleda

En canto á sinistralidade laboral, esta aumentou fortemente nos anos previos á crise económica, a partir do ano 2002, non obstante dende o ano 2009 o número de accidentes comezou a descender e mantense desde o ano 2012 por debaixo da centena. En canto ás mortes producidas no ámbito laboral, en Silleda debemos contabilizar un total de 6 desde o 1995 (táboa 68).

Táboa 68

Evolución da Sinistralidade Laboral en Silleda (1995-2019)

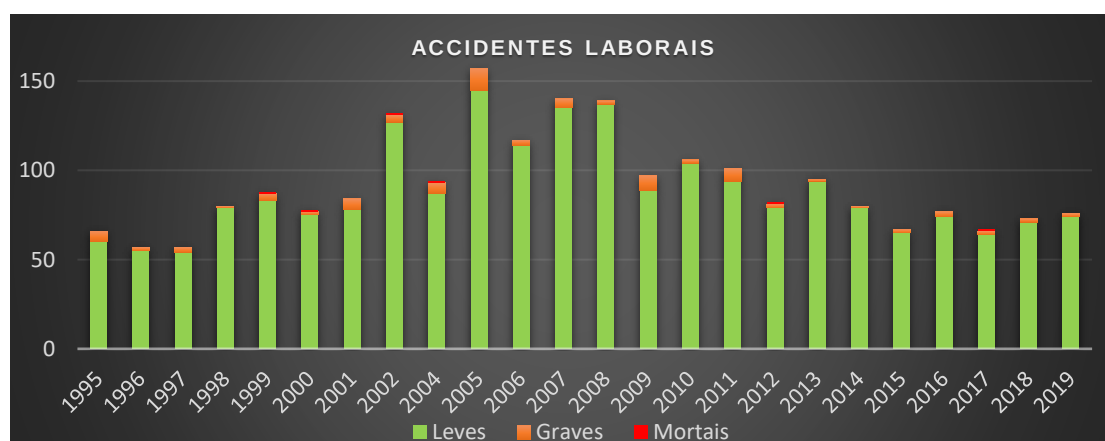
Silleda	Total	Leves	Graves	Mortais
1995	66	60	6	0
1996	57	55	2	0
1997	57	54	3	0
1998	80	79	1	0
1999	88	83	4	1
2000	78	75	2	1
2001	84	78	6	0
2002	132	127	4	1
2003	..	..	4	0
2004	95	87	6	1
2005	157	145	12	0
2006	117	114	3	0
2007	140	135	5	0
2008	139	137	2	0
2009	97	89	8	0
2010	106	104	2	0
2011	101	94	7	0
2012	82	79	2	1
2013	95	94	1	0
2014	80	79	1	0
2015	67	65	2	0
2016	77	74	3	0
2017	67	64	2	1
2018	73	71	2	0
2019	76	74	2	0

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Na figura 94 podemos apreciar de forma sinxela o abrupto e ansiado descenso que se produciu a partir do ano 2009, non obstante, levamos xa tres anos consecutivos (2017-2019) con incrementos no número total de accidentes laborais.

Figura 94

Evolución dos Accidentes Laborais Segundo a Gravidade (1995-2019)

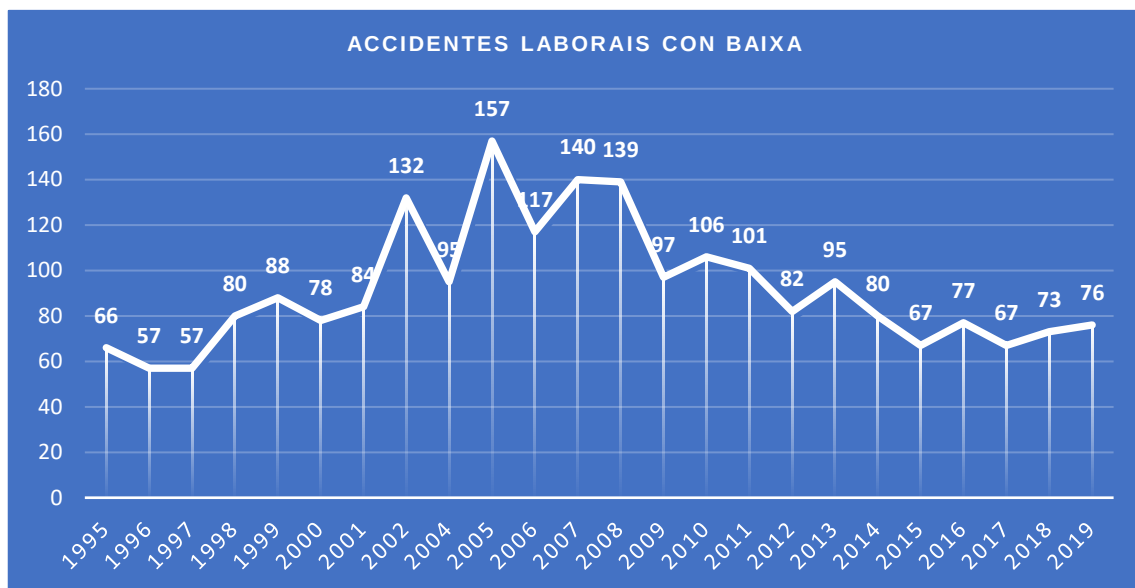

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto aos accidentes con baixa laboral, estes aumentaron fortemente entre o 1995 e o 2005 pero a partir dese momento comezaron un continuo descenso ata os nosos días, nos que parece que están a aumentar timidamente desde o ano 2017 rompendo con esa tendencia á baixa.

Figura 95

Evolución Número de Accidentes Laborais con Baixa en Silleda (1995-2019)

7. POBOACIÓN DE SILLEDA E PARO

“O indicador básico do mercado de traballo é a taxa de paro” (Asociación de Empresarios Ferrolterra, 2016, p. 93), non obstante non existen datos a nivel municipal ou comarcal da EPA, unha enquisa que nos proporciona a nivel estatal, autonómico e provincial datos actualizados das taxas de paro, ocupación e actividade, polo que deberemos proporcionar unha aproximación a través dos datos obtidos do IGE. O Instituto Galego de Estatística define a unha persoa parada como aquela persoa de 16 ou máis anos que durante a semana de referencia estivo sen traballo, dispoñible para traballar e buscando activamente emprego, así como a que atopou un traballo e está esperando incorporarse (IGE, s.d.a).

7.1. Paro rexistrado en Silleda e contexto territorial

No caso do paro, este segue dinámicas moi semellantes en todos os territorios obxecto de análise, sendo os anos cun maior número de persoas paradas os correspondentes a 2012, 2013 e 2014 (táboa 69). A partir do ano 2015, o número de persoas paradas volve a descender considerablemente, aínda que sobre todo Lalín e Silleda continúan moi lonxe dos datos de paro previos á crise económica. A pandemia da COVID-19 provocou que o 2020 rompera a tendencia descendente en todos os territorios, aínda que cabe dicir que o aumento non foi excesivamente abrupto tendo en conta a gravidade da situación. O paro de Silleda cifrouse no 2020 en Silleda nas 394 persoas, é dicir, 28 persoas máis con respecto ao ano anterior que firmaba o mellor dato dende o comezo da crise económica do ano 2008.

Táboa 69

Evolución do Número de Persoas Paradas (2005-2020)

EVOLUCIÓN DO PARO									
	Galicia	Pontevedra	Deza	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
2005	165249	61201	1469	81	37	767	91	282	211
2006	161276	59334	1543	85	36	797	107	293	225
2007	150546	54918	1379	68	32	742	84	259	194
2008	162512	61280	1519	78	36	842	80	290	193
2009	206245	80712	2141	105	50	1164	117	412	293
2010	226237	89165	2652	128	59	1474	116	533	342
2011	241323	95967	2910	129	48	1665	125	575	368
2012	270515	107021	3442	143	46	1954	147	719	433
2013	276007	109348	3468	148	60	1931	146	717	466
2014	256960	102821	3191	135	54	1788	139	665	410
2015	233449	93140	2822	114	48	1610	115	568	367
2016	212558	84805	2593	105	52	1462	106	534	334
2017	194428	77266	2315	93	47	1333	87	452	303

EVOLUCIÓN DO PARO									
	Galicia	Pontevedra	Deza	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
2018	174651	68616	2025	80	33	1184	70	402	256
2019	163219	64335	1865	72	27	1108	61	366	231
2020	180253	69760	2029	95	31	1201	72	394	236

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

7.2. Evolución e características do desemprego en Silleda.

Con respecto ao ano 2005 o paro aumentou en Silleda nun 39,72 % no ano 2020, unha cifra moi semellante á da comarca que se sitúa nun incremento do 38,12 % pero moi superior se o comparamos con Galicia que no 2020 superou en tan só un 9,08 % ao paro do ano 2005. Con todo, estamos lonxe dos datos obtidos nos peores anos da crise económica onde os incrementos superaban o 130% en Silleda en comparación co ano 2005 (táboa 70).

Táboa 70

Evolución Porcentual do Número de Persoas Paradas en Galicia, Deza e Silleda

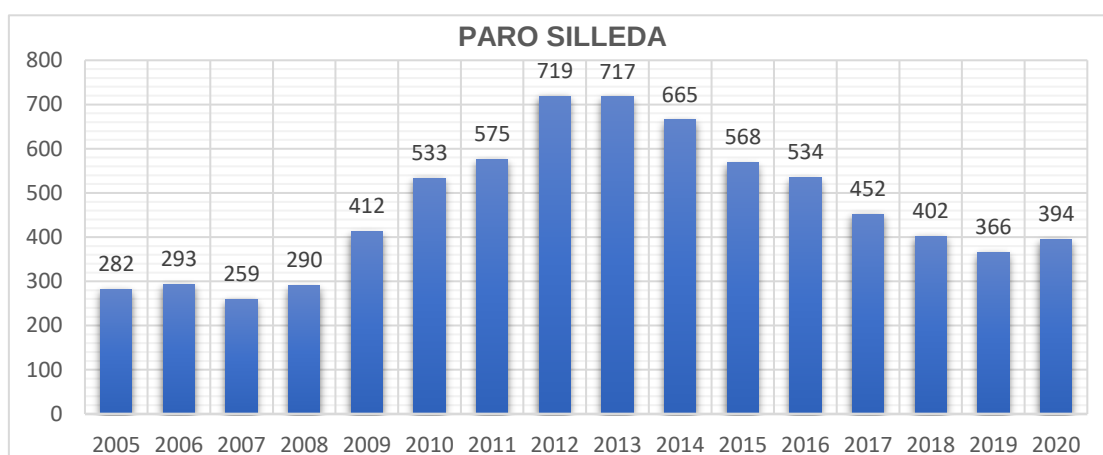
	PARO TOTAL	EVOLUCIÓN PORCENTUAL PARO
SILLEDA		
2005	282	BASE 100
2008	290	2,84%
2011	575	103,90%
2014	665	135,82%
2017	452	60,28%
2020	394	39,72%
DEZA		
2005	1469	BASE 100
2008	1519	3,40%
2011	2910	98,09%
2014	3191	117,22%
2017	2315	57,59%
2020	2029	38,12%
GALICIA		
2005	165249	BASE 100
2008	162512	-1,66%
2011	241323	46,04%
2014	256960	55,50%
2017	194428	17,66%
2020	180253	9,08%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A crise económica e financeira mundial do ano 2008 afectou considerablemente ao concello de Silleda que viu disparadas as cifras do paro sobre todo entre os anos 2011 a 2014, alcanzando o máximo do século no 2012 con 719 persoas paradas, un dato elevadísimo se temos en conta que no ano 2007 tan só había 259 persoas en situación de paro. Con todo, dende o ano 2012 o descenso do paro foi continuado ata a irrupción da COVID-19 no 2020 que provocou a primeira suba do mesmo en oito anos, alcanzando as 394 persoas paradas (figura 96).

Figura 96

Evolución do Número de Persoas Paradas en Silleda (2005-2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A suba do paro no 2020 por mor da especial situación actual provocada pola pandemia da COVID-19 obríganos a analizar detalladamente este ano. Para isto utilizaremos xaneiro do 2020 como mes de base para estudar como reaccionou o paro coa irrupción da pandemia (táboa 71).

Sorprendentemente, Silleda e a comarca do Deza reduciron o paro durante pleno mes de marzo do ano 2020 nun -5,06 % e -0,51 % respectivamente fronte ao considerable aumento a nivel autonómico (+4,09 %). Ademais Silleda resistiu moito mellor que o Galicia e o Deza aos peores meses da pandemia con subidas moito menores que non chegaron a superar o 10 %. Galicia rexistrou un paro superior ao mes de xaneiro dende febreiro de 2020 en diante, polo contra, Silleda tan só nos meses de abril a xuño e no mes de decembro, logrando incluso fortes descensos do paro (-4,56 % no mes de setembro en comparación co mes de xaneiro). En conclusión, o concello de Silleda resistiu moi ben en canto ao paro se trata durante todo o ano 2020.

Táboa 71

Evolución Porcentual do Número de Persoas Paradas en Galicia, Deza e Silleda

	PARO TOTAL	EVOLUCIÓN PORCENTUAL PARO
SILLEDA		
2020/Xaneiro	395	BASE 100
2020/Febreiro	373	-5,57%
2020/Marzo	375	-5,06%
2020/Abril	432	9,37%
2020/Maio	425	7,59%
2020/Xuño	401	1,52%
2020/Xullo	381	-3,54%
2020/Agosto	388	-1,77%
2020/Setembro	377	-4,56%
2020/Outubro	384	-2,78%
2020/Novembro	393	-0,51%
2020/Decembro	401	1,52%
2021/Xaneiro	384	-2,78%
DEZA		
2020/Xaneiro	1962	BASE 100
2020/Febreiro	1908	-2,75%
2020/Marzo	1952	-0,51%
2020/Abril	2199	12,08%
2020/Maio	2152	9,68%
2020/Xuño	2111	7,59%
2020/Xullo	1957	-0,25%
2020/Agosto	2021	3,01%
2020/Setembro	1965	0,15%
2020/Outubro	2003	2,09%
2020/Novembro	2052	4,59%
2020/Decembro	2070	5,50%
2021/Xaneiro	1992	1,53%
GALICIA		
2020/Xaneiro	167755	BASE 100
2020/Febreiro	166229	-0,91%
2020/Marzo	174481	4,01%
2020/Abril	191629	14,23%
2020/Maio	191082	13,91%
2020/Xuño	184654	10,07%
2020/Xullo	175311	4,50%
2020/Agosto	176951	5,48%
2020/Setembro	176574	5,26%
2020/Outubro	181307	8,08%
2020/Novembro	187472	11,75%
2020/Decembro	189587	13,01%
2021/Xaneiro	185984	10,87%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto ao paro en función do sexo, os estudos indican que este afecta en maior medida á poboación feminina, en tanto que “a feminización do paro é evidente en calquera época e esta tendencia adoita agravarse nos períodos de crise” (Pérez et al., 2009, p. 38), non obstante tal e como vemos na táboa 72, nos peores anos da crise económica foi o único momento no que as cifras de paro masculino eran lixeiramente superiores, alcanzando este no ano 2012 o 55,08 % do total de persoas paradas. Isto non quere dicir que o paro non aumentara no caso das mulleres durante a crise, de feito no ano 2005 había 155 mulleres en paro, cifra que alcanzaría nos anos 2013 e 2014 as 327 mulleres paradas; pero ese aumento foi superior no caso dos homes.

Táboa 72

Evolución do Número de Persoas Paradas por Sexos en Silleda (2005-2020)

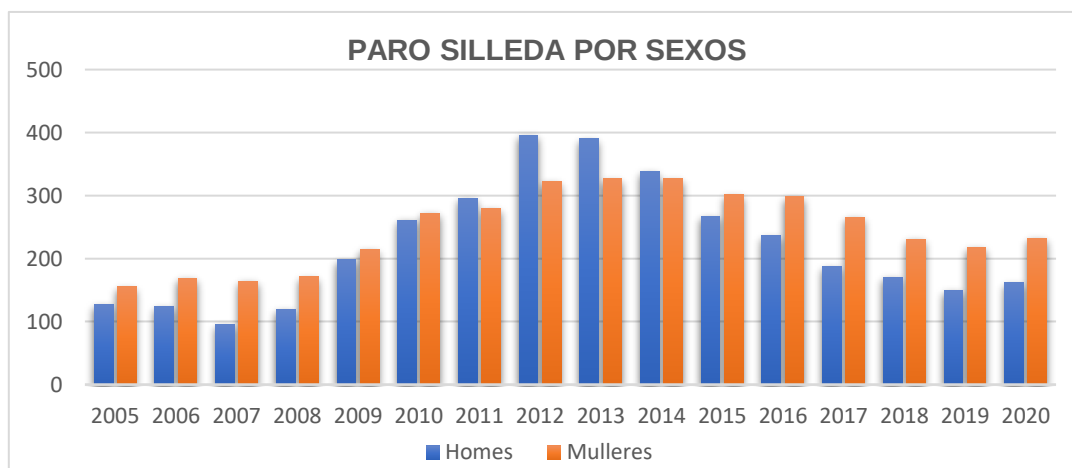
PARO SILLEDA	Homes	% Homes	Mulleres	% Mulleres
2005	127	45,04%	155	54,96%
2006	124	42,32%	169	57,68%
2007	95	36,68%	164	63,32%
2008	119	41,03%	171	58,97%
2009	198	48,06%	214	51,94%
2010	261	48,97%	272	51,03%
2011	296	51,48%	279	48,52%
2012	396	55,08%	322	44,78%
2013	390	54,39%	327	45,61%
2014	338	50,83%	327	49,17%
2015	267	47,01%	301	52,99%
2016	236	44,19%	298	55,81%
2017	187	41,37%	266	58,85%
2018	170	42,29%	231	57,46%
2019	149	40,71%	217	59,29%
2020	162	41,12%	232	58,88%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Pérez et al. (2009) considera que esta mellor resistencia á crise económica no caso das mulleres debeuse á especial afectación sufrida polo sector da construción (sector ocupado especialmente por homes) como veremos posteriormente cando analicemos a evolución do paro por sectores económicos. Con todo, como observamos na figura 97, o paro feminino volve ser desde o ano 2015 superior ao masculino, en concreto no ano 2020 foron 232 as mulleres paradas (58,88 %) fronte os 162 homes (41,12 %) que engrosaban as listas do paro, o que confirma a existencia dunha profunda fenda de xénero no ámbito laboral.

Figura 97

Evolución do Paro por Sexos en Silleda (2005-2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A Federación de Asociaciones de Mujeres Rurales (FADEMUR, 2020) conclúe que no medio rural o principal obstáculo que sofren as mulleres é a dificultade para acceder ao mercado laboral, debido entre outros motivos á repartición de roles que relega ás mulleres ao ámbito doméstico e dos coidados, á interrupción dos estudos de forma prematura para dedicarse aos ámbitos que acabamos de mencionar ou pola escaseza de emprego propia do medio rural que prexudica en maior medida ás mulleres.

En canto á análise do paro por idades (táboa 73), no 2020 Silleda rexistrou un total de 15 persoas paradas menores de 25 anos, un dato moi positivo se temos en conta que durante a crise económica as persoas paradas deste grupo de idade chegaron a superar os 60 mozos e mozas. Podemos concluír que na actualidade, apenas existe paro neste grupo de idade, sobre todo se o comparamos cos datos acaecidos en plena crise económica ou a principios de século (figura 98).

Táboa 73

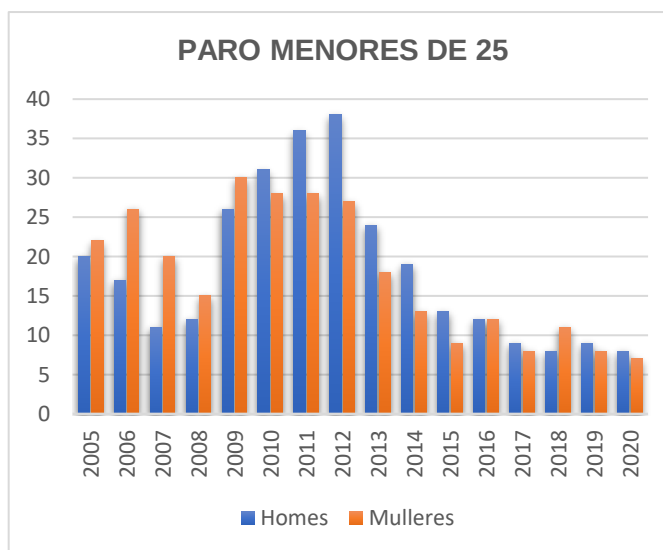
Evolución do Paro de Silleda por Idade (2005-2020)

Silleda	PARO	
	Menores de 25 anos	25 e máis anos
2005	42	240
2006	44	249
2007	31	228
2008	26	263
2009	55	356
2010	59	473
2011	64	511
2012	66	653
2013	42	674
2014	32	633
2015	22	546
2016	23	510
2017	18	435
2018	19	382
2019	17	349
2020	15	379

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 98

Evolución do Paro de Silleda por Idade (2005-2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

7.3. Evolución do desemprego en Silleda segundo o nivel de estudos.

No ano 2013, a crise económica “sacou a relucir estes déficits formativos nos recursos humanos da zona, provocando un significativo crecemento do número de parados de baixa cualificación e coas consecuentes dificultades de inserción laboral” (Concello de Lalín, 2017a, p. 15). Os estudos confirman que “en todas as comunidades autónomas as taxas de actividade incrementáanse co nivel de formación” (Ministerio de Educación y Formación Profesional, 2020).

Táboa 74

Paro de Silleda e Formación (2013 e 2020)

PARO SILLEDA	2013	2020
Analfabetos	6	4
Estudios primarios incompletos	18	15
Estudios primarios completos	54	39
Estudios secundarios	525	262
Estudios postsecundarios	113	75

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Silleda presentaba no ano 2020 (táboa 75) unha poboación parada conformada por un 19,04 % de persoas paradas con estudos superiores, algo inferior ao ámbito autonómico (19,88 %) pero superior aos demais concellos do Deza. En canto ás persoas con estudos secundarios, estes supoñían no 2020 un 66,50 % do paro total de Silleda, un dato moi superior ao que presentaba Galicia (54,95 %).

Táboa 75

Paro e Formación da Poboación (2020)

PARO 2020	Analfabetos	Estudios primarios incompletos	Estudios primarios completos	Estudios secundarios	Estudios postsecundarios
Galicia	5,85%	7,41%	11,91%	54,95%	19,88%
Pontevedra	1,40%	5,92%	13,63%	60,38%	18,67%
Deza	1,87%	3,70%	8,92%	67,92%	17,59%
Lalín	2,41%	3,33%	9,08%	67,11%	18,15%
Silleda	1,02%	3,81%	9,90%	66,50%	19,04%
Vila de Cruces	1,27%	3,39%	8,47%	71,19%	15,68%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

7.4. Duración da demanda de emprego en Silleda

A táboa 76 e a figura 99 móstrannos a duración da demanda de emprego que sufriu grandes variacións nos últimos anos. O óptimo sería que a duración da demanda de emprego durara menos ou igual a un mes, non obstante isto non é o máis habitual, de feito durante os peores anos da crise económica do 2008 descendeu por debaixo do 10 %, para posteriormente recuperarse nos últimos anos, a pesar de que no 2020 por mor da crise da COVID-19, volveu representar tan só o 10,91 % dos casos. Antes da crise e nos primeiros anos da mesma, o máis habitual en Silleda era unha espera de entre 1 e 6 meses, algo que mudou a partir do ano 2013, momento no que a duración máis habitual pasou a ser a de máis dun ano e así o foi ata a actualidade, aínda que con tendencia a aproximarse ambas de novo como vemos na figura 99.

Táboa 76

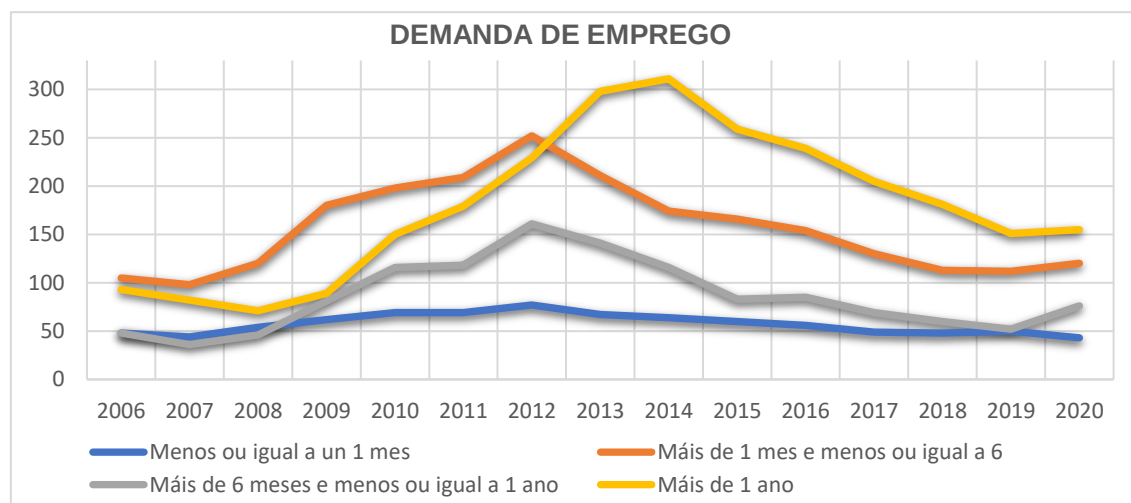
Evolución da Duración da Demanda de Emprego en Silleda

PARO SILLEDA	2006		2014		2019		2020	
	nº	%	nº	%	nº	%	nº	%
Menos ou igual a un mes	48	16,33%	64	9,62%	50	13,70%	43	10,91%
Máis de 1 mes e menos ou igual a 6	105	35,71%	174	26,17%	112	30,68%	120	30,46%
Máis de 6 meses e menos ou igual a 1 ano	48	16,33%	116	17,44%	52	14,25%	76	19,29%
Máis de 1 ano	93	31,63%	311	46,77%	151	41,37%	155	39,34%
TOTAL	294	100,00%	665	100,00%	365	100,00%	394	100,00%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 99

Evolución da Duración da Demanda de Emprego en Silleda (2006-2020)

Fonte: Elaboración propia con dato IGE

7.5. Desemprego de Silleda e sector de actividade

A análise da evolución do paro por sectores de actividade (táboa 77) demostra como o sector servizos é loxicamente o que acumula a meirande parte do paro de Silleda ao ir gañando co paso dos anos máis peso na economía de Silleda, rozando o 50 % nos anos previos á crise económica do 2008 ata superar o 66 % no ano 2020, momento no que se rompe a tendencia á baixa no número de parados neste sector que se viña producindo desde o ano 2014 por mor da pandemia. Cabe destacar o espectacular aumento do número de parados no sector da construción, sobre todo nos anos 2012 e 2013, chegando a representar este sector máis do 22 % do paro total e a suba no paro do sector primario nos últimos anos.

Táboa 77

Evolución do Paro de Silleda por Sectores de Actividade (2005-2020)

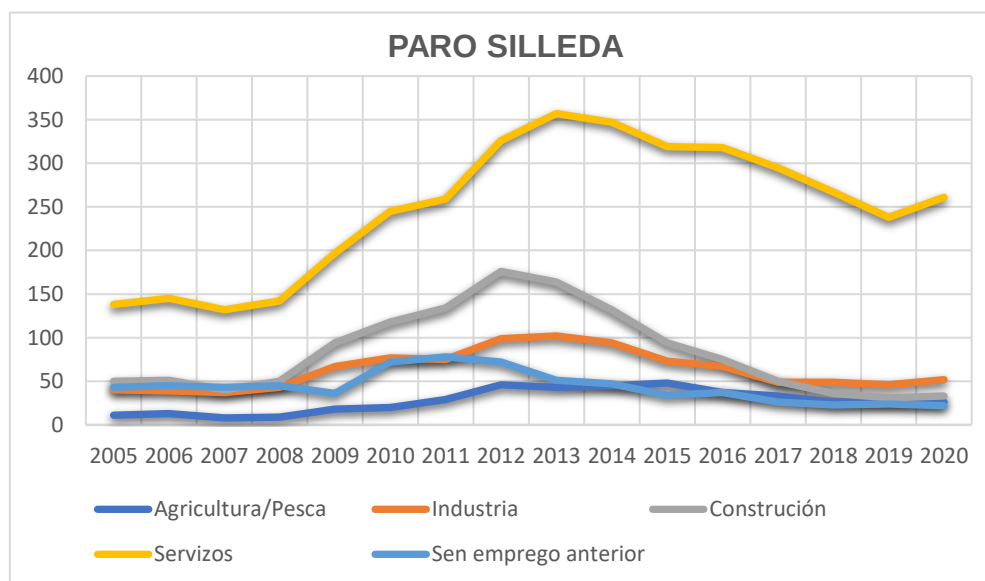
PARO Silleda	AGRICULTURA/ PESCA		INDUSTRIA		CONSTRUCCIÓN		SERVIZOS		SEN EMPREGO ANTERIOR	
	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%
2005	11	3,90%	40	14,18%	50	17,73%	138	48,94%	43	15,25%
2006	13	4,44%	39	13,31%	51	17,41%	145	49,49%	45	15,36%
2007	8	3,09%	37	14,29%	40	15,44%	132	50,97%	43	16,60%
2008	9	3,10%	43	14,83%	50	17,24%	142	48,97%	45	15,52%
2009	18	4,37%	67	16,26%	94	22,82%	197	47,82%	36	8,74%
2010	20	3,75%	77	14,45%	118	22,14%	245	45,97%	72	13,51%
2011	29	5,04%	75	13,04%	134	23,30%	259	45,04%	78	13,57%
2012	46	6,40%	99	13,77%	176	24,48%	326	45,34%	72	10,01%
2013	43	6,00%	102	14,23%	164	22,87%	357	49,79%	51	7,11%
2014	45	6,77%	94	14,14%	132	19,85%	347	52,18%	47	7,07%
2015	48	8,45%	73	12,85%	94	16,55%	319	56,16%	34	5,99%
2016	37	6,93%	67	12,55%	75	14,04%	318	59,55%	37	6,93%
2017	33	7,30%	49	10,84%	50	11,06%	295	65,27%	26	5,75%
2018	26	6,47%	49	12,19%	36	8,96%	267	66,42%	23	5,72%
2019	27	7,38%	46	12,57%	31	8,47%	238	65,03%	24	6,56%
2020	26	6,60%	52	13,20%	33	8,38%	261	66,24%	22	5,58%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Esta táboa e a súa evolución podemos vela dunha forma máis sinxela na figura 100:

Figura 100

Evolución do Paro de Silleda por Sector de Actividade (2005-2020)

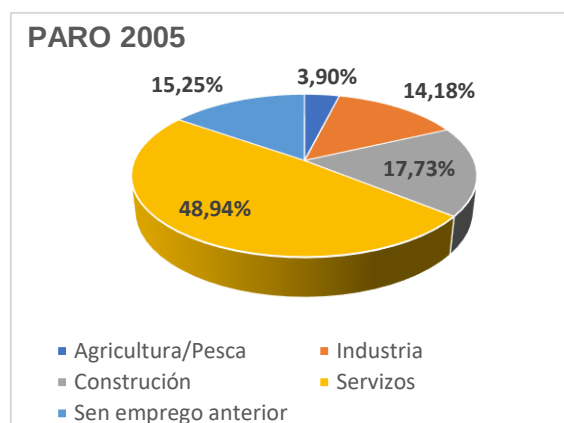

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

As grandes diferenzas na estrutura de paro por sectores de actividade son as esperadas debido á nova realidade na que predomina o sector servizos, que pasa de representar menos do 50 % do total do paro no ano 2005 a superar o 66 % no 2020 (figuras 101 e 102). É destacable o paro no sector primario, que agora pasa a un plano secundario na economía silledense, que representa o 6,60% fronte ao 3,90% do ano 2005. O paro no sector da construción, logo de ser a protagonista nos anos máis duros da crise económica, pasa a representar na actualidade tan só o 8,38 % do total.

Figura 102

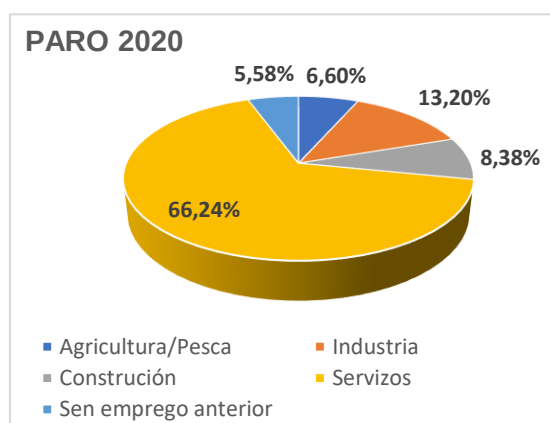
Distribución do Paro por Sector de Actividade Silleda (2005)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 101

Distribución do Paro por Sector de Actividade Silleda (2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Como xa se dixo, é importante analizar como está a afectar a situación provocada pola COVID-19 no municipio silledense. En canto ao paro por sectores, chama a atención que o paro no sector servizos nos meses previos ao inicio da crise sanitaria e económica situábase sobre as 263 e 246 persoas paradas (xaneiro e febreiro de 2020), unha cifra que a pesar de aumentar durante os meses de marzo, abril e maio, o impulso do verán logrou frear e incluso reducir o paro nos meses posteriores (táboa 78). A cifra do paro no resto dos sectores apenas variou coa nova situación provocada pola pandemia.

Táboa 78

Paro no Ano 2020 en Silleda por Sector de Actividade

SILLEDA	Agricultura /Pesca	Industria	Construción	Servizos	Sen emprego anterior
2020/Xaneiro	22	54	37	263	19
2020/Febreiro	28	47	33	246	19
2020/Marzo	25	48	30	253	19
2020/Abril	26	57	39	290	20
2020/Maio	25	56	37	284	23
2020/Xuño	23	54	33	270	21
2020/Xullo	29	47	31	253	21
2020/Agosto	25	52	32	259	20
2020/Setembro	29	46	32	246	24
2020/Outubro	26	55	32	247	24
2020/Novembro	29	52	30	259	23
2020/Decembro	26	56	35	258	26
2021/Xaneiro	26	52	33	249	24

Fonte: Elaboración propia don datos IGE

8. ANÁLISE DOS SECTORES DE ACTIVIDADE EN SILLEDA

“A actividade económica de Silleda sufriu unha profunda transformación nas últimas décadas. Pasou dun protagonismo case exclusivo do sector primario²² a converterse, sobre todo os seus núcleos urbanos, nun centro de servizos²³.” (Pérez et al., 2009, p. 39). A perda de poboación ocupada no sector primario tradúcese en 549 persoas menos no ano 2011 en relación co 1996, e todo apunta como veremos, a que co paso dos anos o sector primario seguirá a perder forza. Con todo, a influencia do sector primario segue a ser grande, e proba disto é que “o sector industrial basea a súa fortaleza nas empresas derivadas do sector primario” (Búa et al., 2007, p. 11). As táboas 79 (1996) e 80 (2011) referentes a poboación ocupada permitirannos visualizar este cambio na estrutura económica do concello de Silleda e comparar ademais co que sucedeu noutros territorios.

Táboa 79

Poboación Ocupada por Sector de Actividade (1996)

1996	Agricultura e Pesca		Construción		Industria		Servizos	
Galicia	137321	16,64%	93578	11,34%	165543	20,06%	428755	51,96%
Pontevedra	33924	12,47%	31053	11,42%	62514	22,99%	144453	53,12%
Dozón	612	57,63%	107	10,08%	101	9,51%	242	22,79%
Lalín	1842	26,44%	989	14,20%	1586	22,76%	2550	36,60%
Rodeiro	1245	73,02%	94	5,51%	104	6,10%	262	15,37%
Silleda	1436	41,83%	420	12,23%	425	12,38%	1152	33,56%
Vila de Cruces	682	33,22%	315	15,34%	447	21,77%	609	29,66%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Táboa 80

Poboación Ocupada por Sector de Actividade (2011)

2011	Agricultura e pesca		Construción		Industria		Servizos	
Galicia	74622	7,25%	94393	9,18%	156859	15,25%	702763	68,32%
Pontevedra	20015	5,76%	30596	8,80%	62092	17,87%	234801	67,57%
Deza	3391	21,74%	2035	13,04%	2554	16,37%	7621	48,85%
Lalín	1127	15,67%	1114	15,49%	1284	17,85%	3666	50,97%
Rodeiro	582	52,62%	98	8,86%	102	9,22%	323	29,20%
Silleda	887	23,28%	340	8,92%	650	17,06%	1932	50,71%
Vila de Cruces	333	16,66%	369	18,46%	257	12,86%	1040	52,03%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

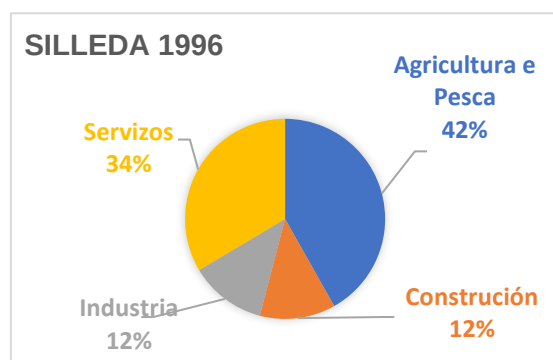
²² Búa et al. (2007) situaba á gandería como o segmento máis importante do Deza, sobre todo a cría de gando vacún, tanto para leite como para carne.

²³ “A partir de finais da década dos oitenta do pasado século, o sector agropecuario perde poboación ocupada; e a partir dos noventa cede parte do papel de motor da economía local ao sector servizos.” (Pérez et al., 2009, p. 39).

No caso de Silleda, a construción e sobre todo o sector primario (agricultura e pesca) perderon importancia en favor da industria (que pasou de representar o 12,38 % da poboación ocupada no 1996 ao 17,06 % no 2011) e en especial do sector servizos (que no 96 reflectía o 33,56 % da ocupación e no 2011 o 50,71 %) ²⁴. As diferenzas coa comunidade autónoma galega son moi grandes, a pesar de que co paso dos anos sufriron un proceso de aproximación, ata o punto de que a situación de Silleda no ano 2011 recorda á existente en Galicia no ano 1996 (figuras 103,104,105 e 106). No 2011, ambos territorios presentaban datos semellantes en relación coa industria e a construción, pero a agricultura ten máis peso en Silleda, ocupando o segundo lugar en importancia tras un sector servizos aínda lonxe dos datos da comunidade a pesar do enorme crecemento das últimas décadas.

Figura 104

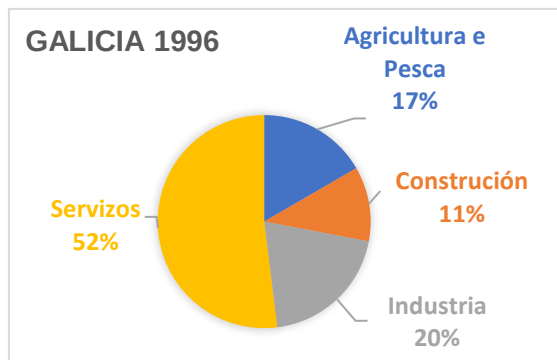
Distribución Ocupación Silleda (1996)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 103

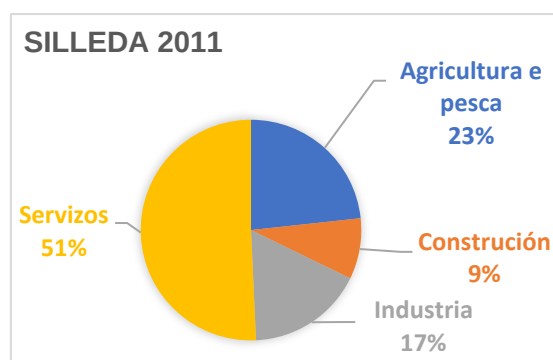
Distribución Ocupación Galicia (1996)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 105

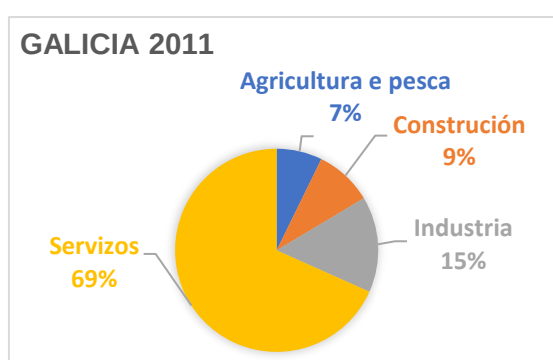
Distribución Ocupación Silleda (2011)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 106

Distribución Ocupación Galicia (2011)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

²⁴ Se retrocedemos aínda máis no tempo, no ano 1981 a poboación ocupada en Silleda estaba distribuída da seguinte forma: agricultura e pesca (56,3 %), Servizos (18,4 %), Construción (14,3 %) e Industria (11,1 %) segundo os datos do Censo de 1981 recompilados por Fariña (1993).

Precedo (1993) confirmaba a importancia do sector primario, principalmente das actividades gandeiras, para a comarca do Deza e situaba a Silleda nunha situación intermedia xa que o sector primario a pesar de ser o sector principal non chegaba a superar ao 50% da poboación ocupada debido ao desenvolvemento da industria e sobre todo do sector servizos, motivado pola proximidade a Santiago de Compostela.

As afiliacións á seguridade social poden darnos tamén información moi valiosa para coñecer a situación actual en canto aos diferentes sectores de actividade. O que está claro é que o sector servizos ocupa claramente o primeiro lugar (superando o 50 %) en todos os territorios agás Dozón e Rodeiro onde aínda continúa a hexemonía do sector primario. En Silleda o sector terciario roza o 60 % e aproxímase aos resultados atribuídos a Lalín, se ben é certo que moi lonxe de Galicia e Pontevedra onde supera a barreira do 70 %. Con todo, Silleda continúa a ter un sector primario sólido, como vemos na táboa 81, un 18,5 % das persoas afiliadas en decembro do ano 2020 pertencen a este sector fronte ao 2 % de Pontevedra ou o 3,9 % de Galicia; isto reflicte que o sector primario continúa “xogando un papel destacado dentro da economía local deste concello, e que hai unha forte dependencia da saúde global dos distintos sectores con respecto á marcha do sector agropecuario, que ten máis peso en Silleda que nos outros espazos analizados” (Pérez et al, 2009, p. 40). Por outra banda, o sector industrial en Silleda ocupa unha posición secundaria en comparación con Lalín ou a provincia de Pontevedra, e “incluso está afectado de certo raquitismo” (Pérez et al., 2009. p. 40).

Táboa 81

Comparativa Afiliacións por Sector de Actividade Decembro 2014 - Decembro 2020

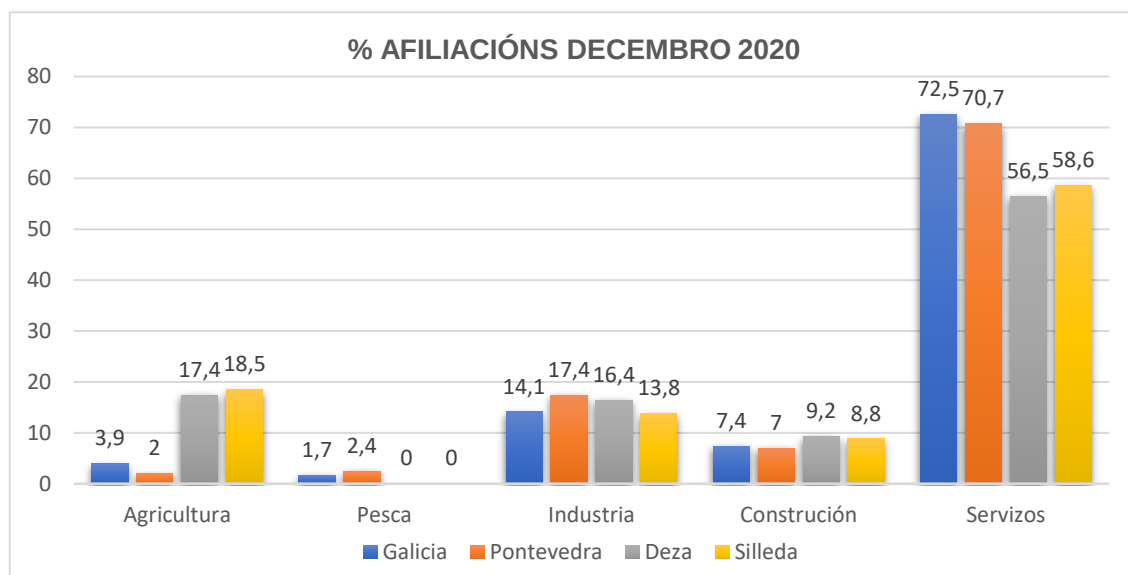
	Agricultura		Pesca		Industria		Construción		Servizos	
	Dec 2014	Dec 2020	Dec 2014	Dec 2020	Dec 2014	Dec 2020	Dec 2014	Dec 2020	Dec 2014	Dec 2020
Galicia	4,7	3,9	2	1,7	13,8	14,1	7,4	7,4	71,9	72,5
Pontevedra	2,3	2	2,8	2,4	16,4	17,4	6,9	7	71,4	70,7
Deza	21	17,4	0	0	15	16,4	9	9,2	55	56,5
Agolada	29,3	24,5	0	0	11,1	12,5	8,6	8,7	50,8	53,3
Dozón	48	41,7	0	0	10,4	14	6,3	6,9	35,3	37,2
Lalín	14,5	12,2	0,1	0	17,3	18,2	9,3	10	58,7	59
Rodeiro	46,8	43,1	0,1	0	11,7	14,9	6,4	6,1	34,8	35,9
Silleda	22,2	18,5	0	0	12,3	13,8	8,7	8,8	56,8	58,6
Vila de Cruces	18,5	14,8	0	0	15,4	16,9	10,3	9	55,6	58,8

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Silleda presenta a maior porcentaxe de persoas afiliadas na agricultura e o menor na industria en comparación co Deza, Pontevedra e Galicia (figura 107). Ao mesmo tempo, a porcentaxe de persoas afiliadas no sector servizos supera ao comarcal pero segue a máis de 10 puntos de Galicia e Pontevedra. No caso da construción, Silleda non alcanza as porcentaxes dezás pero mantense por riba da comunidade e provincia.

Figura 107

Porcentaxes de Afiliacións por Sector de Actividade (Decembro 2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

O parque de vehículos (táboa 82) tamén pode darnos pistas do peso dos diferentes sectores de actividade. Silleda era no 2019 o concello que tiña unha menor porcentaxe de turismos (70,61 %), en contraposición á porcentaxe de autobuses (1,15 %) e tractores industriais (2,05 %) que supera amplamente ao resto de territorios debido á gran presenza de empresas de transportes e á importancia do sector primario neste municipio.

Táboa 82

Parque de Vehículos (2019)

2019	Turismos	Camións e furgonetas	Autobuses	Motos	Tractores industriais	Outros
Galicia	75,61%	12,27%	0,23%	8,02%	0,73%	3,14%
Pontevedra	74,39%	11,48%	0,17%	10,39%	0,63%	2,94%
Deza	73,16%	15,08%	0,46%	5,14%	1,20%	4,97%
Agolada	76,28%	15,27%	0,22%	3,72%	0,49%	4,03%
Dozón	73,38%	16,22%	0,00%	5,09%	0,32%	4,98%
Lalín	73,85%	15,48%	0,27%	4,86%	0,93%	4,61%

2019	Turismos	Camións e furgonetas	Autobuses	Motos	Tractores industriais	Outros
Rodeiro	72,51%	16,06%	0,20%	4,06%	1,20%	5,98%
Silleda	70,61%	14,37%	1,15%	6,01%	2,05%	5,81%
Vila de Cruces	74,13%	14,15%	0,26%	5,73%	1,10%	4,63%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

8.1. Agricultura e gandería

Para Andrade e Vázquez (2016) unha das funcións principais dos espazos rurais é a de fornecer de alimentos e produtos forestais á poboación: “En Galicia, esta función derivou cara a unha especialización produtiva particularmente centrada no sector gandeiro, fundamentalmente no vacún de leite, tamén no vacún de carne e en menor medida no avícola e no porcino” (p. 12). No caso de Silleda, no ano 2009 tiña unha orientación gandeira clara, destacando no sector bovino cunhas unidade gandeiras moi próximas a Lalín, no porcino onde lidera a clasificación comarcal e sobre todo no sector avícola onde se distancia moi fortemente dos demais territorios (táboa 83).

Táboa 83

Unidades Gandeiras nos Concellos do Deza (2009)

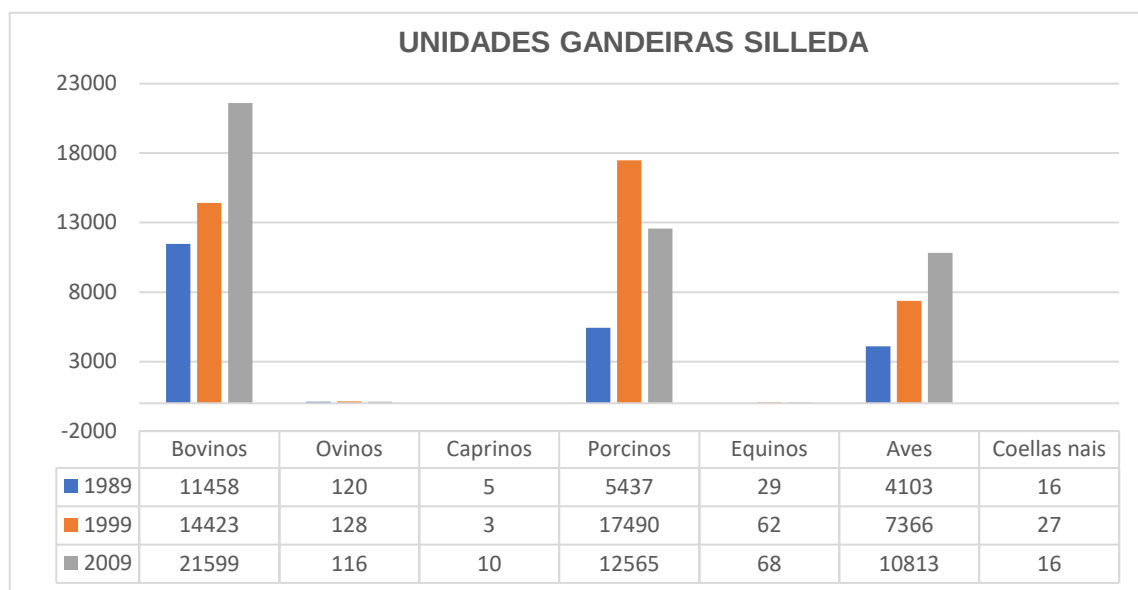
UNIDADES GANDEIRAS							
2009	Bovinos	Ovinos	Caprinos	Porcinos	Equinos	Aves	Coellans
Agolada	4652	36	5	2373	22	34	31
Dozón	4758	75	4	5343	7	1753	2
Lalín	23138	308	36	10288	126	1044	15
Rodeiro	11014	40	3	11202	50	832	127
Silleda	21599	116	10	12565	68	10813	16
Vila de Cruces	5378	76	3	596	85	310	7

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A figura 108 amósanos esas tres fortalezas de Silleda en relación co sector primario e permítenos observar unha evolución no tempo (do 1989 ao 2009) marcada polo forte ascenso dos bovinos, a redución no número de porcinos e a gran evolución das aves. Cómpre actualizar os datos para coñecer a situación do ano 2019.

Figura 108

Evolución Unidades Gandeiras Silleda

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

“O sector primario segue sendo un dos sectores claves da economía de Silleda” (Pérez et al., 2009, p. 42), ao tempo que na comarca do Deza, a gandería é considerada como “o segmento económico de maior importancia na comarca, destacando a cría de gando vacún, tanto para leite como para carne” (Ferreiro et al., 2016, p. 5).

Non obstante, os datos evidencian unha perda progresiva da importancia do sector primario²⁵, caendo o número de explotacións de gando bovino en todos os concellos fortemente entre os anos 2002 e 2019. Silleda (-47,70 %) lidera xunto a Vila de Cruces (-50,39 %) os descenso das explotacións pasando de 805 a 421 en pouco máis de quince anos tal e como podemos observar na táboa 84. A pesar de perder case a metade das explotacións, Silleda segue a ocupar a segunda praza na comarca, representando unha boa parte das explotacións do Deza tal e como vemos na figura 109, concretamente o 19 % das explotacións de gando vacún do Deza (figura 110) no ano 2019.

²⁵ Esta perda de importancia non é algo actual senón que tivo os seus inicios durante a segunda metade do século XX en pleno proceso de industrialización no noso país, momento no que se produciu un profundo éxodo rural en Galicia cara as cidades e variados destinos nacionais e internacionais que provocaron a descomposición do tecido agrario tradicional (Otero & García, 2007).

Táboa 84

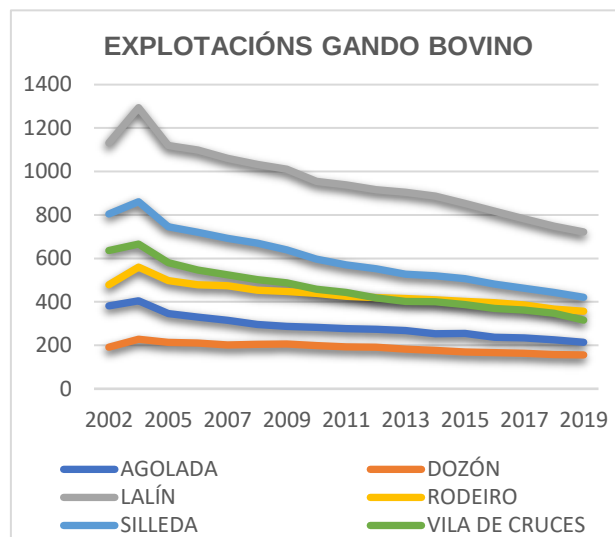
*Variación (%) Explotacións de
Gando Bovino (2002-2019)*

Número de explotacións Gando bovino	2002	2019	Variación
Galicia	63414	30793	-51,44%
Pontevedra	12171	6180	-49,22%
Deza	3626	2186	-39,71%
Agolada	382	214	-43,98%
Dozón	191	156	-18,32%
Lalín	1132	722	-36,22%
Rodeiro	479	357	-25,47%
Silleda	805	421	-47,70%
Vila de Cruces	637	316	-50,39%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 109

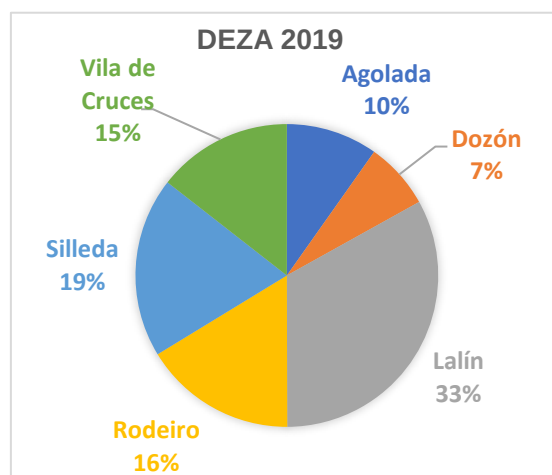
*Evolución das Explotacións de Gando Bovino
nos Concellos do Deza (2002-2019)*

Elaboración propia con datos IGE

Figura 110

Distribución Explotacións Gando Vacún no Deza (2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

“A comarca, tradicionalmente agraria, está sufrindo desde a metade do século vinte unha forte transformación presentando unha progresiva mecanización agraria e un abandono do policultivo fronte ao monocultivo” (Búa et al., 2007, p. 52).

Este importante proceso de reestruturación agraria explica a desaparición dun bo número de explotacións agrarias. A isto sumouse a distinta orientación laboral que seguiron os fillos e fillas das explotacións gandeiras e que García (2008) pon de manifesto na súa obra: “unha alta porcentaxe destes mozos preferiron buscar traballo nos sectores secundario e terciario antes ca seguir coas tarefas agropecuarias que realizan os seus proxenitores” (p. 87).

As empresas pertencentes ao sector primario sufriron un importante retroceso no ano 2019 en relación co 2014 (táboa 85), perdendo en tan só 5 anos un total de 66. Máis do 97 % destas empresas (478) dedícanse á agricultura, gandería ou caza, aproximándose ao 3 % as especializadas na silvicultura e a explotación forestal (14, unha máis que no 2014) e carecendo de empresas relacionadas coa pesca e a acuicultura. Dentro do primeiro grupo debemos destacar a forte presenza de empresas de produción gandeira (un total de 287) e de produción agrícola combinada coa produción gandeira (163 tras a desaparición de 56 destas características). Do segundo grupo de actividades, simplemente poñer en valor o aumento de empresas de silvicultura e outras actividades forestais (de 2 a 8 empresas no 2019).

Táboa 85

Empresas do Sector Primario Silleda (2014-2017)

Silleda – Agricultura e pesca	2014	2019
AGRICULTURA, GANDARÍA, SILVICULTURA E PESCA	558	492
01 Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados con elas	545	478
01.1 Cultivos non perennes	27	16
01.2 Cultivos perennes	0	0
01.3 Propagación de plantas	1	2
01.4 Produción gandeira	290	287
01.5 Produción agrícola combinada coa produción gandeira	219	163
01.6 Actividades de apoio á agricultura, á gandería e de preparación posterior á colleita	7	9
01.7 Caza, captura de animais e servizos relacionados con elas	1	1
02 Silvicultura e explotación forestal	13	14
02.1 Silvicultura e outras actividades forestais	2	8
02.2 Explotación da madeira	3	3
02.3 Recolección de produtos silvestres, agás madeira	0	0
02.4 Servizos de apoio á silvicultura	8	3
03 Pesca e acuicultura	0	0
03.1 Pesca	0	0
03.2 Acuicultura	0	0

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Precedo (1993) xa identificaba os diversos problemas deste sector que comprometían en parte o futuro destas actividades, algúns deles son a excesiva concentración parcelaria, o envellecemento da poboación ocupada no campo, a inexistente organización dos produtores e a deficiente comercialización. Do mesmo xeito, García (2008) pon de manifesto na súa obra a existencia de múltiples pequenas explotacións que lonxe de ter un carácter mercantilista, débense conformar cun traballo que lle proporciona meramente a subsistencia²⁶. Esta ausencia de riqueza produtiva é un dos factores que obriga ás persoas propietarias destas explotacións e aos seus fillos e fillas a reorientarse laboralmente e completar os ingresos familiares cun traballo externo ao sector primario²⁷.

Palacios (2020) pon de manifesto diversas tarefas que se deben realizar no sector primario para paliar os diversos problemas aos que acabamos de facer mención: favorecer a creación de grupos de intercambio, mellorar a percepción da sociedade cara o sector agrario²⁸, vincular a actividade agraria á tecnoloxía, innovación e medio ambiente, promover o desenvolvemento territorial poñendo en valor os seus recursos, facilitar o relevo xeracional das explotacións agrarias e reducir a fenda de xénero no sector primario. A sensación de crise constante derivada do escaso valor engadido pode ser atallada mediante a diversificación da base económica do rural, tarefa que pode realizarse coa especialización cara outras actividades que se apoiem nas potencialidades que ofrece o territorio²⁹.

Andrade e Vázquez (2016) propoñen como actividades complementarias ao sector primario a produción hortícola e de pequenos froitos, as plantas medicinais e

²⁶ Estamos ante un sector caracterizado pola escasa xeración de valor engadido (Valdês e López, 2008, citado en Andrade & Vázquez, 2016).

²⁷ Díaz (2015) pon o foco no escaso desenvolvemento industrial e o peso decisivo dun sector primario non apto para a competitividade xa que era o factor que explicaba o atraso económico de Galicia en relación con España. A escasa competitividade da economía galega vese agravada segundo este estudo polo reducido tamaño das explotacións agrarias, polo alto grao de dispersión da poboación, pola preocupante estrutura demográfica fortemente envellecida e debilitada tras a forte emigración que sufriu Galicia no seu pasado.

²⁸ “Esta desconsideración cara o traballo agropecuario vese agudizada pola busca dun prestixio social do que agora aquel carece” (García, 2008, p. 116). Este autor considera como un dos motivos da concepción pexorativa do traballo agropecuario por parte da sociedade a transmisión da percepción de dureza desa labor que as persoas propietarias das explotacións agrarias fan aos seus fillos e fillas, o que provoca que tanto pais/nais como fillos/as vexan na ensinanza secundaria a vía de escape dese “sacrificio”.

²⁹ En consecuencia, as políticas de desenvolvemento rural deberían verse reforzadas con “accións encamiñadas á incorporación de novos emprendedores ao rural, no só mediante axudas directas á incorporación, senón a través doutro tipo de axudas orientadas ao asesoramento e formación empresarial para acompañar aos emprendedores no desenvolvemento da idea de negocio e na posta en marcha da empresa, polo menos nos momentos iniciais” (Andrade & Vázquez, 2016, p. 16).

aromáticas, a produción animal e forestal, fomentando sobre todo a transformación industrial o que permitiría xerar un gran valor engadido ás producións primarias. Búa et al. (2007) tamén sinalaban a agricultura ecolóxica, que medrou a un forte ritmo nas últimas décadas, como unha actividade que podería ter grandes posibilidades na zona.

Non podemos rematar a análise do sector primario de Silleda sen falar do recinto Feira Internacional de Galicia³⁰, parque de exposicións de categoría internacional situado na vila de Silleda que conta cunha superficie de 428.000 metros cadrados³¹ repartidos en sete pavillóns de exposicións, restaurantes e cafeterías, oficinas, auditorio, salas de conferencias etc. (Concello de Silleda, s.d.a) e que se constitúe como “un motor de desenvolvemento tecnolóxico e profesional da Comarca, en canto que contribúe eficazmente a crear unha imaxe positiva para a atracción de inversións produtivas de empresas agroalimentarias” (Precado, 1993, p. 107). Búa et al. (2007) definían a Feira Internacional Semana Verde de Galicia (celebrada anualmente nestas instalacións) como un “certame multisectorial que está consolidado como a gran cita de referencia na Eurorrexión Atlántica para os profesionais da agricultura, a gandería, a alimentación, a horticultura e a industria forestal - madeira” (p. 54), que sumado á proximidade con Portugal e outras autonomías do Noroeste confórmase como unha oportunidade para chegar a un mercado potencial de dez millóns de persoas. Por outra banda, na vila de Bandeira celébranse multitudinarias feiras os días 14 e 29 de cada mes, das que xa hai constancia no século XVII e que contribuíron ao desenvolvemento histórico deste núcleo (Vázquez & González, 1989).

8.2. Industria

A pesar da situación estratéxica e as boas comunicacións existentes, Silleda non logrou que a industria ocupara un rol importante na economía municipal, véndose claramente superada polo dinamismo e a iniciativa de Lalín neste eido (Pérez et al., 2009, p. 45). Ademais da industria agroalimentaria, de gran expansión na comarca, son “as empresas derivadas da gandería as que aportan maior riqueza e emprego. O sector complétase con empresas derivadas da madeira, téxtil, construción e os seus derivados así como maquinaria agrícola” (Búa et al., 2007, p. 11).

³¹ A Feira Internacional de Galicia ten unha extensión total de 428.000 m² con 55.000 m² destinados a áreas de exposición e un edificio central de 7.050 m², sendo un auténtico centro de actividades congresuais, formativas e asociativas que buscan o desenvolvemento rural e rexional, cubrindo catros sectores básicos: agrícola, gandeiro, forestal e agroalimentario (Precado, 1993).

Debemos falar da existencia do Parque Empresarial Área 33 nas aforas da vila de Silleda como referencia no plano industrial do municipio, este polígono creouse no ano 1996 e desde ese momento véñense realizando melloras e reformas sobre o mesmo para dotalo de diversos servizos (Concello de Silleda, s.d.a).

No ano 2019, eran 73 as empresas que compoñían o tecido industrial de Trasdeza, son 6 máis que no ano 2014 (táboa 86). E como dicíamos, a industria en Silleda está intensamente vinculada co sector primario, proba disto é a existencia de 17 empresas que se dedican á fabricación de produtos alimenticios, das cales dúas dedícanse á industria cárnica, dúas tamén á industria láctea e 3 á fabricación de produtos de alimentación animal. Tamén conta cunha gran presenza a industria relacionada co sector forestal, concretamente son 7 as empresas dedicadas á fabricación ou preparación de estruturas de madeira para a construción e 5 á fabricación de mobles. Tamén é destacable a industria que se encarga da fabricación de maquinaria. Teñen certa relevancia en Silleda a metalurxia e fabricación de obxectos metálicos, con 12 empresas.

Táboa 86

Empresas da Industria de Silleda (2014-2019)

SILLED A	2014	2019
2 Industria, incluída a enerxía	67	73
B INDUSTRIAS EXTRACTIVAS	2	1
05 Extracción de antracita, hulla e lignito	0	0
06 Extracción de cru de petróleo e gas natural	0	0
07 Extracción de minerais metálicos	0	0
08 Outras industrias extractivas	2	1
09 Actividades de apoio ás industrias extractivas	0	0
C INDUSTRIA MANUFACTUREIRA	65	71
10 Industria da alimentación	13	17
11 Fabricación de bebidas	1	1
12 Industria do tabaco	0	0
13 Industria téxtil	0	0
14 Confección de roupa de vestir	1	3
15 Industria do coiro e do calzado	1	1
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartaría	7	7
17 Industria do papel	0	0
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	1	5
19 Coquerías e refinación de petróleo	0	0
20 Industria química	2	3
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	0	0
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	0	0
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	8	8
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixaxes	0	0

SILLEDA	2014	2019
2 Industria, incluída a enerxía	67	73
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	18	11
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	0	0
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	0	0
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	2	1
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	2	1
30 Fabricación doutro material de transporte	0	0
31 Fabricación de mobles	4	5
32 Outras industrias manufactureiras	0	0
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	5	8
D FORNECEMENTO DE ENERXÍA ELÉCTRICA, GAS, VAPOR E AIRE ACONDICIONADO	0	1
35 Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	0	1
E FORNECEMENTO DE AUGA, ACTIVIDADES DE SANEAMENTO, XESTIÓN DE RESIDUOS E DESCONTAMINACIÓN	0	0
36 Captación, depuración e distribución de auga	0	0
37 Recolla e tratamento de augas residuais	0	0
38 Recolla, tratamento e eliminación de residuos; valorización	0	0
39 Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos	0	0

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Precedo (1993) xa destacaba esta incipiente industria nunha zona claramente rural debido á riqueza dos recursos naturais propios da zona, á iniciativa empresarial acompañada de man de obra abundante, á proximidade co aeroporto internacional de Santiago de Compostela e ás boas comunicacións, todas elas condicións favorables para o desenvolvemento industrial. Neste mesmo sentido, Búa et al. (2007) recolle as diversas vantaxes competitivas do parque empresarial de Silleda (a súa situación xeográfica, as excelentes comunicacións, man de obra cualificada, abundantes recursos naturais e boa calidade de vida) que converten a este espazo nun lugar estratéxico para emprender³².

8.3. Construción

En canto ás empresas que realizan actividades relacionadas coa construción (158 no ano 2019, 13 máis que no 2014), a maior parte delas pertencen a actividades de construción especializada (77,85 %), sendo menos habituais as de construción de

³² É esencial dispoñer dun polígono industrial con parcelas libres, boa accesibilidade e prezos competitivos xa que este tipo de polígonos “pódense beneficiar dos fenómenos de descentralización e relocalización de actividades industriais e terciarias procedentes do medio urbano, constituíndo unha oportunidade para xerar novos empregos, onde se insiran mozos e mulleres da cohorte fértil” (Trabada, 2007, p. 495).

edificios (21,52 % con tan só 34 empresas) e as de enxeñaría civil xa que tan só existe unha única empresa destas características en Silleda. Esta información está recollida na táboa 87 e procede dos datos publicados polo Instituto Galego de Estatística.

Táboa 87

Empresas Sector Construción Silleda (2014-2019)

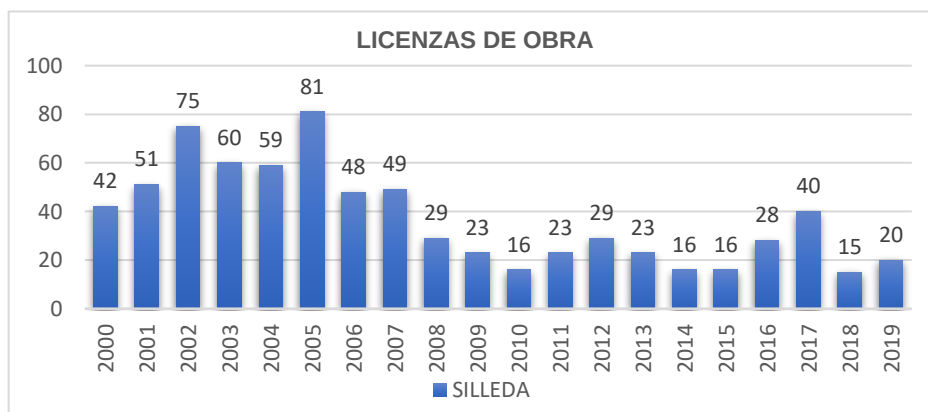
Silleda	2014	2019
3 Construción	145	158
F CONSTRUCCIÓN	145	158
41 Construción de edificios	36	34
41.1 Promoción inmobiliaria	16	13
41.2 Construción de edificios	20	21
42 Enxeñaría civil	1	1
42.1 Construción de estradas e vías férreas, pontes e túneles	1	0
42.2 Construción de redes	0	1
42.9 Construción doutros proxectos de enxeñaría civil	0	0
43 Actividades de construción especializada	108	123
43.1 Demolición e preparación de terreos	10	16
43.2 Instalacións eléctricas, de fontanaría e outras instalacións en obras de construción	29	35
43.3 Acabamento de edificios	26	28
43.9 Outras actividades de construción especializada	43	44

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Un indicador da saúde deste sector podémolo atopar no número de licenzas de obra expedidas en Silleda nos últimos anos, en concreto dende o primeiro ano deste século ata o 2019. Na figura 111 vemos como a crise económica reduciu drasticamente o número de licenzas que apenas se viu incrementado nos últimos anos, salvo no 2017, que de xeito excepcional volveu rexistrar datos habituais, quizais inferiores, aos anos previos á crise.

Figura 111

Evolución Licenzas de Obra Silleda (2000-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Pérez et al. (2009) reflicte o “boom inmobiliario” vivido en Silleda nos primeiros anos do século XXI ata o ano 2008:

“A atracción exercida polos núcleos urbanos de Silleda e, en moita menor medida, de Bandeira, é a principal responsable do pequeno boom inmobiliario rexistrado en Silleda que, debido os prezos máis económicos da vivenda, tense convertido en lugar de residencia alternativo a Lalín e nunha opción cada vez máis valorada polas parellas novas da comarca que teñen o seu posto de traballo en Lalín” (p. 52).

Na táboa 88 apreciamos como o parque de vivendas apenas rexistra crecemento dende o ano 2008, sendo de cero a variación neta do parque de vivendas nos anos 2018 e 2019.

Táboa 88

Evolución Parque de Vivendas Silleda (2000-2019)

Silleda	Edificios nova planta	Vivendas nova planta	Variación neta parque vivendas
2000	32	114	115
2001	36	93	95
2002	62	200	200
2003	47	123	123
2004	37	140	139
2005	36	385	399
2006	29	388	383
2007	24	550	546
2008	9	30	30
2009	2	0	8
2010	9	1	2
2011	6	0	2
2012	5	0	2
2013	10	0	1
2014	6	0	0
2015	5	0	3
2016	12	0	0
2017	13	2	2
2018	7	0	0
2019	6	0	0

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Isto provocou que a maior parte dos bens inmobles de Silleda se construíran entre os anos 2000 e 2009, para ser máis precisos, un total de 2.182 bens inmobles foron levantados nesa época, o que representa un 28,22 % do total, fronte aos 559 inmobles construídos a partir do 2010 (7,23 %) tal e como vemos na táboa 89.

Táboa 89

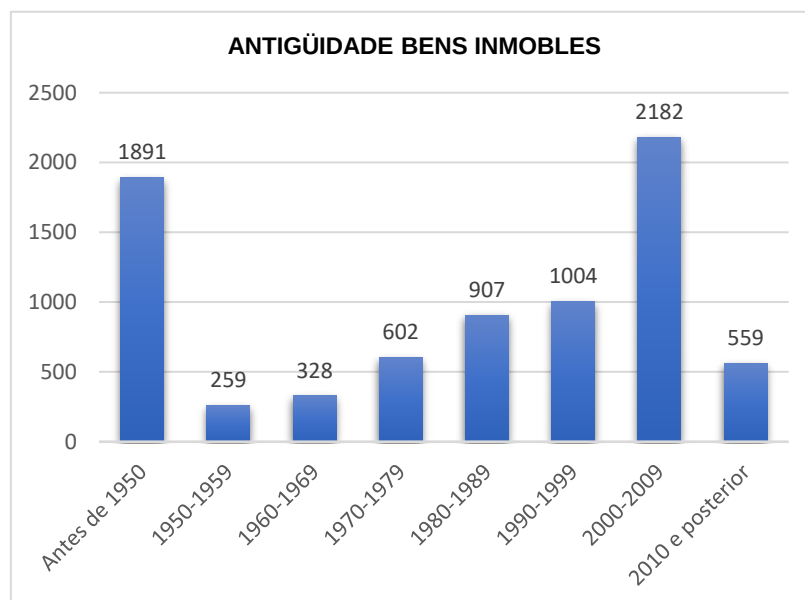
Antigüidade Bens Inmobles Silleda (Decembro 2020)

Dec 2020	Antes de 1950	1950-1959	1960-1969	1970-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2009	2010 e posterior
Nº	1891	259	328	602	907	1004	2182	559
%	24,46%	3,35%	4,24%	7,79%	11,73%	12,98%	28,22%	7,23%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 112

Antigüidade Bens Inmobles Silleda a Decembro de 2020

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Precedo (1993) dicía o seguinte en relación co parque de vivendas do Deza ao que lle atribuíra as características propias da Galicia interior:

“as vivendas son na súa maioría vivendas principais. A residencia secundaria é, practicamente inexistente, xa que esta Comarca non ten un desenvolvemento turístico nin forma parte dunha área periurbana de segunda residencia. O resto son vivendas baleiras, que se explican pola inmigración” (páx. 87).

No ano 2011 o parque de vivendas de Silleda estaba conformado por un total de 3.365 vivendas principais, é dicir, un 64,70 % do total, ocupando a segunda praza na

comarca só por detrás de Dozón onde o parque de vivendas está composto en máis do 73 % por vivendas principais. As vivendas secundarias aproxímanse ao 12 % do total en Silleda, sendo das porcentaxes máis baixas do Deza e en relación coas vivendas baleiras cabe dicir que o 23,44 % estaban no 2011 nesa situación, é dicir, a maior porcentaxe do Deza só por detrás de Lalín (28,19 %). Esta información procede do Instituto Galego de Estatística e podemos valorala na táboa 90.

Táboa 90

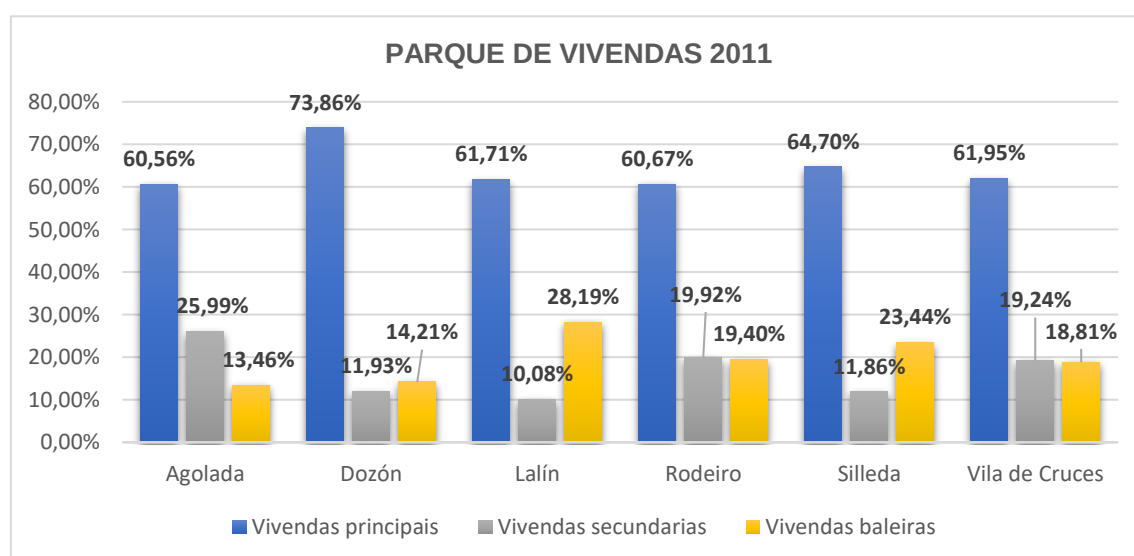
Parque de Vivendas de Silleda (2011)

Parque de Vivendas 2011	Vivendas principais	Vivendas secundarias	Vivendas baleiras
Galicia	65,95%	15,36%	18,64%
Pontevedra	71,38%	12,59%	15,98%
Deza	62,52%	13,58%	23,89%
Agolada	60,56%	25,99%	13,46%
Dozón	73,86%	11,93%	14,21%
Lalín	61,71%	10,08%	28,19%
Rodeiro	60,67%	19,92%	19,40%
Silleda	64,70%	11,86%	23,44%
Vila de Cruces	61,95%	19,24%	18,81%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 113

Parque de Vivendas de Silleda (2011)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A burbulla inmobiliaria tivo nefastas consecuencias para o noso país, entre as que podemos destacar “a débeda hipotecaria das familias e das empresas, a caída do sector da construción, así como a existencia dun parque de vivendas de gran dimensión que non sempre están ocupadas” (Concello de Lalín, 2017b, p. 10). Para Trabada (2007) “a dilapidación que supón o importante parque de vivendas baleiras debe ser abordado mediante actuacións públicas que incentiven a súa rehabilitación e posterior saída aos mercados da vivenda de alugamento e compravenda, incentivos fiscais, subvencións, gravames disuasorios, etc.)” (p. 508).

8.4. Servizos

Búa et al. (2007) destaca o proceso de terciarización da economía silledense no contexto comarcal. No mesmo sentido, Pérez et al. (2009) resalta que o sector servizos é “un dos sectores fundamentais da economía local e o seu crecemento nos últimos anos manifesta un cambio de tendencia dunha estrutura produtiva tradicional, centrada no sector primario, a unha economía terciaria baseada no comercio, a hostalería e os servizos” (p. 47). Son 573 as empresas pertencentes a este sector servizos, é dicir, 13 máis en relación co ano 2014 (táboa 91), como vemos é un sector que continúa medrando en contraposición ao que sucedía no caso do sector primario. No referente ao comercio e a súa relación co sector primario, existen 7 establecementos de comercio por xunto que venden materias primas agrarias e de animais vivos e 10 que prestan servizos veterinarios.

A análise da distribución de empresas en función da rama de actividade á que pertencen amosa que dentro do sector servizos é o comercio polo miúdo o que ocupa o primeiro lugar, xa que é a este grupo ao que pertencen 199 empresas, é dicir, preto do 35 %; seguido dos servizos de transporte³³ e almacenamento, con 87 empresas (15,18 %) e a hostalería moi preto con 85 empresas (14,83 %). Non obstante, son tres ramas que caen en relación co ano 2014, debendo destacar as subas das actividades profesionais, científicas e técnicas (de 38 a 51) ou as actividades relacionadas coa educación (de 19 a 27). O número de establecementos comerciais por km² existentes en Silleda (0,79) sitúan este concello como o segundo núcleo comercial da comarca, despois de Lalín (0,99) (Pérez et al., 2009, p. 49).

³³ Búa et al. (2007) destacar do sector servizos de Silleda a existencia de numerosas empresas de transportes de pasaxeiros.

Táboa 91

Empresas Sector Servizos Silleda (2014-2019)

Silleda – Servizos	2014	2019
4 Servizos	560	573
G COMERCIO POR XUNTO E AO RETALLO; REPARACIÓN DE VEHÍCULOS DE MOTOR E MOTOCICLETAS	207	199
45 Venta e reparación de vehículos de motor e motocicletas	22	22
46 Comercio por xunto e intermediarios do comercio, salvo de vehículos de motor e motocicletas	56	59
47 Comercio a retallo, salvo de vehículos de motor e motocicletas	129	118
H TRANSPORTE E ALMACENAMENTO	90	87
49 Transporte terrestre e por tubaxe	89	86
50 Transporte marítimo e por vías navegables interiores	0	0
51 Transporte aéreo	0	0
52 Almacenamento e actividades anexas ao transporte	0	1
53 Actividades postais e de correos	1	0
I HOSTALARÍA	99	85
55 Servizos de aloxamento	15	12
56 Servizos de comidas e bebidas	84	73
J INFORMACIÓN E COMUNICACIÓNS	4	5
58 Edición	0	0
59 Actividades cinematográficas, de vídeo e de programas de televisión, gravación de son e edición musical	1	3
60 Actividades de programación e emisión de radio e televisión	0	0
61 Telecomunicacións	0	0
62 Programación, consultaría e outras actividades relacionadas coa informática	3	2
63 Servizos de información	0	0
K ACTIVIDADES FINANCEIRAS E DE SEGUROS	17	16
64 Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	0	2
65 Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás seguranza social obrigatoria	0	0
66 Actividades auxiliares aos servizos financeiros e aos seguros	17	14
L ACTIVIDADES INMOBILIARIAS	15	17
68 Actividades inmobiliarias	15	17
M ACTIVIDADES PROFESIONAIS, CIENTÍFICAS E TÉCNICAS	38	51
69 Actividades xurídicas e de contabilidade	17	17
70 Actividades das sedes centrais; actividades de consultoría de xestión empresarial	0	1
71 Servizos técnicos de arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	8	16
72 Investigación e desenvolvemento	1	0
73 Publicidade e estudos de mercado	2	2
74 Outras actividades profesionais, científicas e técnicas	7	5
75 Actividades veterinarias	3	10
N ACTIVIDADES ADMINISTRATIVAS E SERVIZOS AUXILIARES	15	16
77 Actividades de aluguer	3	2
78 Actividades relacionadas co emprego	1	1
79 Actividades de axencias de viaxes, operadores turísticos, servizos de reservas e actividades relacionadas con estes	1	3
80 Actividades de seguranza e investigación	0	0
81 Servizos a edificios e actividades de xardinaría	9	7

Silleda – Servizos	2014	2019
4 Servizos	560	573
82 Actividades administrativas de oficina e outras actividades auxiliares ás empresas	1	3
O ADMINISTRACIÓN PÚBLICA E DEFENSA; SEGURANZA SOCIAL OBRIGATORIA	2	2
84 Administración pública e defensa; seguranza social obrigatoria	2	2
P EDUCACIÓN	19	27
85 Educación	19	27
Q ACTIVIDADES SANITARIAS E DE SERVIZOS SOCIAIS	11	16
86 Actividades sanitarias	6	10
87 Asistencia en establecementos residenciais	2	2
88 Actividades de servizos sociais sen aloxamento	3	4
R ACTIVIDADES ARTÍSTICAS, RECREATIVAS E DE ENTRETENIMENTO	9	12
90 Actividades de creación, artísticas e espectáculos	5	5
91 Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras actividades culturais	0	3
92 Actividades de xogos de azar e apostas	2	3
93 Actividades deportivas, recreativas e de entretemento	2	1
S OUTROS SERVIZOS	34	40
94 Actividades asociativas	8	6
95 Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico	2	4
96 Outros servizos persoais	24	30

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

No relativo ao sector turístico, “Silleda ten un interesante potencial desde o punto de vista turístico³⁴” (Búa et al., 2007, p. 26), destacando polos seus enclaves naturais como a “Fervenza do Río Toxa” (a fervenza de maior caída libre de Galicia), o Parque Municipal das Pedrosas, as Brañas de Xestoso, o Bosque de Cascaxide, a Serra do Candán ou o Sistema Fluvial Ulla – Deza cunha enorme biodiversidade e rutas de sendeirismo. Tamén destaca polos tesouros que este municipio alberga³⁵ como son o Mosteiro de Carboeiro (S. X), os Castros de Toiriz, a Ponte Romana de Taboada, as igrexas románicas de Ansemil, Abades, Breixa, Taboada e Dornelas ou os pazos de Cascaxide, Transfontao etc. (Concello de Silleda, s.d.b). Ademais tamén destaca pola súa gastronomía, podendo mencionar a Festa da Tortilla de Laro ou a Festa da Empanada de Bandeira.

³⁴ “A Comarca do Deza é un lugar privilexiado para a práctica do turismo rural xa que está rodeado dunha contorna que invita ao disfrute da natureza” (Búa et al., 2007, p. 61).

³⁵ “A pesar das destrucións continuas do seu patrimonio arquitectónico e artístico, dos danos irreparables nos seus monumentos, dos roubos e espoliacións de imaxes, brasón e sillerías e da compra-venda de hórreos, cruceiros e outros obxectos de valor cultural, a Comarca do Deza conserva un importante fondo artístico e monumental, espallado por vilas e aldeas ou gardado en museos de Galicia” (Vázquez & González, 1989, p. 159).

En canto ao número de establecementos turísticos, Silleda conta cun total de 4 hoteis, 10 pensións, 5 albergues turísticos, 6 casas de turismo rural, 1 vivenda turística e 10 vivendas de uso turístico, que conforman un total de 36 establecementos (táboa 92), fronte aos 32 de Lalín, o que confirma o potencial de Silleda no sector turístico dentro da comarca.

Táboa 92

Establecementos Turísticos Concellos Deza (2021)

Establecementos turísticos								
2021	Hoteis	Pensións	Albergues turísticos	Turismo rural	Campamentos de turismo	Apartamentos turísticos	Vivendas turísticas	Vivendas de uso turístico
Agolada	0	0	0	2	0	0	0	0
Dozón	0	0	0	0	0	0	0	0
Lalín	5	8	2	3	0	1	0	13
Rodeiro	0	2	0	0	0	0	0	3
Silleda	4	10	5	6	0	0	1	10
Vila de Cruces	1	2	0	8	0	0	1	5

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Quizais o máis relevante sexan o número total de prazas, neste sentido, Silleda contaba no 2021 con 738 prazas en aloxamentos turísticos, liderando no Deza seguido de Lalín cun total de 574 prazas (táboa 93). Isto significa que Silleda constituía no 2021 o 46.18 % das prazas da comarca fronte ao 35,92 % de Lalín ou o 12,27 % de Vila de Cruces (figura 114).

Táboa 93

Prazas Aloxamentos Turísticos Concellos do Deza (2021)

Prazas aloxamento turísticos								
2021	Hoteis	Pensións	Albergues turísticos	Turismo rural	Campamentos de turismo	Apartamentos turísticos	Vivendas turísticas	Vivendas de uso turístico
Agolada	0	0	0	31	0	0	0	0
Dozón	0	0	0	0	0	0	0	0
Lalín	292	112	46	36	0	14	0	74
Rodeiro	0	37	0	0	0	0	0	22
Silleda	260	132	206	68	0	0	10	62
Vila de Cruces	14	40	0	92	0	0	8	42

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Táboa 94

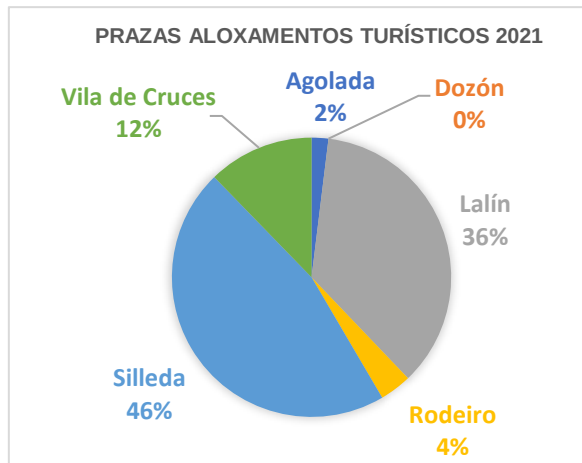
*Distribución no Deza das Prazas
de Aloxamentos Turísticos (2021)*

2021	PRAZAS	%
Agolada	31	1,94%
Dozón	0	0,00%
Lalín	574	35,92%
Rodeiro	59	3,69%
Silleda	738	46,18%
Vila de Cruces	196	12,27%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 114

*Distribución Concellos Deza Prazas
Aloxamentos Turísticos (2021)*

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Estamos ante uns datos moi positivos para Silleda a pesar do descenso en prazas turísticas no caso das pensións e o turismo rural en relación co 2012. O número de prazas consegue aumentar de 572 (2012) a 738 (2021) grazas ás novas prazas nos albergues e vivendas turísticas (táboa 95).

Táboa 95

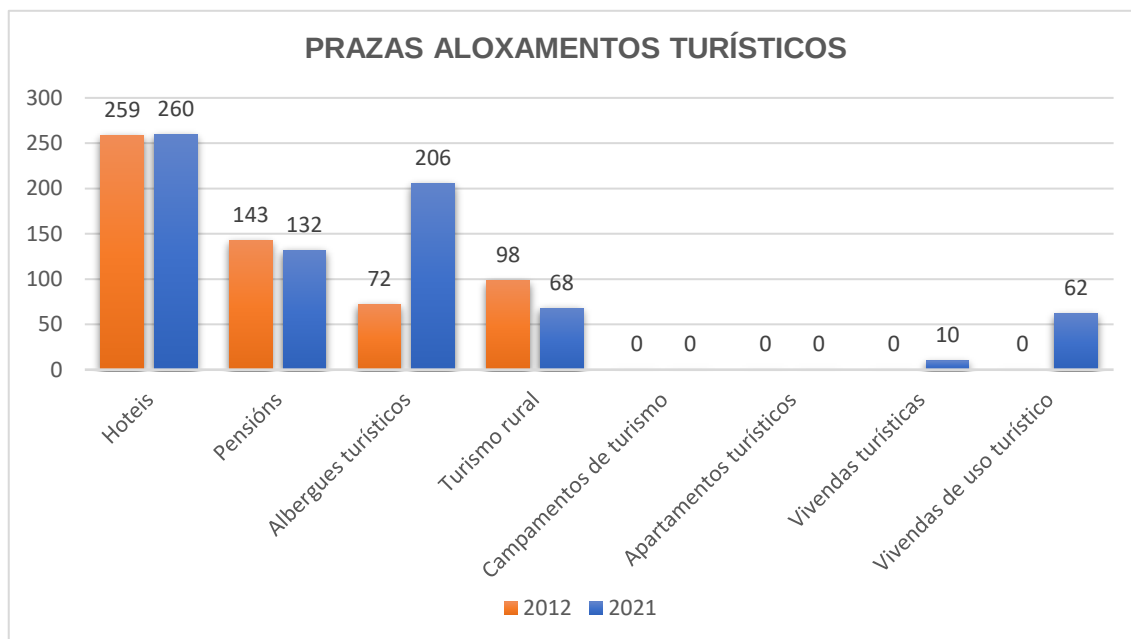
Evolución Prazas Aloxamentos Turísticos Silleda (2012-2021)

Silleda	Prazas	
	2012	2021
Hoteis	259	260
Pensións	143	132
Albergues turísticos	72	206
Turismo rural	98	68
Campamentos de turismo	0	0
Apartamentos turísticos	0	0
Vivendas turísticas	-	10
Vivendas de uso turístico	-	62
TOTAL	572	738

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 115

Evolución Prazas Aloxamentos Turísticos Silleda (2012-2021)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Precedo (1993) dicía o seguinte en relación co turismo no Deza: “esta actividade ofrece grandes posibilidades³⁶ na Comarca debido a que a unha situación xeográfica central e de grande accesibilidade no contexto galego únese unha grande potencialidade en recursos turísticos” (páx. 61). Neste sentido, é fundamental o papel que xogan as administracións públicas, que deben traballar para que os espazos rurais sexan lugares atractivos, tanto para a poboación residente como para novos poboadores, dotándoos de servizos e infraestruturas que a sociedade actual demanda e potenciando os recursos do territorio (Andrade & Vázquez, 2016).

Trabada (2007) recolle diversas recomendacións á hora de potenciar un turismo rural e de calidade: potenciación de itinerarios de sendeirismo e das áreas recreativas naturais, recuperación e creación de rutas nos cursos fluviais, rehabilitación dos muíños e creación de rutas para o seu coñecemento, rehabilitación, sinalización e mellora do patrimonio histórico e arquitectónico e da súa contorna, promoción da gastronomía local, potenciación da produción e comercialización dos produtos locais de artesanía e alimentación entre outras.

³⁶ “Segue existindo unha potencialidade latente no sector turístico na comarca dezá que non foi capaz de desenvolverse plenamente” (Búa et al., 2007, p. 62).

As novas demandas de ocio e desfrute do tempo libre relacionadas coa natureza procedentes dunha poboación cada vez máis urbana, aparecen ao tempo que aumenta a preocupación pola calidade de vida e non só polo benestar material así como pola conservación da natureza³⁷; estas demandas poden reverter as dinámicas propias das áreas rurais que estamos a analizar neste estudo, permitindo unha diversificación da base económica dos espazos rurais mediante a realización de diversas actividades remuneradas (Andrade & Vázquez, 2016).

“Dende os anos oitenta a crise do sector agrario reduciu as oportunidades económicas das comunidades rurais, forzando a que se desenvolvan estratexias non tradicionais para o sustento das explotacións agrarias.” (Diéguez-Castrillón, 2009, p. 33). É este o estudo que considera como unha boa alternativa non tradicional, os aloxamentos que combinan actividades agrarias e turísticas para lograr o desenvolvemento económico do rural a través dunha estratexia diversificadora e levada a cabo por pequenas empresas da zona que precisa de poucos recursos económicos e que ademais pode xerar ingresos complementarios para as explotacións agrarias, que tanto peso teñen no concello de Silleda e beneficios indirectos para a hostalería e o comercio local. Non debemos esquecer que estamos nunha “Comunidade Autónoma cun sector agrario en declive e un sector do turismo rural en expansión” (Diéguez-Castrillón, 2009, p. 50).

En definitiva, o turismo rural permite obter ingresos complementarios ás explotacións agrarias ademais de xerar emprego non agrario, e contribúe á dinamización das economías locais ao ter certo efecto arrastre sobre outras actividades como o comercio, a artesanía, a restauración etc. Para isto o turismo debe ofrecer unha oferta de ocio complementaria mediante a creación de empresas relacionadas coa aventura, coa gastronomía, co patrimonio natural, cultural e artístico, superando o tradicional turismo de sol e praia e aportando unha oferta diferenciada e de calidade, menos masiva e que xere sinerxías con outras producións locais (Andrade & Vázquez, 2016).

³⁷ É o patrimonio natural o que “proporciona oportunidades para unha experiencia recreativa (de residentes e visitantes/turistas) diferenciada e de calidade, así como o mantemento daqueles espazos naturais máis característicos e que configuran socialmente a cultura e a identidade.” (Andrade & Vázquez, 2016, p.8).

9. A CONTRATACIÓN EN SILLEDA

9.1. Características xerais

Dende o ano 2014, a contratación aumentaba a moi bo ritmo no concello de Silleda, alcanzando no ano 2019 a cifra de 3.210 contratos (táboa 96). Non obstante, a COVID-19 provocou que no ano 2020 Silleda rexistrara tan só un total de 1.835 contratos, é dicir, o dato máis baixo desde o ano 2011 (figura 116).

Táboa 96

Evolución Contratos Rexistrados
en Silleda (2006-2020)

Total de contratos rexistrados			
SILLEDA	Total	Homes	Mulleres
2006	1914	1188	726
2007	2235	1306	929
2008	2012	1153	859
2009	1864	1024	840
2010	1655	843	812
2011	1723	823	900
2012	2100	766	1334
2013	1720	768	952
2014	1965	948	1017
2015	2175	1137	1038
2016	2180	1061	1119
2017	2509	1264	1245
2018	2983	1385	1598
2019	3210	1464	1746
2020	1835	809	1026

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 116

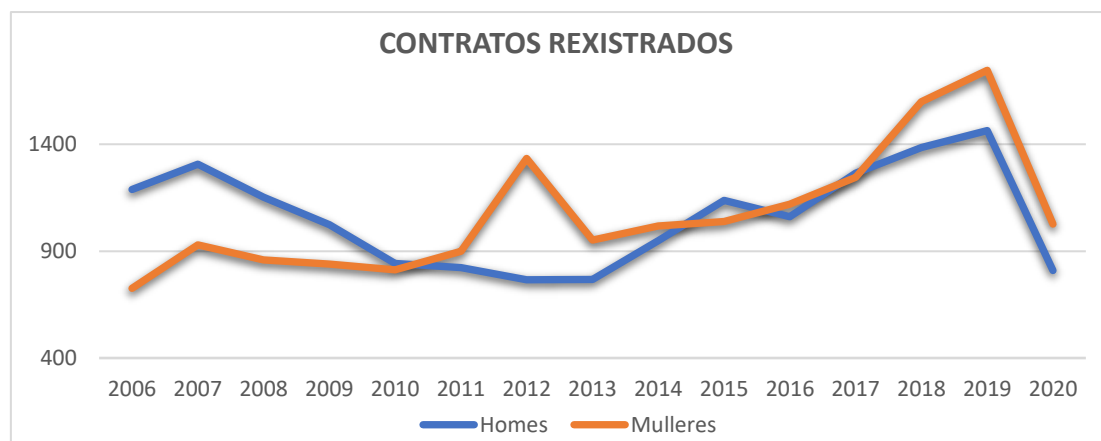
Evolución Contratos Rexistrados Silleda
(2006-2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 117

Evolución Contratos Rexistrados en Silleda por Sexos (2006-2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Un claro retroceso na contratación no ano 2020 que se traduce en 1.375 contratos menos en relación co ano anterior, é dicir, un 42,83% menos. Por sexos, o número de contratos rexistrados foi superior no caso das mulleres durante os anos 2018, 2019 e 2020 (figura 117). No 2020, o descenso foi máis pronunciado no caso dos homes (-44,74 %) que no das mulleres (-41,24 %) respecto o ano anterior (táboa 97).

Táboa 97

Variación Contratos Rexistrados en Silleda (2019-2020)

Silleda	Total contratos rexistrados		
	Total	Homes	Mulleres
2019	3210	1464	1746
2020	1835	809	1026
Variación %	-42,83%	-44,74%	-41,24%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

9.2. Modalidade e tipo de xornada

No ano 2020, tal e como aparece reflectido na táboa 98, a modalidade de contratación máis empregada en Silleda foi a de eventual ou por circunstancias da produción³⁸, cun total de 840 contratos, é dicir, o 45,78 % do total, seguido do de obra e servizo³⁹ (498 contratos – 27,14 %).

Non obstante, existen grandes diferenzas en canto ao sexo, xa que no caso das mulleres o 47,56 % son eventuais e o 22,61 % de obra ou servizo e nos homes 43,51 % e 32,88 % respectivamente. A interinidade⁴⁰ tamén é moi superior no caso das mulleres (16,76 %) mentres que no caso dos homes non alcanza o 6% e os contratos indefinidos⁴¹ no ano 2020 só representaron o 4,41 % do total con 81 contratos desta modalidade, dos cales 26 foron homes e 55 mulleres.

³⁸ Contratos de duración temporal, en xornada completa ou parcial, para atender as esixencias circunstanciais do mercado (IGE, s.d.a).

³⁹ Son os contratos para a realización de obras ou servizos determinados, en xornada completa ou parcial, na actividade da empresa e que ten duración temporal (IGE, s.d.a).

⁴⁰ O contrato de interinidade é o contrato de duración temporal para substituír a un traballador con dereito a reserva do posto, en xornada completa ou parcial (IGE, s.d.a).

⁴¹ É o contrato concertado sen establecer límites de tempo na prestación de servizos con xornada a tempo completo, parcial ou fixo discontinuo (IGE, s.d.a).

Táboa 98

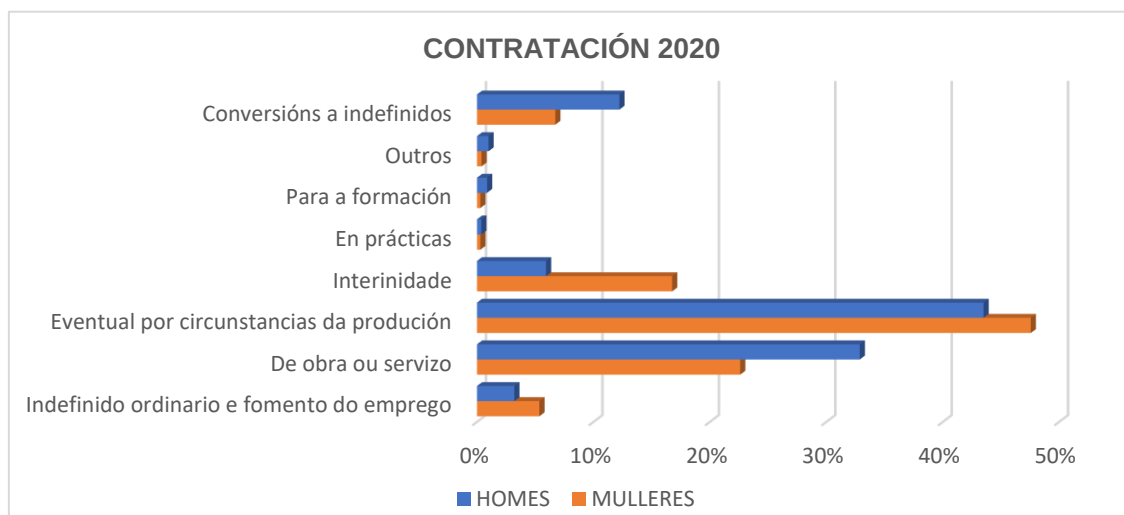
Modalidades de Contratación Silleda (2020)

Silleda 2020	TOTAL	%	Homes	%	Mulleres	%
Indefinido ordinario e fomento do emprego	81	4,41%	26	3,21%	55	5,36%
De obra ou servizo	498	27,14%	266	32,88%	232	22,61%
Eventual por circunstancias da produción	840	45,78%	352	43,51%	488	47,56%
Interinidade	220	11,99%	48	5,93%	172	16,76%
En prácticas	6	0,33%	3	0,37%	3	0,29%
Para a formación	10	0,54%	7	0,87%	3	0,29%
Outros	12	0,65%	8	0,99%	4	0,39%
Conversiones a indefinidos	168	9,16%	99	12,24%	69	6,73%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 118

Modalidades de Contratación Silleda (2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto á evolución da contratación (táboa 99), debemos destacar que os contratos de obra ou servizo, os máis comúns no 2007 e no 2013, foron perdendo forza en favor dos contratos eventuais que actualmente é a modalidade máis seguida. Destacar tamén o aumento da interinidade que alcanzou o 11,99 % no 2020 e a conversión a indefinidos⁴² (9,16 % no 2020).

⁴² Baixo este concepto inclúense os contratos por tempo determinado que, ao amparo da normativa en vigor, son transformados en indefinidos (IGE, s.d.a).

Táboa 99

Evolución das Modalidades de Contratación Silleda

Silleda	2007	2013	2019	2020
Indefinido ordinario e fomento do emprego	3,98%	4,01%	3,24%	4,41%
De obra ou servizo	49,84%	43,37%	25,95%	27,14%
Eventual por circunstancias da produción	28,59%	34,77%	54,80%	45,78%
Interinidade	4,74%	7,85%	9,75%	11,99%
En prácticas	0,45%	0,12%	0,06%	0,33%
Para a formación	2,82%	3,78%	0,34%	0,54%
Outros	3,22%	1,28%	0,53%	0,65%
Conversións a indefinidos	6,35%	4,83%	5,33%	9,16%

Figura 119

Evolución das Modalidades de Contratación Silleda

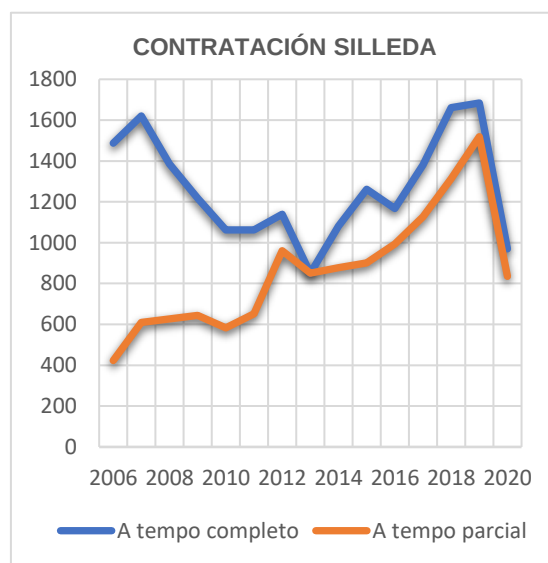
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

No ano 2006 (táboa 100) dos 1914 contratos realizados, 1488 foron a tempo completo e 423 a tempo parcial, unha clara preeminencia dos contratos a tempo completo que comezou a revertirse durante a crise económica do 2008 chegando incluso no ano 2013 a ser a contratación a tempo parcial superior. A partir do 2017 a pesar de que a contratación a tempo completo volveu a recuperar os números previos á crise ou incluso a superalos, a contratación a tempo parcial continuou o seu ascenso provocando que a diferenza entre ambas fora moi pequena (figura 120).

Táboa 100*Evolución do Tipo de Xornada Silleda*

Silleda	Total de contratos rexistrados		
	Total	A tempo completo	A tempo parcial
2006	1914	1488	423
2007	2235	1621	610
2008	2012	1385	627
2009	1864	1218	644
2010	1655	1062	583
2011	1723	1062	652
2012	2100	1139	960
2013	1720	850	851
2014	1965	1082	878
2015	2175	1262	901
2016	2180	1167	994
2017	2509	1381	1127
2018	2983	1662	1313
2019	3210	1684	1519
2020	1835	970	836

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 120*Evolución Tipo de Xornada Silleda*

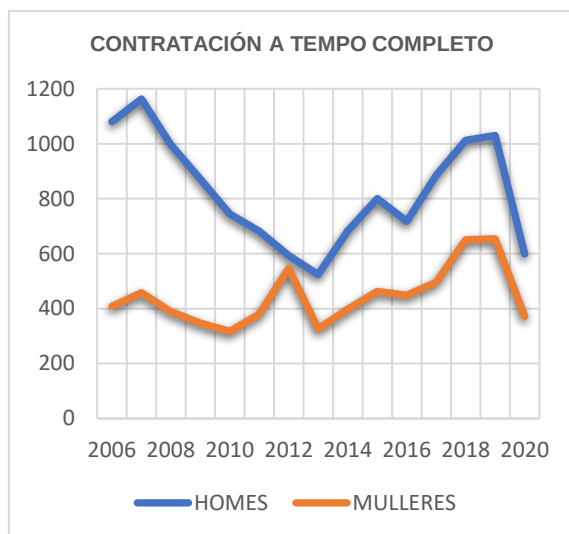
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

A contratación a tempo parcial afecta claramente en maior medida ás mulleres, xa que só no ano 2006 había máis mulleres a tempo completo que a tempo parcial (táboa 101), a partir dese ano as mulleres a tempo parcial aumentaron con forza chegando incluso no ano 2019 ás 1.087 fronte ás 654 que estaban contratadas a tempo completo. Non ocorre o mesmo no caso dos homes, onde a contratación a tempo parcial é máis excepcional, a pesar do forte aumento que tivo lugar dende o ano 2010 (figura 121).

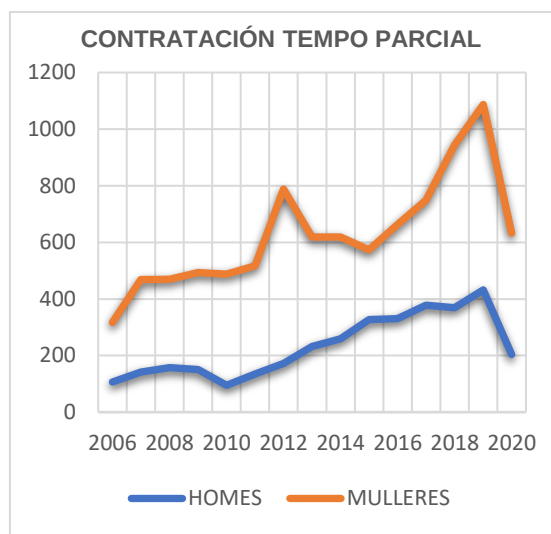
Táboa 101*Evolución Tipo de Xornada de Silleda por Sexos (2006-2020)*

Silleda	Homes		Mulleres	
	A tempo completo	A tempo parcial	A tempo completo	A tempo parcial
2006	1080	106	408	317
2007	1163	142	458	468
2008	996	157	389	470
2009	871	151	347	493
2010	745	95	317	488
2011	682	135	380	517
2012	593	172	546	788
2013	524	232	326	619
2014	684	259	398	619
2015	800	327	462	574
2016	718	331	449	663
2017	885	378	496	749
2018	1012	369	650	944
2019	1030	432	654	1087
2020	599	204	371	632

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 122*Evolución Contratación a Tempo Completo Silleda*

Fonte: Elaboración propia datos IGE

Figura 121*Evolución Contratación a Tempo Parcial Silleda*

Fonte: Elaboración propia datos IGE

9.3. Duración dos contratos en Silleda

En canto á duración dos contratos, a temporalidade é o máis característico de Silleda tanto no caso dos homes como no das mulleres, como vemos na táboa 102 en xaneiro de 2013 tan só 4 dos 151 contratos foron de carácter indefinido (dúas eran mulleres e dous homes), e da mesma forma, en xaneiro do 2021 sete foron contratos indefinidos e 156 temporais.

Táboa 102*Evolución Duración dos Contratos Silleda*

SILLED A	Total		Homes		Mulleres	
	Indefinidos	Temporais	Indefinidos	Temporais	Indefinidos	Temporais
2013/Xaneiro	4	147	2	73	2	74
2014/Xaneiro	5	122	2	86	3	36
2015/Xaneiro	11	122	6	66	5	56
2016/Xaneiro	8	146	4	83	4	63
2017/Xaneiro	8	101	7	55	1	46
2018/Xaneiro	6	168	4	107	2	61
2019/Xaneiro	8	190	4	119	4	71
2020/Xaneiro	12	202	6	120	6	82
2021/Xaneiro	7	156	2	87	5	69

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

9.4. Formación e contratación en Silleda

Se comparamos a contratación do ano 2002 coa do 2020 vemos importantes diferenzas en canto ao nivel de formación das persoas contratadas: mentres que no 2002 tan só o 2,12 % eran persoas con estudos primarios, no 2020 estas persoas ascenderon ata o 26,81 %, un ascenso algo menor o que se produciu nas persoas con estudos superiores que pasaron de representar o 9,99 % a alcanzar o 17,66 %. Pola contra, se no 2002 o 87,38 % das persoas contratadas contaba con estudos secundarios, no 2020 redúcese ata o 53,57 %.

Táboa 103

Contratos en función da Formación en Silleda

	Analfabetos	Estudos primarios	Estudos secundarios	Estudos superiores	Sen clasificar
2002	0,51%	2,12%	87,38%	9,99%	0,00%
2020	1,85%	26,81%	53,57%	17,66%	0,11%

Fonte: Elaboración propia datos IGE

9.5. Contexto territorial

A contratación evolucionou de forma moi favorable dende o ano 2002 en todos os concellos do Deza (táboa 104) con datos incluso superiores aos rexistrados antes da crise económica e financeira do 2008. Non obstante, o ano 2020 supuxo un importante freo a esa evolución, pasando Lalín de 5.924 contratos (2019) a 3.924 (2020) ou Silleda de 3.039 a 1.667. A pronunciada caída na contratación no ano 2020 podemos apreciála de forma moi clara na figura 123.

Táboa 104

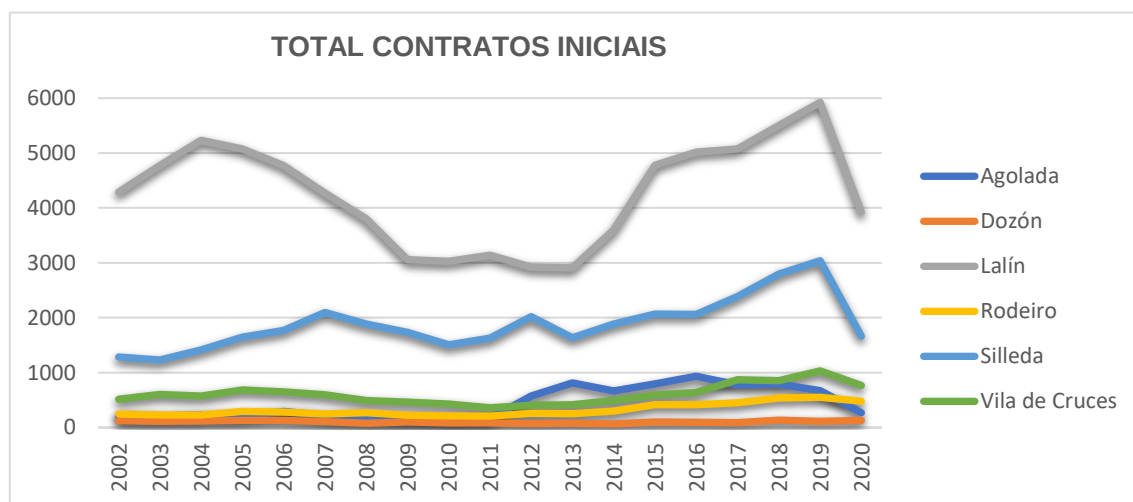
Evolución Contratación Concellos do Deza (2002-2020)

	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
2002	216	124	4289	246	1288	516
2003	214	111	4772	227	1231	602
2004	235	118	5235	231	1413	572
2005	209	131	5078	296	1648	684
2006	295	128	4775	280	1770	648
2007	218	109	4270	249	2093	595
2008	186	76	3803	268	1884	491
2009	173	100	3058	222	1734	465
2010	154	83	3027	214	1508	426
2011	167	83	3142	208	1627	360

	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
2012	576	71	2921	257	2019	402
2013	812	76	2909	255	1637	416
2014	668	66	3600	301	1888	491
2015	794	101	4777	419	2067	594
2016	935	97	5015	414	2059	638
2017	775	90	5073	451	2390	870
2018	791	134	5500	538	2796	853
2019	675	111	5924	551	3039	1032
2020	268	133	3924	482	1667	769

Figura 123

Evolución Contratación Concellos do Deza (2002-2020)

Fonte: Elaboración propia datos IGE

Lalín e Silleda concentran a maior parte dos contratos realizados na comarca. Para ser máis exactos, dos 7.243 contratos realizados no ano 2020, 3.924 teñen a súa orixe en Lalín (54,18%) e 1.667 en Silleda (23,02%) tal e como reflicten a táboa 105 e a figura 124 onde podemos apreciar a forza económica de Lalín dentro da comarca, e en menor medida, a de Silleda.

Táboa 105

Distribución da Contratación nos Concellos do Deza (2020)

	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
2020	268	133	3924	482	1667	769
2020	3,70%	1,84%	54,18%	6,65%	23,02%	10,62%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 124

Distribución da Contratación nos Concellos do Deza (2020)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

9.6. Contratación por sector de actividade en Silleda

En canto á contratación por sector de actividade, a táboa 106 evidencia o espectacular avance da contratación no sector servizos que en 18 anos pasou de representar o 45,30 % do total a ocupar o 72,32 % e isto contrasta coa forte caída na contratación na construción que só significou un 5,23 % da contratación do ano 2020.

Táboa 106

Evolución Contratación por Sector de Actividade Silleda (2002-2020)

SILLEDA	2002		2020	
	Nº	%	Nº	%
Agricultura e pesca	107	7,80%	174	9,48%
Industria	145	10,58%	238	12,97%
Construción	498	36,32%	96	5,23%
Servizos	621	45,30%	1327	72,32%
Total	1371	100,00%	1835	100,00%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

10. BENESTAR EN SILLEDA

Debemos diferenciar o nivel de vida, concepto que poderíamos asociar á cantidade de bens e servizos postos á disposición dos individuos, da calidade de vida, a cal garda unha maior relación coas características da contorna física e social. O que está claro é que ambas vertentes son necesarias para alcanzar o benestar, que podemos definir como a satisfacción e o desenvolvemento dos desexos fundamentais dunha persoa. É así como o benestar engloba calidade e nivel de vida e engádelles novas dimensións de carácter fundamental: liberdade, identidade cultural, xustiza, entre outros aspectos vitais (Precedo, 1993, p. 75).

European Anti Poverty Network España (EAPN, 2020) constata o fracaso dos obxectivos da estratexia EU 2020, o que redundará nun “empeoramento das condicións de vida das persoas máis pobres e vulnerables, expresado principalmente no aumento das taxas de pobreza severa e da fenda de pobreza, a tendencia ao crecemento das diferenzas baseadas no xénero e o incremento da desigualdade territorial” (p. 4). Este estudo considera moi preocupante a incidencia da crise da COVID-19 nos sectores da poboación máis vulnerables que aínda non se recuperaran da anterior crise económica.

10.1. O produto interior bruto (PIB)

A Asociación de Empresarios Ferrolterra (2016) define Produto Interior Bruto (PIB) como

o principal indicador de actividade económica dun territorio⁴³. O PIB municipal é o valor monetario da corrente de bens e servizos finais producidos por unidades produtivas instaladas no interior dun municipio durante un período dun ano” (p. 49).

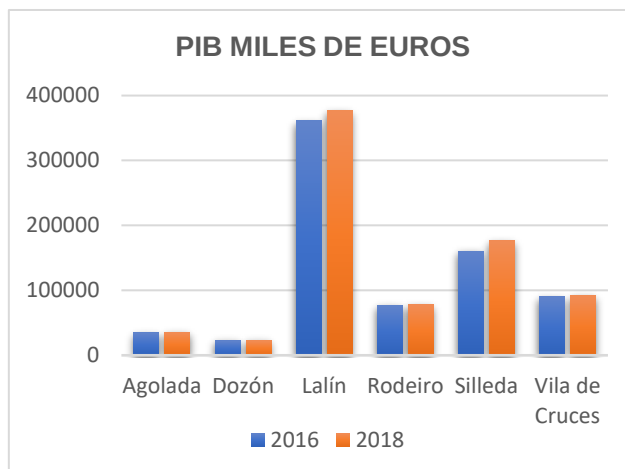
Silleda é o segundo concello do Deza con maior produto interior bruto, só por detrás de Lalín. Para ser máis exactos, no ano 2018 tiña un PIB de 176.322 miles de euros, tras aumentar nun 10,12 % en relación co ano 2016, trátase da maior suba de toda a comarca (táboa 107). En canto ao PIB por habitante, que é realmente o dato máis interesante e o que nos permite facer comparacións, todos os concellos do Deza rexistraron un aumento no ano 2018 en relación co 2016, sendo Silleda a que volve a liderar eses incrementos neste caso cun 9,60 % máis, que lle permite escalar á segunda posición na comarca só por detrás de Rodeiro.

⁴³ O PIB dos concellos e comarcas galegas foi estimado por primeira vez de forma oficial polo IGE no ano 2010, o que nos permite contar na actualidade con estimacións oficiais do PIB municipal e analizar a súa evolución (Asociación de Empresarios Ferrolterra, 2016).

Táboa 107*Comparativa PIB Concellos Deza*

	2016	2018	Variación
	Miles de euros	Miles de euros	%
Agolada	34755	35451	2,00%
Dozón	22765	23109	1,51%
Lalín	361561	377085	4,29%
Rodeiro	77166	78132	1,25%
Silleda	160116	176322	10,12%
Vila de Cruces	90463	91679	1,34%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 125*Comparativa PIB Concellos Deza (2016-2018)*

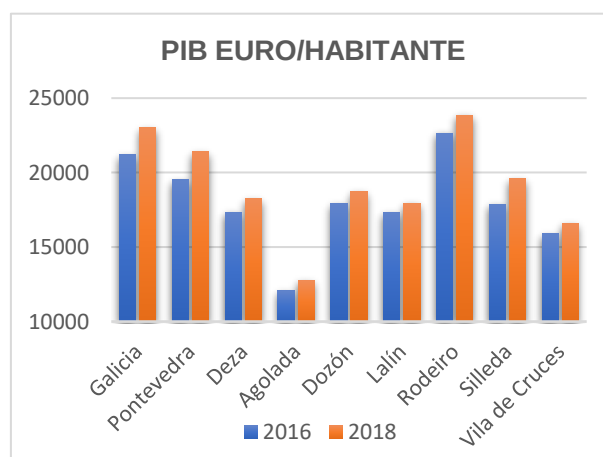
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Silleda cun PIB por habitante de 19.587 sitúase por riba da media comarcal (18.523) pero está aínda moi por debaixo da autonómica (23.031) e a provincial (21.392), tal e como vemos na táboa 108 e figura 126.

Táboa 108*Comparativa PIB/HAB Concellos Deza*

	2016	2018	Var.
	Euros por habitante	Euros por habitante	%
Galicia	21198	23031	8,65%
Pontevedra	19525	21392	9,56%
Deza	17336	18253	5,29%
Agolada	12068	12761	5,74%
Dozón	17925	18712	4,39%
Lalín	17323	17951	3,63%
Rodeiro	22649	23864	5,36%
Silleda	17872	19587	9,60%
Vila de Cruces	15896	16566	4,21%

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

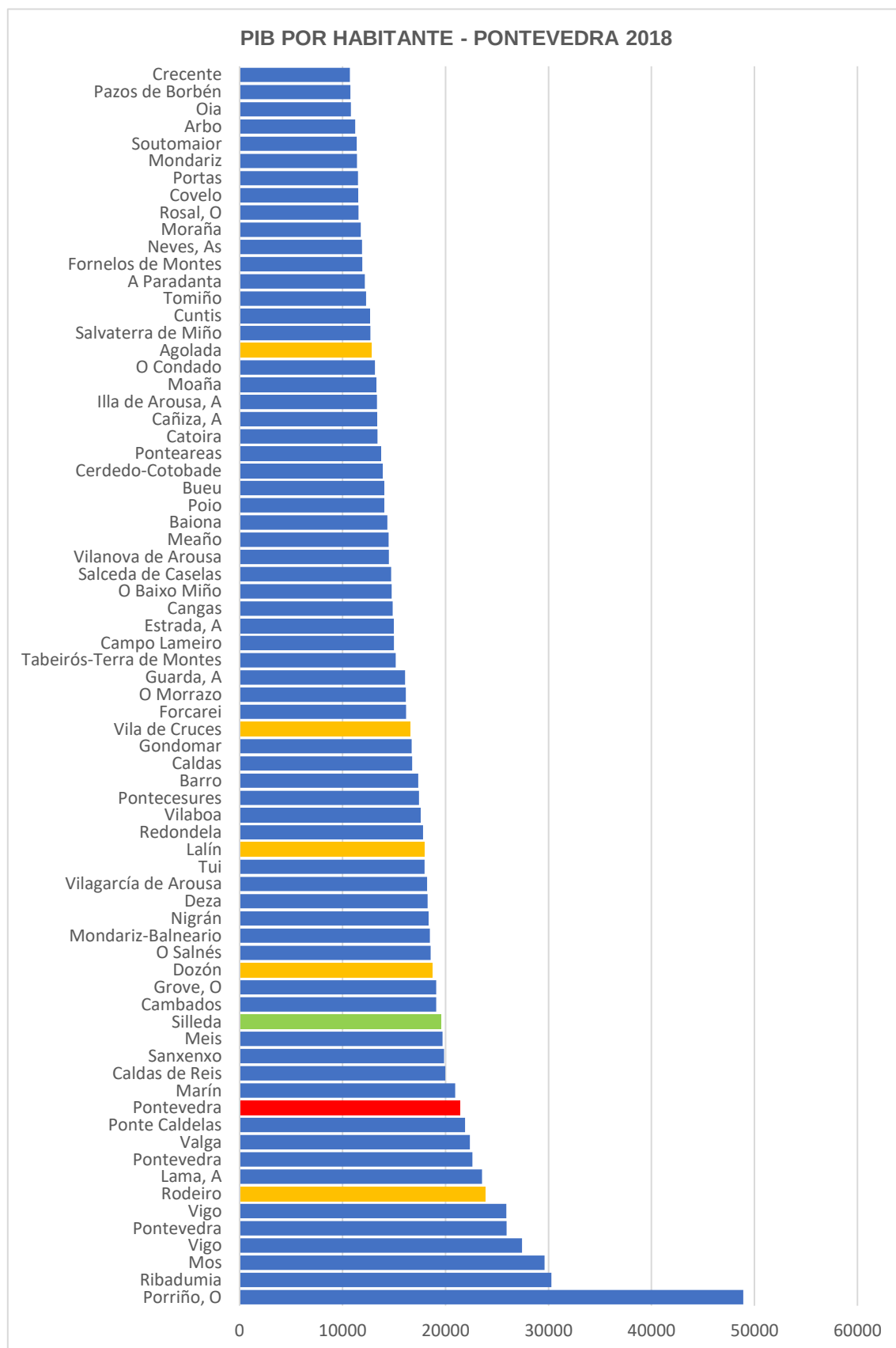
Figura 126*Comparativa PIB/HAB Concellos Deza*

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Se facemos unha comparativa de todos os municipios a nivel provincial (figura 127), Silleda ocupa o posto número 16 dentro da provincia, por diante de concellos como Cambados, Vilagarcía de Arousa ou A Estrada

Figura 127

Comparativa PIB/HABITANTE Total Concellos Pontevedra (2018)

10.2. Nivel de renda de Silleda

Precedo (1993) consideraba o nivel de renda como un indicador sintético posto que cuantifica en último termo, o nivel de vida da poboación. Silleda foi dende o ano 2000 o concello do Deza cunha maior renda bruta dispoñible por habitante que podemos definir como o cociente entre a renda dispoñible bruta (en euros) e a poboación de referencia (IGE, s.d.a). A renda dispoñible bruta obtense a partir do saldo de rendas primarias sumando as prestacións sociais e as transferencias correntes que son un recurso para os fogares; e restando os impostos sobre a renda, as cotizacións sociais e as transferencias correntes que son un emprego para os fogares (IGE, s.d.a).

En relación coa táboa 109, no ano 2017 a renda bruta dispoñible por habitante alcanzaba en Silleda a media de 12.877 tras o descenso xeneralizado causado pola crise económica entre os anos 2009 e 2015. A pesar de non superar á media galega (14.643) e provincial (14.214), consegue liderar na comarca seguido por Lalín (11.407) e Vila de Cruces (11.323).

Táboa 109

Evolución Renda Bruta Dispoñible por Habitante (2000-2017)

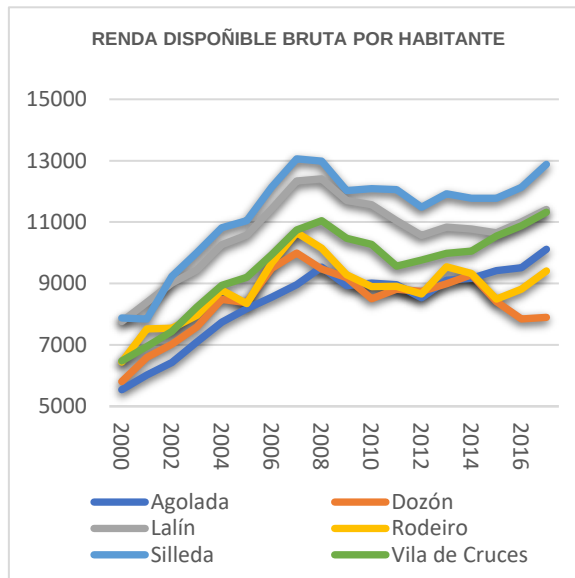
	Galicia	Pontevedra	Deza	Agolada	Dozón	Lalín	Rodeiro	Silleda	Vila de Cruces
2000	9189	9020	7210	5541	5806	7759	6442	7881	6476
2001	9799	9535	7716	6022	6599	8384	7524	7843	6944
2002	10250	10088	8394	6424	7018	9015	7548	9227	7443
2003	10980	10772	8979	7098	7587	9438	7960	10007	8236
2004	11648	11407	9778	7740	8478	10261	8787	10817	8936
2005	12334	12093	10003	8184	8379	10578	8343	11046	9199
2006	12992	12751	10911	8551	9489	11429	9671	12145	9944
2007	13920	13633	11772	8959	9993	12341	10659	13060	10746
2008	14648	14235	11826	9537	9471	12409	10147	12986	11044
2009	14135	13673	11103	8927	9191	11702	9281	12023	10476
2010	14129	13675	10986	9012	8499	11571	8899	12084	10277
2011	14076	13480	10647	8957	8820	11045	8910	12053	9568
2012	13316	12743	10285	8533	8742	10567	8658	11481	9766
2013	13395	12752	10660	9103	8990	10842	9546	11920	9979
2014	13379	12732	10609	9170	9287	10771	9326	11779	10055
2015	13836	13282	10543	9416	8412	10648	8494	11773	10541
2016	14268	13756	10857	9512	7841	11004	8819	12134	10882
2017	14643	14214	11361	10116	7901	11407	9408	12877	11323

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

As figuras 128 e 129 permítennos facer unha comparación moi gráfica entre os diversos territorios, e delas extraemos as fortes caídas en todos os territorios a partir do 2008 coa crise económica.

Figura 129

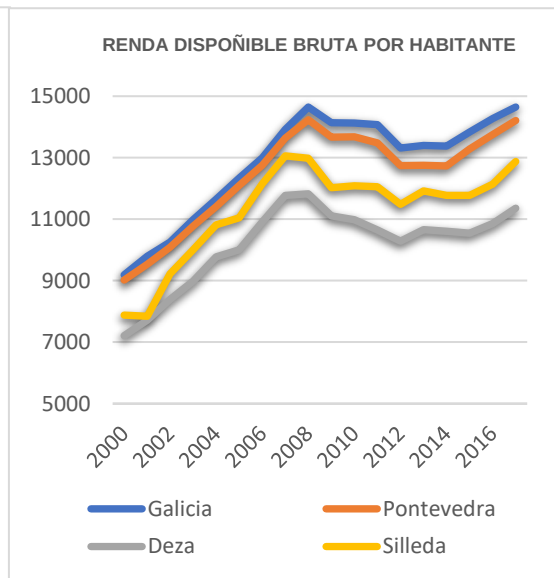
Evolución Renda Dispoñible Bruta / Habitante
Concellos Deza (2000-2017)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 128

Evolución Renda Dispoñible Bruta / Habitante
(2000-2017)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Con todo, “a experiencia dos últimos anos é a proba de que o crecemento económico por si só non reduce a pobreza nin a exclusión social” (EAPN, 2020, p. 4), por este motivo é necesario que as estratexias de loita contra a pobreza sexan transversais e vaian acompañadas de medidas específicas para lograr a cohesión social e territorial.

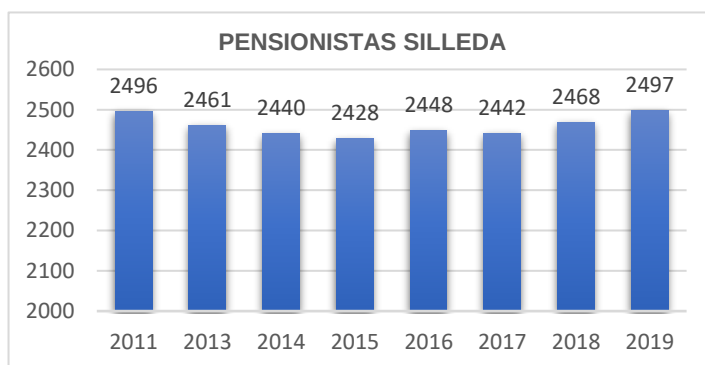
10.3. Pensións en Silleda

O sistema de pensións é o pilar básico do Estado de Benestar, e ten como obxectivo principal protexer ás persoas de idade avanzada, mediante a transferencia dun ingreso unha vez acabada a súa vida laboral (López-Martínez & Marín-López, 2019). Silleda sumaba no ano 2019 un total de 2.497 pensionistas (táboa 110) consolidando desta forma o ascenso iniciado no ano 2017 tras o mínimo marcado no ano 2015 (2.428 pensionistas) como consecuencia do ascenso da taxa de mortalidade dos anos 2012, 2013 e 2014.

Táboa 110*Número de Pensionistas Silleda*

Silleda	Número pensionistas
2011	2496
2013	2461
2014	2440
2015	2428
2016	2448
2017	2442
2018	2468
2019	2497

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 130*Evolución Pensionistas Silleda (2011-2019)*

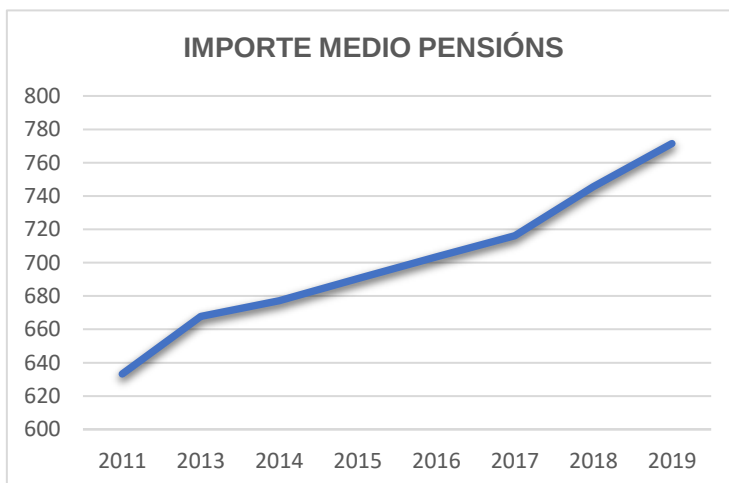
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Ao mesmo tempo, o importe medio das pensións continúa o seu ascenso (figura 131), pasando de situarse nos 633,22 euros no ano 2011 aos 771,46 no 2019 (táboa 111).

Táboa 111*Importe Medio Pensións Silleda*

Silleda	Importe medio pensións
2011	633,22
2013	667,72
2014	677,26
2015	690,36
2016	703,54
2017	716,24
2018	745,55
2019	771,46

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 131*Evolución Importe Medio Pensións Silleda*

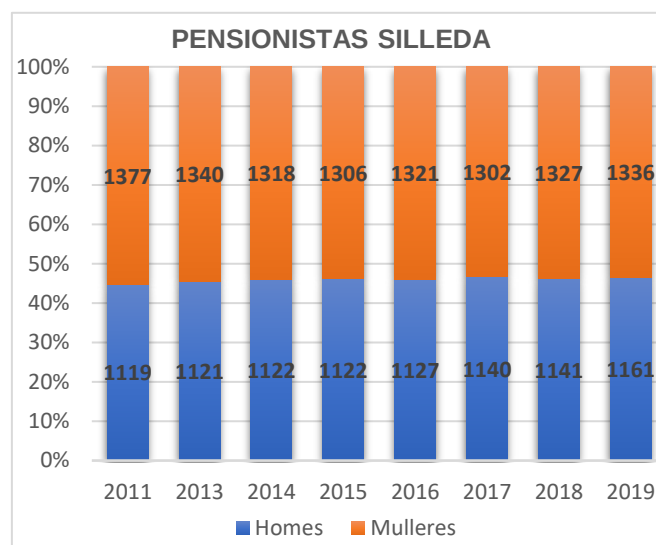
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Se desagregamos os datos en función do sexo, observamos que en Silleda hai máis mulleres pensionistas froito da maior concentración da poboación feminina nos grupos de idade máis avanzados a raíz da maior esperanza de vida das mulleres. No ano 2019, Silleda contaba con 1.336 mulleres pensionistas (53,50 %) e 1.161 homes (46,50 %) tal e como vemos na figura 132 e na táboa 112.

Táboa 112*Pensionistas por Sexos Silleda*

	Homes	Mulleres
Silleda	Nº	Nº
2011	1119	1377
2013	1121	1340
2014	1122	1318
2015	1122	1306
2016	1127	1321
2017	1140	1302
2018	1141	1327
2019	1161	1336

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 132*Evolución Pensionistas por Sexos Silleda*

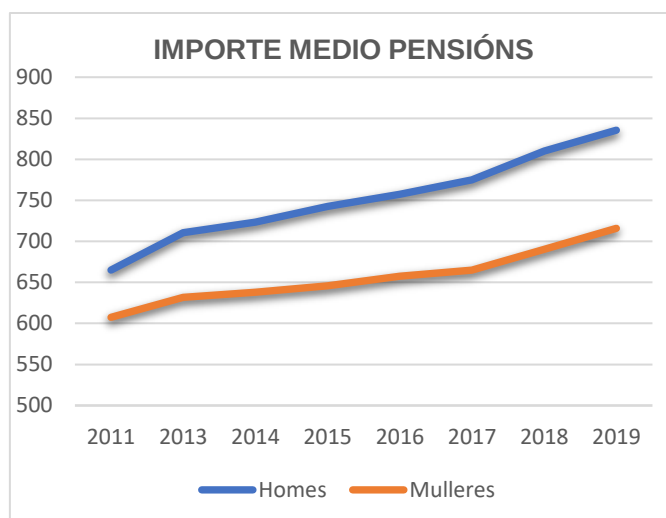
Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Non obstante, o dato máis relevante é que o importe medio no caso das mulleres pensionistas é moi inferior ao dos homes (táboa 113), e esa fenda vaise ampliando conforme avanza os anos ao aumentar a unha maior velocidade o importe medio das pensións masculinas. Para López-Martínez e Marín-López (2019) as diferenzas nas pensións entre homes e mulleres é consecuencia directa da posición de desvantaxe da muller no el mercado laboral.

Táboa 113*Importe Medio Pensións por Sexos Silleda*

	Homes	Mulleres
Silleda	Importe medio	Importe medio
2011	665	607,4
2013	710,69	631,77
2014	723,48	637,91
2015	742,38	645,67
2016	757,44	657,54
2017	775,01	664,77
2018	810,02	690,12
2019	835,44	715,86

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 133*Evolución Importe Medio Pensións por Sexo Silleda*

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

En canto aos datos por idades (táboa 114), o grupo máis numeroso de pensionistas é o de 65 a 74 anos cun total de 876 persoas (35 %), seguido do de 75-84 (conformado por 697 pensionistas), o de 85 e máis anos (482) e finalmente o de menores de 65 anos que é o menos numeroso con 442 pensionistas (19 %). No relativo ao importe medio (figura 135), hai que sinalar que é moi inferior no grupo de máis idade, é dicir, no de 85 e máis anos (699,69 euros) o que contrasta co grupo de 65 a 74 anos nos que a pensión media roza os 850 euros.

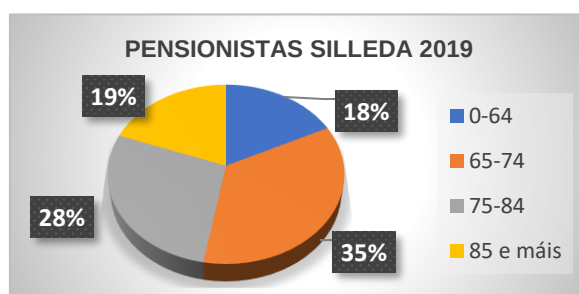
Táboa 114

Pensionistas Silleda por Idade e Importe Medio

Silleda 2019	Número	Importe medio
0-64	442	717,64
65-74	876	848,66
75-84	697	758,19
85 e máis	482	699,69

Figura 134

Pensionistas Silleda por Idade

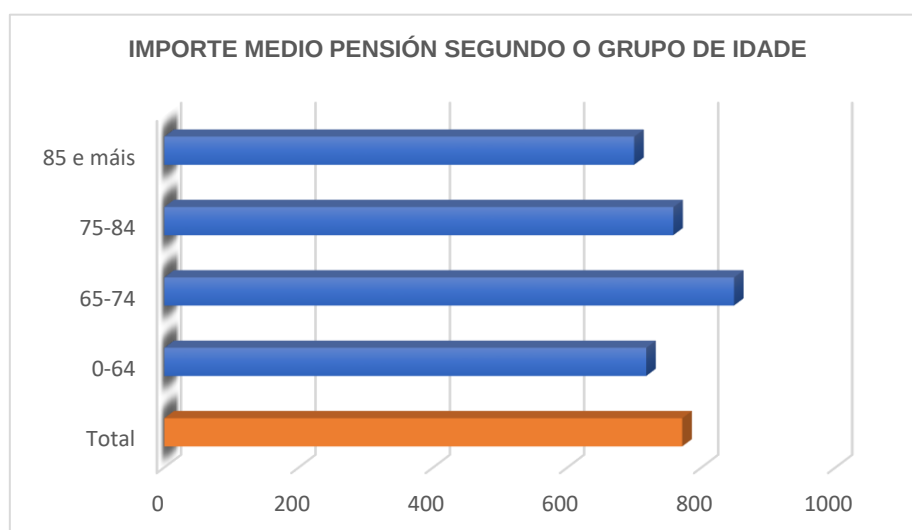

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 135

Importe Medio Pensións Silleda por Grupos de Idade

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

10.4. Renda e axudas de inclusión social de Galicia

O sistema de pensións debe ser capaz de asegurar que, unha vez finalizada a etapa laboral, os nosos maiores poidan desfrutar dun nivel de vida digno. Isto podería perigar no caso das mulleres debido ás desigualdade entre sexos tanto no período activo como no de retiro, afectando así á calidade de vida das mesmas (López-Martínez & Marín-López, 2019). En consecuencia, debemos analizar en que medida estas diferenzas poden elevar o risco de pobreza na muller⁴⁴. O que está claro é que a pobreza soe afectar máis as mulleres debido á falta de oportunidades laborais, á falta de implicación dos homes nas tarefas do fogar e os coidados, e ás escasas posibilidades de conciliación da vida persoal, familiar e profesional, provocando todo isto un acrecentamento das condicións de vulnerabilidade das mulleres (FADEMUR, 2020).

A Renda de Inclusión Social de Galicia (RISGA) (táboa 115) é unha prestación económica asistencial que trata de garantir un mínimo de subsistencia persoal a cidadáns entre 25 e 65 anos, que aínda que teñan idade laboral e non teñan causa legal de incapacidade física ou psíquica, non teñen os recursos mínimos necesarios para cubrir as necesidades máis urxentes, tendo como obxectivo a súa reinserción social e laboral (IGE, s.d.a).

Por outra banda, as Axudas de Inclusión Social (AIS) (táboa 115) son prestacións económicas non periódicas que teñen como finalidade posibilitar ou reforzar os procesos de inclusión social das persoas ou familias valoradas tecnicamente en situación de exclusión social ou de risco de exclusión social, así como atender as situacións de grave emerxencia de persoas ou familias vulnerables que poidan desencadear un proceso de exclusión social (Xunta de Galicia, s.d.).

Non obstante, as persoas beneficiarias deste tipo de prestacións son moi reducidas no concello de Silleda, o que impide extraer conclusións relacionadas por exemplo co xénero, de todas formas, en principio parece que as persoas beneficiarias da RISGA son fundamentalmente mulleres.

⁴⁴ “A feminización da pobreza é un problema moi presente no medio rural” (FADEMUR, 2020, p. 217), sendo a vulnerabilidade económica e a dependencia económica da parella dous dos principais factores de risco nos municipios de ata 20.000 habitantes.

Táboa 115*Evolución das Persoas Beneficiarias RISGA e AIS en Silleda (2001-2019)*

Silleda	RISGA			AIS		
	Ambos sexos	Homes	Mulleres	Ambos sexos	Homes	Mulleres
2001	6	..	..	1	..	..
2002	8	..	..	4	..	..
2003	6	..	..	3	..	..
2004	5	..	..	5	..	..
2005	2	..	..	1	..	..
2006	4	..	..	5	..	..
2007	3	1	2	1	1	0
2008	3	0	3	2	0	2
2009	2	0	2	1	0	1
2010	4	0	4	4	3	1
2011	3	1	2	0	0	0
2012	7	3	4	0	0	0
2013	11	1	10	1	0	1
2014	13	3	10	1	0	1
2015	5	1	4	0	0	0
2016	9	3	6	2	2	0
2017	11	4	7	1	0	1
2018	10	5	5	1	1	0
2019	9	3	6	2	2	0

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Concello de Lalín (2017b) pon de relevo as drásticas consecuencias do envellecemento da poboación, que provocará no futuro un incremento no número de persoas dependentes⁴⁵, co conseguinte aumento de necesidades sociais, ás que hai que dar resposta.

10.5. Pensións non contributivas en Silleda

Por último, debemos facer mención ás pensións non contributivas, que son aquelas prestacións periódicas vitalicias ou de duración indeterminada a favor de persoas que non cotizaran nunca, ou ben non o fixeran o tempo suficiente para acadar prestacións de nivel contributivo pola realización de actividades profesionais (IGE, s.d.a). Estas prestacións poderían ser de invalidez ou de xubilación. En consonancia con todo o visto anteriormente, hai un maior número de mulleres beneficiarias que homes, chegando incluso a duplicarse como vemos na táboa 116.

⁴⁵ “A incapacidade para mellorar a calidade de vida e o benestar da poboación envellecida que pode xerar dependencia polo que sería importante traballar dende a terapia ocupacional a promoción e prevención para fomentar a autonomía e a independencia” (Pedreiras et al., 2013, p. 84).

Táboa 116

Evolución Persoas Beneficiarias de Pensións Non Contributivas da SS Silleda

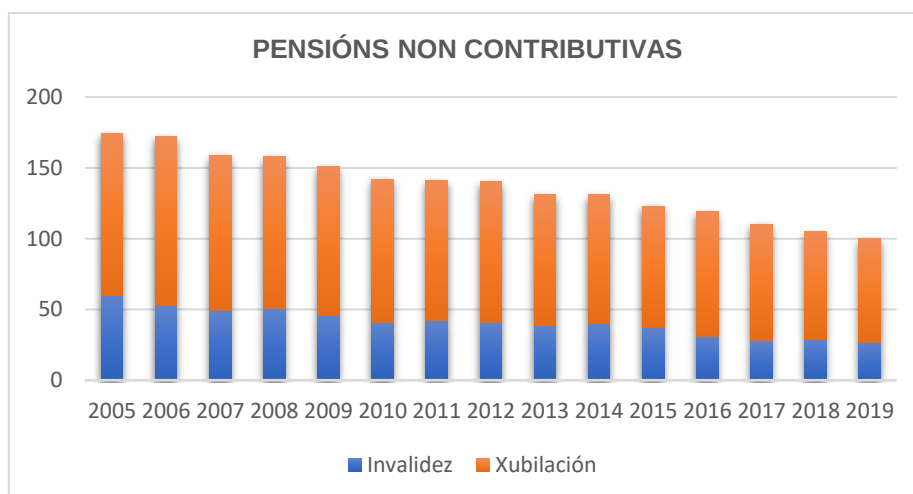
Silleda	Total			Homes			Mulleres		
	Total	Invalidez	Xubilación	Total	Invalidez	Xubilación	Total	Invalidez	Xubilación
2005	174	60	114	59	26	33	115	34	81
2006	172	53	119	58	22	36	114	31	83
2007	159	49	110	54	21	33	105	28	77
2008	158	51	107	55	22	33	103	29	74
2009	151	46	105	50	21	29	101	25	76
2010	142	41	101	48	21	27	94	20	74
2011	141	42	99	47	22	25	94	20	74
2012	140	41	99	48	22	26	92	19	73
2013	131	39	92	48	20	28	83	19	64
2014	131	40	91	45	19	26	86	21	65
2015	123	37	86	44	17	27	79	20	59
2016	119	31	88	41	15	26	78	16	62
2017	110	28	82	35	11	24	75	17	58
2018	105	29	76	33	13	20	72	16	56
2019	100	27	73	33	12	21	67	15	52

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

O acusado descenso das persoas beneficiarias de pensións non contributivas, pasando de rexistrar 174 no 2005 a tan só 100 no ano 2019 (figura 136) , permitiu reducir minimamente a fenda entre homes e mulleres, que segue a ser preocupante.

Figura 136

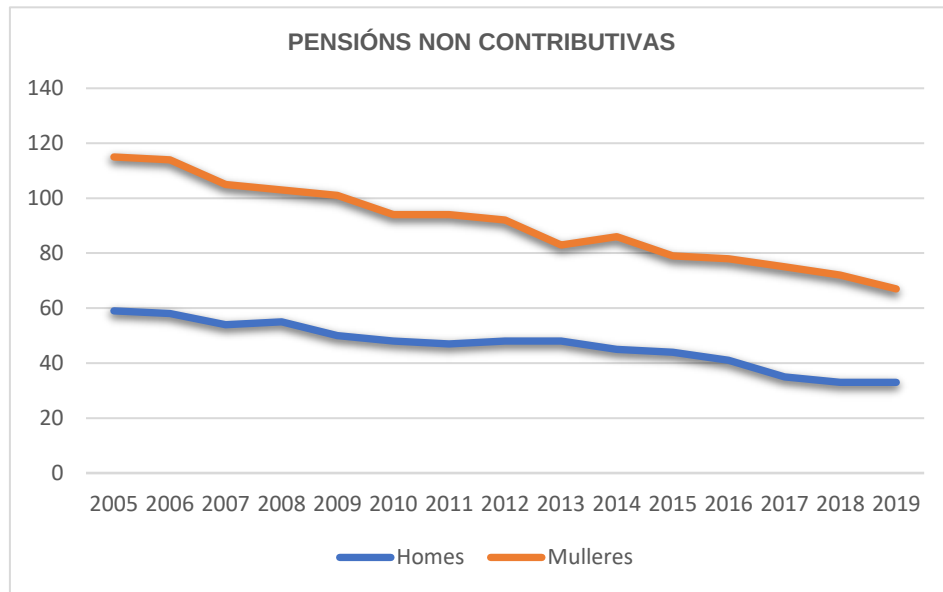
Evolución Persoas Beneficiarias Pensións Non Contributivas Silleda por Sexos

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

Figura 167

Evolución Pensiones Non Contributivas por Sexos Silleda (2005-2019)

Fonte: Elaboración propia con datos IGE

“O desenvolvemento urbano sostible implica unha cidade con alta calidade de vida” (Concello de Lalín, 2017a, p. 10), é dicir, con oportunidades para os seus residentes actuais e para as futuras xeracións e que realice un uso eficiente dos recursos naturais, ao tempo que promociona a cohesión social e a inclusión, fortalecendo o desenvolvemento económico local.

11. CONCLUSIONES

Para Pena e Sánchez (2006) as diferenzas nos municipios en canto ao seu dinamismo radica na presenza de actividades secundarias e terciarias xunto a un dinamismo demográfico. É dicir, o factor máis decisivo que explica o desenvolvemento local constitúeno as dotacións e as posibilidades de fixación de capital humano. Como vimos, a pesar de que Silleda presenta os mellores resultados a nivel demográfico da comarca, despois de Lalín, a baixa natalidade e o envellecemento da poboación condicionan o futuro do municipio ao non dar asegurado o relevo poboacional, poñendo en risco a sustentabilidade dos servizos públicos a medio e longo prazo (Concello de Lalín, 2017a). Desta forma, o futuro de Silleda depende fundamentalmente do desenvolvemento de medidas orientadas a “asentar un número de habitantes suficiente para reverter as tendencias demográficas negativas” (Pérez et al., 2009, p. 11), é dicir, medidas que logren atraer e fixar poboación, algo que se pode conseguir mediante a creación de novos tipos de emprego máis cualificados e competitivos e a formación e especialización necesaria da poboación con maiores dificultades de inserción laboral. (Concello de Lalín, 2017b).

A nivel intercomarcal e á luz dos resultados expostos no presente estudo, non hai dúbida de que Silleda ocupa un rol de dependencia con respecto a Lalín tanto dende o punto de vista do mercado laboral, como no referido ás relacións comerciais e de mercado. Non obstante, Silleda pode desempeñar unha función complementaria e dinamizadora en moitos aspectos, sobre todo naqueles nos que os seus recursos a sitúan nunha posición de partida máis favorable (Pérez et al., 2009, p. 20), sendo en consecuencia moi recomendable o deseño dun “eixe de desenvolvemento Lalín – Silleda que integre os grandes equipamentos comarcais e rexionais”. (Precedo, 1993, p. 102).

Falar do futuro de Silleda pasa necesariamente por facer referencia ao sector primario, que a pesar da tendencia xeral á progresiva redución do peso⁴⁶ destas actividades na economía local, debe considerarse un sector estratéxico e un dos puntais de futuro ao ser un valor seguro en momentos de crise (Pérez et al., 2009). Con todo, Silleda debe claramente apostar polo seu sector industrial e tecido empresarial, que como vimos a pesar da accesibilidade e da boa posición xeográfica do concello, mantense en niveis que non se corresponden coas súas potencialidades, debendo

⁴⁶ Ferreiro et al. (2016) define a Comarca do Deza como unha zona de interior cunha economía que no pasado estaba sustentada fundamentalmente na gandería e a agricultura, é dicir, no sector primario, un sector que na actualidade está en decadencia xa que cada vez son menos os habitantes da comarca que se dedican ao mesmo, provocando unha crise no modelo de desenvolvemento.

traballar na promoción do municipio como espazo axeitado para asentar empresas, e na formación e axuda ás persoas emprendedoras.

Ademais, unha terceira vía de futuro para Silleda é a que fai referencia ao sector terciario, concretamente ao turismo, ao uso residencial do espazo e á aposta polos servizos de ocio, culturais e comerciais (Pérez et al., 2009). Neste estudo, analizamos o espectacular aumento do sector servizos en Silleda nos últimos anos, fenómeno que veu acompañado da consolidación do núcleo urbano de Silleda, e en menor medida o de Bandeira, como espazos de atracción residencial, sendo capaces de atraer ademais numerosos efectivos procedentes da inmigración, o que posibilitou un balance migratorio claramente positivo nos últimos anos. Un dos retos de cara ao futuro é ampliar este potencial e lograr "vender" Silleda como un espazo residencial de calidade, ben equipado e cuns servizos comerciais e de ocio que poidan satisfacer as demandas duns habitantes cuns valores semellantes aos dos núcleos urbanos (Pérez et al., 2009).

Especial atención merece o turismo, xa que dende o punto de vista dos equipamentos e dos recursos, Silleda é o concello máis rico da comarca e presenta grandes oportunidades neste sector froito da súa proximidade a Santiago, destino turístico por excelencia de Galicia, existindo un mercado potencial moi interesante (Pérez et al., 2009). A variedade de recursos naturais existentes posibilita ademais unha potenciación da diversificación do sector primario que podería implementar a realización de actividades complementarias⁴⁷ como pode ser a agricultura e gandería ecolóxica, sector en auxe que podería integrarse nas explotacións familiares. Neste sentido, os procesos actuais de descentralización e desloalización das empresas do sector industrial e servizos poden ser unha oportunidade para xerar novos empregos nas zonas rurais⁴⁸ (Trabada, 2007). Para Andrade e Vázquez (2016) é necesario apostar polo desenvolvemento de novos servizos enfocados ás necesidades da poboación envellecida e potenciar os polígonos industriais, o que pasa por desenvolver un plan ambicioso para dotar ao rural de internet e por establecer importantes incentivos fiscais á implantación de empresas no rural.

⁴⁷ “Unha importante fonte de diversificación no ámbito rural vén do desenvolvemento doutras actividades económicas non agrarias, que contribúen ao mantemento de emprego e de poboación” (Andrade & Vázquez, 2016, p. 20).

⁴⁸ Non obstante, isto non é suficiente para reverter a situación do rural, sendo necesario e urxente “planificar e impulsar procesos institucionais de cualificación do tecido sociocultural do medio rural que, ademais de recuperar a danada autoestima da poboación, sirvan para desenmascarar esas imaxes-estigma e apoiar a construción de novas imaxes e identidades positivas.” (Trabada, 2017, p. 510).

Da análise da situación social e laboral do concello de Silleda, xorden diversos retos de cara ao futuro, entre os que debemos destacar os seguintes:

- Reverter a situación demográfica actual propia das zonas rurais de interior, incentivando a natalidade e atraendo poboación inmigrante a través de empregos de calidade e unha ampla oferta cultural e de ocio que fagan de Silleda un lugar atractivo para residir.
- Atraer poboación moza para garantir o relevo poboacional e o futuro do municipio.
- Formación da poboación, sendo esencial crear unha cultura que favoreza o emprendemento e a creación de empresas.
- Lograr o arraigo da poboación mediante o desenvolvemento do sentido de pertenza.
- Potenciar o sector primario mediante a creación de fortes estruturas asociativas e traballar na creación dunha “Marca Silleda” a través de produtos calidade e diferenciados.
- Potenciar o sector industrial, sobre todo o derivado do sector primario, mediante actividades de transformación, envasado e comercialización de produtos lácteos e cárnicos, co obxectivo de xerar a maior parte do valor engadido e do emprego no municipio.
- Potenciar e explorar as múltiples oportunidades que ofrecen as instalacións da Feira Internacional de Galicia.
- Favorecer o emprendemento, sobre todo no rural.⁴⁹
- Promover unha rede de comercialización municipal ou comarcal que dea saída aos produtos locais procedentes das explotacións familiares así como potenciar as feiras municipais e comarcais.
- Traballar na inserción laboral da muller dunha forma igualitaria e non discriminatoria.
- Apostar polas novas tecnoloxías e a innovación como forma de acabar co illamento das áreas rurais⁵⁰.

⁴⁹ Ferreiro et al. (2019) consideran necesario levar a cabo unha estratexia de desenvolvemento integral que implique a diversificación da actividade económica, na que debe encaixar o emprendemento rural. A RAG define emprender como “empezar a facer con decisión [unha cousa que pode presentar certas dificultades]” (Real Academia Galega, s.d.).

⁵⁰ O Observatorio da Sociedade da Información e a Modernización de Galicia (OSIMGA, 2020) pon de manifesto que o tamaño do hábitat xunto coa idade, o nivel de estudos e a renda familiar son factores que inciden intensamente nos indicadores TIC, sendo os fogares situados nas zonas rurais os que presentan un menor uso das novas tecnoloxías.

- Aproveitar en maior medida a influencia da Vía da Prata do Camiño de Santiago no seu transcurso polo municipio e traballar na posta en valor do patrimonio natural, humano, arquitectónico e cultural de Silleda.

- Creación dun turismo rural e de calidade a través dunha oferta coordinada e estable que poida beneficiar a diversos tipos de negocios e sexa unha fonte de emprego no municipio⁵¹.

- Apostar polo benestar social, gran fonte de empregos en zonas rurais envellecidas.

Por outra banda, é necesario levar a cabo un estudo que analice a igualdade de xénero no concello de Silleda e a situación das mulleres neste municipio en todos os seus ámbitos para a posterior adopción dun plan de medidas. Neste sentido, o estudo de FADEMUR (2020) conclúe que o medio rural é pouco acolledor para as mulleres xa que nel aínda perduran en gran medida a desigualdade de xénero, os roles sexistas tradicionais e a dominación masculina. Este estudo sitúa nunha situación de especial vulnerabilidade a determinados colectivos de mulleres como son as mulleres inmigrantes, con discapacidade, procedentes de minorías étnica, maiores de 65 anos etc. Ademais, “as violencias sexuais, permanecen ocultas e son invisibilizadas pola presión social e os códigos sexistas do mundo rural, incrementando a vulnerabilidade das mulleres e a impunidade dos maltratadores” (FADEMUR, 2020, p. 219).

En conclusión, o medio rural presenta hoxe máis oportunidades e menos problemas que nunca (Ferreiro et al., 2016), polo que favorecer o emprendemento en Silleda será clave para reactivar o rural así como evitar a perda de poboación nos próximos anos e diminuír o desemprego mediante a creación de novas oportunidades para a poboación. Para esta tarefa, será esencial o papel non só de todas as administracións e institucións públicas competentes, senón tamén o de todos os axentes sociais involucrados como o empresariado local, os medios de comunicación ou asociacións e entidades privadas de todo tipo, co obxectivo de conformar unha nova estratexia que aposte polo desenvolvemento sostible do concello de Silleda.

⁵¹ “Trataríase de promover un turismo rural planificado e ordenado, directamente relacionado coas actividades agropecuarias e a poboación rural, que non se reduza á oferta hostaleira” (Trabada, 2007, p. 497).

12. BIBLIOGRAFÍA

- Acción contra el Hambre (2017). *Investigación acerca de las oportunidades de negocio en Galicia*. <https://bit.ly/3gx7MAp>
- Andrade, J.M. & Vázquez, M.X. (2016). *Novas demandas para o rural galego*. Foro Económico de Galicia. <https://bit.ly/3nh4Mcl>
- Asociación de Empresarios Ferrolterra (2016). *Diagnóstico socioeconómico comparado de Ferrol y su área de influencia*. <https://bit.ly/2Pi24qO>
- Búa, R., Graña, J., García, E.L., Álvarez, A. & Iglesias, A. (2007). *Análisis y perspectivas económicas para la comarca del Deza*. Confederación de Empresarios de Pontevedra. Asociación de Empresarios de Lalín. <https://bit.ly/3erQoKK>
- Castro-Martín, T., Martín-García, T., Cordero, J. & Seiz, M. (2021). *¿Cómo mejorar la natalidad en España?* Fundación de Estudios de Economía Aplicada (FEDEA). <https://bit.ly/3tMMH8M>
- Concello de Lalín. (2017a). *Lalín SSUMA 21: Estrategia de desarrollo urbano sostenible*. <https://bit.ly/3xkWXaq>
- Concello de Lalín. (2017b). *Estudo sociodemográfico do Concello de Lalín*. Participa Lalín. Piscina Vella. <https://bit.ly/3xnKFOP>
- Concello de Silleda (s.d.a). *Concello de Silleda*. <https://silleda.es>
- Concello de Silleda (s.d.b). *Turismo Silleda*. <http://www.turismosilleda.es>
- Defensor del Pueblo (2019). *La situación demográfica en España Efectos y consecuencias*. <https://bit.ly/3aCzszV>
- Delgado, M. (1993). Cambios recientes en el proceso de formación de la familia. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 64, 123-154. <https://bit.ly/32Hci7I>
- Díaz, C.E. (2015). *Cultura, territorio e identidad en Galicia: estudio sociológico de una periferia en transición*. [Tesis Doctoral, Universidad Complutense de Madrid]. <https://eprints.ucm.es/id/eprint/52671/>
- Diéguez-Castrillón, M.I., Gueimonde-Canto, A. & Sinde-Cantorna, A.I. (2009). Turismo rural como estrategia de diversificación: factores determinantes y resultados en Galicia. *Cuadernos de Gestión*, 9(2), 31-54. <https://bit.ly/3emYBQk>
- European Anti Poverty Network España (2020). *El Estado de la Pobreza. España 2020 X Informe anual sobre el riesgo de pobreza y exclusión*. <https://bit.ly/32ZQ9Bh>

- Fariña, X. (1993). *Os Concellos Galegos*. Fundación Pedro Barrié de La Maza.
- Federación de Asociaciones de Mujeres Rurales (2020). *Mujeres víctimas de violencia de género en el mundo rural*. Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género. Ministerio de Igualdad. Gobierno de España. <https://bit.ly/3njfqQf>
- Ferreiro, F.J., Camino, M. & Martínez, A. (2016). *Emprendimiento rural en la comarca del Deza*. <https://bit.ly/3enZXKC>
- García, X.C. (2008). *Modernización rural e tradición cultural. Un estudo antropológico de Goíás (Lalín)*. Edicións Lóstrego.
- García-Calvo, J., Vaquero, M. B., Vázquez, M.X. & Rodríguez, V. (2013). *Camiño de Santiago*. Universidade de Vigo.
- González-Rábago, Y., Martín, U., Bacigalupea, A. (2017). *Crisis y fecundidad en España: ¿Cómo afectan la situación socioeconómica y las políticas de apoyo a la familia?* <https://bit.ly/3sRFx1M>
- Instituto Galego de Estatística (s.d.a). *Información estatística*. <http://www.ige.eu>
- Instituto Galego de Estatística (s.d.b). *Portal Educativo*. <https://bit.ly/3wMkjoo>
- López-Martínez, M. & Marín-López, B.A. (2019). La brecha de género en las pensiones en España y la Unión Europea. *Papeles de población*, 25(102), 81-114 <https://bit.ly/3u0UmQQ>
- Ministerio de Educación y Formación Profesional (2020). *Tasa de actividad y desempleo según nivel de formación*. <https://bit.ly/3i9A4lf>
- Navarro-Guzmán, C. & Casero-Martínez, A. (2012). Análisis de las diferencias de género en la elección de estudios universitarios. *Estudios sobre educación*, 22, 115-132. <https://dadun.unav.edu/handle/10171/22628>
- Observatorio da Sociedade da Información e a Modernización de Galicia (2020). *A Sociedade da Información nos fogares galegos. Ano 2019*. Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia (Amtega). Xunta de Galicia. <https://bit.ly/3eqSIBC>
- Observatorio Sociolaboral (2013). La contratación laboral: *Comarca de A Coruña*. Concello de A Coruña.: <https://bit.ly/3xlCqCU>
- Otero, R. & García, M. (2007). *El rural gallego: contrastes y nuevas tendencias de asentamiento*. <https://bit.ly/3v7UYEG>

- Palacios, R. (2020). *Necesidades Formativas de la Juventud Rural*. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Gobierno de España. <https://bit.ly/3gvufhg>
- Pedreiras, L.M., Talavera, M.A., Díaz, K. (2013). Visión ocupacional del rural gallego. *Revista electrónica de terapia ocupacional Galicia*, 10(8), 81-85. <https://bit.ly/3eo24y2>
- Pena, J.A. & Sánchez, J.M. (2006). Caracterización de la dinámica socioeconómica gallega. *Revista Galega de Economía*, 16(1). <https://bit.ly/3xgl6y1>
- Pérez, J., Mesías, A., Torres, S. M., Mariel, A., Pereira, A. & Fernández, D. (2009). *Recursos e potencialidades do Concello de Silleda*.
- Pérez, S., Moreno, A., Hidalgo, A., Ivanova, A. & Pérez, E. (2012). *Aspectos económicos y sociales de la caída de la natalidad en España*. Instituto Max Weber. <https://bit.ly/3gAfnOB>
- Precedo, A. (1993). *Comarca de Deza. Plan de desenvolvemento comarcal de Galicia*. Xunta de Galicia, Gabinete de Planificación de Desenvolvemento Territorial.
- Real Academia Galega (s.d.). *Dicionario RAG*. Recuperado o 13 de abril do 2021, de <https://academia.gal>
- Ribera-Martín, F.A. (2018). *Nupcialidad en España 1976-2016. Estudio por generaciones*. [Trabajo Fin de Máster, Universidad de Navarra]. <https://bit.ly/32MNafr>
- Trabada, E. (2007). *Estudo sociolóxico sobre o territorio rural de Galicia*. Cáritas Galicia. <https://bit.ly/3sWjO9b>
- Vázquez, A. & González, A. (1989). *A Comarca do Deza*. Deputación de Pontevedra.
- Vicente, A.M., Martínez, A., Martínez, T. (2008). *Cambios en el mercado laboral español. La incorporación de la mujer al mercado laboral: factores determinantes a nivel geográfico, profesional y por actividades en el Sistema de la Seguridad Social*. Ministerio de Trabajo e Inmigración. Gobierno de España. <https://bit.ly/3glfurg>
- Xunta de Galicia (2009). *Informe sobre os traballadores estranxeiros no mercado laboral galego*. <https://bit.ly/3qxjFGw>
- Xunta de Galicia (2014). *Diagnóstico de situación socioeconómica y territorial de Galicia*. Consellería de Facenda. <https://bit.ly/3aBvZSc>
- Xunta de Galicia (s.d.). *Consellería de Política Social*. Recuperado o 29 de abril, de <https://www.xunta.gal>

13. ÍNDICE DE TÁBOAS E FIGURAS

ÍNDICE DE TÁBOAS

Táboa 1 Superficie, Poboación e Densidade	4
Táboa 2 Variación da Densidade de Poboación	5
Táboa 3 Orixe da Poboación	7
Táboa 4 Evolución da Orixe da Poboación en Silleda	9
Táboa 5 Distribución da Poboación no Ano 2020	11
Táboa 6 Poboación Estranxeira de Silleda por Sexos	13
Táboa 7 Poboación de Silleda en Función da súa Nacionalidade	14
Táboa 8 Variación da Poboación, 1981 - 2020	16
Táboa 9 Poboación de Silleda por Sexos no Ano 2020	19
Táboa 10 Distribución da Poboación de Silleda por Grupos de Idade	20
Táboa 11 Idade Media da Poboación (2002-2020)	22
Táboa 12 Idade Media por Sexos (2020)	23
Táboa 13 Distribución da Poboación de Silleda por Grandes Grupos de Idade (2020)	24
Táboa 14 Evolución Grandes Grupos de Idade de Silleda	25
Táboa 15 Índice de Envellecemento da Poboación	25
Táboa 16 Comparativa Número Nacementos (1975-2019)	27
Táboa 17 Evolución dos Nacementos en Silleda por Sexos	29
Táboa 18 Taxa Bruta de Natalidade (2002 e 2019)	30
Táboa 19 Evolución da Taxa Bruta de Natalidade de Silleda	31
Táboa 20 Variación Taxa Xeral de Fecundidade	31
Táboa 21 Evolución da Taxa Xeral de	32
Táboa 22 Idade Media da Nai ao Primeiro Fillo	33
Táboa 23 Idade Media da Nai ao Nacemento do Primeiro Fillo	34
Táboa 24 Idade Media á Maternidade (2002 e 2019)	34
Táboa 25 Taxa Bruta de Reprodución (2002 e 2019)	35
Táboa 26 Variación no Número de Defuncións (1975 e 2019)	36
Táboa 27 Evolución Número Defuncións Silleda (2000-2019)	37
Táboa 28 Variación Taxa Bruta Mortalidade (2002-2018)	38
Táboa 29 Taxa Bruta de Mortalidade por Sexos (2018)	39
Táboa 30 Evolución do Saldo Vexetativo (1975-2019)	42
Táboa 31 Poboación Inmigrante nos Concellos do Deza	44
Táboa 32 Evolución da Emigración e Inmigración (1992-2002-2012-2019)	45
Táboa 33 Evolución da Emigración e Inmigración en Silleda (1990-2019)	46
Táboa 34 Saldo Migratorio dos Concellos do Deza	49
Táboa 35 Evolución dos Tipos de Movementos Migratorios en Silleda (1992-2019) ..	52
Táboa 36 Evolución dos Tipos de Saldo Migratorio de Silleda (1992-2020)	57
Táboa 37 Inmigración por Grandes Grupos de Idade (2019)	59
Táboa 38 Emigración por Grandes Grupos de Idade	59
Táboa 39 Fluxos de Poboación de Silleda do Ano 2018	62
Táboa 40 Compoñentes da Carga da Poboación de Silleda (2018)	63
Táboa 41 Número de Residentes nos Fogares (2001)	65
Táboa 42 Evolución do Número de Matrimonios	67
Táboa 43 Evolución da Taxa Bruta de Nupcialidade (2002-2019)	68
Táboa 44 Evolución da Idade Media ao Primeiro Matrimonio en Silleda (2002-2019)	70
Táboa 45 Formación da Poboación (2011)	72

Táboa 46 Formación da Poboación de Silleda (Ano 2011)	73
Táboa 47 Formación da Poboación de Silleda por Sexos (2001)	75
Táboa 48 Estudos Superiores Silleda por Sexos (2001)	76
Táboa 49 Taxa de Analfabetismo (1991 e 2001)	77
Táboa 50 Evolución do Número de Empresas	79
Táboa 51 Evolución Número Empresas (sen AAPP e Sector Primario)	80
Táboa 52 Evolución das Taxas de Natalidade, Mortalidade e Crecemento Empresarial	81
Táboa 53 Evolución das Altas, Baixas e Permanencia de Empresas en Silleda (2014-2019)	82
Táboa 54 Distribución das Empresas de Silleda por Sectores	83
Táboa 55 Empresas de Silleda por Estrato de Asalariados (2019)	84
Táboa 56 Evolución das Afiliacións á SS en Silleda	85
Táboa 57 Evolución da Afiliación da Poboación Estranxeira de Silleda por Sexos	86
Táboa 58 Afiliacións de Silleda por Grupos de Idade e Sexo (Decembro 2011)	87
Táboa 59 Afiliacións de Silleda por Grupos de Idade e Sexo (Decembro 2020)	88
Táboa 60 Afiliacións en Galicia e Silleda por Grupos de Idade (Decembro 2020)	89
Táboa 61 Comparativa Afiliacións por Sexo Decembro 2011 - Decembro 2020	90
Táboa 62 Evolución Afiliación de Silleda por Sexos	91
Táboa 63 Evolución da Afiliación de Silleda por Sectores de Actividade	92
Táboa 64 Evolución das Afiliacións en Galicia, Deza e Silleda	94
Táboa 65 Distribución das Afiliacións nos Concellos do Deza (Decembro 2020)	96
Táboa 66 Afiliacións dos Concellos do Deza por Idade (Decembro 2020)	97
Táboa 67 Afiliacións Concellos Deza por Sexo (Decembro 2020)	97
Táboa 68 Evolución da Sinistralidade Laboral en Silleda (1995-2019)	98
Táboa 69 Evolución do Número de Persoas Paradas (2005-2020)	100
Táboa 70 Evolución Porcentual do Número de Persoas Paradas en Galicia, Deza e Silleda	101
Táboa 71 Evolución Porcentual do Número de Persoas Paradas en Galicia, Deza e Silleda	103
Táboa 72 Evolución do Número de Persoas Paradas por Sexo en Silleda (2005-2020)	104
Táboa 73 Evolución do Paro de Silleda por Idade (2005-2020)	105
Táboa 74 Paro de Silleda e Formación (2013 e 2020)	106
Táboa 75 Paro e Formación da Poboación (2020)	106
Táboa 76 Evolución da Duración da Demanda de Emprego en Silleda	107
Táboa 77 Evolución do Paro de Silleda por Sectores de Actividade (2005-2020)	108
Táboa 78 Paro no Ano 2020 en Silleda por Sector de Actividade	110
Táboa 79 Poboación Ocupada por Sector de Actividade (1996)	111
Táboa 80 Poboación Ocupada por Sector de Actividade (2011)	111
Táboa 81 Comparativa Afiliacións por Sector de Actividade Decembro 2014 - Decembro 2020	113
Táboa 82 Parque de Vehículos (2019)	114
Táboa 83 Unidades Gandeiras nos Concellos do Deza (2009)	115
Táboa 84 Variación Explotacións de Gando Bovino (2002-2019)	117
Táboa 85 Empresas do Sector Primario Silleda (2014-2017)	118

Táboa 86 <i>Empresas da Industria de Silleda (2014-2019)</i>	121
Táboa 87 <i>Empresas Sector Construción Silleda (2014-2019)</i>	123
Táboa 88 <i>Evolución Parque de Vivendas Silleda (2000-2019)</i>	124
Táboa 89 <i>Antigüidade Bens Inmóbles Silleda</i>	125
Táboa 90 <i>Parque de Vivendas de Silleda (2011)</i>	126
Táboa 91 <i>Empresas Sector Servizos Silleda (2014-2019)</i>	128
Táboa 92 <i>Establecementos Turísticos Concellos Deza (2021)</i>	130
Táboa 93 <i>Prazas Aloxamentos Turísticos Concellos do Deza (2021)</i>	130
Táboa 94 <i>Distribución no Deza das Prazas de Aloxamentos Turísticos (2021)</i>	131
Táboa 95 <i>Evolución Prazas Aloxamentos Turísticos Silleda (2012-2021)</i>	131
Táboa 96 <i>Evolución Contratos Rexistrados en Silleda (2006-2020)</i>	134
Táboa 97 <i>Variación Contratos Rexistrados en Silleda (2019-2020)</i>	135
Táboa 98 <i>Modalidade de Contratación Silleda (2020)</i>	136
Táboa 99 <i>Evolución das Modalidades de Contratación Silleda</i>	137
Táboa 100 <i>Evolución do Tipo de Xornada Silleda</i>	138
Táboa 101 <i>Evolución Tipo de Xornada de Silleda por Sexos (2006-2020)</i>	138
Táboa 102 <i>Evolución Duración dos Contratos Silleda</i>	139
Táboa 103 <i>Contratos en función da Formación en Silleda</i>	140
Táboa 104 <i>Evolución Contratación Concellos do Deza (2002-2020)</i>	140
Táboa 105 <i>Distribución da Contratación nos Concellos do Deza (2020)</i>	141
Táboa 106 <i>Evolución Contratación por Sector de Actividade Silleda (2002-2020)</i> ...	142
Táboa 107 <i>Comparativa PIB Concellos Deza</i>	144
Táboa 108 <i>Comparativa PIB/HAB Concellos Deza</i>	144
Táboa 109 <i>Evolución Renda Bruta Dispoñible por Habitante (2000-2017)</i>	146
Táboa 110 <i>Número de Pensionistas Silleda</i>	148
Táboa 111 <i>Importe Medio Pensións Silleda</i>	148
Táboa 112 <i>Pensionistas por Sexos Silleda</i>	149
Táboa 113 <i>Importe Medio Pensións por Sexos Silleda</i>	149
Táboa 114 <i>Pensionistas Silleda por Idade e Importe Medio</i>	150
Táboa 115 <i>Evolución das Persoas Beneficiarias RISGA e AIS en Silleda (2001-2019)</i>	152
Táboa 116 <i>Evolución Persoas Beneficiarias de Pensións Non Contributivas da SS Silleda</i>	153

ÍNDICE DE FIGURAS

Figura 1 <i>Densidade de Poboación nos Concellos do Deza</i>	6
Figura 2 <i>Poboación Residente Segundo o Lugar de Nacemento no Ano 2020</i>	7
Figura 3 <i>Orixe da Poboación de Silleda no Ano 2020</i>	8
Figura 4 <i>Orixe da Poboación Galega no Ano 2020</i>	8
Figura 5 <i>Poboación Segundo a Relación entre Lugar de Nacemento e Residencia</i>	10
Figura 6 <i>Poboación de Silleda Nacida no Estranxeiro Segundo o Lugar de Nacemento</i>	10
Figura 7 <i>Evolución da Poboación de Nacionalidade Estranxeira en Silleda (1998-2020)</i>	12
Figura 8 <i>Evolución da Poboación Estranxeira de Silleda por Sexos</i>	13
Figura 9 <i>Evolución Histórica da Poboación do Concello de Silleda (1981-2020)</i>	15

Figura 10	<i>Variación da Poboación, 1981 - 2020</i>	16
Figura 11	<i>Evolución da Poboación dos Concellos da Comarca do Deza (1981-2020)</i>	17
Figura 12	<i>Porcentaxe de Poboación dos Concellos do Deza no Ano 2020</i>	18
Figura 13	<i>Porcentaxe de Poboación dos Concellos do Deza no Ano 1981</i>	18
Figura 14	<i>Pirámide de Poboación de Silleda (1991)</i>	19
Figura 15	<i>Pirámide de Poboación de Silleda (2020)</i>	19
Figura 16	<i>Dispersión da Poboación de Silleda (2020)</i>	21
Figura 17	<i>Dispersión da Poboación de Silleda (2002)</i>	21
Figura 18	<i>Variación da Idade Media (2002-2020)</i>	22
Figura 19	<i>Idade Media (2020)</i>	22
Figura 20	<i>Grandes Grupos de Idade (2020)</i>	24
Figura 21	<i>Evolución Índice Envellecemento (2002-2020)</i>	26
Figura 22	<i>Comparativa Número Nacementos 1975-2019</i>	28
Figura 23	<i>Evolución Número de Nacementos Silleda</i>	28
Figura 24	<i>Evolución Número Nacementos por Sexo Silleda</i>	28
Figura 25	<i>Taxa Bruta de Natalidade</i>	30
Figura 26	<i>Evolución da Taxa Bruta de Natalidade de Silleda</i>	30
Figura 27	<i>Taxa Xeral de Fecundidade 2019</i>	31
Figura 28	<i>Evolución da Taxa Xeral de Fecundidade</i>	32
Figura 29	<i>Idade Media da Nai ao Nacemento do Primeiro Fillo</i>	34
Figura 30	<i>Idade Media á Maternidade 2019</i>	34
Figura 31	<i>Taxa Bruta de Reprodución 2019</i>	35
Figura 32	<i>Variación no Número de Defuncións (1975-2019)</i>	36
Figura 33	<i>Evolución Número de Defuncións por Sexo de Silleda (1975-2019)</i>	37
Figura 34	<i>Evolución Número de Defuncións de Silleda (1975-2019)</i>	37
Figura 35	<i>Evolución da Taxa Bruta de Mortalidade (2002-2018)</i>	39
Figura 36	<i>Taxa Bruta de Mortalidade por Sexos</i>	40
Figura 37	<i>Número de Defuncións por Grupos de Idade (1998-2008-2018)</i>	40
Figura 38	<i>Evolución do Saldo Vexetativo de Silleda (1975-2019)</i>	41
Figura 39	<i>Distribución da Poboación Inmigrante no Deza (2019)</i>	45
Figura 40	<i>Número de Persoas Inmigrantes nos Concellos do Deza (2019)</i>	45
Figura 41	<i>Evolución da Inmigración en Silleda</i>	47
Figura 42	<i>Evolución da Emigración en Silleda</i>	47
Figura 43	<i>Evolución da Emigración e Inmigración en Silleda (1992-2019)</i>	48
Figura 44	<i>Evolución do Saldo Migratorio de Silleda (1990-2019)</i>	49
Figura 45	<i>Porcentaxes dos Tipos de Emigración en Silleda (2019)</i>	50
Figura 46	<i>Porcentaxes dos Tipos de Inmigración en Silleda (2019)</i>	51
Figura 47	<i>Evolución dos Movementos Migratorios de Silleda dentro da Mesma Comarca (1992-2019)</i>	53
Figura 48	<i>Evolución dos Movementos Migratorios de Silleda con Outras Comarcas de Pontevedra (1992-2019)</i>	53
Figura 49	<i>Evolución dos Movementos Migratorios de Silleda con Outras Provincias de Galicia (1992-2019)</i>	54
Figura 50	<i>Evolución dos Movementos Migratorios de Silleda con Outras CCAA (1992-2019)</i>	54
Figura 51	<i>Evolución dos Movementos Migratorios de Silleda co Estranxeiro (1992-2019)</i>	55
Figura 52	<i>Evolución dos Movementos Migratorios en Silleda (1992-2019)</i>	56
Figura 53	<i>Evolución dos Tipos de Saldos Migratorios de Silleda (1992-2019)</i>	58
Figura 54	<i>Evolución da Emigración Externa de Silleda (2009-2019)</i>	60
Figura 55	<i>Evolución da Emigración Interna de Silleda (2009-2019)</i>	60

Figura 56 Evolución da Inmigración Externa de Silleda (2009-2019)	60
Figura 57 Evolución da Inmigración Interna de Silleda (2009-2019)	60
Figura 58 <i>Fluxos de Poboación de Silleda</i>	61
Figura 59 Carga de Poboación de Silleda (2018).....	62
Figura 60 <i>Taxa de Carga Poboacional de Silleda (2018)</i>	62
Figura 61 <i>Fluxos de Poboación de Turismo dos Concellos do Deza (2018)</i>	63
Figura 62 <i>Carga de Poboación que Pernoita en Silleda (2018)</i>	64
Figura 63 <i>Fluxos de Poboación por Traballo nos Concellos do Deza (2018)</i>	64
Figura 64 <i>Tamaño Medio do Fogar dos Concellos do Deza (2001)</i>	66
Figura 65 <i>Persoas Residentes nos Fogares de Galicia (2001)</i>	66
Figura 66 <i>Persoas Residentes nos Fogares de Silleda (2001)</i>	66
Figura 67 <i>Evolución Número de Matrimonios en Silleda (1975-2019)</i>	67
Figura 68 <i>Evolución da Taxa Bruta de Nupcialidade (2002-2019)</i>	69
Figura 69 <i>Evolución da Idade Media ao Primeiro Matrimonio por Sexos en Silleda (2002-2019)</i>	69
Figura 70 <i>Formación da Poboación de Galicia (2011)</i>	72
Figura 71 <i>Formación da Poboación de Silleda (2011)</i>	72
Figura 72 <i>Formación da Poboación Maior de 16 Anos en Galicia e Silleda (2011)</i>	74
Figura 73 <i>Formación da Poboación de Silleda de Máis de 16 Anos por Sexos (2001)</i>	75
Figura 74 <i>Estudos Superiores Silleda por Sexos (2001)</i>	77
Figura 75 <i>Taxa de Analfabetismo (1991 e 2001)</i>	78
Figura 76 <i>Distribución das Empresas no Deza (2019)</i>	79
Figura 77 <i>Número de Empresas nos Concellos do Deza (2019)</i>	79
Figura 78 <i>Evolución da Taxa Bruta de Mortalidade Empresarial</i>	81
Figura 79 <i>Evolución da Taxa de Crecemento Empresarial</i>	81
Figura 80 <i>Evolución da Taxa Bruta de Natalidade Empresarial</i>	81
Figura 81 <i>Evolución Número de Empresas Silleda (2014-2019)</i>	82
Figura 82 <i>Número de Altas e Baixas de Empresas nos Concellos do Deza (2019)</i>	82
Figura 83 <i>Distribución das Empresas de Silleda por Sectores (2019)</i>	83
Figura 84 <i>Evolución das Afiliacións á SS en Silleda</i>	86
Figura 85 <i>Evolución das Persoas Estranxeiras de Silleda Afiliadas á SS por Sexos</i> ...	87
Figura 86 <i>Afiliacións á SS de Silleda por Grupos de Idade (Decembro 2020)</i>	89
Figura 87 <i>Afiliacións á SS de Silleda por Grupos de Idade (Decembro 2011)</i>	89
Figura 88 <i>Afiliacións en Galicia e Silleda por Grupos de Idade (Decembro 2020)</i>	89
Figura 89 <i>Evolución das Afiliacións de Silleda por sexo</i>	92
Figura 90 <i>Evolución das Afiliacións de Silleda por Sectores de Actividade</i>	93
Figura 91 <i>Comparativa Afiliacións de Silleda por Sector de Actividade Decembro 2011 e Decembro 2020</i>	94
Figura 92 <i>Evolución da Afiliación en Galicia, Deza e Silleda</i>	95
Figura 93 <i>Distribución das Afiliacións nos Concellos do Deza (Decembro 2020)</i>	96
Figura 94 <i>Evolución dos Accidentes Laborais Segundo a Gravidade (1995-2019)</i>	98
Figura 95 <i>Evolución Número de Accidentes Laborais con Baixa en Silleda (1995-2019)</i>	99
Figura 96 <i>Evolución do Número de Persoas Paradas en Silleda (2005-2020)</i>	102
Figura 97 <i>Evolución do Paro por Sexos en Silleda (2005-2020)</i>	104
Figura 98 <i>Evolución do Paro de Silleda por Idade (2005-2020)</i>	105
Figura 99 <i>Evolución da Duración da Demanda de Emprego en Silleda (2006-2020)</i>	107
Figura 100 <i>Evolución do Paro de Silleda por Sector de Actividade</i>	109
Figura 101 <i>Distribución do Paro por Sector de Actividade Silleda (2020)</i>	109
Figura 102 <i>Distribución do Paro por Sector de Actividade Silleda (2005)</i>	109
Figura 103 <i>Distribución Ocupación Galicia (1996)</i>	112

Figura 104 <i>Distribución Ocupación Silleda (1996)</i>	112
Figura 105 <i>Distribución Ocupación Silleda (2011)</i>	112
Figura 106 <i>Distribución Ocupación Galicia (2011)</i>	112
Figura 107 <i>Porcentaxes de Afiliacións por Sector de Actividade (Decembro 2020)</i> ..	114
Figura 108 <i>Evolución Unidades Gandeiras Silleda</i>	116
Figura 109 <i>Evolución das Explotacións de Gando Bovino nos Concellos do Deza (2002-2019)</i>	117
Figura 110 <i>Distribución Explotacións Gando Vacún no Deza (2019)</i>	117
Figura 111 <i>Evolución Licenzas de Obra Silleda</i>	123
Figura 112 <i>Antigüidade Bens Inmóbiles Silleda a Decembro de 2020</i>	125
Figura 113 <i>Parque de Vivendas de Silleda (2011)</i>	126
Figura 114 <i>Distribución Concellos Deza Prazas Aloxamentos Turísticos (2021)</i>	131
Figura 115 <i>Evolución Prazas Aloxamentos Turísticos Silleda (2012-2021)</i>	132
Figura 116 <i>Evolución Contratos Rexistrados Silleda (2006-2020)</i>	134
Figura 117 <i>Evolución Contratos Rexistrados en Silleda por Sexos (2006-2020)</i>	134
Figura 118 <i>Modalidades de Contratación Silleda (2020)</i>	136
Figura 119 <i>Evolución das Modalidades de Contratación Silleda</i>	137
Figura 120 <i>Evolución Tipo de Xornada Silleda</i>	138
Figura 121 <i>Evolución Contratación a Tempo Parcial Silleda</i>	139
Figura 122 <i>Evolución Contratación a Tempo Completo Silleda</i>	139
Figura 123 <i>Evolución Contratación Concellos do Deza (2002-2020)</i>	141
Figura 124 <i>Distribución da Contratación nos Concellos do Deza (2020)</i>	142
Figura 125 <i>Comparativa PIB Concellos Deza (2016-2018)</i>	144
Figura 126 <i>Comparativa PIB/HAB Concellos Deza</i>	144
Figura 127 <i>Comparativa PIB/HABITANTE Total Concellos Pontevedra (2018)</i>	145
Figura 128 <i>Evolución Renda Dispoñible Bruta / Habitante (2000-2017)</i>	147
Figura 129 <i>Evolución Renda Dispoñible Bruta / Habitante Concellos Deza (2000-2017)</i>	147
Figura 130 <i>Evolución Pensionistas Silleda (2011-2019)</i>	148
Figura 131 <i>Evolución Importe Medio Pensións Silleda</i>	148
Figura 132 <i>Evolución Pensionistas por Sexo Silleda</i>	149
Figura 133 <i>Evolución Importe Medio Pensións por Sexo Silleda</i>	149
Figura 134 <i>Pensionistas Silleda por Idade</i>	150
Figura 135 <i>Importe Medio Pensións Silleda por Grupos de Idade</i>	150
Figura 136 <i>Evolución Persoas Beneficiarias Pensións Non Contributivas Silleda por Sexos</i>	153
Figura 137 <i>Evolución Pensións Non Contributivas por Sexos Silleda (2005-2019)</i> ...	154